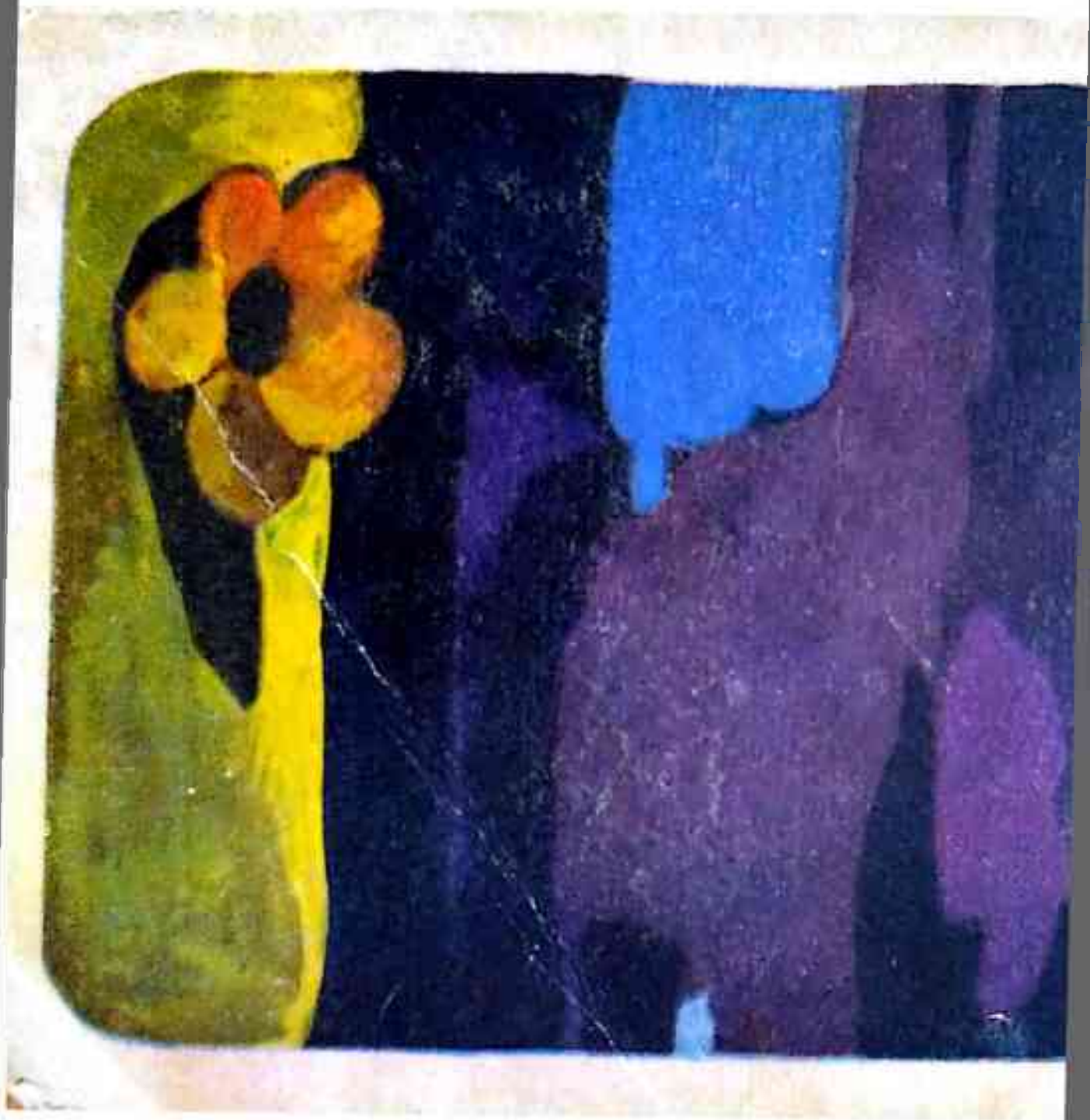

D. ANGHEL

POEZII ȘI PROZĂ

Scanned with OKEN Scanner

Textele din prezenta ediție sînt reproduse după volumele antume în ordinea respectivă, cele din periodice urmînd ordinea cronologică. Am aplicat regulile ortografice actuale, păstrînd formele care au reprezentat o realitate lingvistică în epocă, sau cele specifice autorului. Evidentele greșeli de tipar au fost corectate.

M.I.D.

Ilustrația copertei : *Dimulescu Maria Niță*

Scanned with OKEN Scanner

D. ANGHEL

POEZII ŞI PROZĂ

Antologie, postfaţă şi bibliografie
de
GEORGETA HORODINCĂ

Text stabilit
de
MIHAIL I. DRAGOMIRESCU

EDITURA MINERVA
Bucureşti — 1972

Scanned with OKEN Scanner

POEZII

Scanned with OKEN Scanner

DIN VOLUME

Scanned with OKEN Scanner

În grădină
(1905)

ÎN GRĂDINĂ

Miresme dulci de flori mă-mbată și mă alintă
gînduri blînde...
Ce iertător și bun ți-i gîndul, în preajma florilor
plăpînde !
Rîd în grămadă : flori de nalbă și albe flori
de mărgărint,
De pare-ar fi căzut pe straturi un stol de fluturi
de argint.

Sfioase-s bolțile spre sară, și mai sfioasă-i iasomia :
Pe fața ei neprihănită se-ngînă-n veci melancolia
Seninului de zare stînsă, și-n trandafiri cu foi
de ceară
Trăiesc mîhnirile și plînge norocul zilelor de vară.

Atîtea amintiri uitate cad abătute de-o mireasmă :
Parcă-mi arunc-o floare roșă o mînă albă
de fantasmă,
Și-un chip bălan lîng-o fereastră răsare-n fulger
și se stînge...

De-atuncea mi-a rămas garoafa pe suflet ca un
strop de sînge.

Ca nalba de curat odată eram, și visuri de argint
Îmi surîdeau cu drag, cum rîde lumina-n foi
de mărgărint,
Și dulci treceau zilele toate, și-arar dureri dădeau
ocoale...
Ah, amintirile-s ca fulgii rămași uitați în cuiburi
goale!

Scanned with OKEN Scanner

DUPĂ PLOAIE

S-a dus furtuna-n zări ș-acuma se-ntrec miresmele-n
putere :
Se-ntrec care de care parcă, stăpînă să
rămîie-anume
Peste-numericul acestei nopți dulci și pline de
mistere ;
Se bat și florile — se vede că nimeni n-are tihnă-n
lume.

Se războiesc mereu și ele să stăpînească-un ceas
pămîntul...
— Dar cine nu-și încearcă oare o dată-n viața lui
norocul ?
În van să le despart-aleargă sub negrele umbrare
vîntul...
— Biruitor pînă acuma domnește singur busuiocul.

Ca o biserică miroasă seninul cucerit o clipă,
Dar se trezesc în umbră crinii, vărsîndu-și boarea
lor profană,

Văzduhu-i greu cît n-ar fi-n stare vîslind să-l taie
o aripă,
Un trandafir murind se farmă pătînd cuprinsul
ca o rană.

Şi tot mai grea, mai tare creşte naiva florilor urgie,
Se-ntrec care de care parcă să-nvingă ori să
moară-n luptă.
În van trimite-un gînd de pace un miros blînd
de iasomie,
Şi flutură-n desert în aer, ca un steag alb, o nalbă
ruptă.

Hodină nu-i, dar iată-n luptă că vin şi mîndrele
verbine,
Un miros voluptos aleargă adus de vînturi
de departe,
Şi nu-i mireasmă să n-adoarmă, nici floare nu-i
să nu se-ncline ;
Iar noaptea toată deodată miroas-a dragoste şi-a
moarte.

Miroas-a moarte şi-a iubire şi creşte-o dulce lenevie
Ca-ntr-un polog frumos în care te-nvinge somnul
fără vrere,
O ceaţă diafană zboară ca peste-un cîmp de
bătălie,
Acoperind din nou grădina cu-ntunecatele-i mistere.

DRAGOSTE

Miroasă iarba pătulită a sinziană ș-a sulcină,
Miroasă dulce, cum miroasă un așternut păstrat de zestre ;
Și-n mine, cînd e întunerec și cînd se face iar lumină,
Ca-ntr-o odaie-n care-apune ori bate soarele-n ferestre.

În depărtări s-afundă zarea cu năluciri de munți în ceață,
Și vîntu-i bălsămat și dînsul ca o năframă cînd o scuturi ;
Purcede-un cînt din creangă-n creangă ș-un susur blînd din mlădă-n mlădă,
Pe unde trece el pe gînduri urmat de-alaiul lui de fluturi.

Tu dormi sub paza unei feregi, iar ferega, mișcat-alene,
Pe somnul tău ș-alintă-n aer gingașa ei apărătoare.

Scanned with OKEN Scanner

La vrîsta ta tihnit e somnul, și ochii-adorm
curînd sub gene
Cînd are cine să le-nchidă pleoapele c-o sărutare.

Tu dormi și eu visez pe gînduri, că trec și zilele
de vară
Și că la anul, poate, fruntea ce-acum așa de
blînd ți-o razimi
De brațul meu, n-o s-o mai razimi, și gîndul
ăsta mă omoară,
Că drag mi-i sînul tău cel dulce și alb ca miezul
unei azimi...

Cu iarba ne-a crescut amorul, și cade-acum cu ea
sub coasă !
Ah ! gînd mîhnit, ce vrei tu ? Spune — Nu vezi
c-afară e lumină
Și că-și deschide draga ochii ca două flori de
somnoroasă,
Ș-aruncă-n mine cu mănunchiuri de sinziană și
sulcină ?

MURMURUL FÎNTÎNEI

În murmurul fîntînei plînge povestea vremilor
trecute...
De știi s-asculți, auzi iar glasul atîtor guri ce-s
astăzi mute:
S-a potolit atîta viață, ș-a ars atîta foc de soare,
De ani și ani, de cînd tot curge împrăștiind
mărgăritare.

De ani și ani... dar de atuncea grădina ș-a schimbat
stăpînii
Cu glasuri gîngave alt'dată — pe cînd eram
copii — bătrînii
Lung sfătuiau în șoapta apei sub cernerea de
umbre sure,
Ș-acuma numai apa plînge, iar noi ne-am răznețit
pe-aiure.

Sunt ani și ani... dar astăzi unde-s copiii gureși?
Unde-i oare
Copila ce privea uimită la curcubeiele de soare

Ce se fărmau în praful apei, și s-aprindeau din
nou măiastre,
Ca iarăși să se năruiască etern ca visurile noastre?

Sînt ani, și de atunci în noapte s-au prăvălit
grămadă anii
Și dintre toți eu singur numai, ținînd azi firul
Arianii [1]
Mai rătăcesc și-ascult cum cîntă pierdut pe-aleele
deșarte
În murmurul fîntînei glasuri ce vin de dincolo de
moarte.

Eu singur mai ascult, și-n umbra întunecată din
aleie,
Plîngînd ca un copil ruina luminelor de curcubeie,
Aș vrea, în dorul lor și-al vostru, acum cînd nu mai
sînt bătrînii,
Să-nmlădii pentru voi un cîntec etern ca
murmurul fîntînii.

[1] *Corect*: Ariadna, personaj mitologic.

DURERI ASCUNSE

Sunt flori care-şi înclină boiul şi mor topite de visare,
Mai sunt şi ochi ce plîng în noapte şi-adorm cînd soarele răsare.
Mîhnite-s florile acele, dar jalea lor cine-o mai ştie ?
Cine-a-nţeles cît plîns ascunde sub ochi o dungă viorie ?

Cît praf de flori nu cerne vîntul de-a lungul zilelor de vară,
Şi totuşi veselă-i grădina. Pe-un ram, sfioşi, visau asară
Doi trandafiri ca doi prieteni, şi azi vîrtejul de petale
A celui ofilit, în roate, dă celui de pe ram ocoale...

Ca ei, şii minte, stam alături... Dar tu nu poţi să mai ţii minte :
Ochii închişi nu mai visează şi foile ce mai-nainte

Erau o floare roșie-acuma-s doar un prilej de amintiri,
Iar viața renoită-ncepe din purpura de trandafiri.

Așa mor florile-n neștire, așa-și sting ochii buni lumina
Și-n preajma vieței care rîde, cine-ar gîndi, privind grădina,
Că sub surisul ei s-ascunde o nentreruptă agonie!
Cine-a-nțeles cît plîns ascunde sub ochi o dungă viorie?...

Scanned with OKEN Scanner

FARMEC DE NOAPTE

În pragul scărilor rămas-am și nu-mi mai
recunosc grădina.
E noapte,-o noapte viorie, de parc-ar fi trecut
lumina
Prin ochii cei mai duși de visuri, prin inima
cea mai blajină,
E-o dulce noapte alungată dintr-un serai,
de vreo cadână.

Un pas nu îndrăznesc, de teamă să nu rump
farmecul uimirii,
Se frînge umbra-nduioșată pe-alocuri unde
trandafirii
S-aprind prin crengi ; iar nalba toată și
micșunelele-bătute
Par lacrimi mari de nestimată pe-un tort de
catifea cusute.

Si blînd s-abate-un vînt, trezit e umbrarul tot
și-n dulce larmă

Se clatin' crengile, iar umbra se clatină și ea, se
farmă,
Și-n luminiș de drum scăpată, pe unde aiurit
s-abate
Nu mai cunosti de-s flori de umbră sau dacă-s
flori adevărate.

Mi-i dor, o, noapte termecata, de nu știu ce mi-i
dor... pe-aproape
Parc-au trecut un pas, o șoaptă, ușor ca zgomotul
pe ape
De vîsle-ntîrziate-n neguri prin depărtări, ori
ca fiorul
Bătăilor pripit de aripi ce-și lasă pe adîncuri
zborul.

Scanned with OKEN Scanner

MELANCOLIE

Miresme dulci plutesc în aer sub bolți umbrite
de liane,
Și-i liniște-n grădina toată și pace ca-ntr-o
săhăstrie
În care-ar fi murit viața învinsă de melancolie.
Din trandafiri, ici-colo, pică petale albe, diafane.

Ș-un glas de grier nu s-aude macar să-nalțe
imnul vieții,
Să rupă liniștea țăsută în jurul celor ce-au să
moară ;
Își face cuib uitarea tristă și pacea crește funerară,
Pe unde pasul nu mai calcă și nu mai cîntă
cîntăreții.

Cu visuri, cu gîndiri frumoase, cu fantazia mea,
cu viață,
Învins de-o milă nesfîrșită aș vrea să-npoporez
natura ;
Dar brațele îmi cad trudite și mută îmi rămîne
gura.

Simțind nelămurit în mine că numai liniștea-i
măreață.

Un cînt, cît de duios, acuma n-ar fi el oare-o
pîngărire.
Cînd e atîta armonie în nentrerupta, sfînta pace?
Grădina e-o poemă dulce și, vezi tu, vîntul
care tace.
E ca o mînă adormită pe coarda rupt-a unei lire.

Somn bun și-odihnitor, natură, somn bun:
cîntărilor vieții
Azi prețuiesc tăcerea morții — veni-va altul
poate-odată
Ca prin povești să te trezească spuindu-ți vorba
fermecată.
Eu prea sunt trist... Pe cerul palid s-aprind iar
zorii dimineții.

Și-n mintea mea, ca într-un templu în care-au
plîns dureri profane,
Se face liniște și pace pe-ncetul ca-ntr-o săhăstrie
În care-ar fi murit viața învinsă de melancolie,
Și unde numai trandafirii mai cern petale diafane.

AMINTIRE

...Dar printre-atîtea nopți uitate în viața mea, țin minte-o noapte,
Căci sunt, se vede,-anume clipe pe care sufletul le-nsamnă...
Și se făcea ca astăzi parcă pe vremea pîrgului de toamnă,
Cînd te urmează pretutindeni un miros vag de fructe coapte.

Pomătu-ntreg dormea de somnul acelor miluiți de mană,
Iar sus pe ramuri, albe-neguri dormeau grămezi de somn învinse.
Ca niște pasări uriașe ce dorm cu aripele-ntinse,
Stînd gata ca să-și ieie zborul la cea dintîi șoaptă dușmană.

La adăpostul lor noi singuri, ca-n vremea nopților albastre,
Veniserm dusi unul spre altul de un prisos bogat de viață,

Dar gura mea de foc în umbră a-ntîmpinat
gură de gheață,
Și ale noastre vorbe parcă nu mai erau vorbele
noastre.

Atunci un rod din nalt de ramuri, rupt ca de-o
mînă nevăzută,
S-a prăvălit vuind cu zgomot, și-a negurilor
albe cete,
Din somn trezite deodată, ca niște păsări speriete
Întins-au albele lor aripi și s-au pierdut în noaptea
mută.

Scanned with OKEN Scanner

IN FURTUNĂ

Sînt seri cînd murmurul furtunei e-așa de blînd,
încît ai spune
Că s-a ascuns în umbr-un înger și povestește
o baladă.
Pe-astfel de seri, fără de voie, pe mînă fruntea-mi
las să cadă,
Și nu știu pentru ce atuncea as vrea să-ngîn
o rugăciune.

Aș vrea, dar nu mai sînt în stare s-adun
pioasele cuvinte,
Și-atunci visez învins de jale, în timp ce vîntul
aiurează
La cei ce mi-au lăsat să moară divina candelă
de pază,
De stau acum prin întunerec să lupt cu-aducerile-
aminte.

Ardea cu toate-aceste pururi în liniștea odăiei mele,
Și eu dormeam sub ea în tihnă și de nimic nu
mi-era teamă,

Dar mi-au lăsat-o să se stingă, căci nimeni n-a
băgat de seamă
Cît întunerec stă de pîndă la agonia unei stele.

Şi de atunci în mine umbra a prins în tihnă
să s-adune,
M-a revărsat, şi-arare totuşi, în noaptea
deznădejdei mele,
Presimt că e lumină încă după-ale umbrelor
perdele,
Şi-atuncea sufletul mi-aş vinde să pot să-ngîn
o rugăciune.

Scanned with OKEN Scanner

TOVARĂȘILOR MEI

Atîtea flori și nu sînt două să-mbrace la un fel
vestminte...
Ciți ochi frumoși nu-și pierd vederea în horbotă
de-odăjdii sfinte,
Și cîtă purpură și aur pentr-o hlamidă-mpărătească,
Cînd de aiuns e pentru ele ca soarele să
strălucească.

Atîtea flori — dar azi, pe cine îl mai oprește-n
drum o floare?
Făr' de ghirlănzi de roze-odată, nu era zi
de sărbătoare,
Și-un zid încununat de-acante, de crengi de
dafini și liane,
Spunea la trecători splendoarea si faima unei
curtezane.

Flori — pretutindeni flori, podoaba cea mai
iubită de lumină,
Un fir de romăniță rîde atît de dulce pe-o ruină:

Căci toate au un grai pe lume și florile îl au și ele...
Ce ochi nu se-ntrista alt'dată de jalea unei
asfodele ?

Și care gură poate face mărturisiri de-amor
mai bine ?
Leandru a trecut o mare ca să ajungă pîn' la tine,
O, Hero, verginā duioasă, și toate-aceste
pentr-o floare...
Ferice-i cine poate strînge mănunchiul de
nemuritoare !

Plecați pe fața lor blajină, căutînd o formă ideală,
Cîți n-au trecut pe-aceeași poartă, dar s-au
întors cu fața pală
Și cu privirile pierdute, zvîrlind cu gestul Ofeliei
Comoara florilor culese în cîmpul trist al
nebuniei...

Dar cine poate, învestminte-și gîndirile-n
odăjdii sfinte,
Ca florile de felurite să-i fie-a graiului vestminte,
Ș-adorm-apoi — căci mor imperii și cad cununele
de aur :
Eterne-n lumea asta-s numai cununele de foi
de laur.

Fantazii
(1909)

IMN

Împărecheri ciudate de slove... o, cuvinte !
Ce farmec se deșteaptă cînd vă rostește gura...
De n-ați fi fost voi oare, atunci cu ce veșminte
S-ar fi-mbrăcat pe lume și dragostea și ura ?

Ce-ar fi făcut un suflet cu tot ce-adună-ntr-însul,
Și oare brațul volnic, și buza ce sărută,
Și ochii, luminoșii, ce au cu dinșii plînsul,
Ar fi putut să spuie ce tace-o gură mută ?

Cuvinte, juvaere.... voi singurele-amante
Ce mi-ați păstrat credință, din ce adînci nevoi
Ați răsărit, ca-n urmă, ca niște diamante,
Din val în val s-ajungeți curate pîn' la noi ?

Supt bolta cărei peșteri ați răsunat voi oare,
Ca după vremuri strînse, vers după vers, cu greu,
În ganga unei strofe pe veci nemuritoare,
Să răsunați prin gura și harfa lui Orfeu ?

Cuvinte, juvaere, ecouri depărtate
Al altor suferinţe şi bucurii — cuvinte,
Cu voi trăiesc trecutul, şi clipa care bate,
Şi viaţa care-ncepe dincolo de morminte.

Scanned with OKEN Scanner

CEASURILE

În orașul unde-am stat
Ani și ani, cînd crește
Liniștea pe înserat,
Turn cu turn vorbește.

Turn cu turn socoate rar,
Vieței numărate :
Clipele ce se-nnoc iar
În eternitate.

Bate-nții un ceas sfios
Cine știe unde,
Și-n tîrziu auzi din jos
Altul cum răspunde.

Cîntă liniștea, și-acum
Altele rămase,
Se-ntîlnesc grăbite-n drum,
Și cad peste case.

Scanned with OKEN Scanner

Cad, şi-apoi răsună iar
Supt bolţi aşa clare ;
Parc-arunci într-un pahar
Cu mărgăritare.

Cad, şi-apoi, scăpînd din nou,
Pînă se distramă,
În zadar cîte-un ecou
Cînd şi cînd mai cheamă.

Vin apoi la geamul meu,
Şi cu note pline
Bat, pîn'în tîrziu mereu,
Să le-aud mai bine.

Să le-aud, să socotesc
Cînd bat noaptea-ntreagă,
Cîtă vreme prăpădesc
De cînd îmi eşti dragă !

Scanned with OKEN Scanner

MOARTEA NARCISULUI

I

Trăiește încă floarea frumoasă de ieri sară,
Surîde lîngă mine, pe-o margine de cupă ;
Dar numai eu știu taina Narcisului ce moare.
În amintirea mîinii ce s-a întins s-o rupă.

Trăiește încă floarea, dar inima mea bate,
Văzînd-o cum pălește din ce în ce mai tare.
Sunt alte flori desigur mai mîndre și bogate ;
Dar numai eu știu taina Narcisului ce moarte.

Trăiește floarea încă, dar mîne-neet va plînge
Alăturea de cupă, petală cu petală,
Și flacăra ce arde în mine se va stînge,
Ca focul care-l uită pe vatră o vestală...

II

Mă urmărește floarea într-una, și mi-i teamă,
Iar inima-mi se strînge de-o grijă nențeleasă ;
Mă urmărește-ntr-una, și pare că mă cheamă,
Ca o ființă scumpă ce sufere, acasă.

Scanned with OKEN Scanner

Mă dojenește dulce, și lung mi-aține drumul,
Trimite după mine neliniștita floare :
Sfioasă își trimite pe urma mea parfumul,
Ș-atunci mă-ntorn acasă învins ca de-o mustrare.

Învins mă-ntorn acasă, și singur rîd, — dar cine
Nu s-ar întoarce oare cu inima-ngrijată,
În apa unei cupe dac-ar avea ca mine,
O floare dăruită de-o mînă adorată ?

III

S-â ofilit Narcisul, și-s trist de-o zi întreagă...
Era ceva din tine în floarea asta dragă ;
Era ceva desigur, căci altfel n-aș pricepe,
De ce mă simt mai singur acum cînd
noaptea-ncepe,
Și n-o mai văd în umbră, luptînd stăruitoare
S-adune strălucirea luminii care moare.
Avea ceva desigur din fața ta curată,
Din toată gingășia ta candidă de fată,
Din tot ce strălucește și-aduce bucurie !
O ! tu, care mi-ai dat-o s-o am tovărășie,
De-ai pus un gînd într-însa, din clipa asta sfîntă,
În amintirea tristă a celui care-o cîntă,
Tu apără-l de lume, de moarte și uitare,
Și cugetă la răul ce-l poate face-o floare.

IV

În liniștea odăii s-a stins încet-încet...
Nu și-a fărmat viața petală cu petală,
Ci a murit cu fața din ce în ce mai pală,
Ca un bolnav ce-ngroapă cu dînsul un secret.

Așa s-a stins în taină, și nimeni n-a știut,
Căci în minuta asta de grea melancolie,
Eu singur stam de față la muta-i agonie,
Și singur mi-am dat seama atunci ce s-a pierdut.

Iar cînd a fost ca toate aceste să le scriu,
Asemeni unui suflet de moarte dezlegat,
Un blînd parfum în aer ușor s-a strecurat,
Și a rămas în casă plutind pîn-în tîrziu.

V

Și totuși te văd încă, năluca mea, ș-acuma...
Se-nalț-un braț în aer, și iat-o că apare :
Într-un veșmînt ce-o-nfașă ca un potir de floare,
Purtînd în mîna dreaptă Narcisul alb ca spuma.

Mlădie apoi brațul, ș-asupra mea se-nclină,
Ca un vlăstar ce-l pleacă un vînt de primăvară,
Și o mireasmă dulce deodată mă-mpresoară,
De parc-ar fi deschisă fereastra spre grădină.

Scanned with OKEN Scanner

Şi-acum mînile-i pale le simt de mine-aproape...
— Ah! pale mîni, tot răul vă fie-ntors în bine —
Ce duh îşi poartă lampa arareori în mine
De pot vedea ca noaptea cînd fulgeră pe ape?

E magul amintirii cu lampa lui albastră
Ce s-a trezit şi scrie în vechea lui scriptură,
Din tot ce e acuma, şi toate cîte fură,
O jalnică poveste, ce samănă cu-a noastră.

Scanned with OKEN Scanner

UMBRE

Ce stranii lucruri dorm în suflet și cum nu uită el nimică
Din cîte le închizi într-însul, ca într-o urnă funerară ;
E iarnă azi și, fără voie, eu văd o zi de primăvară,
Și mă simt iarăși lîngă tine, pierduta, dulcea mea amică...

În casa toată urcă pacea unei vieți întemeiate.
Și la un ceas, un ram apare pe zidul alb, deasupra noastră,
Și nu-i un ram cu adevărul, ci numai umbra lui albastră,
Pe care-o mînă nevăzută îl leagănă-n mișcări ritmate.

Și-acuma preajma-ncepe-un cîntec, și-ncet pe ramura-nclinată
Vîslind cu aripele-n cruce, se lasă două păsărele,
Și nu știu gura lor de umbră ce-au spus atuncea dragei mele,

Scanned with OKEN Scanner

Dar știu că clipa asta dulce n-am mai uitat-o
niciodată...

La depărtări și pretutindeni, se face iarăși
primăvară,
Și dulcea fantasmagorie a umbrelor ce-au fost,
s-așază
Pe zidul alb, ca și atuncea, în liniștitul ceas
de-amează,
În care ne-am iubit o clipă supt ramura imaginară.

Scanned with OKEN Scanner

NOCTURNĂ

Nu bate-n țerm, nu cîntă, nu murmură, nu cheamă,
Ci răzimîndu-și tainic supt cap imensa-i liră,
A adormit și-acuma încet-încet respiră ;
Iar eu, cu pași de umbră, pășesc pe țărm cu teamă.

Pășesc încet ca noaptea în casa dragei mele,
Și-atunci, ca rușinată, frumoasa uriașă
La piept își strînge-n falduri bogata ei cămașă
Și trupul și-l ascunde supt spuma-i de dantele.

Se limpezește-n urmă, în păr cercînd să-și prindă
Din negrele-i adîncuri podoaba ei de mîne,
Și-apoi, gătită astfel, de noapte-așa rămîne,
Iar luna se coboară pe cer ca o oglindă.

VISUL SEPIEI

Sunt singură, şi casa o am pe-un vîrf de stîncă
Şi ca să-mi uit urîtul visez lîngă ferestre...
Ce mici şi ce sărace-s splendorile terestre
Pe lîng-acele-ascunse în marea mea adîncă.

Semiramida însăşi, de-ar fi putut să ştie
Ce mîndră e o lume de alge plutitoare,
Şi-ar fi sădit desigur grădinile în mare,
Şi-ar fi uitat că-i Doamnă pe-o vastă-mpărăţie.

I-ar fi părut cunună de vicleim, cununa
Purtată-n naltul frunţii, şi c-un surîs pe buze
Ar fi zvîrlit-o-n valuri, ca să-şi aleagă una
Urzită-n curcubeie de mîndrele meduze.

Balene monstruoase s-ar fi-nvoit să vină,
S-o ieie şi s-o plimbe, cînd noaptea stă să-nceapă,
S-o plimbe, şi să-şi joace coloanele de apă,
S-arate-n aer calea urmată de regină.

Şi-ar fi păzit-o crabii cu-armurele lor lucii
Şi stelele de mare, şi mii de lampioane
Ar fi aprins pe ape şi-n aer noctilucii [1],
Ca-n timpul unei mîndre serbări veneţiane.

Iar eu aş fi urmat-o în calea-i triumfală,
Şi-n loc să stau ca astăzi visînd lîngă ferestre,
Ca să rămîie pildă micimilor terestre,
I-aş fi-nsemnat splendoarea c-o dungă de cerneală.

[1] Licuricii (*it.*).

Scanned with OKEN Scanner

SCRISOARE

Îți scriu, să știi că toate-s așa ca la plecare,
Că n-am clintit un lucru de două săptămîni, —
Pe masă o mănușă, zvîrlită la-ntîmplare,
Păstrează încă forma frumoasei tale mîni.

Și iată evantaliul și mica ta oglindă,
— Oglinda, cea mai bună prieten-a femeiei,
Ea care poate-atîtea secrete să surprindă
Cînd ușile-s subt paza neîndurat-a cheiei. —

Și-afară de aceste, e-un miros blînd de floare
Ce rătăcește încă... sunt cei doi trandafiri,
Care-au murit pe-ncetul în apa din pahare,
Mărindu-mi întristarea cu două amintiri.

Așa e-n casa noastră, iar cel ce ți-le scrie
E-așa hursuz și jalnic, încît mă-ntreb de-s eu,
Sau am murit ș-acuma trăiesc iar, cine știe,
Și nu-s decît un paznic bătrîn într-un muzeu...

Scanned with OKEN Scanner

VISUL UNUI NIBELUNG

„Unheil haftet am Gold..." [1]

Visez grămezile de aur
Păzite-n grota de sub Rin
De Fafner, groaznicul balaur,
Și ție, Wothan, mă închin.

Mă-ndeamnă dorul spre comoară,
Și vroi s-o am cu orice chip ;
Mă mînă ca odinioară
Fatalitatea pe Oedip.

Arată-mi drumul spre tezaur.
Pe cele șapte coarde-a lirii
O ! Wothan, las-un pumn de aur
Să cadă-n cumpăna iubirii.

Dă-mi aurul care omoară
Că-s obosit de anii lungi,
De cînd rîvnesc după comoară
Ca-ntunecații Nibelungi.

[1] *„De aur se leagă un blestem..."* (germ.)

OMUL DIN LUNĂ

Privesc o semuire de om în discul lunii,
Un chip bizar ce rîde, privind de sus pămîntul,
Un rîs amar și straniu ce-l au numai nebunii,
Și morții, cînd pe buze li-a-ncremenit cuvîntul.

E-un om cu bună seamă, e-un cap de om, — o mască,
Dar după ironia acestei măști s-ascunde
Cea mai cumplită moarte ce-a fost să-mpărățească;
Și totuși chipul ăsta îl știu de nu știu unde...

L-am mai văzut desigur demult, dar poate anii
Și-au zugrăvit sarcasmul pe marea lui durere
Și tot ce-a ars într-însul s-a stins azi ca vulcanii
Ce rîd în discul lunii cu-albastrele cratere.

L-am mai văzut desigur, și-l știu, — dar tu, iubită,
Ce te-ai deprins să judeci cuminții și nebunii,
Cînd stai privind pe geamuri cu fața liniștită
Cunoști tu cine-i omul ce rîde-n discul lunii?

Scanned with OKEN Scanner

PAHARUL FERMECAT

Visam privind în fundul paharului cu ceai
Şi-n sticla străvezie, ca-ntr-o metempsichoză,
Eu m-am văzut pe gînduri ţinînd în mînă-o roză,
Subt un portic de aur cu bolta de email.

Ca un turban albastru pe cerul roz de mai,
Pe-un cer mai roz ca roza care-o ţineam în mînă,
Un dom se profilează, şi-acum văd o fîntînă,
Spre care o caretă se-ndrumă cu alai...

În zgomote de-alămuri şi tropote de cai
A stat acum, şi iute descinde o cadînă,
Lumini multicolore s-aprind şi-o albă mînă
Desprinde-un văl de purpur de pe-un obraz bălai.

Scînteie doi ochi negri... şi roza mea de mai
Miroas-aşa de tare cînd i-o arunc... „Stăpînă",
S-aude-un glas şi iată că surugiul mînă
Şi nu mai văd careta... O ! tu, cine erai ?

Cine-ai fost tu...? răspunde, din ce metempsichoză,
Ai revenit spre mine în tropote de cai
Ca să dispari pe urmă cu roza mea de mai,
Cu cea mai de pe urmă şi mai frumoasă roză ?

Scanned with OKEN Scanner

METAMORFOZĂ

Vroind să uit, pe-o seară dulce lăsasem să
m-adoarmă crinii...
Şi se făcea că fără voie trăiam acum o viaţă nouă:
Eram şi eu un crin ca dînşii, şi-n dezmierdările
luminii
Îmi întindeam voios potirul să prind o lacrimă
de rouă.

Visînd, trăiam cu ei acuma, şi-atît de alb eram subt
lună,
Încît abia scriam o umbră, cînd m-alinta
şagalnic vîntul,
Dar tihnă se făcuse-n mine şi caldă inima şi bună,
Că reveneam subt altă formă, să-mpodobesc şi eu
pămîntul.

Cînd făr' de veste-o mînă pală, mişcîndu-şi umbra
pe grămadă,
Ca subt imboldul unei forţe necunoscute şi fatale,

S-a-ntins vrăjmașă să mă frîngă, — ș-acuma, alb
ca o zăpadă,
Muream tihnit de-a doua oară în liniștea odăii tale.

Muream din nou, dar cînd trudită făcîndu-ți
brațele cunună,
A fost s-adorm zîmbind la mine cu fața calmă
între perne,
Eu ca o pulbere de aur m-am ridicat ușor subt lună
În căutarea altei forme desăvîrșite și eterne.

Scanned with OKEN Scanner

DUMINICA

Cum te-așteptam odată Duminică Prea-Sfîntă
Și cît îmi pari acuma de tristă și pustie...
Salonu-i gol, și-n umbră doar samovarul cîntă
Asemeni unui popă ce-ngîn-o leturghie.

Era cu toate-aceste așa de multă lume,
Veneau tenori celebri, și doamne diletante,
Poeți sermani, și fete ce între două glume
S-extaziau mirate : „Ah ! ce frumos andante !"

Tindea amoru-n umbră șiretele lui curse,
Și cînd vorbeau de stele, de sori, de tot înaltul,
Eu mă plimbam cu gîndul în carul Marei Urse,
Doar voi găsi un astru nespeculat de-un altul.

Cuvinte fără noimă urcau, dar, orice vorbe
Din gura ta căzute, mi se păreau divine,
Puteau să cînte-n pace și harpe și teorbe,
Căci n-auzeam nimica, de te-ascultam pe tine.

Ș-acum e gol salonul, e gol, și-n umbra casei
Stau vastele fotolii și lung prind să se mire :
Pe unde-o fi azi pasul micuț al prea frumoasei,
Ce tot venea statornic ca să-și găsească-un mire ?

Oglinzile-și arată cu jale infinitul
Și nu mai vine nimeni... zadarnic stai la geamuri,
— „Ce-ai căutat în lume, o, tu ! mult liniștitul
Poet, credeai că-i lesne să scrii epitalamuri ?“

Ce-am căutat, v-aș spune, ce-am căutat eu — dară
Mi-e frică, căci în umbră, supremă ironie,
În neagra umbră, pianul cu dinții scoși afară
Rînjește ca un monstru ce-ar vrea să mă sfîșie.

Scanned with OKEN Scanner

CĂLĂTORII

Tăcere-i şi mergem cu faţa spre lună...
S-aud zurgălăii în noapte cum sună,
Merg spornic rotaşii şi-o clipă mă sperii,
Văzînd pe de lături cum fug prăştierii
De umbra lor însăşi goniţi în buiastru...
Pe-alocurea drumul se face albastru
Cînd scapă subt dealuri şi luna s-ascunde,
Un miros de floare de cine ştie unde
Ne-ajunge pe cale şi-n urmă rămîne...
— „E-o vrajă trimeasă de-o fată, stăpîne,
E-o vrajă", îngînă zîmbind vezeteul,
Şi murgii acum păşesc mai cu greul,
Şi vorbele noastre, prietene bune,
Se fac tot mai rare, mai triste, de-ai spune
Că fieştecare din noi îşi dă seamă
Că-n urma trăsurei ceva se distramă,
Şi-aceea nu-i drumul, ci-i biata viaţă ;
Că dulcea mireasmă, prin noapte drumeaţă,
Nu-i miros de floare, nici vrajă, ci-i dorul
Ce-l ia pretutindeni cu el călătorul,
Oriunde s-ar duce şi-ar vrea ca să scape,
Subt naltele ceruri pe vastele ape...

ALESUL

S-a deșteptat prisaca din poiană
Subt uriașul clopot de azur,
Și sună tot cuprinsul dimprejur,
De-ai spune că o harfă-eoliană
E aninată undeva de-un ram...

De-ar fi să stai nesigur la răscruce,
Căci pretutindeni murmurul l-auzi,
Asemeni unui tainic călăuz,
Te cheamă, te îmbie și te duce,
Fără să vrei, al florilor parfum...

Poiana pare-o uriașă floare,
Ce schimbă curcubeie de culori,
Dar nu-i o floare, ci sunt mii de flori,
Din care ies scîntei rătăcitoare
Ce se aprind în aer și dispar.

Ca niște temple în miniatură
Ce ar serba un cult misterios,

În raiu-acesta-atîta de frumos
Lăsat anume parcă de natură,
Stau albii stupi subt streşinele lor.

Neobosite-alergă în lumină
Albinele zburînd din loc în loc,
Acum se-nclină-un fir de siminoc,
Acum se-nalţă galben-o sulcină,
Şi mursa-n aur se preschimbă-ncet.

Dar iată că pe-un urdiniş apare
Aleasa între-atîtea mii de vieţi,
Şi trîntorii amanţi de soare beţi
Simţind imperioasa ei chemare,
Tresar prelung din somnolenţa lor.

Din urdiniş zburînd ea scrie-o dungă,
Un fulger de beteală în senin,
Şi cetele de miri cu freamăt vin,
Şi-n urma ei se-nşiră şi s-alungă,
Dar ea se-nalţă-n slavă tot mai sus.

Mai sus se-nalţă tot mai sus, şi-n goană,
Se luptă mirii s-o ajungă-n zbor,
Dar ea-i un punct de aur mişcător,
Şi-un punct e şi prisaca din poiană,
O floare scuturată dintr-un ram.

Scanned with OKEN Scanner

Treptat se farmă ceata lor răritâ,
S-abat din drum cei fără de puteri,
Și-n prăvălirea răpedei căderi
Cu jind revăd scînteia urmărită
De unul singur din alaiu-ntreg.

Acela unul are pe regină,
Dar după clipa asta de amor
Ea se coboară domolită-n zbor,
Iar el recade-n marea de lumină
Subt uriașul clopot de azur.

Scanned with OKEN Scanner

EX-VOTO

Păşeşte-ncet, să nu deştepţi tăcerea,
Coboară-ncet, ca-ntr-un cavou pustiu
Şi-ascunde-ţi bucuria ori durerea,

Să te presimt abia, să nu te ştiu,
Abia să te presimt ca pe-un parfum
De floare scuturată timpuriu...

Căci pe-al tău suflet mîndru, orişicum,
O clipă-am fost stăpîn... Păşeşte-ncet...
Nu turbura nici praful de pe drum...

Un clopot e un suflet de poet...
Nici rochia-ţi foşnind să nu-l atingă,
Să nu se redeştepte un regret...

Acum cînd izbutise să se-nvingă
Şi gîndurile vechi să şi le-adune,
O, lasă-l în tăcere să se stingă :

Scanned with OKEN Scanner

Păşeşte-ncet... nici un cuvînt nu spune,
Căci de-ai vorbi, ca de subt bolţi profunde
De pretutindeni, ca să mă răzbune,

Ecouri mustrătoare ţi-ar răspunde.

Scanned with OKEN Scanner

DIN PERIODICE

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

HIMERA

Plin de dezgust pentru lumea aceasta banală și tristă,
Tainic Himerii i-am spus : — „Du-mă pe celalt țărm !

Du-mă-într-o lume mai bună în care să nu fie oameni,
Căci între mine și ei nu e nimica obștesc.

Tot ce-i încîntă și-i doare pe ei mă revoltă pe mine :
Toate le vede întors ochiul meu, altfel făcut.

Spre a-i putea îndura și spre-a fi îndurat printre dînșii,
Trec ca o mască prin bal, vesel cu lacrămi în ochi..."
Iute, Himera și-a-ntins atunci aripele-albastre :
Cerul de-asupra-mi scădea tot mai îngust și mai mic.

Tot mai departe de cer coboram ca o piatră-n
cădere
Și ca un ochi luminos soarele-abia-l mai zăream,

Tot mai departe apoi, scînteia ca un fulg de jăratec :
Inima-n piept mi s-a strîns cînd păn'și fulgul s-a
strîns.

Dară pe celalt tărîm cînd ochiul meu orb se
deprinse
Cu întunericul său plin de fantastice lucruri,

Scumpe comori am culeș din adîncuri de nimeni
umblate ;
Scufundător fericit nu mai știam ce s-aleg.

Nimeni pe lume n-avea bogății mai imense ca mine.
Totuși sărac mă simțeam, cui să le dau neavînd.

Și mă cuprinse atuncea o milă adîncă de oameni
Și lăcrimînd m-am gîndit : oricum să fie,-mi sînt
frați !

Fără să vreau mă învinse iar dorul de cerul
albastru

Şi m-am rugat în genunchi : — „Du-mă,
Himeră,-napoi !“

Greu încărcat din belşugul comorii găsite acolo,
M-am avîntat către cer, nerăbdător să-l revăd.

Tot mai greoaie vîsleau aripele-albastre-a' Himerii,
Pîn' ce-am văzut răsărind fulgul de jar la zenit,

Tot mai aproape de cer mă-nălţa cu aripele-n cruce ;
Fulgul de jar se schimbă iarăşi în ochi luminos,

Împrejmuit de pleoapa albastră a bolţii celeste ;
Iar eu pluteam fericit tot mai setos de senin...

Miros de floare acum străbătea aromind pîn' la mine,
Şi-n depărtare-auzeam dulcele glas omenesc.

Grele aripele însă deodată stătură inerte
Şi către mine şi-a-ntors Pajura ciocul flămînd :

Astfel o clipă-am rămas plutitor între două prăpăstii,
Amenințat să recad dacă nu am ce-i jertfi :

Inima mea mi-o cerea ca să poată zbura mai departe !
Fără să preget atunci, dornic de frații pierduți,

Plină de sînge i-am dat-o, zicîndu-i ;
—„Pornește-nainte !“

. . . . . .

...O, de știam ce jertfesc, pentru cine-adunasem eu daruri
Aș fi rămas fericit singur pe celalt tărîm !

Inima mea mi-am pierdut-o pe veci și-n zadar am jertfit-o :
Spuneți de nu e păcat, prieteni, de-atîtea comori !

Scanned with OKEN Scanner

MARINĂ

O, mare iubită ! Ce bună amică eşti tu cu poeţii !
Porneşte vaporul, şi iată-mă singur din nou lîngă pupă.
Viu aeru-mi umflă plămînii de parc-aş sorbi dintr-o cupă
Demonică, filtru-ncărcat de toate puterile vieţii !

Ah, gustul trecutelor lacrimi, pe care le-am plîns altădată,
Pe buzele-mi pale acuma-l simt iarăşi — mărgelele de sare !
Ce altă dovadă mai vie că matca-ţi adînc zbuciumată
E albia primordială a vieţii, o, tainică mare ?

Ce giulgiu imens peste-un leagăn strîng apele verzi mişcătoare,
Ce-albastru a prins peste tine în cuie de foc baldachinul !

În noaptea aceasta sînt bine că-s clipa etern călătoare,
Că-s una cu apele mării și una sînt cu seninul !

Greu cade nămolul la funduri, ca după furtună, și cine
În apa privirilor mele ar fi să privească de-aproape,
N-ar crede c-așa limpezime l-ascunde atîta de bine
Precum îți învăluie taina imensul tău giulgiu de ape !

Și gîndul meu fuge-nainte departe pe-ntinderea mării
Ce splendidă-mi pare această albastră și unică oră !
O, dacă pe clipele-aceste s-arunc aș putea o ancoră,
Ce vesel aș da pe vecie tot restul vieții uitării !

Scanned with OKEN Scanner

CÎNTECUL GREIERULUI

Sînt poate milioane de ani de-atunci — o, Soare!
De cînd tu cel ce astăzi urci bolțile de-azur.
Erai de-abia o pată prin neguri călătoare,
O forță-n mers ce-și cată o formă și-un contur.

Așa erai, dar timpul ți-a modelat conturul
Și incendiul ce-n tine mocnea de veșnicii,
Înflăcărat deodată a luminat azurul
Și ale mele negre și mari melancolii.

Așa erai pe vremea întîiei aurore,
Pe cînd eu, negrul greier, rapsodul fără glas
Ce te cînta-nstrunîndu-și elitrele-i sonore,
Așa am fost de-a pururi și-același am rămas.

Eu sînt întîiul sunet care-a trezit ecouri
Făr-a trezi pe lume fiorul unei uri,
Rapsodul ce-a rupt pacea înaltelor platouri
Și-a deșteptat visarea funebrelor păduri.

Scanned with OKEN Scanner

Ca într-o seară caldă trăiam punctînd tăcerea,
Privind plin de uimire cum vremile în mers
Înalță continente ori pregătesc căderea
A cine știe cărui fragment de univers.

Părea cum că natura arareori sătulă
De vechile tipare căta izvoade noi ;
— Cum de-a putut fragila și fina libelulă
Vîslind atîtea veacuri, s-ajungă pîn' la noi ?

Azi năruia și mîine, cum o-mbia capriciul,
Zvîrlea în dar eterne nimicuri pe pămînt,
De-atunci și-a aprins lampa albastră licuriciul,
Și n-a mai fost în stare s-o stingă nici un vînt.

O aripă de gîză, un sunet și-o lumină
Au stăruit și totuși atîția uriași
Făcuți să-nfrunte vremea s-au prefăcut ruină
Și-au dispărut din lume făr-a lăsa urmași.

Pavat e tot pămîntul cu lespezi de morminte
Și numai eu, rapsodul în veci nemuritor,
Pășind pe ieroglife de albe oseminte,
Mai cînt un *miserere* în amintirea lor.

BALUL POMILOR

Cu legănări abia simțite și ritmice, încet-încet,
Pe pajiștea din fața casei, caișii, zarzării și prunii,
Învești mîntați în haine albe se clatină în fața lunii,
Stînd gata parcă să înceapă un pas ușor de menuet.

Se cată ram cu ram, se-nclină, și-n urmă iarăși vin la loc,
Cochetării și grații albe, și roze gesturi, dulci arome,
Împrăștie în aer, dantul acesta ritmic de fantome,
Ce-așteaptă de un an de zile minuta asta de noroc.

Ce e de spumă, sus pe ramuri, se face jos de catifea,
Și astfel umbrele căzute pe pajiște par mantii grele
Zvîrlite de dănțuitorii ce au rămas numa-n dantele,
În parcul legendar în care s-a prefăcut grădina mea.

Pe gura scorburilor vîntul plecat a deșteptat un cînt,
Și-nvoalte mîneci horbotate se-ntind ușoare să salute

Preludiul acestei stinse şi dulci orchestre nevăzute,
Şi-apoi cu reverenţe pomii s-au înclinat pîn' la pămînt.

Ghirlănzi de flori îi leagă-n treacăt şi-un arc sub fiecare ram
Bolteşte-albastre perspective, sub care alte cete ninse
Coboară pe pămînt din ceruri, venind cu candele aprinse
Să facă şi mai albă noaptea acestui alb epitalam.

Aşa-s în clipa asta toate, dar mîine albii cavaleri,
Despodobiţi de-atîtea graţii, ce le-mprumută luciul lunii,
Vor deveni ce-au fost de-a pururi : caişii, zarzării şi prunii,
Banalii pomi din faţa casei, ce-i ştiu de-atîtea primăveri.

PROZĂ

Scanned with OKEN Scanner

DIN VOLUME

Scanned with OKEN Scanner

Fantome

(1911)

MAMA

Mamă ! Ce puțin am rostit numele tău și cît de vag îmi aduc aminte de tine... O negură te învăluie și parcă din neguri e urzit și conturul tău.

În fața mării, unde am stat privind neîntreruptа goană a talazurilor, acolo m-am apropiat mai mult de tine și am căutat să te rechem. Din fundul orizontului aceluia ce-l hotărăște linia curbă a mării, de acolo ai venit tu. Pe o noapte dulce cum e aceasta, un vas legănat, ce și-a scris pieritoarea dungă pe cer, te-a adus desigur. Și pe cheiul acesta singuratic, unde întîrzii eu, visînd uneori, au coborît pașii tăi, de bunăseamă.

Ca și acum, neastîmpăratele talazuri se ridicau ca niște fantome din mare și alergau de-a lungul digului de piatră sură ca să privească portul. O semilună pală, brodată pe un steag, lucea și atunci pe înaltul unui catarg, și tu, desigur, cu fața întoarsă peste umăr, ai trebuit să privești, tristă, pe largul întinselor valuri ce te despărțeau de țara ta...

După marginea curbă a mării, unde se închide orizontul, acolo unde încep apele albastre ale Bosforului, e o altă lume, și tu de acolo ai venit.

Scanned with OKEN Scanner

Multele lucruri ciudate ce dorm în sufletul meu, de acolo mi le-ai adus. Nostalgia ce o resimt în faţa marilor ape, cînd văd o pînză albă, fîlfîind ca o aripă de albatros, de la tine trebuie să-mi vie. Ingustele caice, cu şirul lor de vîslaşi, plecaţi pe rame, de aceea mă farmecă.

De după marginea curbă a mării, unde palatele de marmoră coboară cu treptele lor pînă în valuri, de acolo, ca valurile aceste ce călătoresc şi murmură necurmat, îmi vin amintirile.

Ca o odaliscă, cu faţa acoperită, vine trecutul şi mă cheamă. De multe ori tot cîmpul infinit al mării se acoperă parcă de dănţuitoare ce-şi flutură vălurile diafane în lună şi joacă. Dantele albe îmi par spumele talazurilor şi cîntări line de harfă, mîni de vis, ce trec visătoare pe strune, eternele cîntări ale apei...

Spre linia aceea caută ochii mei şi aşteaptă o lumină. Pe marginea de apă ai fost născută tu şi de aci nestatornicia gîndurilor mele, de aci veşnica frămîntare, de aci fantazia de a clădi necontenit, precum clădeşte marea talazurile ei, ca în urmă să le dărîme iarăşi.

După linia aceea ai lăsat tu visurile tale de copilă, întîile tale prietenii, toate dorurile tale, pe care eu astăzi trebuie să le trăiesc din nou, desigur. A rămas ceva departe, o fâşie de viaţă, care a trebuit să te urmărească atunci cînd m-ai născut pe mine, de nu mai am eu astîmpăr şi nu mă pot împiedica să visez.

Fără de preget, gîndul meu arde şi mă chinuieşte; apropierile cele mai ciudate se fac într-o clipă ; simţiri ce nu le pricep mă încearcă ; lucruri ce nu le-am bănuit, îmi par firești şi o sete, o necurmată sete de iubire mă învinge.

Fără de vreme tu ţi-ai închis ochii, şi eu ţi-am văzut aşa de puţin dragile lumini aplecate peste mine ; fără de vreme mînele tale au încremenit şi eu le-am simţit aşa de puţin mîngîierea. Gura ta a tăcut aşa de curînd şi farmecul vorbelor dulci, ce le poate spune o mamă, au sunat aşa de puţin în auzul meu. De copil n-am avut nimănui să spun ce mă doare, ochii mei n-au avut către cine să se întoarcă, mînele mele spre cine să-şi întindă deznădejdea.

Şi tu erai duioasă, mamă... Puţinele cărţi ce au rămas de la tine, cu pagini însemnate pe margini, spun că ţi-era drag să visezi, povestesc că te au încîntat şi pe tine vorbele sonore şi ritmata cîntare a versurilor. Ai visat şi tu, şi mi-ai lăsat partea asta şi mie, hărăzindu-mi putinţa de a mă înduioşa şi de a-mi aduce aminte de toate.

Aci însă am fost mai aproape de tine. Muezinul, ce ieşe în cerdacul minaretului cînd se face cerul violet spre seară, mi s-a părut firesc şi cunoscut de cînd e lumea şi nu ştiu de ce, mînele lui întinse spre cer mi-au spus întotdeauna mai mult decît semnul crucei. Albele moschee m-au fermecat şi m au atras la pragul lor ; tristele şi neîngrădirile cimitire, cu norodul lor de pietre îngropate în

pămînt, mi-au povestit mai multe decît lespezile noastre...

Cu ochii tăi le văd eu, desigur, toate acestea, cu sufletul tău le simt, fără îndoială ; de aceea nu mi-e dragă luna, decît cînd se ridică în Crai nou.

Și totuși, abia dacă pot să-mi aduc aminte cum era fața ta, căci o negură te învăluie și parcă din neguri e făcut și conturul tău...

Scanned with OKEN Scanner

EX VOTO

Prieten bun, fantomă acuma şi tu, nu ştiu de ce-mi amintesc de tine în seara asta misterioasă...

Afară fulgeră şi geamurile întunecate ale odăiei mele se luminează la răstimpuri, ca de apropierea unui albastru flutur uriaş, rătăcit prin noapte. Un suflu de vînt trece şi un miros tulburător de floare de tei îşi face loc şi se strecoară în casă, adus de cine ştie unde. Poate mireasma asta ce stăpînea romanticele nopţi de iunie ale oraşului adolescenţei noastre, să te fi adus cu ea, sau poate apropierea furtunei ce se pregăteşte să fi dat simţurilor mele îndurerate o limpezime deosebită.

Acum, o picătură de ploaie, ca o pietricică zvîrlită în geamuri, m-a făcut să tresar cu zgomotul ei sec, şi nu ştiu pentru ce, în tăcerea care s-a lăsat mai mare parcă, te văd şi mai lămurit.

Să n-aibă oare sufletele pace nici după moarte ?

*

Oricum, în ţintirimul îndepărtat de ţară, în care te-au îngropat ai tăi, somnul tău trebuie să

fie tulburat de puterea amintirilor mele, care au fost cîndva şi ale tale. De este aşa, ajută-mi să le reîntregim şi să scăpăm ceva din noi, din marele şi înfricoşatul întuneric ce ne pîndeşte.

Cei ce te-au cunoscut şi pe care i-ai înveselit cu bunătatea şi glumele tale, şi-n amintirea cărora mai stăruieşti încă, vor muri şi ei, şi odată cu dînşii vei muri şi tu, căci tu nu erai dintre aceia a căror viaţă începe după moarte, şi ambiţii postume n-ai avut.

Eu însă, care mi-am jertfit atîtea nopţi, ca să deprind farmecul misterios al cuvintelor, dacă îmi vei ajuta, voi încerca prin ele să te rechem din lumea umbrelor, şi să te fac să trăieşti măcar o clipă mai mult viaţa pe care o iubeai cu atîta patimă.

*

Se face o seară furtunoasă ca şi asta, şi noi suntem doi copii nevrîstnici, într-un oraş tăcut. Teiul cu flori de aur, de lîngă poartă, îşi trimite mirosul lui tulburător şi o lîncezeală ne-a cuprins parcă pe amîndoi. Tu eşti mai răsărit ca mine, şi mirosul acesta te nelinişteşte, îţi dezvăluie lucruri care încă dorm în mine şi pe care nu le înţeleg.

Şi în tăcerea aceasta, zgomotul unor paşi mărunţi a trezit noaptea şi te-a făcut să tresari. Da, imboldul dragostei se trezise în tine, şi grădinuţa

noastră nu te mai încăpea. Un cuvînt brutal m-a făcut să înțeleg atuncea că prietenia noastră era un obicei, o deprindere cotidiană, impusă de copilăria noastră, petrecută împreună. Decorul de vis se împrăștia, sfărîmat de cuvîntul tău brutal, și te-am lăsat să pleci singur, cu pașii tăi grei, după pașii mărunți pe care i-am auzit după o clipă stînd locului ; și apoi, depărtîndu-se în umbra acelei nopți de iunie, în care mirosul florilor de tei nu ne da pentru întăiași dată același îndemn la amîndoi.

A fost întîia mea durere de copil nevrîstnic, întîia suferință a unui visător, întîia convingere că realitatea brutală nu e partea mea pe lumea asta.

Și cum stam așa, prin lacrima ce-mi luneca din ochi, am mai privit încă o dată grădina și noaptea mi s-a părut, oricum, divină, privită așa, printr-o lacrimă...

*

Și am reluat tanțul, căci obiceiul e tiranic și prietenia, oricum, e o formă a iubirei.

*

După ani pierduți, suntem iarăși la un loc și căutăm să discernem caracterele și pornirile noastre. Vorbăreț și glumeț cum ești, evoci un palat de marmoră scumpă, cu scări monumentale, stră-

juite de lachei îmbrăcaţi în fireturi, cu ciorapii albi, bine traşi pe pulpe, şi înăuntrul palatului cu portrete vechi de familie, cu arme şi blazoane străvechi, un ghebos urît la faţă şi îndemînatic la mişcări, un senior din alte vremuri, fastuos şi autoritar, limbut şi ghiduş.

Palatul e înconjurat de un parc străvechi ; oraşul unde e clădit palatul acela e Florenţa, iar seniorul ghebos şi ghiduş e străbunul vostru.

Vîntul cald, cînd se strecura prin parc, scutura roadele coapte, pe cari nimeni n-avea voie să le culeagă. Anotimpurile aduceau fiecare florile lor, pe cari nimeni n-avea voie să le adune în mănunchiuri ; singure, miresmele, pe cari nimeni nu-i stăpîn pe pămînt, rătăceau sub ramuri, se ridicau şi treceau peste zidurile mari, împrăştiindu-se în lume. Ici, colo, ramuri spînzurau de copacii bătrîni, ca nişte braţe rupte din umeri, şi seva curgea în neştire, cum picură sîngele dintr-o rană neîngrijită de nimeni, căci fantasticul senior avea drept principiu : că cine se naşte într-un loc, acolo trebuie să trăiască şi să moară, şi că fatalitatea nu o poate înlătura nimic.

Şi nu ştia bătrînul senior, că acei dintr-o rasă cu dînsul, ramurile străvechiului său copac, odată cu luptele pentru Unitatea Italiei, aveau să plece pe alte pămînturi, aiurea, şi să moară sub alt acoperămînt decît acela al palatului de marmoră, în frumosul oraş al Florenţei.

*

Au venit vremuri grele însă, și frumoasa țară cu grămada ei de statui albe care strălucesc la soare, cu răcoroasele fîntîni din care tritoni și fauni aruncă eternul lor joc de apă peste nimfele care înoată și se strevăd în apele limpezi din havuzuri, a rămas în urmă, iar adăpostiții palatului de marmoră scumpă, din seminția ghebosului senior, s-au împrăștiat în lume și asfel, o ramură ruptă și adusă de vînt, a ajuns și pe pămîntul țării noastre.

În Iași, pe vremea aceea era belșug, și un străin ce venea din alte lumi era bine primit și îmbrățișat, căci aducea vești noi și putea povesti de alte întîmplări decît acelea obișnuite vieței noastre patriarhale. Noului venit deci, îi fu lesne să se așeze, să-și cumpere o paletă și văpselile trebuincioase cu care să-și poată agonisi traiul lui și al copiilor ce aducea cu dînsul.

Din vremea aceea, în casele vechi, în rame demodate, au rămas nenumărate portrete ale boierilor de atunci, cu portul lor, chipuri blajine și triste, cu ochii limpezi de un albastru neobișnuit cerului nostru, a unui albastru pe care vremea l-a îndulcit și înseninat de mîhnirile pămîntești. Aproape toate poartă aceeași pecete, avînd parcă un aer de familie. Pinacoteca din Iași păstrează și ea dovada talentului acestui carbonar transplantat și rămas în unul din țintirimele Iașului vechi.

Aceasta era origina, și cu atît mai mare era mirarea mea, cum de în tine, prieten scump, în afară de dragostea de fast, nu pusese nimica străbunul acesta artist, cu paleta lui plină de culori, pe cari parcă rîdea fericirea soarelui țării lui pierdute.

Viața apoi a curs, și ca un contrast ciudat, ca-n apropierea unei primejdii de moarte pentru rasă, cel din urmă vlăstar, strîngînd parcă toată vlaga și toată seva ce mai rămăsese, a crescut frumos, puternic și dîrz, ca o dezmințire a ghebosului din Florența. Era un exemplar unic de frumusețe omenească, dar ca o statuie minunată, făcut de un artist dintr-un pămînt obosit și netrainic, s-a năruit curînd, murind pentru cea din urmă oară în tine.

*

Am întrerupt notele cîteva zile și caut să reiau firul pierdut... Cînd le începusem, în vazele japoneze din odaia mea erau cîteva flori. În unul garoafe, în celălalt trandafiri. Trandafirii, unul după altul, fețe albe și roșii, și-au plecat paloarea și purpura pe marginea vazului, apoi s-au scuturat înfrățindu-se încă o dată în cădere : petale de sînge și petale de ceară... Garoafele roșii au supraviețuit rozelor, dar s-au vestejit și ele, învinse de vreme, și ceva mai mult, parcă a murit în jurul meu de cînd m-am despărțit de tine.

În răstimpul acesta am cercat să cetesc, și întîmplarea m-a făcut să cad peste o carte de povești

orientale, care mi-a adus aminte de o femeie bătrînă, de un fel de Parcă, ce mă adormea cînd eram copil. Graiul ei trăgănat și molcom, parcă a sunat în casă deșteptînd ecouri. Un pat micuț, cu un copil cu ochii mari în el, și alături, pe un scăunaș, o babă bizară desfăcîndu-și tulpanele unul după altul.

Aceasta a fost Șeherezada copilăriei mele. De la dînsa, desigur, mi-a rămas pasiunea pentru fantastic, dragostea de legende și ființi supranaturale, iubirea pentru tot ce trăiește pe altă lume decît pe a noastră. Graiul ei molcom și trăgănat mă liniștea și mă făcea să uit supărările mele de copil. Vorbele ei îmi împăcau sufletul și mă linișteau ca o harfă. Ce-mi spunea, nu-mi aduc aminte, dar știu că erau povești nesfîrșite, ca un ciclu wagnerian, cu eroi neobișnuiți în poveștile noastre, cu întîmplări ce se petreceau aiurea decît pe pămînt, undeva, nu știu unde, într-un domeniu creat de fantazia și talentul ei improvizator.

Cînd am început să cetesc, mai tîrziu, și am știut cine e regina Mab, nu știu de ce mi-am adus aminte de dînsa. Poate că era o zînă bătrînă și ea, și că sub tulpanele acelea, legate unul peste altul, sub turbanul acela de barizuri, se ascundea o mare poetă necunoscută, cum sunt atîtea în popor. Ochii mei obosiți clipeau, luptînd împotriva somnului, și ea parcă se făcea tot mai mică, mai mică, pînă ce dispărea. Lumina din casă se stingea și ea, și apoi,

Scanned with OKEN Scanner

ziua, mi se părea că e nesfîrșită în așteptarea cuvîntului ei.

Odată, dacă e adevărat, că, cu cît crești în vîrstă, îți aduci aminte de lucrurile cele mai îndepărtate, am să caut, închizîndu-mi ochii, să regăsesc urma eroilor creați de fantazia nesfîrșită a Șeherezadei mele.

*

Precum își relua dar firul, bătrîna povestitoare, în fiecare seară, pornesc și eu cu amintirile mele. Trec peste anii de școală, atît de triști pentru noi, și într-un amurg de iarnă ne văd urcînd împreună, un drum rîpos din pădurea *Bordei*. De o parte și de alta copacii închiciurați, par încărcați de cristaluri. Pe drumul prăvălit înaintea noastră, o sanie țărănească încărcată greu, a stat înnămolită în zăpadă. Și parcă văd încă, cum stăpînul saniei, un țăran cu fața de asasin, a scos resteul de fer din jug și a început să lovească în capetele boilor, stropind zăpada cu sînge. Ochii aceia fioroși, în care ceteai pornirea la omor, i-am revăzut de atunci de multe ori în viață. Masca aceia bestială de troglodit, întîlnită la un colț de codru, am revăzut-o și în saloane, și de cîte ori am revăzut-o, mi-am adus aminte de ochii tăi buni, care se umezise de lacrămi la vederea sîngelui roșu pe catifeaua zăpezei, și singura mea părere de rău e că nu am putut fi bun ca tine în viață.

Am urmat drumul, și către seară am intrat într-o casă gospodărească al cărei stăpîn murise nebun. Prin geamuri se vedea satul în vale, sau mai bine se ghicea, căci bordeiele nu se vedeau, ci numai spirale albastre de fum spuneau că acolo locuiesc oameni.

Casa nelocuită de mult avea ceva tăinuit, parcă ascundea ceva, și într-o odaie am văzut un lucru pe care nu mi s-a mai întîmplat de atunci să-l întîlnesc, căci simțămîntul pietății parcă a dispărut din sufletele noastre modernizate.

În odaia aceea murise mama ta, și toate cele care povesteau o viață intimă brusc întreruptă de moarte, rămăseseră la locul lor, după zeci de ani de zile. Am aprins un chibrit, și lumînarea, sub abajurul de hîrtie roză, a împrăștiat parcă o lumină de trandafir împrejurul ei. Oglinda ovală a consolei a prins, cît ai clipi, imaginea odăei întunecate și a luminat-o, îndepărtînd-o ca într-un vis. Din policandrul de sus, cu ramurile în lături, umbra, deodată a coborît ca un painjen uriaș pe parchet. Deasupra patului, pologul roz atîrna ocrotitor, pernele fin brodate chemau parcă la hodină. Plapoma de mătasă aștepta și ea, gata așternută pentru somn. Peste plapomă, spuma unei cămăși albe, și lîngă pat doi pantofiori ca lăsați atunci din picioare. Alături, o măsuță cu o cupă de cleștar, pe marginea căreia jucau lumini — cupa, care primea inelele în fiecare seară. Un Crist de ivoriu, cu fața torturată sub cununa de spini, își întindea brațele deznădăjduite. Pe

o sofa, o carte neîncepută, cu un semn la o pagină, își aștepta încă stăpînul.

Era continuarea unei vieți, o anticameră a unui mormînt, în care ierburi nemuritoare trăiau încă în vaze, și în care toate încă reflectau ceea ce a fost și e cu neputință să fie iarăși. Lucrușoare intime, în argint cizelat, sticluțe de parfum pe jumătate goale stau cu toate, rînduite frumos pe o măsuță așternută cu o horbotă albă, deasupra căreia o oglindă cu basculă așteaptă încă ochii frumoși ai moartei, care se priveau în fiecare dimineață și în fiecare seară. Toate stau rînduite la locul lor, ca în minutul suprem, și ceva imaterial parcă plutește în casă, care străjuie, se înduioșează de atîta pietate, și nu poate lua trup, și nu poate da glas ca să mulțumească celui ce a cristalizat amintirea ei, și a-nmărmurit, ca în palatul fermecat din poveste, mersul trecătoarei vremi. Ceasornicul oprit în clipa morții spune și el un ceas care nu va mai veni, și limba oprită strălucе, nemaiputînd nici ea să dea glas, ca o ființă care a tăcut pentru totdeauna.

*

Și iată-mă în altă casă veche, în care am stat într-o toamnă tîrzie amîndoi, aduși de întîmplare.

E casa unui artist pe marginea Senei, rămasă moștenire unei bătrîne servitoare, care o închiria. În seara cînd ne-am mutat, țin minte că am simțit și unul și altul, un fel de sfiiciune, ca și cum am fi surprins intimitatea unei vieți.

În atelierul vast în care lucra pictorul, tot felul de schițe și tablouri începute, portrete cu ochi întrebători ori peisagii stranii povesteau viața artistului. Într-un ungher, o bibliotecă veche cu estampe și albumuri de călătorii, cu imagini despercecheate, cu teancuri de crochiuri, însemnate în treacăt, dovedeau o sforțare omenească spre frumos. În alt ungher, o epinetă își arăta dinții de fildeș îngălbeniți de vreme.

Și tu, nu știu cum, deodată, ai încercat un acord, și un glas trist, ca al unei păsări rănite, venit dintr-un afund de pădure, a umplut odaia. Era ceva sfîșietor, o tînguire și o dojană parcă în glasul acela, pentru noii veniți care tulburau liniștea asta. Și e ciudat, că mai tîrziu, cînd împrumutasem casei aceștia ceva din viața noastră, cînd ne deprinsesem parcă cu lucrurile ce ne înconjurau, întrebuințîndu-le zilnic, cînd cadrul întreg, în sfîrșit, se obișnuise cu noi, numai această epinetă străveche ne rămînea hursuză și neprietenoasă. Zadarnic de multe ori, în bătaie de joc, încercam tot soiul de cîntece, căci ea, oricît am fi variat ariile, răspundea cu același glas sinistru și sfîșietor, ca un bătrîn care ar încerca să cînte o arie veselă, murind. Plictisiți de vederea ei, într-o zi am hotărît s-o mutăm, dar cînd am încercat s-o clintim din loc, același sunet ca la început ne-a înfiorat, și întregul instrument ni s-a părut că e o bestie rănită, care rînjea la noi cu dinții ei de fildeș îngălbenit.

Și închizînd-o, am lăsat-o să stea acolo, pînă ce ne-am mutat din casa artistului.

*

După multe rătăciri și ani pierduți zadarnic, pentru a scăpa restul de energie ce simțeam că doarme în mine, ne-am despărțit din nou.

Era într-un zori de ziuă, după o noapte de nesomn. În neguri clopotele deșteptate începeau să plîngă, și sunetele lor, venite din turle nevăzute, parcă toate îmi spuneau: „Pleacă de aici cît mai e vreme!“ Nu știu de ce căutam eu să pun aceste cuvinte în gura clopotelor, cînd vorbele rostite nu erau decît o rezultantă a gîndurilor mele.

Simțeam că dorm ambiții în mine ce trebuiau fatal să moară în orașul acesta tăcut, de care mă legau atîtea amintiri. Îmi număram anii, și o groază că nu mai este vreme pentru a face ceva, era să mă piardă din nou. Eram ca un înecat ce revine la suprafață înainte de a muri și simte, într-o scăpărare de fulger, ce neprețuită era viața. Firele ce mă legau de tine erau rupte, de altfel, de mult. Intelectualitatea ta nu mă mai mulțumea, și în afară de plăcerile vieții fizice, nu mai era nimic comun între noi. De multe ori chiar, mi se părea ciudat cum ai rămas așa de simplu, și cu toate acestea te iubeam și simțeam nevoie de bunătatea sufletului tău. Apropierea ta mă înseninа, și răzvrătirile mele se potoleau la auzul vorbelor tale blajine. De altfel, erai și iubit de toți, lucru însă, pe care nu ți l-am pizmuit niciodată.

Dacă tu, care ți-ai întors acuma ochii spre altă lumină, ai mai putea ceti rîndurile aceste, m-ai ierta,

desigur, şi mai puţin decît mine încă, ai putea spune de ce mă iubeai şi căutai între toate prieteşugul meu.

Şi am plecat, văzînd fără păreri de rău cum dispărea oraşul în urma mea, iar clopotele ce au sunat atunci, în zorii zilei aceleia, din nevăzutele turle, au sunat parcă un recviem al unui suflet care a murit.

*

Oricum, tu ai fost începutul vieţei mele sentimentale, către tine a mers nevoia, care doarme în fiecare din noi, de a-şi căuta un seamăn. Şi apoi, eu am fost un copil trist, închis, cu melancolii întunecate, şi singurătatea mea de atunci, neavînd încă o viaţă sufletească, nu ştiam cu ce s-o împoporez, şi-mi era frică de dînsa.

Nu te-am ales pentru calităţile tale deosebite, căci acestea nu puteam să-mi dau seama dacă tu le aveai. Nu căutam un sprijin în tine, nu era o tovărăşie de bine şi de rău, de senin ori de furtună ; nu urmăream un ţel comun, nu ne stimulam unul pe altul pentru o ambiţie oarecare. Nu, pe atunci eram doi inactivi ce sufereau de trecerea vremei, care nu le aducea nici bucurii, nici dureri, nici mulţumiri, care să răsplătească cheltuiala vreunei energii risipite. Nedezvoltîndu-ne pe aceleaşi căi, era fatal să ne despărţim la o răscruce. Cetirile mele lungi şi nealese poate, căci, ca unul ce nu făcusem nimic în şcoală, neavînd de cine să fiu povă-

ţuit şi îndreptat, o sete neînchipuită de a ceti mă ajunsese. Începusem să simt frumosul şi pornirile mele, care adeseori se aprindeau şi izbucneau în vorbe, nu căpătau nici un ecou de la tine. Cînd am înţeles aceasta, şi mi-am adunat, îndeajuns, o comoară, în sufletul meu, pe socoteala căreia să trăiesc, am simţit că-mi sunt de-ajuns eu singur şi că mai bun prieten cu care să vorbesc şi să mă înţeleg nu aş putea găsi.

Singurătatea mea mi-o înfloream eu singur şi mi-o luminam cum vroiam, iar frica aceea obscură, care desigur că doarme în noi de la începutul vremilor, nevoia aceea de a-ţi căuta un tovarăş contra singurătăţii, a murit de la sine în sufletul meu.

Şi n-am simţit nici o părere de bine sau de rău de această dezrobire. De altfel, desigur că nici eu nu ţi-am lipsit ţie, dovadă că în timp ce eu am rămas tot mai singur, tu ţi-ai făcut lesne alte legături şi te găseai bine în orice tovărăşie.

Ne-am despărţit firesc ; cuvinte grele nu au căzut între noi, cum au căzut mai tîrziu între alte prietenii ce le-am fost legat, cuvîntul acela, piatră aruncată dintr-o praştie, care o dată pornit, face semn unde a ajuns, şi care, orice ar spune unii, nu se mai poate uita niciodată.

*

Ultima dată cînd te-am văzut, am răscolit amintiri comune, şi o clipă te-am regăsit, regăsin-

du-mă şi pe mine, şi o înduioşare neînchipuită m-a cuprins, căci am văzut, precum tatăl tău aşezase lucruşoarele în odaia moartei, de la pantofiorii de lîngă pat pînă la cupa de cristal ce primea inelele în fiecare seară, că şi tu aveai acelaşi cult, aceeaşi pietate pentru lucrurile care au fost.

O năvală bruscă de aer curat venea, parcă deschisese cineva o fereastră spre un orizont de mare, şi clopotele, clopotele acelea care în oraşul tăcut al Iaşilor întovărăşesc toate împrejurările vieţii, clopote pentru viaţă şi clopote pentru moarte, clopote pentru dureri şi clopote pentru bucurii, au început parcă să sune iarăşi, încet, încet, pe urmă tot mai tare, pînă s-au pierdut din nou într-o vagă armonie, ca atunci cînd ţi se pare că începe să cînte liniştea ea însăşi...

Şi am văzut cu ochii amintirei oraşul bătrîn, casele noastre părinteşti, cu viţa de vie care plîngea în fiecare primăvară boabe clare de apă, limpezi ca întîiele noastre lacrimi. Bătrînii noştri au prins din nou fiinţă, siluete vechi au început să se strecoare pe străzi, copaci tăieţi s-au ridicat din nou întinzîndu-şi umbrarul deasupra porţilor, slugi îmbătrînite pe lîngă casele boiereşti şi-au reluat locul şi taifasul în pragul porţilor. O lume întreagă de morţi şi de moarte, de privelişti şi decoruri ce nu mai sunt, au ieşit ca din pămînt şi m-au zguduit ca de apropierea unor vedenii.

Farmecul amintirilor le-a dat toată melancolia, şi acum, cînd încerc să le fixez, mi se pare că sunt

Scanned with OKEN Scanner

un copil ce se joacă, suflînd aşternutul uşor de praf ce s-a depus peste o lume veche.

*

Prietenia nu e decît o formă vană a amorului, şi numai amorul te poate robi pînă într-atîta, încît să uiţi de toate şi să nu trăieşti decît pentru el. Întîlnirea lui e covîrşitoare, şi între tine şi viaţă se lasă ca o cortină, după care se agită şi aleargă lumea care ţi-a devenit străină. Pe căile opuse pe care am apucat, tîrziu, la o răscruce de drum, l-am întîlnit fiecare sub osebite înfăţişări. Al meu, purtînd o mască de melancolie şi deznădejde, al tău, de fericire şi de voluptate, şi legăturile dintre noi s-au desfăcut, firește, şi mai mult. Singurătatea mie mi-a devenit mai trebuincioasă, ca să pot sta mai bine cu masca tragică de vorbă...

Şi atunci, sentimentalismul bolnăvicios de odinioară s-a prefăcut la mine-n ironie, cuvîntul de dragoste în sarcasm, lacrima de multe ori în piatră scumpă. Apoi am chemat în jurul meu ura şi pizma, şi acestea mi-au fost o adevărată voluptate, căci este o voluptate şi aceea a danţului între pumnale.

Astfel, am ajuns să ucid în mine amorul, după cum ucisesem şi prietenia, căutînd să mă pregătesc pentru voluptăţi viitoare, în fiinţa aceleia ce le-ar îmbrăca pe amîndouă.

Tu însă, căruia-i era dat să te poţi bucura de toate, cu sufletul tău liniştit, n-ai avut norocul şi te-ai reîntors printre umbre.

*

Recitesc aceste amintiri aduse toate într-o seară furtunoasă, de un miros vag de floare de tei, și-mi spun că poate fluturul acela albastru ce-și dezvălea aripele fosforescente, în dreptul geamurilor mele, era sufletul tău întristat ce rătăcea prin noapte și revenea să-și vadă prietenul anilor tineri.

Rămîie dar aceste ca un *ex voto* în amintirea ta, și dormi liniștit în țintirimul îndepărtat de țară unde te-au îngropat ai tăi.

Și de acuma clopotele, clopotele acelea care în orașul tăcut unde am copilărit amîndoi întovărășesc toate împrejurările vieții, clopote pentru dureri și clopote pentru bucurii, clopote pentru viață și clopote pentru moarte, bucure-se și tînguiască-se pentru alții, că pentru noi nu mai au pentru ce suna...

Scanned with OKEN Scanner

FANTOME

E un amurg de toamnă tîrzie. Soarele scăpătat, cu discul pe jumătate după dealuri, aruncă razele piezișe, depărtările se estompează și o negură albăstrie îndepărtează colinele. În tăcerea aceasta divină care te-mpresoară, nu poți ști ce clipă anume arată ceasul în curgerea vremii. Un sentiment de veșnicie te cuprinde.

Pe tăpșanul întins al Copoului nu e nimeni la această oră. Purpura însîngerează frunza viilor și a copacilor. În vale, ca într-o albie, cetatea veche a Iașului, cu albele turnuri și turle de biserici, cu clădirile lui vechi, cu grădinile pline de flori, stă pitit și abia își trimite murmurul pînă aci. Departe, dealurile Cetățuii și Galatei adună ultimele raze de soare pe coperișurile cetăților bătrîne.

Și în singurătatea asta a înserării, deodată, o umbră de om ieșit ca din pămînt, ca o arătare, a început să plîngă un cîntec trist pe vioară. Cu hainele vechi în bătaia vîntului, zgribulit, cu o bărbie violetă înțepenită de coșul uscat al vioarei, cu pletele în neorînduială peste ochi, cu un umăr mai ridicat decît celălalt, își tremură arcușul, în timp ce un glas venit ca de pe o altă lume prinde să

cînte un cîntec vechi, o romanță duioasă auzită în copilărie.

Cîntă fantoma și deodată, de pe poarta de la intrarea tăpșanului, un șir nesfîrșit de echipajuri, cu cai frumoși în clinchet de alămuri, cu roțile strălucitoare, cu vizitii în livrele bogate, se ivește și umple parcă platoul. Roată lîngă roată apoi se învecinează și rîsete clare încep să sune. Plecate peste marginea trăsurilor deschise, capete tinere se apropie și în bătaia evantaliurilor frumoasele zile își împărtășesc taine, își destăinuie amorurile, pun la cale zavistiile. Călăreții își joacă bidiviii, strecurîndu-se printre trăsuri, spun o vorbă ici, aruncă un zîmbet colo, fac frumos la cucoane. Un parfum dulce se răspîndește și parcă toate aceste se petrec într-o lumină de lună, într-o atmosferă misterioasă...

Fantoma de adineaori are un taraf acuma, o giubea nouă o îmbracă, ochii îi sclipesc și mîna nu-i mai tremură, tînguirea singuratecă se face orchestră, o ghitară parcă s-a adăogat, și iată și un flaut, și sunt mai multe viori parcă și vocea care cîntă ai spune acuma că e tînără, vibrătoare, sonoră... Și tot alte trăsuri vin. Și iată-le acum pe largul tăpșanului ocolind, se țin șir una după alta, merg domol îndrumate spre poartă și dispar una după alta sub umbrarele aleelor de tei ce împrejmuiesc drumul în defileu pînă de vale.

Dar cîntecul a tăcut și amintirea aceasta adusă de cîntec a dispărut cu el. Pe tăpșanul pustiu se face întuneric, și devale, Iașul și-aprinde luminile

sfioase tremurînd în ceaţa albăstrie. Arunc un ban fantomei de lăutar şi cobor la vale, căutînd să-mi întregesc amintirile.

Da, viziunea aceasta era adevărată în vremea copilăriei mele. Era bogăţie, şi nu era seară cu lună să nu urce trăsurile pe dealul Copoului. Iaşul era un ostrov fericit, o oază de verdeaţă împrejmuită de vii roditoare, cu grădini fermecate în care cîntecele privighetorilor se amestecau cu ale viorilor ascunse prin boschete. Era ostrovul binecuvîntat în care se aciuiase boierii noştri mari, ultimii păstrători ai unei lumi ce nu mai este.

Cobor la vale trist sub teii cari au îmbătrînit şi murmură mişcîndu-şi umbrele. Şi iată, parcă văd trăsurile iar cum se opresc la ronduri, unde alţi lăutari cîntă. Parcă le văd acuma în plină bătaie de lună, cu alte haine, ca pe vremea noastră, cu crenoline mari şi învoalte, cu mijlocul subţire, cu pălării cu streşine mari pe sub cari scapătă zulufii pînă pe umeri. Toţi se cunosc şi figurile lor toate parcă-mi sunt cunoscute şi mie, şi mi-e jale de dînsele, ca de-o lume de morţi.

Luna urcată sus, deasupra copacilor, ca o mască lividă de clovn, priveşte şi ea, şi rîde ironic, mişcînd umbrele...

Paveaua acuma se face sonoră, lespezile sună sub copitele cailor, fanarele fulgeră în treacăt. Case vechi boiereşti, de-o parte şi de alta, strălucesc prietenos cu geamurile lor aprinse şi o mireasmă puternică de flori se ridică din grădini şi umple aerul nopţii.

Trăsurile s-au oprit, din nou, pe două rînduri, şi-au umplut strada în faţa cofetăriei celebrei M-me Alexandre... Evantaliurile iar prind să bată, cavalerii slujitori se întrec care de care şi băieţii din prăvălie vin legănînd tablalele cu dulceţuri şi cu îngheţate, slujind în trăsuri cucoanele, care săturate de luciu de lună şi cîntec de lăutari, şi înviorate de aer curat, mănîncă cu poftă, ţinînd cu mănuşatele lor mîini graţioase farfurioarele cu bunătăţuri. Cavalerii îşi servesc favoritele, iau farfurioarele, întind un pahar cu apă şi strecoară glume dulci printre zaharicale. Singuri vizitii şi lacheii de pe capre, stau gravi, făcînd zîmbre, neexistînd parcă, neauzind, neştiind nimic.

Şi cînd au isprăvit acest ultim popas, un ultim gest de mînă, o înclinare graţioasă din cap, — şi alaiul de fantome pleacă din nou în lumea lui de fantome.

Da, alaiul e plecat din nou şi iată-mă singur cu umbra mea în Iaşul mohorît al zilelor noastre, în Iaşul lepros şi vulgar, unde străinii s-au mutat, şi au pus mîna pe vechile case boiereşti, pe parfumatele grădini de altădată.

Ostrovul fericit, ascuns între umbrare şi împrejmuit de vii, adăposteşte astăzi o altă lume, care nu mai e aceea a copilăriei mele şi unde eu mă simt un străin, aproape o fantomă.

Scanned with OKEN Scanner

GARDA IMPERIALĂ

Se face un amurg de toamnă într-un codru bătrîn de stejari, prin care trece un rădvan în clinchete vesele de zurgălăi. În el suntem noi, micuți cum eram atunci, cu tata și mama.

Frunzarele veștede sună împrăștiindu-și ghinda pe drumuri, iar în fund, departe, printre trunchiurile negre, soarele a coborît și a stat neclintit, ca o candelă între colonadele unui templu.

Zurgălăii sună încet și, de o parte și de alta a drumului, fructul roș al măcieșilor împrăștie pretutindeni pete de sînge. Feregele uscate și-au plecat dantelatele frunze și pe lîngă trunchiuri, pe covoarele catifelate de mușchi, bureții albi se înșiruiesc, ori se adună în pîlcuri, adumbrind parcă o lume minusculă sub umbrelușele lor.

Fața mamei e coperită de un văl cenușiu, prin care i se văd ochii blajini, ca după pînză de păianjen. Mîna ei mînușată se întinde la răstimpuri ca să ne așeze o șuviță, ori să ne învelească cînd bate vîntul. Tata pare adîncit în gînduri, și noi stăm cuminți și tăcuți cu micile noastre suflete călătoare prin codrul bătrîn.

Soarele a căzut apoi tot mai jos, și întreg fundul pădurei, cu painjenișul de crengi luminat, pare un vitraliu misterios, după care se petrece agonia unei lumi.

Tăcerea creștea ca din pămînt, tăcerea aceea tristă a lumei vegetale care te învăluie, te pătrunde, te face să cauți căldura unei mîni, prietenia unor ochi. Și în tăcerea aceasta adîncă, deodată, ca atunci cînd vîntul pornește pe nesimțite de trezește ici o frunză și colo alta, de apleacă un ram ici și fărîmă o crenguță mai încolo, suflă în intrarea unei scorburi ori trezește un ecou prin peșteri, și, ca apoi, toate aceste zgomote răzlețite adunîndu-le, cu ele să întregească o simfonie dulce ori un zgomotos marș de biruință; de departe, venind pe sub crengi, un glas de fanfară străbătu încet, încet, se potoli, și apoi călătorind parcă pe sub pămînt, reîncepu mai tare, apropiindu-se mereu.

Mîna tatei s-a ridicat lin către vizitiu și în amurgul dulce, leagănul trăsurei a stat sub un copac bătrîn, de o parte a drumului. Înainte șleaul alb lucea, și în afară de muzica aceea dulce ce înfiora codrul, nimeni nu venea înspre noi. Sonore, notele răsunau, și acum ai fi spus că vin din cer, de undeva, călătoreau prin aer, apoi, tot mai aproape parcă, pînă ce deodată culorile unui steag se aprinseră în aer și răniră cuprinsul. Și atunci, izvorînd de sub crengi, o întreagă armată în aurul firetelor, o lume întreagă de oameni și cai, purtînd lumini pe dunga epoletelor și pe tăiușul spezelor, umplu șleaul. În capul lor un general bătrîn, pe un cal ne-

Scanned with OKEN Scanner

gru înflorit tot de spumă, apăru pe jumătate întors, sprijinit în scările lucitoare şi făcu un semn ridicînd un fulger cu spada. Alămurile tăcură pripit şi muzica aceea dulce, ca tăiată de ascuţişul săbiei lui, conteni într-o risipă de sunete ce se împrăştiară sub umbrare.

Alaiul leit în aur stătu, flăcările albe, albastre şi roşii ale steagului fluturară, şi bătrînul general, coborînd de pe cal, se apropie de trăsura noastră, duse o mînă la chipiu şi rosti cîteva cuvinte în franţuzeşte. Tata coborîse şi el, şi acum, în timp ce armata sta neclintită, amîndoi, apropiaţi de marginea trăsurei, vorbeau cu mama ce-şi ridicase vălul de pe faţă, sus. Era ceva blînd în faţa omului aceluia bătrîn, care străbătea ţara noastră prin codrul străvechi de stejar, ducînd alaiul lui la moarte. Gesturile lui corecte arătau parcă prea puţin obişnuinţa de a mînui o spadă, pe a cărei lucire, desigur, nu înflorise încă pata sîngelui. Mîna lui se pusese pe creştetul meu, tremurătoare, amintindu-şi parcă ceva. Şi ochii lui erau trişti, trişti, ca ochii care lasă ceva în urmă. Da, nu era nimic războinic în înfăţişarea lui, precum nimic războinic nu era în tot alaiul acela de capete bălaie cu mustaţa abia mijindă, îmbrăcat numai în aur şi în fireturi, care plecase din ţara lui spre necunoscut...

Era mai mult o armată gătită de paradă, o armată ca să facă frumos la cucoane, un alai elegant, gata să fie acoperit de flori ce i s-ar arunca de prin

Scanned with OKEN Scanner

balcoane, o ceată de figuranți ce merg la o sărbătoare ori într-un *tournoi* [1] nevinovat.

Codrul bătrîn de stejar, trist și întunecat cum era, nu avea flori să arunce, nici ghirlănzi triumfale de întins peste capetele lor. Frunzele moarte ce le aruncau crengile, cu gestul lor de deznădejde, nu aveau eleganța brațelor ce aruncă mănunchiuri în calea celor biruitori. Prin codrul bătrîn treceau mai mult prevestiri de moarte, și eleganța aceea părea stranie în pustiul acela, unde fiecare era un călător.

Și parcă văd apoi, din nou, după un ultim salut, și o ultimă mîngîiere pe obrazul meu, pe general urcat pe negrul lui cal înflorit de spumă. Mîna domoală a strîns frîiele o clipă, capul i s-a întors către umăr privind îndărăt, brațul celălalt ridicat sus a întins spada. O comandă scurtă, într-o limbă necunoscută, a sunat, și întreg alaiul a pornit.

Muzica a început din nou, și în umbra ce se lăsa acum tot mai neagră, aurul epoleților luci, tăiușurile albe ale spezilor scînteiară, culorile vii de pe steaguri se cerniră, și cei ce nu mai aveau să se întoarcă, se făcură una cu noaptea, sub ramuri.

Sunetele fanfarei singure, de ce se depărtau veneau pînă la noi, cînd călătorind prin aer, cînd tîrîndu-se ca sub pămînt, plîngînd toate bucuriile și toate regretele, pînă ce amuțiră și ele.

[1] Serbare militară (fr.).

Iar noi, purtînd în ochi viziunea alaiului acestuia stropit de aur, ce mergea la moarte îmbrăcat în haine de paradă, în sunetul zurgălăilor triști, ce sunau în noapte, ne-am urmat drumul prin codrul bătrîn de stejar care înfloreşte desigur şi acuma, şi care nu-şi mai aduce aminte nici de noi, nici de cei ce au trecut sub ramurile lui nepăsătoare, ducîndu-se la moarte...

Scanned with OKEN Scanner

CEASORNICUL BUNICII

Urmez o stradă cunoscută pe care am străbătut-o atîţia ani de zile, şi fără să mă gîndesc la năvala anilor care a curs peste mine, de cînd trăiesc departe, mi se pare ciudat că prin grădini nu văd aceiaşi pomi, la geamuri aceleaşi figuri cunoscute.

Aci îşi apleca ramurile un cais, şi dincolo, noaptea, năluceа un arţar alb ca o fantomă. Oprit lîngă un grilaj de fier, îmi reazim capul ca să privesc înlăuntrul unei curţi, şi nu mai recunosc vechile case în care am stat. Străinul care s-a mutat şi-a pus pecetea lui. E tăcere, nu văd nici o trăsură la scară, nici o siluetă de misit, nici o umbră de cerşetor.

Şi totuşi, stînd afară, mă strecor cu gîndul înlăuntru, urc scările, trec uşurel prin ganguri şi intru în odaia unde am copilărit. Cu puterea amintirii aşez lucrurile la loc, covoarele vechi cu flori şterse, iconostasul în firida din părete, rînduiesc icoanele îmbrăcate în argint, aprind candela, apoi, făcîndu-mă copil, îngenunchi o clipă, şi aducîndu-mi braţul spre rugăciune, cerc să-mi aduc aminte pioasele cuvinte spuse altădată. Mă ridic în urmă şi trec în altă odaie. Aci un sentiment de adîncă

evlavie mă cuprinde. Parcă revăd portretele vechi pe fondul lor de umbră, e noapte după capetele lor și numai ochii penelul morții nu i-a putut întuneca. Triști și buni, privesc ochii bunicilor. Cercei de hurmuz atîrn în urechile bătrînei, ochii sunt negri și întreaga înfățișare îi e străină. Privind-o o clipă, îmi deslușesc multe lucruri ce dorm în mine. Pe fereastră se văd clopotnițele vechi, cu cruci strîmbe, ale bisericei Barnovschi, și un clopot a prins să răsune și să se tînguiască prelung. În fundul unui divan cu dungi verzi, între perne, o umbră a prins să ia trup, și masca unuia dintre portrete, cu aceleași trăsături, îmbătrînite însă, s-a coborît parcă din ramă pe trupul acela de umbră și a prins să capete expresia vieței.

Pe genunchii strînși unul lîngă altul stă o evanghelie deschisă, și tăcerea din odaie se înfioară din cînd în cînd, la fiecare întoarcere de filă. Eu m-am alăturat ușor privind în carte, și acum o mînă pală și tremurătoare a luminat parcă în aer și mi s-a așezat binișor pe creștet. Gura bătrînă a prins apoi încet, încet să citească și parcă văd încă fila cu slove vechi pe care sta scrisă evanghelia fiului risipitor.

Și cum a stat din citit bătrîna, deodată, sub golul unui glob de sticlă, un ceas a prins să bată. Și în sunetul unei muzici line, ca venită de departe, din altă odaie, din ceasornicul vechi ce închipuia un castel, o arcadă s-a deschis și un alai de nuntă, îmbrăcat în haine tiroleze, un alai de păpuși de por-

ţelan, cu ghirlănzi de flori în mînă şi panglici la pălării, a apărut în rama arcadei, a defilat încet şi a dispărut din nou, cu ultima notă cristalină, sub umbra altei porţi ce i s-a închis pe urmă, ca trasă de o mînă nevăzută.

Un zîmbet duios ca o geană de zi a trecut pe faţa bătrînei. Un clinchet sec de mătănii de chihlimbar a sunat şi trupul şi-a pierdut conturul şi a dispărut fără a mai privi în urmă...

Şi pasul meu a sunat din nou în golul altor încăperi. Cu fantoma amintirii de mînă am mers şi o gospodărie veche a reînviat : un salon vast, cu mobile fantome, cu jilţuri şi canapele mari acoperite cu giulgiuri albe, un salon părăsit de musafiri unde pare că vîntul s-a strecurat pe undeva, pe un geam spart şi aducînd zăpadă de afară, a cernut-o mărunt peste tot. Şi într-o ramă, iată o canava iubită, răbdător cusută în fir de mătasă şi mărgele înşirate. Sub răbdarea acului îndemînatec, bătrînul Milton a încremenit, cu fruntea inspirată, răzemată de mînă, privind cu ochii lui orbi întunericul. Şi gura lui s-a mişcat parcă să dicteze un vers ce nu pot să-l aud. Lîngă el, aşezată pe un scăunaş, o femeie tînără, ţinînd în mînă o pană, a ridicat-o ca să scrie, cu mărgele negre într-o carte albă, deschisă pe genunchi. Cine a fost aceea care a îmbinat în mătăsuri chipul inspiratului poet ? Ce s-a făcut răbdătoarea mînă care a purtat acul şi pe care n-am putut s-o sărut niciodată ? Ce vers înduioşat a încremenit negrele mărgele, cine ştie !...

Şi brusc, o tobă a sunat rupînd canavaua visului meu, şi toată ograda, ca prin farmec, s-a umplut de figuri răpitoare. Canaturile uşilor s-au deschis brutal într-o parte, şi pe scările vechi au dat năvală înăuntru nepoftiţii oaspeţi. Mîni lacome s-au întins, zăpada albă a giulgiurilor de pe mobile, ca luată de vînt, a fost dată într-o parte, jilţurile vechi au întins milos braţe sfîşietoare, oglinzile s-au mirat parcă de atîtea chipuri necunoscute, urme murdare de paşi s-au întipărit pe luciul parchetelor, şi portretele triste au prins o viaţă stranie în ramele lor. Din om în om parcă mergeau ochii bătrînilor, deschizîndu-se cercetători şi mînioşi, apoi se făceau rugători şi dulci, dar mînele lacome se întindeau neîndurate, mutau din loc mobilele neclintite în ungherele lor de ani de zile, deschideau dulapuri, cotrobăiau prin saltare... Mirosuri vechi se ridicară, şi deodată, în larma aceea un sunet cristalin căzu şi zgomotul se potoli o clipă ca prin farmec, şi mînile încremeniră, şi paşii stătură locului ca lipiţi de parchet...

O mînă curioasă împinsese un resort, şi de sub golul globului de sticlă prăfuit din ceasul străvechi ce sta cu minutarele neclintite de cînd murise bunica, o poartă s-a deschis şi alaiul acela de nuntă, îmbrăcat în haine tiroleze, alaiul de păpuşi de porţelan cu ghirlănzi de flori în mînă şi panglici la pălărie apăru, defilă încet şi dipăru din nou cu ultima notă cristalină, tîrînd după el, sub umbra portalului ce i s-a închis pe urmă, toată lumea aceasta de vedenii evocată de puterea amintirii mele...

Scanned with OKEN Scanner

CLOPOTELE

Ce farmec de nedescris au povestirile despre un oraș vechi, care a fost în floare odată și din care, din cine știe ce întîmplări, s-a retras viața !...

Vîntul venind a adus zi cu zi tot alte fire de nisip, le-a strecurat prin încăperi, le-a cernut pe coperișuri, le-a împînzit ca un giulgiu, făcîndu-le una cu pămîntul. Vîrfuri de coloane au mai stăruit ici-colo, de cari, caravanele trecînd, vorbeau ca de rămășițele unei cetăți înfloritoare ; apoi și coloanele au dispărut cu veacurile și numai în cărți a mai rămas pomenire de ceea ce a fost în strălucitoarele și albele orașe ce se ridicau odinioară. Pe unele, după epoci îndelungate de glorie, un simplu cutremur le-a dat jos peste noapte, asemenea unui șubred joc de cărți clădite de un copil, ori năvala cenușei unui vulcan le-a năpădit, surprinzîndu-le în plină activitate. Pe altele, valurile le-au înghițit pe totdeauna și numai în legendele și baladele vechi mai trăiesc ascunse în fundul apelor, cu palaturile și clopotnițele lor care se trezesc noaptea și-și sună clopotele lor scufundate.

Și nu știu de ce, Iașul, în serile de toamnă umede, cînd clopotele încep să sune de vecernie din nenu-

măratele turnuri, în negură, mă face să mă gîndesc la un astfel de oraș scufundat și să-mi închipui că trăiesc într-un afund de apă, unde lumina de-abia mai străbate și din care mă lupt, cu toată dragostea mea de viață, să ies, să mă ridic la suprafață ca să respir și să-mi umplu plămînii de aerul curat și binefăcător al cerului, și să mă încălzesc din nou la lumina fericită a soarelui.

În neguri clopotele plîng, se tînguiesc, se cheamă, cum nu le-am mai auzit nicăieri în altă parte. Sunete grave pornesc coperite, călătorind parcă prin apă, se ajung cu altele, se-nfrățesc, se-mpreună, pentru ca să amuțească și să reînceapă iarăși într-o armonie surdă, într-un murmur confuz. De multe ori mi se pare că am pus urechea la pămînt și că ascult, așa vine de departe sunetul, așa de trist plîng clopotele. Parcă e glasul unei vieți care a apus, parcă ar fi un ecou venit de cine știe unde.

Și din afundul acestei ape tulburi, nemaiavînd energia să ies, caut să-mi aduc aminte, să reîntregesc o lume care a dispărut, să reclădesc ici-colo o locuință veche, să reînalț un turn dărîmat, sub care dorm atîtea ființe pe care le-am cunoscut. Din casă-n casă umblu, aprind lumini, reîntocmesc gospodării vechi care au fost, îi strîng pe cei plecați, refac grădini, răsădesc copaci pe cari i-am știut și nu mai sunt nici ei, realcătuind cu amintirea o viață patriarhală și fericită.

Figurile străine de astăzi, semitele figuri văzute pretutindeni dispar ca prin minune ; o mînă nevă-

zută parcă şterge firmele cu nume iudaice şi scrie alte nume pe ele, negustori vechi şi glumeţi, în giubele pitoreşti, stau pe scăunelele lor în faţa prăvăliilor, vorbăreţi şi prietenoşi, cum erau altădată...

Toate aceste ţin o clipă însă, şi apoi dispar, lăsîndu-mă trist să mă gîndesc cîtă schimbare s-a petrecut în aşa de scurtă vreme. Simt că trebuie să plec, trebuie să mă smulg din oraşul acesta unde mă ţin atîtea rădăcini. Cineva parcă-mi spune: pleacă de aici cît mai este vreme, dacă nu vrei să rămîi înnămolit pe totdeauna. O părere de rău însă mă prinde de tovarăşii mei, căci Iaşul e ca o vastă familie, în care toţi se cunosc, se ajută şi se tolerează. Cea mai mare parte dintre ei parcă nu mai vreau nimic; se mulţumesc că sunt la adăpost şi pot să mănînce şi să se îmbrace. Un rest din fastul vechei boierimi le impune încă faţada, aparenţa: şi toată truda lor e de a-şi îngriji fiinţa lor exterioară. *Eul*, la dînşii, este acelaşi, căci toţi trăind într-o neîntreruptă comunitate, au ajuns să se asemene. În afară de micile lor daraveri cotidiane, de orele de slujbă sau de birou, căci mai toţi sunt funcţionari şi sinecurişti, nimic alta nu-i mai tulbură. Fiecare aşteaptă cîte o moştenire să-i cadă din cer, după ani de zile de la năruirea fantasticelor averi ce au fost, ca un naufragiat care nădăjduieşte corabia mîntuitoare. În monotonia acestei vieţi, orice lucru întîmplat ia proporţii ce-i privesc parcă pe toţi, o curioasă francmasonerie îi leagă şi toţi iau parte la bucuriile şi durerile celorlalţi, precum îşi împart şi

Scanned with OKEN Scanner

banul sau nevoile. La capătul acestui trai comun, nici un ideal, nici o încercare măcar pentru a ieşi şi a da o dovadă de existenţa lor.

Şi cu toate acestea cunosc printre ei oameni de o inteligenţă superioară, fiinţe care au dat la un moment probe de energie şi voinţă, talente diverse, predispoziţii naturale, suflete alese şi bogate, cum rareori am întîlnit în alte părţi.

Cum se explică aceasta ? Ce fatalitate s-a abătut peste oraşul acesta mort ? De ce energiile dorm şi nu e chip să se mai redeştepte ? De ce atîta renunţare de sine ? Ce e somnolenţa aceasta vagă şi misterioasă care-i leneveşte pe toţi, le îngreuie avîntul şi-i face să se asemene ? Să fie lipsa unui mîntuitor ? Şi dacă ar veni oare acela, l-ar asculta cineva? Ar fi el în stare să împrăştie atmosfera asta de somnolenţă biruitoare, în care plîng şi se tînguiesc clopotele ca într-un oraş din legende, scufundat sub ape ?

Scanned with OKEN Scanner

TATA

Ca un miraj nălucitor te-a chemat pe tine strălucirea aurului, și tu, cel dezbrăcat de toate patimile, ai alergat după el pînă ce ai căzut. Negrul neant la tine a fost mărginit de un zid de aur și zidul s-a prăbușit peste tine, îngropîndu-te sub el.

Ce urmăreai tu, de ce te-ai zbuciumat, de ce flacăra vie a minții tale a ars fără preget, ca vîlvătăile de foc ce le aprindeau și le hrăneau necurmat întîii oameni în vremuri obscure ca să se apere de dușmănia fiarelor ?

După perdeaua de foc a minții tale ai stat tu ascuns toată viața, apărîndu-te. Vie, puternică, fantastică, se consuma inteligența ta. Mari, flăcările jucau zvîrlind scîntei orbitoare. Vînturile întîmplărilor o înălțau și o coborau și ghearele lacome așteptau cu răbdare să te sfîșie ; sclipitorii ochi pîndeau din umbră stingerea marelui incendiu, ca să poată, prin drumul de cenușă, să ajungă pînă la tine.

Ce te împingea pe tine, căci din înfrîngeri și dureri, ca la mulți alții, a crescut energia ta. N-ai avut amoruri triste de uitat, nici patimi care să te dezguste. Ți-ai dat tu oare seama de timpuriu că totul

se vinde pe lume, că voinţele cele mai tari se încovoaie, că un picur de aur căzut pe conştiinţa cea mai liniştită întinde cercuri la infinit ?

Tu, care erai cel mai conştient dintre oameni că lucru mai fluid şi mai călător decît banul nu poate să fie, tu, a cărui casă era schimbată într-o bursă, unde o goană eternă de jidovi venea împinsă necurmat de dimineaţă şi pînă seara, cu dreapta întinsă ca să ofere şi cu stînga ca să ia înapoi. Un potop întreg de hîrtii timbrate, de citaţii şi de poliţi, de proteste şi adjudecări, au curs cît ai trăit. Trăsurile au duruit fără încetare pe lespezile curţii noastre, făcînd să tremure geamurile ; la masa noastră albă şi îngrijită toţi nepoftiţii oaspeţi s-au aşezat, toate feţele veroase s-au rînduit, toate figurile patibulare au apărut. Mîncările cu cifrele la un loc le mestecai, căci fiecare venea cu cifre, fiecare vorbea de sume fantastice, toţi veneau să te îmbie cu ceva. Necontenit pe drumuri şi între două trenuri, acum aci şi acum aiurea..., neodihnit şi zbuciumat, pretutindeni călător, precum călător e de-a pururi şi banul.

Cum nu stă el la un loc, aşa n-ai stat nici tu. O clipă de răgaz n-ai avut să-ţi mîngîi copiii. Străini am crescut noi de tine şi puţin am auzit vorba ta. N-aveai tu o casă minunată, moştenită din părinţi, cu un pridvor frumos şi alb ce da spre o grădină, unde flori bogate rîdeau în straturi şi unde un şipot plîngea necontenit, aducîndu-şi aminte de copilăria ta ? Pentru ce atîta pămînt, cînd atîta cît se întindea în jurul casei tale ţi-ar fi fost de

ajuns să fii fericit! Tu tot mai multe ai vrut; pămîntul din tine cerea pămînt şi a vrut să se întindă. Prin voinţa ta lanuri verzi şi holde blonde au ieşit pretutindeni; sute şi mii de braţe s-au ridicat ca să arunce sămînţa şi să coboare sapa. Pămîntului încă nou ce ar fi rodit, scrijelat pe simplul fer de plug, tu i-ai adus complicate pluguri cu aburi, ca să facă arătura adîncă. Gestul sămănătorului l-ai înlocuit cu acela al maşinelor, al vechei săceri învîrtite ca un crai nou, secerătoarele ce se mişcau prin lanuri cu aripele lor fantastice şi multicolore. Nimic nu era cu neputinţă pentru tine, şi cum ai adus maşini, ai adus şi oameni, ai golit cartierele transteveriane [1], ori Santa Lucia Neapolului ca să-i aduci la noi; ai vrut să întorci climele şi să schimbi grîul în orez, pilaful cu mămăliga; nimic nu te-a oprit în trufia ta, şi pentru ce toate acestea?...

Himera, eterna himeră care ne poartă pe toţi şi ne momeşte de a fi cum n-a mai fost altul. Deschise sunt căile toate, himera-ţi întinde cîrca şi dacă ai urcat pe ea, crezi că-ţi e de ajuns să vrei, şi să te înalţi în soare. Ai fost slăvit şi temut, ai simţit marea voluptate de-a fi mişcat oamenii, te-ai bucurat poate, făcînd să se încovoaie umerii multora sub dispreţul banului tău, inima ta a bătut mai tare cîteodată, cînd ai putut să aduci puţină fericire deschizîndu-ţi darnică dreapta, dar avînturile toate

[1] Cartiere cu populaţie săracă, în Roma, situate dincolo de Tibru.

trebuie să fie fără popas, şi cel ce merge spre soare nu trebuie să cate înapoi...

Ai şovăit o clipă, boala te-a doborît, flacăra marelui incendiu, după care se ascundea mintea ta, a început să pîlpîie, şi cînd ai văzut lacomii ochi ce te pîndeau, ascuţitele gheare ce stau de atîta timp să te sfîşie, nemaiavînd ce arunca pentru a o hrăni, ai lăsat-o să se stingă şi te-ai dat învins.

*

Şi astăzi cine-şi mai aduce aminte de tine, cine mai ştie cîte pămînturi ai avut sub soare, cîte lanuri au rodit prin voinţa ta, cîte guri au avut ce să mănînce, cîtă viaţă şi energie ai cheltuit în căutarea strălucitorului aur... Dar pe fiecare îl cheamă un miraj, şi cum nu te înţeleg eu pe tine, care mi-ai dat fiinţă, tot aşa nu m-ai înţelege nici tu, dacă ai vedea de ce mă zbucium şi cărui altar slujesc.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

FATA DIN DAFIN

Ce dulci erau serile de vară în cerdacul casei noastre! Stîlpi albi îi sprijineau bătrîna streşină plină de cuiburi, şi perdelele de salcîm albastru o înfloreau întotdeauna. Lespezile de piatră sură ale scărilor, printre crăpăturile cărora portolacul îşi prindea rădăcinile îndărătnice, rămîneau calde pînă tîrziu şi grierii, odată cu luceafărul de seară, îşi începeau eterna lor cîntare. Sfios prindea unul să cînte ca încercînd un acord, apoi sute de glasuri răspundeau de pretutindeni ca la o poruncă şi monotonul refren se prelungea pînă la ziuă.

Stelele, una cîte una, se aprindeau licăritoare, de la cele mari pînă la cele mici, şi-apoi, în tîrziu, ca şi cum un alt Prichindel nevăzut ar fi aruncat în urma lui risipitele fărmături, ca să-şi însemne drumul pe unde a trecut, o spuză lucitoare de stele se arăta de-a curmezişul cerului. Umbrarele se întunecau şi minunatele flori înviorate de rouă îmbălsămau mai tare, ca şi sufletele noastre după un plîns tăcut. Fîntîna cînta şi pe apa havuzului împresurat de tei înalţi, sădiţi laolaltă şi crescuţi ca

niște frați gemeni, nuferii pali stăteau neclintiți, ca și cum o făclie trecută pe fața unei oglinzi ar fi lăsat să-i cadă pe urmă picuri de ceară.

Și noi, frații amîndoi, crescuți în farmecul poveștilor și lăsați în voia lor, cînd toți dormeau, ne furișam din casă și strîngîndu-ne unul lîngă altul, ne așezam pe lespezi și așteptam încrezători ca lumea fantastică a celor ce au ființă în povești să se trezească și întrupeze.

La Fata din Dafin visam noi, la frumoasa și bălaia copilă robită de un farmec, căci în grădina noastră era un dafin uriaș și plin de scorburi, în care apele ploilor strînse luceau în nopțile de lună, ca niște ochi misterioși. Spre el ne aținteam ochii la orice zgomot, așteptînd ca închisoarea de lemn să se deschidă și albaștri ei ochi luminoși să lumineze întunericul. În haine albe de crin o îmbrăca fantazia noastră, un mac roș ca un potir plin de sînge trebuia să poarte la piept și un galben trandafir în mînă.

Dar dafinul rămînea neclintit, murmura cînd bătea vîntul și arar se înfiora de un suspin ca din adîncurile lui venit, căruia în zadar căutam să-i dăm o tălmăcire...

De Fata din Dafin ne era dor nouă și cîte nopți n-au crescut și au scăzut deasupra capetelor noastre... Imensul mister ce învăluie lumea plantelor cîte nu ne-a spus nouă ! Toată poezia aceea semănată așa de darnic, toată simfonia viorie de semitonuri, unde nimic nu rănește ochiul, toată lumea

de vis care îndulceşte decorurile, cît de mult nu ne-au desfătat!

Căci numai noaptea ştie, pe unde trece cu dulcea ei estompă, să şteargă marginea realului şi să ne unească cu nemărginirea... Numai ea dezrobeşte flacările comorilor şi le face să joace şi să tremure în aer, numai ea ştie să aţîţe flacările minţei şi să deie ochilor putere de a vedea mai departe, dincolo de zidul mărginirei.

Şi dacă n-am mai căutat pe frumoasa fată bălaie cu ochii albaştri, dacă n-am mai bătut cu mînele mele de copil în lemnul răsunător al dafinului bătrîn, dacă nu m-am mai înfiorat de apele ploilor ce priveau adunate în scorburi ca nişte ochi misterioşi, dacă n-am mai tresărit de suspinul acela adînc, ieşit ca din afundul unui suflet din trunchiul străvechi, totuşi ochii albaştri ai dulcei fantasme visate i-am aşteptat, căutîndu-i de atunci pretutindeni în lume...

Dacă dafinul bătrîn nu şi-a deschis inima să-mi arate comoara lui, comoara întreagă de poezie a nopţilor pe care le-am pierdut privind la dînsul, mi-a pătruns fără de voie sufletul.

Nemărginita poezie risipită aşa de darnic, de la lacrima stelei din infinit şi pînă la stropul de lumină al licuriciului mi-au luminat îndeajuns ochii. Freamătele împrăştiate care trec pe vîrfurile ierburilor plecate, ca şi pe înaltele frunzare ale copacilor, mi-au fermecat cu prisos auzul. Miresmele toate, pe care trupurile florilor le exală, m-au făcut să

știu ce-i îmbătarea și să-mi pot fermeca singur, oriunde aș fi, întunericul.

Și ca dafinul acela bătrîn ce-și păstra comoara lui, arborul acela sădit în decorul minunat al grădinei noastre, așa am închis și eu acum, în adîncul sufletului meu, o ființă minunată, cu ochii albaștri, căreia îi voi închina toată poezia pe care simțurile mele au cules-o de-a lungul anilor la lumina stelelor, atunci cînd greierii cîntă și cînd Prichindelul ceresc își aruncă în urma lui spuza fărămiturilor de stele, ca să-și însemne drumul pe unde a trecut...

Oglinda fermecată

(1912)

OGLINDA FERMECATĂ

Astă-noapte m-am trezit brusc din somn. Un vis straniu mă purtase pe tărîmuri necunoscute, pe care nici nu le-am văzut, nici nu m-am încumetat să le bănuiesc vreodată...

În rama ferestrei împodobite de perdele albe, cerul vînăt se ofilea peste arborii mari şi o singură stea, albă ca o crizantemă uriaşă, mai licărea stăruitoare, departe, peste marea de coperişuri, în afundul nemărginirii.

Natura aevea pe care o priveam acum trezit din somn, mi se părea străină. Arborii nu erau aşa în visul meu, nici vînătul cer care se ofilea şi în nemărginirea căruia înflorea o stea albă ca o crizantemă, nici faţa mea pală pe care o resfrîngea apa albăstrie a oglinzii în orele acestea tîrzii de noapte.

Un tril însă căuta să mă cheme la realitate. O păsăruică, înşelată de acest zor de ziuă timpuriu, îngăima undeva, în negrul unui umbrar, o sfioasă chemare la care nu răspundea nimeni. Un vînt apoi, ca trecerea unui demon nevăzut căruia i-ar fi fost frică singur în văzduh, şi-a întins aripele şi a împrăştiat mireasma grea a teilor.

Am lăsat deschis larg fereastra în cuprinsul căreia alba crizantemă se desemna ca pe o mătase decolorată, încercînd s-adorm din nou şi să rechem visul meu ; şi visul supus voinţei mele şi-a reluat firul întrerupt...

Ţinînd o oglindă rotundă în mînă, cel ce eram eu sau fiinţa mea din somn, se făcea că descindeam lespezile de piatră ale casei noastre străvechi în care mă născusem, şi un zîmbet ciudat îmi luminâ faţa...

O duşmănie contra alcătuirii firesti a lucrurilor fierbea în sufletul meu, monotonia aceloraşi decoruri înălţate de ani şi în care mă îngrădise o voinţă ce nu era a mea, mă răzvrăteau. Înşiruirea liniară de oşteni disciplinaţi a plopilor ce se îndrumau veşnic spre arcul porţii, fără a putea trece niciodată dincolo de ea, în largul cîmpului, spre libertate, mă chinuia parcă. Înalţii duzi din fundul grădinii, ce stăteau de-atîta vreme ca două sentinele obosite, îndoindu-se din şele, privind departe, spre şesuri, fără să vadă nimic nou venind din golul orizontului, îşi tremurară nervos frunzişul, de bucurie, văzîndu-mă.

Şi eu, sau alba mea fiinţă din somn, păşeam cu oglinda mea ca un duşman al eternelor forme şi mă bucuram ştiind că voi putea să schimb faţa naturii şi că voi putea păşi printre arbori şi flori ca un dezrobitor.

Albă, luna se ridicase căutînd să furişeze o rază piezişe în oglinda mea, dar eu o ţineam strînsă cu grijă la piept, ferind-o de lumini, pînă ce am ajuns

pe înaltul unei coline, din vîrful căreia vedeam zările. Nemişcate, priveliştile ce le ştiam din totdeauna dormeau sub feeria astrelor... Şi nu ştiu cum, atunci am ridicat oglinda sus cu amîndouă mîinile spre şiragul nemişcaţilor plopi ale căror umbre dormeau ca nişte drumeţi obosiţi pe albul aleelor.

Fulgerătoare o rază trecu, şi apa moartă şi verde a oglinzii s-a aprins deodată, ca un ochi redeşteptat sub o pleoapă în care mijeşte un straniu gînd. Şi cît ai clipi, treziţi din nemişcarea lor secular㠍 deşteptînd odată cu ei umbrele drumeţilor obosiţi de pe albul aleelor, mari şi greoi, uriaşii plopi au prins să murmure mişcîndu-şi argintul din creştete, şi fantomatici au pornit-o spre poarta închisă.

Împinse ca de un vînt puternic, canaturile vechi s-au zguduit scrîjnind din ţîţîni, apoi s-au dat într-o parte cu vuiet, lovind pereţii. Şi întîiul plop păşi, iar după întîiul, înşiruirea uriaşilor aplecîndu-şi creştetele a urmat, trecînd sub arcul porţii, chemată de puterea oglinzii mele.

Un rîs zgomotos umplu aerul şi ca într-o veselie tremurată de foi, nemişcaţii plopi, unul după altul, înaintară dezrobiţi de farmecul meu, şi apoi se aşezară roată împrejurul unui iaz adormit, în adîncul căruia se priviră miraţi, ca unii ce-şi vedeau pentru întîia oară chipul. Gol rămăsese locul în urma lor schimbînd priveliştea obişnuită a grădinii, care părea acum o faţă cunoscută din care ar fi ciuntit cineva o parte.

Scanned with OKEN Scanner

Tăcut apoi, am întins ochiul meu făcător de minuni, prinzînd în rotundul lui imaginea caselor părintești, întorcînd-o cu fața spre șes și cu dosul spre grădină... Și iată că ferestrele casei străvechi, ca niște ochi sătuli de a fi privit de atîția ani aceiași copaci și aceleași straturi de flori, s-au luminat și ele, părînd a privi lung și avid noua priveliște a șesului luminat de lună.

Vesele, ca și ochii mei, priveau geamurile bătrîne, după care, într-un fund de odaie, văpaia unei candeli ardea ca un iris de aur : o ușă deschisă, plină de un întunerec albastru, sta căscată parcă de mirare ; și împrejurimea toată neputînd să-și vină locului față de atîta schimbare, se cumpănea căutînd să-și așeze liniile.

Ridicîndu-mi ochii din nou, după isprava aceasta ciudată, și văzînd sărmanii duzi din fundul grădinii ce stăteau de atîta vreme ca două sentinele pe care nu venea nimeni să le schimbe, mi-am întins oglinda și i-am schimbat și pe dînșii, pe unul în locul celuilalt. Și apoi, strîngîndu-mi cu grijă iar oglinda la piept, m-am așezat pe înaltul movilei ca să privesc cu mulțumire la cele ce făcusem.

În fundul cerului, albă, luna se ridicase și ea și privea mirată, ca, care le vede de atîta vreme toate și nu putea parcă să se armonizeze cu peisagiul acesta neobișnuit, părînd că e o podoabă animată, așa, într-o doară, de cineva fără gust și fără simțămînt artistic. Străină, privea, și pe fața ei ironică se vedea cît de colo că-și dădea seamă că ieșise din obișnuitul lucrurilor existente, și rușinată parcă de

fapta mea, își trase un nor peste mască și se acoperi. Iar așa, întunecat, peisagiul rămase și mai straniu.

Eu însă simțeam frumosul și în acest fel, și mă gîndeam cu bucurie ce surprinși o să rămîie vecinii cînd se vor deștepta și vor vedea toate acestea. Schimbasem ordinea firească și mă bucuram cu puterea mea, eram fericit ca un copil ; și prețuind multa noutate ce puteam s-o aduc, mi-am coperit mulțumit ochiul luminos al oglinzii făcătoare de minuni și, strîngînd-o la piept, am pornit singur în lume ca s-o izbăvesc de urît și s-o fac să mai vadă și altfel lucrurile de cum le apucase din străbuni...

Dar cînd m-am trezit din somn și canavaua visului și-a destrămat urzeala, misteriosul meu talisman nu mai era nicăiri, fereastra mea întoarsă tot spre același orizont spre care priveau ochii mei triști în fiecare dimineață, și eu tot același om pe care îl știu de mult și pe care nu-l pot scăpa de realitatea lucrurilor existente.

FLUTURUL MORȚII

E un amurg misterios de toamnă și umbra urcată în negrii chiparoși coboară încet și se întinde pe drumuri. Zgomotele vii au amuțit și numai șoaptele au ființă, foșnete de ramuri, murmure de foi, țîrîituri pierdute...

Și în cuprinsul acesta tăinuit ca o sihăstrie, acum, cînd fluturii de ziuă și-au strîns aripele obosite și s-au strecurat în cuibul florilor ca să doarmă, numai miresmele și fluturii de noapte s-au trezit ca să rătăcească sub lună.

Copiii o știu aceasta și, în așteptarea întîiului zbor, s-au așezat cu bunicul pe lespezile scărilor calde încă de focul soarelui de peste zi. De o parte și de alta a lespezilor, florile roze de leandru înduioșează întunericul și se leagănă în vîrful crenguțelor șterse de umbră, parcă ar pluti în aer. O mireasmă amară a umplut văzduhul o clipă și apoi vîntul s-a îndulcit cu un miros de trandafir, s-a împrăștiat, ca să vie iarăși tainic să cădelnițeze pe rînd toate miresmele.

Și cînd luna, departe, în păinjenișul de ramuri, s-a aprins în fundul grădinii, ca un lampion fantastic, năruind simetria umbrelor statornicite, copiii,

cu glugile lor verzi prinse în vîrful nuielelor de trestie, au coborît uşor, ca în fiecare seară, pe urma fluturilor de noapte. Cu paşi tainici şi rari, iată-i pe catifeaua neagră a straturilor, trezind de-abia somnul florilor. Bătrînul a rămas sus, pe scări, cu barba lui albă ca omătul, iar ei aleargă pretutindeni, aducîndu-i din vreme în vreme prada culeasă. Şi acei ce poartă pe aripele lor diafane întunerecul, cît ţine ziua, făcîndu-se una cu scoarţa copacilor, ori cu pulberea cenuşie a drumurilor, încep să zboare şi ei bătînd aerul — zdrenţe de catifea şi bucăţi de mătase, cusuţii cu fir şi stropiţii cu purpură, somnoroşi întăi şi nesiguri, mai vioi pe urmă şi mai îndrăzneţi, căutînd raza care cheamă şi năluceşte, nectarul care îmbată şi dă viaţă.

Un punct mişcător păteazâ aerul, murmură şi trece. Şi ca prin farmec, la răstimpuri, un crin îşi leagănă potirul alb mişcînd o umbră viorie, foi de trandafir se desfac şi flutură uşor, aur de stînjenel se împrăştie în noapte. Nălucitori şi capricioşi, zugrăvind tumbe şi arabescuri nebune, zboară hodiniţii de peste zi, urcă în razele de lună, ating faţa pămîntului, clătesc somnul florilor, şi glugile verzi din vîrful trestiilor purtate de copii se ridică ici, colo şi se abat din răzor în răzor, dispar la răscruci, pînă ce o rază misterioasă de lampă răneşte cuprinsul, şi glasul bătrînului sună trăgănat şi blajin : „La culcare copii !“

Lumina lămpii se mişcă apoi rumenind stîlpii albi ai cerdacului, dispare o clipă în umbră, şi, deodată, rama unor ferești se luminează.

Înăuntru, în jurul unei mese rotunde, capetele blonde ale copiilor s-au apropiat de capul argintiu al bunicului, și mîinile lor ușoare, cu gesturi delicate, întinzînd rînd pe rînd aripele celor căzuți, au prins să se miște în lumina lămpii, îndemănatice și pline de băgare de seamă. O pulbere fină de pastel s-a risipit și joacă împrejurul lor, fețele înflorite de un zîmbet de mulțumire se luminează și vînătoarea nocturnă o dată rînduită, stă acum să-și ia locul în cartoanele mari ale colecției de care e plină odaia.

În jurul lor, un miros vag de camforă plutește, iar pe pereți și pe mese, sub adăposturile de sticlă, o lume întreagă de fluturi, de aripi ușoare ce-au vîslit, plimbîndu-se din potir în potir, purtînd toate scînteierile curcubeielor și toate nuanțele și fanteziile infinitului, toate neamurile și felurimea gîngăniilor care țîrîește în ierburi și cîntă la soare, cei de prin scorburi și cei de sub pămînt, vieți de o zi și străluciri de o clipă, pietre scumpe împrăștiate în praful drumurilor, juvaeruri zburătoare, aripi pe care capriciul naturii și-a zugrăvit toate arabescurile, palete pe care au rămas culori uitate, senin de cer și beteală de lună, painjeniș de rază și urzeală de purpură, tot ce a strîns truda lor de pretutindeni, un întreg țintirim de aripi încremenite stau acum așezate frumos, fiecare țintuite de un bold. Pretutindenea cărți și tabele, bocaluri și sticluțe, clopote de sticlă ce strălucesc, închisori de cleștar în care-și doarme somnul o gînganie infimă, ca un faraon sub o piramidă.

Şi diafanele aripi încremenite pe totdeauna, ţintuite în cruce, povestesc toate splendorile. Libelula, cu ochii de peruzele şi cu aripele fine, abia bănuite, ca de gază, aminteşte faţa apelor în care se resfrînge cu zborul ei fulgerător, cocinelele, scînteind ca nişte pietre pierdute dintr-un inel, parcă îndoaie încă un firicel de iarbă ; cosaşul cu picioarele strînse pentru salt spune de liniştea mohoarelor, îndoliatul greier, cu cîntecul lui, de liniştea ce era la începutul lumilor, păianjenii, cu picioarele lor încremenite de mătasa firului scăpat pe totdeauna...

Şi toată răcoarea pădurilor se ridică parcă, stărnită de bietele aripi, toată lumea florilor şi tot murmurul dumbrăvilor.

Pe o aripă doarme ochiul misterios ce mijeşte pe cozile de păun, altul e făcut ca dintr-o frîntură de rochie de bal, pe o catifea a uitat cineva cîteva rubinuri, praf de chilimbar a tivit marginile altuia — o întregă orgie de forme şi de culori, un vis scăpat dintr-o narghilea, un poem visat de un poet nebun...

Veşnic în căutarea speciei rare, a exemplarului unic care lipseşte încă, a noutăţilor pe care le creează şi le distruge mereu bizarul spirit al naturii, de ani de zile bătrînul entomologist adună, rînduieşte, clasează în vederea întregirii operei lui începute.

Acum bucuria ce-o avea de-a umbla singur, i-au luat-o anii mulţi, şi cum puterile nu-l mai ajutau, el a insuflat-o copiilor, şi în timp ce clasează, aleargă ei pentru dînsul, aducîndu-i prada culeasă. Fiecare zi şi fiecare seară îşi aduce tributul ei, şi

colecţiile se împlinesc cu încetul. Un singur fluture de noapte îi lipseşte şi ochii lui bătrîni privesc cu părere de rău şi cu un fel de sfială la locul rămas gol ce i l-a păstrat şi care străluceşte alb în mijlocul unui carton.

Lampa s-a stins apoi, şi în zori, cînd fluturii de noapte şi-au strîns aripele obosite, prefăcîndu-se din nou una cu coaja copacilor şi cu pulberea drumului, cei de ziuă s-au trezit la rîndul lor şi au umplut de veselie cuprinsul grădinii. Fiecare floare se pleacă şi-şi leagănă graţios capul, una picură o lacrimă, alta se îndoaie şi se scutură ca vrînd să scape de o povară, şi atunci, un albăstrel îşi întinde aripele şi zboară tulburat, ca un gînd ascuns din cuprinsul floarei. Ar veni la loc şi nu cutează. Nehotărît, stă o secundă în aer, ca o frîntură de senin, apoi fulgeră şi se mistuie în cuprinsul albastru. Din cuibul unei gherghine o flacără verde pîlpîie şi se înalţă şi ea, bilete albe zboară schimbîndu-şi locul ca nişte gînduri de dragoste, şi iată o frîntură de steag, iată şi o fundă roză ce şi-a luat zborul de pe cine ştie ce umăr de femeie.

Goana după nectar începe şi din naltul ramurilor, din umbra scorburilor, din împărăţia florilor, din pădurea măruntă şi deasă a ierburilor, de pe cîmpuri şi de prin livezi cei ce poartă toate vestmintele coboară, vîslesc aerul în tumbe fantastice, se alătură şi se alungă ca totdeauna, neodihniţi şi îmbătaţi de bunătatea soarelui şi dărnicia vieţii.

Scanned with OKEN Scanner

Şi iată capetele blonde, din nou, cu bătrînul sub ramuri.

Sub umbrarul unui tei, lîngă şipotul care murmură necurmat şi sună mai încet sau mai tare, după cum bate vîntul, bătrînul, cu o carte în mînă, s-a aşezat şi priveşte lumea felurită pe care o cunoaşte în toate tainele ei. O seninătate fără margini i se zugrăveşte pe faţă, şi sufletul lui, ca o oglindă liniştită, resfrînge împăcat colţul de natură în care şi-a trăit anii.

Copiii au umplut grădina cu rîsetele lor vesele, boschetele au răsunat de ecouri şi chemări, şi nevinovata vînătoare după gîngănii şi zburătoare a reînceput. Rîndunelele îşi scriu virgulele lor în aer. Şi tot soiul de ciripiri şi de zgomote confuze, prefăcute într-un singur sunet, au prins să vibreze ca o strună întinsă pe care ar trece cineva un deget distrat.

Cu ochii lui aproape stinşi de a fi privit atîta strălucire, de la un timp, bătrînul îşi lăsă cartea din mînă şi privi trist, gîndindu-se că poate, în curînd va trebui să plece aiurea, şi colecţiile lui se vor risipi fără să-şi fi putut isprăvi lucrarea de atîţia ani începută. O slăbiciune îl cuprinse, şi cum se gîndea aşa, la veşnicile transformări ale naturii, deodată, un punct năluci în aer, departe, se mări şi trecu pe dinaintea lui ca o flacără. O clipire de ochi îi înseninâ vederea, iar cînd privi, punctul era la loc şi altă flacără trecu pe dinaintea lui. Şi alte flăcări jucară, două cîte două, trei cîte trei, urmînd ace-

Scanned with OKEN Scanner

eași linie. Veneau flăcările călătoare, rănind cuprinsul verde, jucau înaintea lui și dispăreau ca prin farmec. Roșii și albastre veneau straniile flăcări, galbene și purpurii, negre și albe jucau, de la răsărit spre apus, chemate parcă de o tainică putere, gonite de cine știe ce mîini nevăzute. Fără să se oprească pe un ram, fără a se coborî pe o floare, ca zorit de cineva din urmă, trecea șivoiul de flăcări, iradiind aerul cu toate culorile.

Zîmbind, bătrînul chemă copiii și le arătă migrațiunea aceasta ciudată de flăcări, norodul acesta de văpăi ce pornea în surgun aiurea din țara lui, împins de cine știe ce forță oarbă, căci hrană pentru el e pretutindeni și culcușurile gata așternute de Dumnezeu.

Uimiți priviră copiii și glugile verzi se ridicară să abată șivoiul în mers. Ca o ploaie de petale fantastice scuturate din copaci după furtună, pămîntul se acoperi în jurul lor de aripi strivite, dar trîmba de lumină, sus, se făcea la loc, și cei scăpați își urmau fantomatic drumul fără a mai privi în urma lor.

*

Astfel trecea timpul lăsîndu-și cortinele lui albe și negre peste săhăstria aceasta fericită, fiecare clipă aducîndu-și întîmplarea ei neașteptată, și noul oaspe din lumea felurită a gîngăniilor.

Singur fluturul mult așteptat rămînea nevăzut și tăinuit de toate privirile, ca și cum, obosit de sfera noastră, și-ar fi întins aripile spre alte lumi, unde e mai adînc somnul și mai netulburată hodina. Dar într-o zi rîsetele clare ale copiilor nu mai răsunară în grădină și bătrînul, cu barba lui albă, tăiată ca dintr-un giulgiu, nu mai apăru ca de obicei în capul scărilor.

Vîntul singur, ca un uriaș nebun, trecea răscolind cu mînele lui nevăzute creștetele copacilor bătrîni. Foi moarte se împrăștiau și un murmur adînc, ca un oftat de orgă, cînta din scorbură în scorbură. Și cînd vîntul contenea, ramuri și foi, ierburi și flori rămîneau rigide oprindu-și parcă viața. Era ca o încetare subită a sevei, o cădere pripită în somn, o întrerupere letargică a puterilor.

Și în mîhnirea aceasta întunecată ce se strîngea împrejurul căsuței, umbra se rumeni deodată ca de înflorirea unui nufăr. Sub abajurul ei galben, ochiul de aur al lămpii luci pe o mescioară la capătîiul bătrînului.

În jurul mesei rotunde, în lumea aceea de aripi diafane încremenite pentru totdeauna, copiii, cu capetele alăturate, răsfoiau o carte privind din cînd în cînd cu grijă spre patul bolnavului.

O undă de vînt trecînd ca un suflu misterios umflă o perdea. Și cum ochii bătrînului se ridicară, deodată o umbră năluci ca o cruce pe zid și se stinse. Un foșnet de aripi bătu apoi și un fluture uriaș, dînd un țipăt straniu, se opri nehotărît, ca orbit de lu-

mină, în rama ferestilor și intră în odaie. Umbra jucă din nou mutîndu-se de ici-colo deasupra capetelor copiilor, roti în cercuri mari bătînd zidurile și se lăsă lin pe fruntea palidă a bolnavului.

Afară copacii fremătară lung, iar cel sărutat de moarte, recunoscînd în musafirul acesta tîrziu pe cel ce vine să facă întuneric, luă frîntura de noapte ce i se așezase pe frunte și privind o clipă trist la stigmatul alb al fluturului, chemă pe copii lîngă el și le zise : „Iată și cel mult așteptat !“

Scanned with OKEN Scanner

CULEGĂTORUL DE STELE CĂZĂTOARE

De la fereastra lui, Enric, în fiecare seară, privea nemărginirile cerului, aşteptînd să vadă ploaia de artificii, jocul nebun de rachete, pulberea mărunţă şi impalpabilă care umple aerul şi nu cade nicăirea, firele de beteală care se urzesc ca o mreajă şi apoi se desfac ; şi ochii lui se umpleau de visuri şi sufletul lui veşnic avîntat se umplea de o melancolie fără de margini, vrînd să scape şi el şi să se amestece mai curînd în oceanul acesta luminos spre care rîvnea de atîta vreme.

Uşoară ca o estompă, seara întuneca vîrfurile copacilor, dezlega umbrele din ramuri şi le împrăştia pe drumuri, ştergea contururile florilor, amesteca laolaltă culorile.

Sus, întîile licăriri sfioase se arătau, mare şi orbitor luceafărul apărea, scînteietoare constelaţiile îşi arătau punctele lor de foc în locul obişnuit, imens şerpuitorul drum al robilor se strecura printre norodul de sori, de luceferi şi de stele, brăzdînd tăria şi apoi, după cele mari şi scăpărătoare, sfioase se arătau şi cele mai mici, şi cele mai mărunte şi toată pulberea de diamant a celor de-abia văzute, şi tot praful stelar al celor de-abia bănuite. Prăpăstii ne-

gre de catifea, oceane de întuneric, pustiuri de cerneală se zugrăveau totuși pe alocuri, nemărginitele depărtări ce se întindeau de la planetă la planetă, ori de la stea la stea căscau enigmatice și oarbe, se afirmau sfidătoare voințelor ce s-ar fi încumetat măcar să străbată atîta drum, virgine de viață încă și străine de fericire ori de nefericire.

Tăcut se cumpănea universul cu miile-i de astre deasupra căsuței lui. Tot mai alb și mai licăritor se arăta drumul robilor de-a lungul căreia, în fiecare noapte, se înșiră parcă și merge spre un țel necunoscut, spre celălalt capăt al lumii, un șireag de miliarde de pelerini cu făcliile aprinse, și iată că într-un tîrziu și feeria pe care o aștepta el cu atîta nerăbdare, ploaia de artificii multicolore, jocul nebun de rachete pe care îl schimbă între ele bătrînele planete, începea să brăzdeze tăria...

Ca un preludiu, sau ca picurii răzleți de ploaie cînd trece un nour gonit de furtună, în întunericul albastru alba fulguire începea. Vii, scînteile aprinse ale atîtor sfărîmături, ca un roi de albine de aur împrejurul stupului de foc al soarelui prindeau să rotească. Unele se desprindeau parcă luate de cine știe ce vînt care străbate acele înălțimi nebănuite ; și răzlețe de roi, tremurau o clipă, se făceau albastre, se fărîmau în pulbere violetă și apoi dispăreau. Altele, ca niște semințe de diamant aruncate prin voința și știrea cuiva, se apropiau tremurătoare la un loc, păreau că odrăslesc un mănunchi de viorele și dispăreau la rîndul lor.

Viu înălțimile se luminau o clipă, străluciri de ape ca pe luciul unei mătase albastre treceau ; și universul, nepăsător de risipa asta de nestemate aruncate cu atîta dărnicie, se schimba la față, pălea, își stingea din loc în loc înflăcăratele faruri și devenea încetul cu încetul uriașul clopot de sticlă anonim ce stă deasupra capetelor noastre și își ascunde tainele cît ține ziua.

În unele seri de august însă, vagabondele lumini ce brăzdează cerul păreau că se înmulțesc și plînsul acela de foc al cine știe cărei dureri uriașe, amestecîndu-și lacrimile, cădea parcă tot mai aproape de pămînt. Dar inima lui Enric își avea și ea lacrimile ei și în timp ce universul își plîngea preaplinul de lacrimi, el și le plîngea pe ale lui, sătul de puterea asta nevăzută ce-l ținea încătușat pe pămînt, în timp ce cu privirile putea să facă ocolul lumii.

O mizantropie ciudată îl făcu să se răzlețească de toți și să trăiască închis în propriul lui suflet. Credea că erau îndeajuns comorile pe cari le adunase în el, pentru ca să poată trăi pe socoteala lor. Viața cărților însă e moartă, suflul ce-a palpitat în literile negre, care au fost scrise într-un moment de inspirație, e ca o adiere ce-ar trece întîi peste un mormînt, pînă să ajungă la tine.

Visurile toate ce le-au cristalizat marii poeți au fost stropite de lacrimi, gîndirile mari ce au chinuit mintea cugetătorilor au lăsat dîre de sînge și cîntecele de dragoste nu sunt de ajuns ca să liniștească tumultul rîului roș care aleargă fără astîm-

Scanned with OKEN Scanner

păr în noi. El însă nu vedea acestea și, urmînd să trăiască singur, cum nu mai putea să sufere oamenii, de la o vreme nu mai putu să sufere nici pămîntul.

Frumoasa natură ce se preschimbă veșnic, bogată în decoruri și în priveliști, pe care cei patru mari pictori, ce sînt anotimpurile, vin pe rînd s-o zugrăvească cu penelele lor înmuiate în aur și purpură, în lumină și întuneric, lui nu-i mai spunea nimic. O ură împotriva orînduielii acestea veșnice care pune același verde pe copaci primăvara, și amestecă același albastru spălăcit în fundul izvoarelor, îi umplea inima și-l făcea să-și obloneaască fereastra cît ținea ziua. Noaptea formele se pierdeau și marginea realului nu mai putea să-i arate pînă unde poate merge. Noaptea el devenea un fel de locuitor universal, un fel de ființă vagabondă prin lumi astrale, un suflet ce nu aștepta decît marele suflu al morții ca să se dezrobească și să-și poată lua drumul ca un fulg în nemărginire.

De la fereastra lui, el nu vedea ce misterioase forme luaseră copacii în grădină, nu simțea ce puternic miroseau florile împrospătate de rouă, nu arunca o privire mișcătorului covor ce-l fac umbrele pe drumuri ca să păsească misteriosul pas al ființelor aeriene cu care legendele au împoporat lumea. Dincolo de vîrful copacilor era seăparea, dincolo de mireasma florilor era hodina, mai departe de marginea orizontului era dezrobirea.

Și în liniștea aceea în care el visa cu fruntea răzemată de fereastră, deodată, din înălțimile tăriei,

un fulg luminos se dezlipi, străbătu vertiginos spațiul, se mări, din ce în ce și apoi, ca un buchet căruia îi tai ața ce-l leagă, se desfăcu într-o ploaie de flori viorii care căzură cu zgomot peste grădina unde sta pe gînduri visătorul.

Viu crengile arborilor se mișcară, un susur sperios porni, cîteva păsări deșteptate din somn își întinseră aripele fărîmînd armonia umbrelor și apoi totul se liniști din nou. Copacii tăcură, reluîndu-și somnul întrerupt, păsările făcură cîteva ocoluri și reveniră la loc, florile amirosiră și mai tare. Impasibila natură își încremeni din nou variatele contururi pe orizont, ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut și n-ar fi venit un oaspe străin din cine știe ce depărtări insondabile să povestească de alte lumi, de alte întîmplări, de altă viață. Nepăsătoare, natura își reluă somnul, ca și cum cerul n-ar fi rămas văduv de un astru de foc, ca și cum o nestemată n-ar fi căzut din uriașa salbă ce-o poartă la gît universul.

Enric alergă însă și în locul lacrimilor de foc află niște simple scorii calde încă, vreo cîteva pietre sfărîmate, cîteva biete și infime țăndări de astru.

Pietre, scorii ori țăndări, pentru dînsul erau totuși bucăți de cer căzute pe pămînt. Visul lui se înfiripa și prindea, în sfîrșit, ființă. Mîinile lui pipăiau fărîmiturile acestea de univers, iar lutul din care era făcut prinse să vibreze ca niciodată la atingerea acestor fărîmituri venite de aiurea, ca și cum și-ar fi adus aminte că făcuse și el parte cîndva din alt

tărîm și că poate miliarde de ani străbătuse o altă orbită, rotind împrejurul cine știe cărui soare prefăcut acum în cenușă și împrăștiat în nemărginire.

Și mai străin și răzlețit de lume trăi de atunci cu bizara lui comoară o bucată de timp și apoi, într-o zi, dispăru cu desăvîrșire. Enigmatică îi rămase casa cu obloanele și ușile zăvorîte, pînă ce, într-o dimineață, îmbătrînit și purtînd ca o lumină lunară pe față, apăru aducînd, spre mirarea vecinilor, un șir nesfîrșit de bolovani, de pietroaie de toate formele și în toate culorile.

Visul lui prinsese acum o formă și începuse a se concretiza. Neputînd să urce la cer, după cum îl îmbia tainicul dor născut într-însul, hotărî să înfăptuiască cerul pe pămînt. Din materialul acesta căzut din toate astrele și adunat pretutindeni, visă să-și dureze o casă, să-și înalțe o tebaidă cu sfărîmături de univers, să-și clădească o citadelă de uranoliți, un mausoleu planetar în care să se izoleze și să se îngroape, ca un faraon sub o piramidă.

Un singur lucru însă îl abătu din graba care îl zorea să-și înfăptuiască visul. În nebunia lui și ura pentru tot ce era pămîntesc, se gîndi cum ar face să poată clădi tot materialul acesta, fără a-l cimenta.

Și atunci, cu o răbdare neînchipuită, zicîndu-și că atracția moleculară ar înlătura ușor și piedica aceasta, începu, una cîte una, să șlefuiască toate pietrele, tot excedentul acesta planetar căzut spre nenorocirea lui pe pămînt...

Scanned with OKEN Scanner

Casă nu a ridicat, căci o viață omenească nu ar fi fost îndeajuns pentru a înfăptui un asemenea vis fantastic ; și moartea l-a găsit între sfărîmăturile lui de astre, împrejurul cărora, vîntul jucîndu-se, purta de ici-colo pulberea fină a atîtor universuri dispărute.

Scanned with OKEN Scanner

FLOAREA DE ALOES

Întîiul pas pe care îl faci într-o casă străină, te înfioară. Neprietenos răspunde ecoul şi umbra ta se zugrăveşte stranie pe pereţii albi. Viaţa statornicită are tainele ei, îmbătrînitul disc al soarelui, ce apare şi dăinuieşte anumite ceasuri la ferești, luminînd tot altfel lucrurile, le dă o şlefuire, un lustru, cu care ochii tăi se deprind şi fără de care nu pot fi veseli.

În pridvorul tăcut, ştii că în cutare anotimp, ca să lumineze perdelele verzi de frunze, albastrul va înflori strugurii de glicină ; treptele scării de piatră, de le vei coborî, presimţi ce mireasmă o să te întîmpine ; de vei ridica ochii peste marginea verde a stratului, ţi se va părea firesc că în aer joacă pulberea de aur a stînjeneilor ; de te vei întoarce spre răsărit, floarea soarelui ce poartă un nimb în jurul ei, nu te va mira că o biată floare îţi arată imaginea soarelui pe pămînt...

Dar eu, nu le puteam şti acestea la vîrsta mea şi intrînd în casa străină pe care o cumpărase tata, cu tot cuprinsul şi gospodăria ei, am resimţit-o fără să

vreau de la întâiul pas pe care l-am făcut trecînd pragul...

El însă era vesel şi zgomotos, căci omul de afaceri nu are timp să viseze şi nu se poate înduioşa. Ţinîndu-mă de mînă, el nu-şi da seama că visul şi cu banul intrau laolaltă, nu ştia că duce visul de mînă...

O femeie bătrînă, într-un clinchet de chei, ce parcă era însăşi vremea ce închisese uşile tuturor fericirilor după ea, ne întîmpină cu un pas abia simţit. O umbră ghemuită, ca motanii negri ce-i vedeam întovărăşind zînele rele în cărţile mele de poveşti, se zugrăvi pe parchet şi un glas îndepărtat ca şi cum ar fi venit printr-un zid, îngînă :

— Am adus cheile.

Şi mănunchiul de chei, sunător, îşi zugrăvi şi el umbra ca un buchet de alge vii.

Afară, în dreptul ferestrelor mari, deschise, un stol fulgerător de porumbei trecu umplînd cu freamătul aripelor odaia. Păsările acestea ce părăsesc grabnic casele cînd presimt că vine moartea, ca să revie apoi cu grămada, cînd doliul a fost dat jos de pe ziduri, nu-şi mai găseau astîmpăr.

Tata, nepăsător, luă cheile şi deschise cea dintîi uşă, trăgînd-o zgomotos după dînsul. Era un iatac mobilat după moda veche, cu paturi mari de nuc aşezate alături sub straja unui iconostas în faţa căruia candela de argint era stinsă. Nişte mătănii de chihlimbar, blonde ca aurul, uitate pe o mescioară de lemn de trandafir, adunau luminile. Tata le luă

în treacăt şi mi le petrecu, rîzînd, în jurul gîtului, iar pietrele acestea moarte mă înfiorară cu răceala lor. Bătrîna dete perdelele la o parte şi cîteva molii, cu zborul lunatec, întinseră aripele lor ofilite ca nişte scîntei ce stau să se stingă. O rază de soare pătrunse şi învechi parcă şi mai tare lucrurile. Mirosul ciudat ce-l au sertarele închise se răspîndi deodată, şi nu ştiu pentru ce mirosul acela mi se păru mie că este însuşi graiul lucrurilor, sufletul vieţii deşteptate din somn.

Vremea îşi aducea aminte şi acuma vorbea. Şi trecutul în minutul acela parcă îşi puse încetinel mînele amîndouă pe umerii mei ca şi cum ar fi vrut să mă facă să îngenunchi. O privire de mustrare trecu în ochii bătrînei, care luciră o clipă cum lucesc geamurile aburite de ceaţă cînd aprinde cineva îndărătul lor un chibrit, dar tata nu luă în seamă acestea, şi după ce mai făcu o dată ocolul odăii, frecîndu-şi mînele cu mulţumire, deschise o altă uşă.

Scoarţe şi chilimuri vechi în fel de fel de ape, flori culese cu răbdare din grădini imaginare, arabescuri ciudate cusute în fir şi în rîuri de mărgele, crini uriaşi şi garoafe de sînge se îmbinau, maci purpurii îşi revărsau somnul din potire. Asurziţi, paşii nu trezeau un zgomot. Un policandru uriaş atîrnînd de tavan, învăluit într-un hîrzob alb prin care prismele de cleştar jucau curcubeie, oscilă încet şi în aceeaşi clipă stolul porumbeilor trecu din nou fulgerător, zugrăvind o goană de umbre pe zid.

Dintr-o ramă de mahon, un boier bătrîn, cu işlicul pe cap, cu privirile ascunse sub sprîncenele stufoase şi ţinînd în mînă un şirag de mătănii de chihlimbar ca acelea pe care le aveam la gît, mă urmări cu ochii. Erau mătăniile lui, de bună seamă, şi fără să vreau, ca îndemnat de cineva, mi-am ridicat repede mîna să le scot. Firul pe care erau adunate, fiind vechi însă, poate, sau cine ştie ce ascunsă putere a lucrurilor care îşi aduc aminte şi vreau să ne pilduiască, se rupse şi deodată boabele se rostogoliră sonore pretutindeni, pe sub divanurile şi jeţurile vechi, încremenind unde ajungeau ca nişte fărîmături de soare. Tata strivi însă una cu piciorul, goni alta înaintea lui — şi trecurăm în altă odaie.

Luminoasă şi albă, cu masa ei de stejar întinsă, împrejurul căreia stau cele douăsprezece jeţuri goale, sofrageria parcă îşi aştepta oaspeţii. Într-un bufet încăpător, faianţele vechi şi sticlăriile groase de cleştar răsunau uşor. O pendulă veche îşi scria umbra lanţurilor cu greutăţi pe pereţi. Tata dete la o parte un jeţ, stricînd simetria ospăţului la care doar numai umbrele veneau să se mai aşeze, deschise zgomotos bufetul, preţui parcă ce era într-însul, cîntări o clipă greutatea argintăriei înflorită cu ghirlănzi de foi şi păsări, căută de aproape la monogramele vechi săpate pe ele, desfăcu în treacăt giulgiurile de in albe ca zăpada, ce stau frumos orînduite ; şi aruncînd încă o privire de stăpîn peste toate, mă luă de mînă şi ieşirăm într-un balcon.

Scanned with OKEN Scanner

Aerul curat al văzduhului, care nu-i al nimănui, mișcă în jurul nostru. Fire albe de funigei călătoreau, sălciile din luncă mișcau la răstimpuri, o vie pe rod vălurea străluciri albe de spumă întorcîndu-și frunzele în bătaia vîntului. În straturi florile nefîngrijite de nimeni erau moarte de mult. Arbuști străini, sălbătăciți, luaseră forme ciudate și numai un lămîi, scăpat prin cine știe ce întîmplare, înveselea cuprinsul cu fructele lui galbene.

Dinspre livadă un miros de roade putrezite pe ramuri alergă ; și aproape în același timp un nouraș se strecură drept soare, adumbrind priveliștea. Umbra îmi întunecă sufletul din nou și veselia mea, înfiorată de aerul curat, pieri. Aplecat pe marginea de piatră a balconului, tata însă își scosese un carnet și făcea socoteli, prețuia poate rodul viei și nu vedea cu cîtă întristare și cît de străin îl privea colțul acesta de natură pe care nu-l înfăptuise el.

Bătrîna rămasă jos, lîngă marginea treptelor, în așteptare, ca să nu i se vadă gîndurile ori lacrimile din ochi, se aplecase asupra unui arbust și-l dezrobea de mrejele urzite de omizi. Albe, firele se desprindeau și zburau în aer, rădeau aproape pămîntul și înălțîndu-se apoi iarăși, se aninau unde le ducea întîmplarea. Arbustul dezrobit de mîna bătrînei își tremura încet foile și numai tîrziu, tîrziu de tot, am știut că arbustul acesta misterios, ce sta așa de timid și zgribulit la capătul scărilor, învăluit de alba mantă a omizilor, era un străjer care își aduce aminte, un simbol tăinuit, un copăcel de *aloes* care nu înflorește decît la o sută de ani o dată.

Sfios şi trist stătea lîngă bătrînă, ca măsurîndu-se în vîrstă amîndoi, ca doi prieteni vechi ce au aceleaşi amintiri, dar care tac aşteptînd să-şi deschidă sufletul cînd va veni timpul ; unul odrăslind o floare ca o pară de foc, singura şi cea de pe urmă floare, cealaltă fărămîndu-şi învechita-i formă de lut în care au stăruit atîtea simţiri.

Scanned with OKEN Scanner

HEFAISTOS

— Incendiul unei fabrici de panglici —

Ciudat, fantezist și proteiform e focul. Joacă deasupra mlaștinilor în vîlvătăi albastre, înșelînd drumeții rătăciți ; tremură aureole viorii deasupra comorilor ascunse, își prelungește viața în fosforescențe, închizînd-o în putregaiuri, se urcă în stea și se coboară leneș pe suprafața oceanelor, mijește tihnit aprinzînd lumini trandafirii la gura vetrelor, arde ascuns și înflorește în roză uriașă deasupra craterelor vulcanilor, se furișază în zigzagurile fulgerelor albastre, știe să fie uriaș precum știe să fie și scînteie, îi place să se facă temut precum a adorat să fie și divinizat de la începutul vremurilor.

Același și divers, fie ascuns îndărătul ochilor noștri, sau după colțurata imagine a unei stele, metamorfozat în flacără sau în mare de jăratec, în rază sau scînteie, el tot Hefaistos este, fiul strălucitorului Zeus și al mult geloasei Hera.

Eu l-am iubit ca unul căruia îi sunt drage strălucirile, am stat de multe ori de vorbă cu el pînă în tîrziu la gura sobei în serile de iarnă ascultîndu-i mitologicele legende, și, deși într-un moment dat mi-a fost potrivnic și mi-a acoperit cu cenușă tot

ce am avut, eu îl urmăresc cu drag și în cel dintîi luceafăr care se aprinde seara și în sfioasa scînteie ce o aruncă licuriciul.

Cu drag îi urmăresc prin ziare isprăvile, căci Hefaistos colaborează regulat în marile cotidiane variindu-și la infinit înflăcărata lui proză.

Vara hoinărește prin păduri așa urît și șchiop, cum a fost înzestrat de Hera, aprinde ici o pădure ca să-și lumineze drumurile înnoptate, întinde un covor de jăratec peste o mirişte, urcă greoi povîrnișul vreunui vulcan și scormonind în cenușile reci, suflă cu grijă în cel din urmă tăciune ce stă gata să se stingă, întîrzie în cine știe ce iesle părăsită și aprinde, jucîndu-se deasupra capului unui copil adormit, o aureolă, și cîte nu face el, întunecatul călător.

Cînd vine iarna însă îl prinde se vede urîtul și aducîndu-și aminte de Pandora pe care a născut-o, se furișează în tîrgurile mari, caută cu de-amănuntul, pătrunde din casă în casă, lăsînd pretutindeni, în vetre, o mînă de jăratec lucitor, prin mii de hornuri își scrie numele cu arabescuri de fum pe cer, în nalte coloane se înalță, în străvezii pînze se risipește, în diafane și molatece valuri se așterne.

Urît cum e însă și sătul de neagra lui față plină de funingene, văzînd atîtea frumusețI și strălucIri prin vitrine, de multe ori îl apucă și pe el dorul să se gătească și să-și mai împodobească o clipă

zdrenţuita lui tunică fără mîneci cu cîteva panglici multicolore ori cu alba spumă a unor dantele...

Şi aşa trecînd mai ieri pe dinaintea unei fabrici unde un norod întreg de fete lucra cu zor, care aplecate pe războaie, care depănînd lungi fire de lumină colorate, care aşezînd în clituri fel de fel de stofe, una mai frumoasă decît alta, Hefaistos se opri cu drag şi privi la ele.

Fetele însă neştiind cine e ciudatul musafir, abia îşi ridicară capul de pe războaie şi îşi căutară de lucru înainte, aruncînd cîteva glume...

Strălucirile şi luminile pe care le mînuiau, curcubeiele cu care se jucau luminînd şi întunecînd treptat cuprinsul, lungile fire de aur şi de argint pe care şi le prindeau în plete şi la cingătoare, felurimea de panglici prefăcute în funde şi în cingători ce le împodobea tinereţea cu un fast mincinos ce nu era al lor şi pe care trebuia să-l părăsească o dată ieşite din fabrică, le făcu să privească batjocoritor la urîţenia celui ce era stăpîn pe toate strălucirile.

Trist privi singuratecul zeu şi figura lui se crispă o minută de durere căci înţelese din ochii luminoşi ai fetelor ce însemnează să nu te înfăţişezi sub forma unui Adonis şi mînia lui se acoperi de o licărire trecătoare.

Cald, ca venit din gura unui cuptor, un suflu atunci alergă prin ateliere, mişcă panglicele toate şi făcu ochii fetelor să se ridice spre străin.

Şi deodată, în punctele acelea negre şi albastre, verzi şi aurii, în rotocoalele acelea prin care priveşte

viața, în vitraliurile acelea colorate ale fetelor ce se ridicaseră din nou spre Hefaistos, o spaimă trecu.

Din negru și întunecat ce era trecătorul, din anonimul și fumuriul străin, o pară de foc stătea acum înaintea lor și se cumpănea, căutîndu-și mersul...

Și din vii și strălucitoare ce erau panglicile înainte, mai vii și strălucitoare deveniră, din colorate și luminoase ce erau curcubeiele de funde, mai luminoase și colorate se aprinseră, din licăritoare și iradiante ce erau firele de mătase întinse pe războaie, mai iradiante și licăritoare fulgerară...

Prin toate ferestrele deodată se înălță Hefaistos sub formă de flacără și privi întunericul de afară, luminînd cu scîntei zăpada căzută de curînd. Grăbit apoi alergă prin ganguri, săltînd urcă în goană treptele scărilor, cu mii de aripi bătu zidurile, ca și cum s-ar fi înădușit, își încordă puternicii umeri și ridică acoperișul, ieșind afară pe sub streșini, în mii de limbi de foc, ca să caute aer și să respire.

Aerul însă pătrunzînd, răzbi înapoi norii de fum și șăgalnicul zeu cu toată obișnuința plămînilor lui încercați, simțind că se covîrșește, își înfipse creștetul și ridicînd cu totul coperișul ieși afară sub cerul liber, uimind cu strălucirea lui nenumăratul norod al celor de sus ca și al celor de jos care se adunase ca să-l privească.

Împodobit ca pentru o sărbătoare, ieșea acum cel ce își petrecea viața mai mult sub pămînt, fluturînd mătăsuri roșii, verzi și albastre, își arăta multipla ființă cu multicolore panglici înnodate în plete, își scutura capul, cu mîinile pline de funde, pe care

le arunca în ploaie de artificii, se proiectă deasupra zidurilor suflînd un nor de fluturi și de scîntei pe nări și pe gură, își afirmă necăjita-i ființă fetelor ce nu știau ce străluciri dormeau în sufletul lui.

Serpentine de flăcări și confeti de scîntei alergară, veniră înapoi atrase de marele suflu al celui ce respira, bogate căzură din nou, ca un deluviu de decorații în întuneric.

Cuprins ca de un ultim orgoliu de podoabe inutile, cel batjocorit de fete voia să arate lumii că prin puterea și voința lui însăși, răscolind jăratecul ce doarme în sufletul lui, poate ieși și se înălța atunci cînd vrea, sub marele cer liber cu fantasmagorii de lumini, de umbre, de culori, de nunațe, de forme și de păreri pe care nici un atelier, unde sute de mîini ar lucra la un infinit de războaie, nu poate nici pe jumătate să i le puie împotrivă.

Cu panglici și funde de foc, cu umbre de catifea și cu dantele de fum, cu mlădioase volane de pară și cu mișcătoare guipure de scîntei, cel jignit în urîțenia formei lui de om și eternității lui de zeu își arunca acum sfidarea trecătorilor Adonișii cari, dacă n-ar fi avut nemișcata oglindă a binevoitoarelor ape în trecut, nici a rotundelor bucăți de sticlă colorate ale prezentului, nu ar fi putut lua cunoștință niciodată de frumusețea lor trecătoare și nu ar fi știut că există.

A PATRA PARCĂ

Harnice, posomorîte și sinistre torc cele trei surori la lumina lividă a opaițului ce le luminează. Severă ține una în mîna-i vestejită furca fatală, cu lîna albă și neagră din care scapătă un fir de întuneric și altul de lumină ; cu luare-aminte învîrtește cealaltă fusul neastîmpărat pe care vine să se cercuiască firul ; implacabilă și nerăbdătoare așteaptă ce-a de-a treia cu ascuțita-i foarfecă gata să întrerupă deșirul.

O vorbă nu-și spun, căci ce-ar putea să-și spună ? Un zîmbet nu schimbă, căci gurile lor nu-s făcute să zîmbească ; o înduioșare nu trece în ochii lor, căci ele n-au vreme să se înduioșeze. În albul lor veștmînt, pe care joacă lumina albastrului opaiț ca pe niște giulgiuri, cele ce n-au cunoscut divinul farmec al tinereții, nici bucuria ce-o resimte frumusețea în fața oglinzii, nici reveriile dulci ce le dă amorul, torc înainte nesfîrșita lînă ce-o scapătă caierul înfrățind firul de lumină și firul de întuneric pe care așteaptă să-l taie recele fier al foarfecei...

Sinistră toarce trinitatea aceasta la lumina opaițului lor și nu știu că, în casa în care stau eu, au o a patra sororă, mai sinistră, mai hidoasă și mai

implacabilă decît ele. Ea nu toarce, ci dormitează toată ziua în întunerec, cu perdelele lăsate, ţinînd la pieptul ei uscat şi pe pleoapele ei vestejite somnul, acest frate bun al morţii. Cu negru e îmbrăcată odaia ei, mirţi funebri are în cerdac, făclii de ceară ard lîngă icoane şi jalnice tropare îngînă în tactul mătăniilor de lemn sfînt ce le deşiră toată ziua.

Din cerdacul larg al casei însă, unde sta această a patra Parcă, Tătăraşul vechi îşi înalţă colina lui plină de grădini umbroase cu pomi roditori şi cu albe căsuţe care rîd voios la soare. Flori roşii luminează ici-colo ferestile şi parmaclîcurile, prietenoasele zorele îmbracă stăruitoare cîte un foişor şi vara ţi-e mai mare dragul să priveşti cum amestecul acesta de alb şi de verde ia cu asalt colina, voind parcă să vadă ce se petrece după creasta care mărgineşte cerul. Un drum alb şerpuieşte însă, se ridică pieptiş, se pierde la un cot, după un pîlc de case, şi se arată din nou scriindu-şi vadul alb pînă la poarta „Eternităţii" care-şi profilează turnul bisericii, înălţîndu-şi crucea aurită ce adună ultimele raze ale soarelui.

Dimineaţa e tihnit şleaul, rari drumeţi trec şi, în timpul acesta, Parca stă ascunsă şi ea după geamurile cu perdelele lăsate ; dar după-amiază convoiurile se urmează urcînd spre neagra poartă de unde nu se mai întoarce nimeni înapoi şi atunci, ca furişată dintr-un mormînt, vecina, ţinîndu-şi mătăniile în mînă, iese şi se aşază în cerdac între mirţii ei. O bucurie stranie îi luminează ochii şi privelişte a

aceasta a morţii o înviorează parcă şi îi dă o nouă înfăţişare de tinereţe. Cu o voluptate neînchipuită, îşi pleacă urechea ei bătrînă şi ascultă frînturile de marş funebru scăpate din alămuri ce le aduce vîntul, ca o hienă adulmecă aerul, urmează şi numără avidă prapurile, face parcă în gînd socoteala pomenilor şi, cu cît convoiul e mai bogat, cu atît şi bucuria ei pare mai mare.

Din ce în ce mai mic, convoiul descreşte, o umbră trece pe faţa ei cînd dispare după case, cu nerăbdare se ridică în vîrful picioarelor ca să-l vadă reapărînd, atentă îşi pleacă urechea să prindă şi cele din urmă frînturi de sunete şi, cînd convoiul şi-a şters dunga neagră de pe drum, atunci ca în urma unei biruinţe se aşază din nou între mirţii ei şi urmează, cu închipuirea poate, scenele ce trebuie să se petreacă la marginea gropii deschise peste care cad lacrimile celor ce şi-au pierdut o fiinţă dragă.

Sunt zile însă cînd vîntul nu aduce nici o frîntură de marş funebru şi atunci, la orele obişnuite cînd trec morţii, ea nu-şi mai poate găsi astîmpăr. Ca o furie îşi clatină funebrii mirţi ca şi cum ar vrea să deştepte moartea din ei, neliniştită se pleacă pe marginea vechiului cerdac şi cercetează drumul, doar o vedea un dric cît de sărac, cu răbdare aşteaptă pînă se împînzesc umbrele şi, dacă viaţa a fost biruitoare în ziua aceea, îmbătrînită parcă cu zeci de ani, se face mică, se imaterializează şi se strecoară în casă ca o umbră, aşteptînd să se facă

iarăși ziuă ca să poată vedea negrele convoiuri trecînd...

Iar Cloto, Lachesis și Atropos, cele trei posomorîte și triste surori, în timpul acesta, la lumina lividă a opaițului ce le luminează, torc înainte nepăsătoare, una ținînd în mîna-i veștejită furca din care scapătă un fir de întuneric și altul de lumină, cealaltă fusul fatal pe care vine să se învîrtească firul, iar cea de-a treia implacabila foarfecă ce va tăia într-o zi și firul hidoasei lor surori, întîrziată prin cine știe ce întîmplare pe pămînt.

Scanned with OKEN Scanner

VASUL-FANTOMĂ

Mergeam cu un prieten într-un scăpătat de soare. Zurgălăii sunau încet şi, cum o melancolie fără de voie ne cuprinsese pe amîndoi, nu mai spuneam un cuvînt. Vezeteul singur, îndemnîndu-şi caii, scotea din cînd în cînd sunete guturale, fluierături semnificative, cuvinte alături de graiul nostru, pe care le sublinia cînd cu o lovitură de bici, cînd cu o plesnitură de hăţ, cînd cu o invectivă plină de virilitate.

Caii fluturau din cap, ciuleau urechile, schimbau trapul în galop ori îşi încetineau mersul pe nesimţite, revenind la pasul uniform, după cum erau şi îndemnurile celui ce le înţelegea graiul şi le ştia puterile. Alături, pe drum, cînd pe dreapta, cînd pe stînga, umbra lor ca alţi cai imaginari se înhăma şi ea în umbre de hamuri şi, bătute de umbra biciului, ne întovărăşea pretutindeni.

Deasupra cîmpului gol, trecînd peste mirişti şi arături, stolurile de grauri ori de corbi luau toate aceeaşi direcţie, zorind din aripi către un hambar ciudat ce sta răznit în mijlocul cîmpului.

— Acolo mi-am strîns grîul, fiind mai aproape de Prut şi mai lesne de încărcat, îmi zise prietenul şi apoi tăcu din nou.

Roşu, soarele acum, ca şi cum cineva ar fi purtat un fanar uriaş căutînd ceva pe faţa pămîntului, se oprise pe marginea orizontului, conturînd tot mai bine hambarul spre care zoreau păsările.

Împurpurat de lumină, ca într-o apoteoză, ciudata clădire îşi preciza tot mai mult contururile. Ai fi spus o arcă fantastică, un bucentaur împodobit de străluciri pentru cine ştie ce serbare, care ancorase în mijlocul valurilor negre a straniei mări pe care o închipuiau arăturile. Un steag de aur fîlfîia mişcîndu-şi faldurile în vînt, dar pe nava aceasta ciudată, pe vasul acesta fantomă, rătăcit în mijlocul cîmpurilor şi înspre care zorea flămînda armată a corbilor, nici un matroz nu-şi profila silueta.

Aşa mi-l arăta discul soarelui ce sta nemişcat deasupra orizontului, şi viziunea aceasta, lipsită de poezia şi strălucirile ce i le împrumuta lumina de amurg, era totuşi adevărată.

Nu era nici un bucentaur, nici un vas-fantomă, nici fantastică arcă, şi era totuşi un şlep, o ruină de corabie ce înfruntase şi ea valurile şi întîmplările, ce avusese o flamură şi un nume sonor, un căpitan şi o busolă poate.

Ca adus de cine ştie ce furtună uriaşă, sau rămas pe uscat în urma cine ştie cărui cataclism ce mutase aiurea apele pe care se legănase, ducîndu-şi

blondele comori ale spicelor, straniul şlep, răsturnat acum cu fundul în sus şi clădit bine pe temelii nemişcătoare, se prefăcuse un biet hambar în care îşi ţinea grîul prietenul meu. Steagul de aur ce fîlfîia era o biată zdreanţă de cămaşă. Negre, sinistre şi mîncate de carii, scîndurile gudronate şi lucitoare din alte vremuri îşi arătau uzura. Geamurile rotunde ca nişte ochi purtau bandaje de scînduri ; bucăţi de lanţuri sfărîmate atîrnau pretutindeni şi nu ştiu prin ce ciudată întîmplare, ancora pe jumătate îngropată în pămînt, ca o gheară încleştată, mai străjuia şi dînsa povestind multele popasuri ale unui trecut rătăcitor...

Unde era acum căpitanul care sta în căsuţa lui de scînduri de pe covertă, eternul căpitan ce povesteşte basme levantine şi face primăvară împrejurul lui deschizînd o ladă de portocale sau de rodii, să vadă ce a ajuns sărmanul lui bastiment ? De cîte ori, aşteptînd să vie apele mari, n-o fi zăbovit el pe o margine de rîu, cîntîndu-şi dintr-o armonică sau dintr-o ghitară romanţele lui levantine... De cîte ori, în amurguri, nu şi-o fi spus nostalgiile papagalului verde, fără de care un căpitan nu pleacă niciodată la drum... De cîte ori nu trebuie să-şi fi ridicat ochii lui trişti, în nopţile înstelate, spre bucata de gheaţă care este steaua polară, steaua aceasta ce călăuzea întîiul drum al corăbierilor.

O ! Eterne naufragii, cum le prefaceţi voi toate şi cum vă bateţi joc de tot ce durăm noi pe pămînt şi pe ape ! Cum încremeniţi voi lucrul ce-a fost

mișcător și dezrobiți ce-a fost clădit pe temelii statornice odată.

...Dar noaptea, ca și cum ar fi vrut să întărească și mai mult tristele mele gînduri, trimise talazurile ei de umbră neînflorite de nici o spumă și corabia-hambar dispăru ca într-un ultim naufragiu.

Scanned with OKEN Scanner

SONATA LUNII

Dulce şi liniştitoare, noaptea se statorniceşte. Umbre încărcate de somn, sfioase, moi şi încete, lunecă deasupra pămîntului ca o apă. Sfioase, moi şi încete, se desfăşură, cresc, ca aburii purtaţi de vînt deasupra unei prăpăstii, se strecoară printre arbori, se tîrăsc spre înălţimi. Luminile biruite, decolorate, palide, albe ofilesc, descresc şi dispar. Un ritm ascuns prezidă şi rînduieşte năvala aceasta mută a tonalităţilor încărcate de vis ce se aşază. Un farmec mistic trece prin aer, şi acum o ultimă umbră, ca un steag de doliu şi de fatalitate, purtat de o mînă nevăzută, flutură ca şi cum ar vrea să dea un semnal.

De la fereastra lui, Beethoven, cu un zîmbet amar pe buze, lăsîndu-şi capul pe mînă, priveşte. Părul, mai negru ca umbrele de afară, îi face o cunună de noapte pe frunte. Departe oraşul îşi tremură fosforescenţele şi amesteacă la orizont lucirile cu întîiele stele, întinde lanţuri luminoase prin negură, scrie arabeseuri de aur în întunecimi, joacă imaginare constelaţii, desemnează capricii de foc.

Scanned with OKEN Scanner

Un murmur neîntrerupt, ca o apă care bate într-un țărm, urcă pînă la el și îl face să-și plece urechea și să asculte. Vii, ochii lui se aprind și licăresc și mîna-i albă, ca și cum ar vrea să culeagă zvonurile împrăștiate în aer, se întinde și dibuiește prin întunerec...

Afară însă, dulce, domoală și liniștitoare, noaptea își caută ritmul și se statornicește. Luna, înălțată sus, a chemat ochii visătorului care se privește în ea și se recunoaște cum va fi mai tîrziu, o palidă mască, cu ochii abia însemnați și gura mută închisă pe veci de un zîmbet amar. Spectrala figură din lună îl atrage ca pe un frate ce-i seamănă și ochii lui se închid să nu mai vadă trista imagine...

Nepăsătoare și albă, aducînd cu ea un fior necunoscut, impalpabila lumină a mortului astru crește însă pe nesimțite. Albă, albă, neînchipuit de albă, ca și cum ar fi trecut printr-un bulgăr de gheață, a ajuns acum drept fereastră și a pătruns în odaie. Fulgerătoare, clapele de fildeș ale clavecinului străvechi, peste care dormeau ațipite visurile, s-au luminat. Foi răvășite cu negre note, ce ca o invazie de furnici au dat asalt portativelor, zac împrăștiate pretutindeni. O vioară într-un cui spînzură lîngă arcușul ei, deasupra unui divan străvechi.

Pe masă, printre tomurile desperecheate ale tragediilor lui Shakespeare, un Plutarh cu scoarțe vechi spune faima atîtor vieți trecute. Singur un portret de femeie, ca mirată de a se găsi în singurătatea și sărăcia asta, privește enigmatică din rama

ei la alba lumină ce creşte luminîndu-i zîmbetul de pe buze...

Deodată însă cîteva note funebre, ca rupte din umbră, au urcat în lumina lunii. Fiorul fricei de necunoscut a umplut odaia, adus de aceşti trei negri soli, ca ieşiţi dintr-o urnă funerară unde au dormit îndelung, şi alba tăcere a început să cînte.

Acoperite, alte sunete au urmat, ca o chemare de glorie îndepărtată, strecurîndu-se printre negrele note funebre şi s-au domolit şi ele, făcînd iarăşi loc triştilor soli ai disperării. O întrebare sfioasă şi rugătoare şi-a făcut loc apoi şi un glas nehotărît, neîncrezut în sine, parcă a răspuns, iar mîinile albe, ca şi cum sîngele tot s-ar fi retras din ele, au rămas locului pe clape. Tristă şi cu ochii aproape plînşi, faţa celui ce cînta s-a întors şi a privit peste umăr la portretul de pe masă.

Drept geamul deschis luna se oprise acuma şi privea curioasă, idealizînd sărăcia cuprinsului. Pulberea ridicată juca în sulul de raze şi mrejele de păianjen ce stau prin unghere păreau nişte hîrzoburi de argint. Jos pe podele notele mărunte ai fi spus că urcă şi coboară portativele, chemate de atracţia asta nevăzută, că vor să treacă dincolo de marginea hîrtiei şi să-şi ia zborul în lume. Nerăbdarea gloriei, încătuşată în cuprinsul acela mic, se răzvrătea parcă şi voia să iasă cu orice preţ, cu negrul ei norod de semne, sătulă de sărăcia şi întristarea cuprinsului.

Scanned with OKEN Scanner

Zîmbind însă trist și împrăștiind cu piciorul hîrtiile din jurul lui, Beethoven își întinse din nou brațele și, ca răscolind lumina lunii de pe clape, începu să cînte. Triste, cele trei note funebre ca rupte din inima umbrei reveniră, jalnice, ca scăpate dintr-o urnă funerară, unde au dormit îndelung, se redeșteptară. Sfioasă, îndepărtata chemare de glorie căută să se strecoare iarăși, dar sunetele de fanfară muriră. Deznădăjduite, degetele urniră alte note, strecurîndu-se printre clapele albe și negre, ca printre lumini și umbre, și o plîngere domoală, ca un suspin, începu să se reverse, ca și cum lacrimile lui însăși cădeau pe clape trezind sonoritățile acestea umbrite. Fumuria și trista îndoială își arăta fața acum, și mînele albe ce-o deșteptase mîngîind-o parcă, nu luau seamă la mînele de umbră ce alergau crispate în urma lor ca voind să astupe sunetele și să prindă neliniștita îndoială ca s-o sugrume...

Revolta dormea încă, ațipită undeva, îndărătul coardelor, dar tremurătoarele mîni o treziră și pe ea fără de voie ; și mîniosul chip al celei deșteptate din somn privi o clipă nedumerit la cealaltă față și trecu apoi peste ea, într-o furtună de sunete.

Mînios, chipul celui ce cînta se brăzdă de zbîrcituri adînci și mînele lui, ce alergau acum pe clape, păreau că amenință însuși destinul și că luptă cu el căutînd să-l înfrîngă...

O undă de vînt ca trezită de energia lui, sau venită de cine știe unde, intră în casă mișcînd parti-

turile şi amestecînd clarul de lună. Înfiorată, revolta căzu şi merse să aţipească din nou îndărătul coardelor. Slabe, fanfarele gloriei, ca venite de dincolo de mormînt, răsunară încă o dată şi cei trei negri soli, ce purtau fiorul fricei cu dînşii, se arătară şi ei. Triste, ca scăpate fiecare dintr-o urnă funerară, cele trei note sunară din nou, încet, tot mai încet, ca dornice de a se reîntoarce în întunerec...

Speranţe de glorie şi de fericiri, glasuri de îndoială şi glasuri de revoltă, şoapte de umbră şi înfiorări de lumină, toate tăcură sub mînele încremenite.

În cuprinsul sărac însă, îndărătul negrului visător ce-şi cînta durerile, praful răscolit din unghere, ori măruntul norod al miilor de note, trecînd pe lîngă ochii miraţi ai portretului de femeie de pe masă, juca acum în sulul de lumină ce pătrunsese în odaie şi ca pe un uriaş portativ de raze se înălţa şi se pierdea în lună.

Triumful vieții

(1912)

PRINOSUL UNUI ICONOCLAST

Cuvîntare ținută la Galați, la dezvălirea monumentului lui Eminescu.

A te urca pe un soclu înseamnă a înstăpîni un fragment de univers de unde alungi viața ; înseamnă a pedepsi o marmură să ia o formă ce n-o mulțumește poate ; înseamnă a adăoga o umbră mai mult pe pămînt, o umbră care de cele mai multe ori nu e decît umbra unei umbre.

Cugetare de iconoclast, veți zice, și nu veți fi departe de adevăr. Dar cine și-a plimbat ca mine reveriile prin grădinile, pieţele și parcurile noastre, căutînd o rimă sau o imagine, a trebuit să gîndească așa.

De pretutindeni, de la roata oricărei răscruci și din afundul oricărei cărări, un om de piatră sau de bronz și-a întins brațele acoperindu-mi orizontul. O armată de piedestaluri baricadează trecutul; un norod de anonimi îmbrăcați în redingote, ori în fracuri impecabile, sfidează ; o pleiadă de morți, a căror pleoapă trebuie închisă pentru a doua oară, privește cu încredere viitorul...

Forma aceasta nouă de idolatrie a mers prea departe și vechiul idolatru, cînd idolul nu-i mai slujea la nimic, nu se sfia să întindă o mînă sacrileje și să-l dărîme la pămînt pentru a-și clădi un altul.

Ca să clădești trebuie să dărîmi și să netezești locul, și apoi e o nebunie a crede că gloriile sunt eterne. Un nume și un leat săpat pe o piatră nu mai spune (sic) nimic atunci cînd lentila faimei și-a întors fața aiurea, și un sfînt trepanat de aureolă veți conveni că devine un simplu om de rînd.

Edilii vechei Rome aveau dreptate cînd intrau cu ciocanul în mînă în pădurile de statui ce acoperea forurile și piețele și percutau vechile glorii ca să facă loc celor nouă. Un norod de idoli cădea la pămînt împrăștiind țăndări de lumină, un nou venit lua loc pe vechiul soclu, un discurs mai mult se ținea, vremea îl lua în primire dîndu-i patina necesară și toată lumea era mulțumită.

Noi, în norodul acesta de postumi care au murit de două ori, ridicăm azi un monument unui om ce nu avea nevoie să se ridice pe înălțimea unui soclu pentru a putea privi peste vremuri. A-i face onoarea aceasta înseamnă a-l pune în rîndul celorlalți, și pînă ce edilii noștri nu vor decreta hecatomba, pînă ce selecția adevărată între marmure nu se va fi făcut, — cel de piatră astăzi va fi străin pe soclul unde l-ați așezat.

Noi cei care am dibuit pe urmele lui gigantice, noi cei care l-am iubit și l-am urît, o simțim aceasta. L-am urît, pentru că în umbra pe care o face un munte uriaș, arar mai poate ceva să crească. Personalitatea lui covîrșitoare încremenise formele în tipare cu neputință de sfărîmat, adunase toate

florile şi imaginile ca şi cum n-ar mai fi voit să lase nici una după dînsul. Pe cînd el îşi desfăta creştetul în lumină, bucurîndu-şi privirile de priveliştile ce le vedea în zări, noi nu mai găseam nimic de spicuit şi rămaşi în umbra lui, îl întîlneam pretutindeni, ori încotro am fi vrut să apucăm. L-am iubit însă, pentru că ne-a făcut să rîvnim spre lumină, să stăruim în căutarea altor flori, pe care le bănuiam şi nu le vedeam nicăirea încă, să ne ridicăm braţele spre alte mirajuri care năluceau în zări.

Universul e plin de forme şi culori şi simţurile dincolo de viaţa conştientă, atunci cînd gîndul nu mai poate merge înainte, caută, dibuieşc şi presimt o altă lume în care alte forme se schiţează, în care alte culori nălucesc, în care alte sunete vibrează. Dincolo de marile şi eternele decoruri ale naturii pămînteşti, cerul îşi bolteşte imensa lui cupolă şi nemărginirea începe. Glasuri aleargă, se încrucişează şi se întîlnesc, vedenii poate umblă şi ne ating în treacăt, doruri şi porniri necheltuite încă îşi caută un adăpost şi toate firele nevăzute ce ne leagă cu viaţa universală vibrează la trecerea noastră.

Ca să pătrunzi în lumea aceasta încîntată în care poate totul e ritm şi armonie, pentru ca auzul tău să poată prinde miile de zvonuri care rătăcesc şi urcă din prăpastia albastră, pentru ca să ghiceşti tăinuitele corespondenţe ce ne leagă de nemărginire,

mintea nu e de ajuns, analiza nu are ce căuta și sufletul singur trebuie să le simtă și să le perceapă. Poezia singură și imaginația poate da un corp acestor visuri. De aci va naște frumusețea, inutila și trista frumusețe, care pentru cei mai mulți ce stau poate de față astăzi la dezvălirea bustului marelui nostru poet nu e nimic. Și nopțile și zilele cheltuite în căutarea ei, o pierdere de vreme.

A exprima inexprimabilul, a da o formă lucrurilor informe, a-ți pierde timpul cu alternarea monotonă a cadențelor, a trezi prin ritm sensibilități adormite, a face din cuvinte un leagăn cu care să adormi durerile altora, a desena un surîs pe o gură ce-a uitat poate de mult să rîdă, printr-o fericită corespondență de imagini sau de sunete și din toate acestea să faci să nască frumosul, pe care să-l dăruiești contimporanilor tăi, poate fi ceva mai sublim ?

Răsplata însă vine, și nu e aceea a statuei, nu e aceea a gurii care tace, ci a tristei guri care a rostit atîtea frumuseți prefăcute în cîntece și le-a dat drumul în lume ; aceea a versurilor lui, ce ca un stol de păsări sonore și-au întins aripele și-au zburat din casă în casă ; e a cărții în care și-a închis visurile și pe care aplecați am visat cu toții ; e a graiului însuși, pe care el l-a făurit în adevăr și îl vorbim noi astăzi.

Deci, stăpînește-ți fericit fragmentul de univers pe care l-ai cucerit, suirea ta pe soclu înseamnă o

biruință, nobila ta formă glorifică marmura ce o poartă și dacă e adevărat, cum spune un alt poet, că „bustul supraviețuiește adeseori cetății", pelerini întîrziați vor veni și atunci de pretutindeni să se încline înaintea ta și să-ți aducă în locul cununii de spini pe care ai purtat-o cînd ai trăit, cununa de lauri și de flori ce ți se datorește.

Scanned with OKEN Scanner

Steluța

[1913]

NUMĂRUL 27

— Pe un tablou al „Junimii" —

Am sub ochi tabloul comemorativ al „Junimii", o serie de capete care se etajează, o piramidă de efigii care se suprapun, o îngrozitoare hecatombă de decapitați, pe care cine știe ce erou sîngeros și plin de ironie și-a pierdut vremea să le clădească craniile ca o pildă că toate trec cu vremea...

O hidră amenințătoare cu șaptezeci și patru de capete privește cu încredere viitorul, un strugure monstruos făcut din boabe diferite atîrnă într-o ramă pe un fond negru de culoarea infinitului, o pleiadă de ambiții se înfățișează sub diverse măști, o vecinătate de necunoscuți se luminează de aureola acelor cîțiva fericiți ce-au izbutit să-și scoată capetele dincolo de negrul cerc pe care moartea îl ține, ca un clovn sinistru, la intrarea neantului.

Nepăsător și cu același gest teatral și automatic, postumul *Nestor Hayek*, după ce s-a acoperit cu funebrul giulgiu de mușama, ca să facă întunerec în straniul lui aparat în care toate se văd pe dos, ne-a lăsat medalionul acesta ciudat, intrînd apoi pentru totdeauna în camera-i obscură.

Scanned with OKEN Scanner

Şi obiectivul n-a ales ; a fost nepărtinitor şi îndulgent, cum i se cade să fie oricărui obiectiv, s-a înduioşat şi a înseris, şi-a deschis pleoapa, ca un ochi ce stă mult la întunerec, şi a prins ce a văzut pe retina lui, bun şi rău, frumos şi urît, ca un ochi operat de cataractă ce se bucură de lumina ce i-o redă un operator.

Şi chipurile, imperioasele şi simandicoasele barbişoane, lucitoarele chelii, unde asaltul sistemului pilos s-a oprit ca în faţa unei redute cu neputinţă de atacat, spînatecele figuri virane, peste care parcă ar fi trecut un nemilostiv taifun, nesfîrşitul exemplar ieşit din fundul lacului Caspic, ce te miri cum a mai putut să impresioneze sensibila membrană şi să poată grefa întunerec peste întunerec, ninsori timpurii pe vîrfuri de piscuri, precum şi precoce senilităţi pe abrupte povîrnişuri, toate laolaltă, ca în fundul unui ochi uriaş ce-ar avea şaptezeci şi patru de irisuri, au venit să se aşeze ca tot atîtea pupile, peste care recea, imperioasa şi violeta pleoapă a morţii de mult s-a lăsat.

Şi eu, de la marginea neantului meu, privesc atîtea neanturi ; eu, de la capătul stăruinţelor mele şi trudnicelor ambiţii care mă îmboldesc, mă uit la atîtea ambiţii şi trude aţipite ; eu, cel ce am pozat cu atîţia alţi tovarăşi ai mei în faţa atîtor obiective, privind medalionul acesta, încep să mă înfior şi să simt întunerecul, doliul şi frigul nepăsătoarei camere obscure.

Ca pe o hartă sculptată, trec mîna peste tabloul acesta, ca un orb ce-ar pipăi cu degetul relieful ce-l lasă un ascuțiș pe o suprafață lucie, ca pe întinsul unor ape ce le-a sorbit focul lacomului soare, lăsînd să li se vadă tăinuitele prăpastii și vulcane, ce le ascundeau în fundul lor, călătoresc și mă mir cît de puține înălțimi au rămas pe care să mă pot urca spre a privi mai de aproape cerul. Ce curios și zbuciumat continent, ce amestec de linii mixte a lăsat linia orizontală a apelor reîntorcîndu-se în soare!

Goale de pupile au rămas multe irisuri, împrejmuite de neant au rămas ovalele globuri întoarse, neîndurate s-au lăsat întunecatele cortine ale dibaciului operator peste atîtea trufii, chipuri anonime reprezentate printr-un număr sunt astăzi majoritatea acestei pleiade, cercuri de-a dura date pe panta nepăsării, cele mai multe din cercurile ce-au căutat să facă un mănunchi...

Serioasă, însă, tristă aproape, tînără încă, voluntară totuși, privește enigmatica figură a marelui *Caragiale* din alveola acestui grup de coralier, un număr al mulțimii este și el pe tabloul pe care îl privesc, ca un ocnaș într-o celulă, ca un osîndit la veșnica muncă, ca un stigmat pe umărul lui poartă și el un număr, acela de *27*, dar numărul acesta i-a fost cu noroc.

27 ianuarie 1912.

CUCUVEAUA

O tăcere nețărmurită, ca și cum tot cuprinsul ar fi fost vătuit de zăpadă, împrejmuia căsuța din fundul curții în care stam într-o noapte de toamnă.

Pe cerul nemăsurat de nalt, luna, ca obosită de a fi urmat mereu aceeași cale, se avînta ca un balon pierdut, voind să urce parcă dincolo de raza ochilor noștri pămînteni și să nu-și mai poarte melancolia rotundului de gheață deasupra acelorași priveliști. Ca un praf de marmură, bruma argintie coperea streșinile, grajdurile de lîngă poartă, sclipea pe vîrfurile spinilor de pe garduri și se risipea pretutindeni, jucîndu-și fosforescențele în lumină.

Singur cum eram, după ce citisem pînă în tîrziu, subt lampă, și ascultasem ce spun tăcerile căzute peste singurătăți, după ce mă încredințasem că străjerul, ce-mi păzea în fiecare noapte curtea, își luase locul obișnuit pe scara balconului de piatră, am lăsat să-mi cadă cartea din mînă și am chemat somnul.

Dar sunt nopți făcute așa, se vede, cînd somnul, cu cît îl chemi, cu atîta fuge mai departe de ochii tăi. Nopți stranii, cînd bătaia inimii tale însăși te

înfioară, de parcă ți-ar fi străină, cînd lucrurile misterioase ce dorm în fiecare din sufletele noastre prind contur și toate amintirile încep să-ți vorbească, făcîndu-te să înțelegi și mai bine ce singur și părăsit de toți ești în lumea asta largă.

Din balcon, răsuflarea tihnită și ritmată a străjerului urca neîntreruptă, și-acum, stînd așa cu fața în sus între perne, mi-l rechemam înaintea ochilor cum îl văzusem înainte de a mă culca. Cu pușca lîngă dînsul, pe a cărei oțele albul lunii scria o dungă înghețată, cel ce mă păzea, cu fața întoarsă către mortul astru ce călătorea ca un balon pierdut în înălțimi, adormise demult, cu un braț adus subt cap, iar cu celălalt întins spre arma așezată lîngă el.

Să fi fost o părere numai, un joc capricios de umbre și de lumini, o închipuire pricinuită de spaima ce ți-o dă marile tăceri — dar fața celui ce dormea în minutul acela, cînd mă aplecasem peste el, nu mai avea figura străjerului pe care o cunoșteam, ci o înfățișare cu totul aparte, a altei ființi, pe care parcă n-o văzusem niciodată încă.

Subt luciul alb al lunii, figura celui ce dormea era aceea a unui om ce pare cuprins de-o spaimă nevăzută, o mască lividă chinuită de-o primejdie ce se apropie și pe care n-o poate înlătura, o față crudă și bestială care își ascundea gîndurile subt pleoapele închise de somn. Eram doi străini împrejmuiți de larg pustiu, doi inși îndepărtați prin naștere, făcuți din alte întîmplări, doi oameni din cari unul încredințase viața și averea celuilalt.

Asupra somnului, cînd mintea călătorește în lumea viziunilor și mîinile moi rămîn neputincioase de-a lungul așternutului, trebuia să vegheze celălalt, cel ce dormea cu pușca lîngă dînsul ; și eu nu mă întrebasem niciodată pînă în noaptea aceasta de toamnă, cum putusem să-mi încredințez zilele unui om a cărui viață și trecut nici nu încercasem măcar să le cunosc.

Cuprins de gîndurile acestea, m-am sculat ușor din pat și, apropiindu-mă de geam, am dat perdeaua încetișor într-o parte, ca să privesc în balcon.

Nemișcat, cu fața întoarsă spre lună, așa cum îl lăsasem, străjerul dormea, făcut parcă una cu scara de piatră. Aceeași lumină rece scînteia pe oțelurile pustii așezate lîngă el și aceeași față chinuită își urma gîndurile rele prin somn. Pe masca aceea bătută de lună, peste care șuvițele de păr negru șerpuiau, părea că o voință lăuntrică luptă contra cuiva, că un imbold obscur încearcă să învingă, că un gînd sălbatic își face loc și o întețește să se trezească, spre a aduce la îndeplinire un plan pus la cale înaintea somnului, dar că o putere biruitoare o ținea locului și n-o lăsa să se deștepte.

Dincolo de marginea gardului și de porțile închise, începea pustiul negrelor țarini, îndărătul albei căsuțe ce privea cu geamurile ei sfioase, noaptea unei păduri seculare, iar deasupra, uriașa boltă a cerului.

Cea mai sfîșietoare chemare după ajutor putea să se ridice, fără să ajungă nicăieri, cea mai îndu-

rerată rugăciune să se înalțe zadarnic și singur somnul acestui om, ce-și destăinuia fără să vrea gîndurile, ținea legată încă moartea.

Și-atunci, ca un răspuns dat gîndurilor mele, un țipăt înfiorător de cucuvae, pe care n-o auzisem niciodată pînă în noaptea aceea, răsună deasupra casei și se strecură prin horn, ca un rîset strident, pînă la mine.

Filele romanului început, ce albeau pe măsuță, fluturară, flacăra candelii de lîngă iconostasul de argint flutură și ea și cîteva umbre livide își mutară locul.

Și în aceeași clipă, brațul inert al celui ce dormea, la chemarea aceasta prevestitoare de moarte, se mișcă deodată, pipăind cu mîna păroasă locul unde era pușca, dar, ca și cum ar fi fost țintuit de ceva, se întinse din nou și rămase neclintit.

Străbătut de un fior, am lăsat atunci să cadă perdeaua încet, cu gîndul să mă culc și să-mi alung închipuirile, dar, în minutul acela, într-o bătaie de aripi, sinistrul glas de pe casă reîncepu iar, strecurîndu-se de-a lungul hornului și mai clar pînă la mine.

Cineva trebuia să moară, de bună seamă, în noaptea asta, un lucru ce nu se putea înlătura trebuia să se întîmple după credințele în cari eram crescut, și deci unul din cele două ființe adăpostite subt același acoperămînt trebuia să treacă printr-o primejdie de moarte.

Şi, împins de un gînd, atunci chemat ca de o putere misterioasă, ascultînd ca de o poruncă, am uitat că moartea mă pîndea poate după uşă, am împins-o şi am ieşit în balcon, în noaptea albă de lună, m-am strecurat uşor lîngă cel ce dormea cu mîna crispată lîngă puşcă, am luat-o de lîngă el şi, păşind peste somnul lui, şi peste moarte, poate, am alergat în curte.

Deasupra ogeagului alb, pasărea, ca şi cum n-ar fi auzit nici un zgomot, se zugrăvea pe cer şi îşi urma cîntecul, vrînd parcă să mă cheme prin horn, neştiind că moartea pe care o anunţa era moartea ei însăşi şi că lugubrele prevestiri ce umpleau aerul în dauna ei aveau să se împlinească.

Rece am simţit o clipă patul puştii lipit de obrazul meu, vie s-a aprins scînteia oţelului pe capătul ţevilor, fulgerător a prins ochiul meu neadormit silueta lugubrei păsări zugrăvite pe cer şi apoi curtea s-a umplut de zgomot şi de fum.

De-a rostogolul, în tăcerea întreruptă ce stăpînea singurătăţile, ca o umbră pasărea lunecă de-a lungul coperişului prăfuit de brumă şi dispăru de cealaltă parte a casei.

Şi pînă a fost să văd, din norul de fum ce mă înconjura, cel pe care îl lăsasem adormit pe scara de piatră a balconului, fioroasa figură chinuită de un gînd rău în timpul somnului, cu faţa lui bună şi liniştită, pe care i-o cunoscusem totdeauna, şi în care ochii ardeau cu licăriri stranii, apăru şi întinzîndu-mi pasărea sură şi plină de sînge, îmi zise: „Ţi-ai ucis moartea, cucoane".

Scanned with OKEN Scanner

DIN PERIODICE

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

„SUNT LACRIMAE RERUM" *

Ce dulce intimitate se desprinde dintr-o gospodărie veche... Sunt unele în care lucrurile fac parcă un singur trup cu odaia. Ele stau nemișcate și vremea trece peste ele, nimic nu le schimbă, soarele poate pătrunde ici-colo și le mai pălește fața cu sărutarea lui fierbinte, o mărgea poate dintr-o perină se desprinde, o floare pe un covor se decolorează, o fotografie într-o ramă se acoperă de o ușoară negură. Încolo ele stau, dormitează, trăiesc cu viața lor latentă și e de ajuns să miște una din ele, ca întreaga armonie să dispară.

Apoi, cine trăiește mult într-o casă îi place să păstreze orînduială. Ochii s-au deprins cu liniile, și ființa ta intimă sufere, dacă-ți clintește cineva un vas de pe o consolă, un portret pe o etajeră, ori cel mai mic lucru, care ocupa un loc bine definit pentru tine în spațiul odăiei tale.

Mătușa Elencu însă, era inamica oricărei stabilități. Nemișcarea pentru dînsa era moartea și lucrurile i se păreau că devin rigide și îngheață dacă stăteau încremenite două zile locului. Apoi praful

* Există lacrimi ale lucrurilor(lat.).

era cel mai mare dușman al ei. Firul de praf îl urmărea și înaripata molie care nălucește arar în aer, bătînd fantastic din aripioarele ei făcute din veștede culori.

Mărunta pulbere fină și impalpabilă care se ridică și joacă atunci cînd intră sulul de raze al biruitorului soare pe ferestre, pe dînsa o înnebunea...

Nimic nu era destul de strălucitor, nimic destul de curat și odăile parcă nu erau făcute pentru hodină și reculegere, divanurile nu erau inventate pentru a te putea întinde lenevos pe ele și visa, fotoliile din jurul meselor pentru altceva lăsate decît pentru a sta la sfat, covoarele pentru alt scop țesute decît pentru a ține cald și acoperi zgomotul cînd mergi pe ele.

Nu, dulapuri, console, oglinzi, covoare și celelalte, pentru ea erau făcute ca să dea de lucru unei gospodine. Și de aceea mobilele erau într-o veșnică mișcare și stăteau mai mult pe afară decît în casă.

Precum persanul stă de-a pururi cu o roză în mînă, turcul cu o narghilea sau cu un șirag de mătănii, așa se identifica și ea cu un pămătuf pe care nu-l părăsea niciodată. Intra cu pasul ei de năiucă, se pleca pe fața străvezie a oglinzilor, cerea cu degetul ei uscat cea mai mică pată și era de ajuns să i se pară ceva, ca să hotărască: „Azi scoatem din salon!“ sau: „Mîini afară cu odaia albastră !...“

Și bietele mobile abia aciuiate apăreau în ogradă. Tînjitoare și cu brațele întinse se rugau parcă vechile fotolii. Sarcastic rîdea pianul cu dinții lui de

fildeș, stăruitor se rugau ochii celor din rame, dar toate erau zădarnice. Covoarele întinse pe funii singure știau ce păţeau, căci pe atunci nu era încă inventată mașina asta minunată, a cărei trompă intrată pe fereastră culege ca prin farmec, fără a clinti lucrurile din loc, tot ce se poate aciuia în ele.

De dimineaţă zgomotul începea. Parchetele deveneau lucii ca oglinda, oglinzile ca faţa apelor bătute de lună, și nu era lucru să nu fie întors, bătut, sucit, șlefuit ca și cînd ar fi trecut vreo molimă prin casă sau s-ar fi așezat moartea o clipă la căpătîiul cuiva. Fugeau gîngăniile și fluturii, și pînă și încăpăţînatele furnici nu mai călcau pe acolo de atîta neliniște. Paianjen nu cred să-și fi țesut în vreun ungher al lui, nevăzut, mreaja, nici stăruință de rîndunică să-și fi lipit cuibul sub vreo strașină.

Uscată și dreaptă, ca sculptată dintr-un lemn străvechi, așa era mătușa și anii nu-i puteau domoli hărnicia. Ca o floare stranie, ținînd pămătuful în mînă, umbla și pe unde-i călca pasul, precum se iau dihăniile după vrăjitor, așa umblau și mobilele după dînsa. Foșnind trecea rochia ei ca un val obosit pe parchete, și pumnul acela de oase fără de astîmpăr, energia aceea, ce poate dacă ar fi avut alt scop ar fi dat cine știe ce roade, se cheltuia așa zadarnic. Pentru ea singura mobilă ce a stat nemișcată vreodată a fost desigur numai sicriul, căci moartea, plictisită de atîta mișcare, într-o zi i-a luat pămătuful din mînă.

Ca un viteaz ţinînd steagul aşa a murit ea, şi de galbenă ce era şi uscată, mai galbenă părea acum. Tăcute priveau şi stranii oglinzile la ea, reflectîndu-i chipul. Liniştite şi aşezate pe hodină, păreau fotoliile. Ca un zbor nebun de coţofane, cu tarcate aripi, se lăsase şi încremenise clapele pianului. O molie, cu aripile ei veştede, se ridică în aer şi flutură ca o ironie, stăpînă parcă pe nemişcatul imperiu. Severi priveau ochii portretelor din rame şi o bucurie tăinuită, o linişte ţesută în umbra perdelelor parcă, se desfăcea şi stătea gata ca să cadă, o pace şi o împăcare neobişnuită trecea din mobilă în mobilă şi se împînzea peste tot. Trupul greoi şi nevăzut al liniştei se întindea parcă pe sofa şi-şi lăsase capul obosit pe o pernă de mătase, ştiind că n-o s-o mai tulbure nimeni. Aşa stătea liniştea privind în gol sau poate la sora ei moartea, ce s-aşezase şi ea nevăzută într-un fotoliu şi privea cu drag, cum curg liniştite ceasurile şi neoprite de nimeni se statornicesc umbrele...

Seara, an. II, nr. 536, 11 iulie 1911.

Scanned with OKEN Scanner

DOMNU HUBE

Din volumul *Arca lui Noe*

O legendă teutonă povesteşte de un rege că, urcîndu-se pe tronul părinţilor lui, a poruncit să-i aşeze un clopot de argint în înaltul unui turn ca să poată, ori de cîte ori ar încerca vreo mulţămire, s-o anunţe şi norodului său. Mută însă a rămas limba clopotului din înaltul turnului cît a trăit el, şi, singura dată cînd regele a deşteptat din somn limba tăcutului clopot ca să-şi vestească norodul că e mulţumit, a fost atunci cînd a murit.

Domnu Hube era şi el teuton, dar clopotul în viaţa lui a jucat cu totul un alt rol. El, în sunetul clopotului s-a deşteptat, în sunetul clopotului a mîncat şi în sunetul clopotului a adormit toată viaţa lui. Tăcerea şi liniştea pentru el au fost un cuvînt van, un nonsens aproape. Gălăgia infernală a celor patru clase de copii, peste care vigilenţa lui trebuia să se exercite, îi suna neîntrerupt în urechi ca murmurul mării în cuprinsul unei scoici. Amestecul de capete blonde şi brune pe care îl vedea veşnic reînnoindu-se în faţa lui ca un norod de buruiene îndărătnice ce nu-i chip să le stîrpeşti, toate feţele aceste ce purtau stigmatul aiîtor eredi-

tăți și a atîtor porniri ascunse ce mijau de-abia, așteptînd imboldul care să le trezească, tot amestecul ciudat de ființe, de biete vlăstare fragede, venite pe lume cine știe cum, odrasle ale ceasurilor de păcat ori ale clipelor de fericire, născuți din melancolii ori din voluptăți intense, hibride ale unor gîrbove senilități, cum puteau fi puse de acord vreodată în fața binefăcătoarei liniști ?...

Anii curgeau și, ca un flux necontenit de valuri, nesimțit, generațiile vechi împingeau pe cele noi, copacul vieții tot alte foi schimba, și numai domnu Hube sta neclintit și privea cu disperare la această hidră ce-și reînnoia capetele necontenit. Să simți eterna tinerețe care vine spre tine, veșnicul flux primăvăratec ce-ți dă asalt biruitor, pururea metamorfoză ce ți se dezvălește sub ochi, și să nu ți-o poți apropia ca să renaști și tu, — poate fi ceva mai sfîșietor ?

Tumultul însă creștea necontenit, căci într-o grămadă de copii, ca în pădurea fermecată cînd rupi o frunză și se trezesc toți copacii și încep să murmure, e de ajuns ca unul să deștepte întîiul glas. De-abia de-și lăsa pe mînă capul bătrînul pedagog, ca să viseze la romantica lui țară, cîntată așa de duios în baladele tipărite în *Lesebuch*-ul [1] ce-i sta dinainte, și tot visul trebuia să se destrame, toate elfele și cobolzii să dispară, tot norodul învechit al romantismului german să se reîntoarcă în țara lui. Ființele supranaturale iubesc liniștea, pasul lor

[1] Carte de citire (germ.).

abia lasă urmă, atît de ușor calcă ; și clarul de lună, în care-s muiate vechile balade, numai singurătăților li se potrivește...

În arca lui Noe n-aveau ce căuta astfel de ființi, și domnu Hube, avînd poate o ureche mai muzicală decît patriarhalul Noe, la cel mai mic zgomot sărea în sus. Fac această apropiere fiindcă tinerile vlăstare încredințate pedagogului erau toate dăruite cu numele unui dobitoc, toate speciile pure ori impure își aveau reprezentantele lor, iar toată școala era pentru dînsul o vastă arcă pe care i-o încredințase domnul director s-o ducă spre Avarat mîntuitor.

O nervozitate neîncetată îl agita. Mînele lui pale ca fildeșul n-au știut desigur niciodată ce sunt dezmierdările, locul nu se îndulcea în preajma lor, lumina pe ele cădea rece și neprietenoasă și ele păreau veșnic un simbol al amenințării. Ochii vizi, înconjurați de niște ochelari cu cercuri negre ca două nule, ce i s-ar fi urcat din catalog pe nas, priveau fără să adune soarele în ei. Părul, încărunțit și plin de dungi albe ca tabla pe care se jucau copiii, împrăștia veșnic ca un praf de cretă împrejurul lui. Așa era în linii mari domnu Hube. Adus de cine știe ce nevoie în țara noastră, cu gîndul de a face cîteva economii pentru a se însura poate și a-și dura o familie, a rămas robul copiilor altora.

Vesele și triste precum erau și zilele, luminate de soare ori acoperite de neguri, crescute de vînt ori

asurzite de surdina zăpezii, se auzeau sunetele clopotului, veşnic şi neîndurat suna din oră în oră măsurînd timpul care trecea fără să mai poată aduce nimica nou pentru dînsul. În sunete clare şi sunete triste era ţesută viaţa lui, o ploaie fărîmată de sunete erau ceasurile şi zilele cari nu-i vesteau nici o fericire...

Dobitoacele strînse în arcă se răspîndeau în lume şi deveneau oameni, amestecul de capete blonde şi brune pe care îl vedea veşnic reînnoindu-se în faţa lui, ca un norod de buruieni îndărătnice, reveneau sub altă formă, cu mustăţi şi bărbi acuma, aducîndu-şi la rîndul lor odraslele, un alt crîmpei al hidrei, un alt *eu* chinuitor, un alt specimen pe care domnu Hube trebuia să-l boteze, căutîndu-i un nume în vasta-i nomenclatură.

El singur rămînea locului după catedra lui ca îndărătul unui fragment de baricadă, în faţa atîtor generaţii ce-i dau năvală, visînd în tumultul care îl împresura crescînd necurmat împrejurul lui, timpul cînd clopotul va suna şi pentru el minutul de dezrobire, fericitul minut cînd se va face linişte ca în *Lesebuch*-ul ce-i sta dinainte şi elfele vor putea veni, în sfîrşit, neturburate, să-l ia de mînă şi să-l ducă aiurea, într-o lume mai bună.

Flacăra, an. I, nr. 1, 22 octombrie 1911.

Scanned with OKEN Scanner

OMUL CARE S-A PIERDUT PE SINE

O perucă, o labă de iepure, un borcănaş cu *cold-cream* şi altul de carmin, iar peste toate un nor impalpabil de pudră, erau de ajuns ca să-şi facă o eternă tinereţe. Pe umeri o mantă lungă, frumos aruncată, ciorapii bine traşi pe pulpele artificiale de cauciuc, mîna elegant deprinsă să salute atingînd uşor pămîntul cu pana albă a tricornului sau a sombrerului de muşchetar, îl făceau netăgăduit de frumos şi îi cîştigase faima de amorez irezistibil.

Deprins însă să iubească faţă cu toată lumea, să-şi declare înfocata dragoste în fiecare seară unei noi amante, să facă gesturi ce altfel nu sînt permise decît doară în cea mai strictă intimitate, să tragă spada fără a mai sta mult la gînd, cînd întîlneşte un adversar cîntîndu-şi romanţa subt un balcon asupra căruia ar avea drepturile primului ocupant, el nu se mai simţea la largul lui între oamenii adevăraţi şi nu mai putea să înţeleagă viaţa în afară de teatru...

Succese şi aventuri avusese, bineînţeles, dar cel ce ştia să se drapeze atît de bine în faldurile unei mante, să repete de-a gata ceea ce alţii gîndise pen-

tru dînsul, să mînuiască așa de frumos o spadă și să rostească așa de înduioșător: „Te iubesc!..." victimei pe care i-o imola[1] repertoriul, devenea sinistru și stupid cînd trebuia să iubească în adevăr.

Nemaiavînd sufleurul care să-i sufle replicele, el devenea mut și fatal, colocviul trebuia să se isprăvească repede-repede, solilocul nefiind permis în dragoste și purtînd un nume destul de urît în tratatele de patologie. Farmecul se risipea și întîiul *rendez-vous* nu mai avea urmare, foiletonul rămînea neisprăvit.

Pe scenă însă, seara, el devenea un alt om și își recîștiga toată prestanța. Ravagiul cotidian ce era pedepsit de înalta direcție să-l facă printre regine, marchize ori subrete, îl consola îndestul; gesturile însă rămîneau albe și bietul om, după ce iubise atîta de paradă și de comandă, într-o zi simți cu adevărat nostalgia amorului.

Un surîs luminos, ca o scînteiere de rampă, pe care și l-a aprins într-o zi o vecină pe gura ei rumenă ce nu știuse încă pînă atunci ce-i o labă de iepure, un borcan de *cold-cream* sau un creion de carmin, l-a făcut să-și lipească fără să vrea palida față, cu o mișcare naturală, îndărătul unor ostrețe.

Natura, această veșnică și dibace petitoare, își preschimbase decorurile, mînjise cu clorofil copacii, spălase tavanul rulant al cerului, dezlegase limba păsărilor ca în *Apusul de soare* al maistrului Delavrancea, așa că bietul om își pierduse cu desăvîrșire

[1] A imola — a jertfi.

minţile... Ghitară n-avea însă ca simpaticul Iancovesco din *Cometa*, manta lui Romeo era la recuzită, verva lui Manara rămăsese într-un manuscris învechit acasă, prestanţa şi seducţiunea lui Lovelace o pierduse în reflexul unei oglinzi, acum douăzeci de ani.

Natura însă văzînd nehotărîrea lui, ca să-l farmece şi mai mult, dădu drumul vîntului care, trecînd peste cerdacul unde surîdea aşa de graţios vecina, îi mişcă şuviţele brune de pe frunte, scuturâ capelele florilor din răvare şi îi aruncă toată mireasma primăverii în faţă.

Imboldit, cel ce fusese atîţia amorezi şi făcuse atîtea victime imaginare, schiţă un gest, dar simţind că nu-i al lui şi că-l făcuse altă dată în cutare rol, îl lăsă neisprăvit. Prin cuvinte vru să exprime atunci ce nu putuse gestul, dar gura lui rămase deschisă şi nu grăi nimic, aducîndu-şi aminte că vorbele ce avea să le spuie le rostise Romeo în scena a treia ori marchizul de Priola în al doilea act.

Sufletul lui însă era plin şi cald de iubire şi el nu mai era nicăiri, dragostea îl chema şi adevăratul *el* nu mai putea să se regăsească. Natura îi arunca toată voluptatea primăverii şi bietului om trăit la lumina artificială a rampei îi era ruşine de lumina soarelui. Dar, ca un răspuns batjocoritor acestor triste gînduri, un rîset clar — perlă între flori şi adorabila siluetă a celei de pe urmă eroine pieri din cerdac...

Scanned with OKEN Scanner

Şi trist ca bietul Schlemihl, cel ce nu-şi pierduse umbra dar se pierduse pe el însuşi, îşi dezlipi faţa boţită de pe ostreţe şi plecă cu pasul tărăgînat spre lumea lui artificială unde-l aştepta borcănaşul de *cold-cream*, creionul de carmin şi laba de iepure, ca să-i refacă o eternă tinereţe.

Flacăra, an. I, nr. 9, 17 decembrie 1911.

Scanned with OKEN Scanner

AGORA MODERNĂ

Închipuiţi-vă un vast local cu geamuri veşnic aburite, umpleţi-l după metodul indicat de Carrière, — faimosul pictor — cît veţi putea cu mai mult fum ; după perdeaua aceasta albăstrie de vis faceţi să se mişte cîteva zeci de capete ale căror conturi abia se văd în jurul maselor ; alungaţi pe un cîmp verde cîteva bile de fildeş care se urmăresc la infinit, se caută, se ciocnesc şi se despart ca iarăşi să se adune ; daţi drumul unei grindeni de zaruri ; zugrăviţi îndărătul unei estrade pline de sticle, de bucăţi de zahăr, de torturi, o femeie plictisită ale cărei picioare nu se văd niciodată şi peste capul căreia negrul zbor de puncte mişcătoare ce-l fac muştele îi zugrăvesc o imprecisă aureolă ; aprinde-ţi ici-colo flăcări albăstrii de rom ce se înalţă, se despletesc şi joacă pe marginea paharelor ca fantasticele focuri deasupra comorilor ; descleştaţi nenumărate guri care să caşte făcînd găuri de umbră, să rîdă aprinzînd fulgere, să vocifereze aruncînd invective şi apostrofe ; deschideţi şi fîlfăiţi în aer aripi mari de jurnale; alungaţi din urmă, în goană, o serie de siluete negre ce scriu zigzaguri aprinzînd licăriri

de pahare şi trezind zîngăniri de farfurii la capătul braţelor lor întinse ; faceţi să circule tot felul de mirosuri, de cancanuri, de paradoxe ; deschideţi uşile din cînd în cînd şi daţi drumul zgomotoaselor ventilatoare de nu vreţi să înăbuşiţi ; temeţi-vă de ecouri şi de curente, aveţi grijă să puneţi surdină tainelor, şi peste toate aceste aruncaţi o mare pată de *schwarz ;* şi veţi avea aproximativ imaginea unei cafenele.

Aşa e în contururi vagi mult ponegrita „Agoră modernă" în care, pe lîngă mulţi alţii, se adună şi nestatornicii fii ai lui Apolo, ca aruncînd mici bucăţele, imaculate şi albe ca zăpada, în neagra pată de *schwarz,* să-şi spuie păsurile lor.

La anumite ceasuri, sombrere, macferlane şi lavaliere, neisprăvite manuscrise şi definitive poeme, trunchiate ori şchioape versuri, ori marmoreane şi impasibile hexametre îşi mişcă picioarele şi trec pragul veneratului templu. Ca înlăuntrul unui bazar minunat, fiecare îşi desface scumpeturile ; unul aduce flori minunate culese prin cine ştie ce tărîmuri, le flutură în aer ca să le puie în valoare culorile, le agită ca să le trezească mirosurile, le strînge cu dragoste la piept ca să arate mai bine cît preţ pune pe ele ; altul, scuturîndu-şi bogatele plete, suflă în trîmbiţă de aramă trezind ecouri, ori aşază simpatic etajere roze şi etajere negre ; din Bagdad ori din Basora un armator sosind îşi anco-

reazâ zgomotos iahturile pline de nestemate, dă într-o parte bogate draperii arătînd ochilor fascinaţi nudurile sclavelor aduse din exotice ţări, le pune să moduleze romanţe şi să cînte barbare imnuri, le face să schiţeze indecente pasuri şi, împurpurat de plăceri, ca un padişah oriental contribuieşte cu norul lui de fum la estomparea cuprinsului în care se ţese marea cortină albastră ; mai departe un al patrulea dă drumul la tot felul de şerpi, făcînd gol împrejurul lui, arată săgeţi cu vîrful muiat în sucuri otrăvitoare, cuţite şi pumnale cu două tăişuri, misterioase sticluţe ce poartă cîte un cap de mort zugrăvit pe ele, vechi şi îngălbenite in-folii ale cărora nume nu le mai poate descifra nimeni ; fiecare, în sfîrşit, îşi arată ce-a cules din ţările visului şi-ale himerelor, privindu-se ironici cu coada ochiului ori zîmbindu-şi cu bunăvoinţă unul altuia.

Larg însă uşa s-a deschis şi într-un miros pestilenţial, chintesenţa mahalalelor, extractului fermentatului *guano* ce-a dospit îndelung la soare în locurile virane, duhoarea ce-a stagnat la gura canalurilor, barometricale efluvii ce călătoresc numai pe drumuri de noapte, nenumitele gazuri ce-şi dau întîlnire numai în anumite unghere, toate alambicatele parfumuri ce le poate distila un rinichi scos din uz, intră făcînd să bată în retragere şi cele din urmă păturі de oxigen.

Mirosurile, efluviile, extractele şi chintesenţele acestea alambicate ce-au dormitat îndelung la gura

canalurilor, au dospit cu beatitudine pe locurile virane, au călătorit și vor călători cu plăcere în orele nocturne, și-au dat *rendez-vous*-uri clandestine în anumite unghere ; își au și ele partizanii lor, căci așa sunt făcuți unii, sau chiar cei mai mulți dintre contimporanii noștri, pe cari numai exalările amoniacale îi mai pot trezi și-i mai pot face să vibreze.

Fiind marele colector, maxima cloacă a acestor șerpuitoare rîulețe care nu mai pot reflecta cerul din multa murdărie ce-o tîrăsc în ele, ce nu mai pot face valuri ca să poată aduna lumină pe crestele lor, ce nu mai pot scoate glasuri cristaline din cauza verminei ce le amuțește ca o veșnică surdină, ei se adună și se strîng cerc ca o baltă imundă în jurul mesei celui ce-a intrat și fiecare pe rînd, precum toți locatarii unei mahalale se mișcă ducîndu-și cutia cu lături la zgomotul clopoțelului ce-l sună omul primăriei, oprindu-și odoriferantul lui vehicul la fiecare poartă, tot astfel și ei, la semnalul dat de marele lor maestru, își destupă micile lor istorioare, captatele lor zvonuri, fermentatele lor știri, ignobilele lor cancanuri, ca să le verse în confidențialul suflet al marelui preot ce va face artă cu ele...

Stupizi și naivi ca niște copii ai suburbiilor, ce-și pregătesc micile corăbioare de hîrtie și le dau drumul atunci cînd vine zăporul sau cresc apele mari de multe ploi și aleargă subt dunga murdară a trotoarelor spre răbdătoarea și mult nesătula cloacă ce le adună toate ; tot astfel și ei își dau drumul

ştirilor în auzul celuia ce-i unul din directorii mult reputatei reviste *Cloaca maximă.*

Din depărtările tuturor suburbiilor, din îndepărtatele mahalale, din toate cotloanele, pe toate scursorile, pe tot ce poate mişca tulbure valuri, pe toată murdăria în mers, pe tot ce e pantă ori povîrniş. escadrele îşi dau drumul şi pleacă spre nesătula cloacă care le atrage şi le înghite, ca pe urmă, din ce-a adus fiecare corăbioară, din tot materialul fermentat, din tot noroiul şi toate zoile înăcrite, umflîndu-se să se reverse din nou şi să se împrăştie pe aceleaşi drumuri, pe aceleaşi rîuleţe, pe aceleaşi funduri de pimniţe şi de cotloane, purtînd însă acuma marca parfumului lui personal, indelebilă marcă a principalului Colector, stigmatul şi parafa plină de noroiul al cărui secret îl are numai el însuşi...

Şi odată cu intrarea acestui om pitic şi neînsemnat ca o Furnică, dar care totuşi deţine recordul pestilenţialelor exalări, acestui om care pune în mişcare toate ventilatoarele pe unde trece şi face să fluture batistele în aer ori pe unde îşi arată chipul de bizantin, minutul de exaltare cade, neîncrederea mijeşte o clipă în ochi, stînjenit şi cu grabă îşi strînge fiecare minunile şi priveşte îngrozit spre viitorul ce stă dincolo de perdeaua de fum şi dincolo de neagra pată de *schwarz*.

Aci e gălăgie, e neutrul teren unde se revarsă canalurile, unde se adună paradoxele, e îngusta punte unde ambiţiile se aciuiază o clipă subt acelaşi

pavilion, e caravanseraiul unde toți intră și nimeni nu se eternizează.

Gol și enigmatic rămîne paharul din care visurile narcoticului s-au împrăștiat. Clipita colorată, trebuitoare acestor suflete de copii, a trecut și a sta mai mult pe acolo, în norul de fum, e pierzarea. Zarurile ce sună sunt fărîmarea vremii care trece nesăbuită și neroditoare, mînele tremurătoare ce le aruncă spun că nu mai sunt bune de altceva, ochii îndobitociți privesc în vid așteptînd reîntoarcerea norocului ce nu mai știe să surîdă...

Și totuși oaze simpatice se zugrăvesc, bătrîni cari au apucat alte vremuri, călători ajunși la capăt de cale, albi pensionari cu fluviale bărbi, areopaguri de fantome prin gura cărora vorbește glasul trecutului. Adunați la un loc, anii lor fac veacuri, precum amintirile lor condensează o epocă. Țigarete groase de chihlimbar vechi au fiecare, lanțuri grele de aur îi înfășoară ca pe niște Prometei, inele arhaice cu peceți și simboluri complicate strălucesc pe degete, tabachere încrustate, cît niște besactele, se mută de la unul la altul, batiste mari parcelate în pătrate le umflă buzunările. Ei singuri sunt fericiți, căci numai ei nu mai visează ; ei singuri sunt fericiți căci sunt la capătul tuturor ambițiilor și nu mai au ce spera ; ei singuri sunt fericiți, căci sunt dezbrăcați de toate patimile... Himere și visuri ce înșiră hexametrii ori arborează lavaliere ei nu mai au ; bătrînețea lor poartă șoșoni pe toate anotimpurile și contra tuturor noroaielor ; senilita-

tea lor nu se mai poate înduioșa de trandafiriile flori ce poartă un ram tînăr în primăvară...

Oaza aceasta singură e fericită, picături negre de *schwarz* și albe bucăți de zahăr îi leagă ca un lanț împestrițat pe unul de celălalt, surdele lor urechi nu mai pot auzi zgomotul zarurilor, bumbacul ce li astupă auzul îi ferește de curente, de clevetiri și de vorbe rele, renunțarea ce o dă anii mulți, i-a făcut, în sfîrșit, înțelepți.

Purta-vom și noi vreodată, o! confrații mei mulți, înrudiți și noi printr-o vastă pată de *schwarz*, grele lanțuri de aur pe burți, fantastice inele pe degete, grele tabachere să ni le trecem cu prietenie unul altuia, bumbac în urechi ca să nu mai auzim clevetirile și nepăsarea ce-o dau anii mulți, că să ne putem ierta unii pe alții și să ne adunăm în jurul acelei mese de marmură, într-un colț, ca acești bătrîni, înțelepți și privilegiați, — cine știe?...

1 februarie 1912.

Flacăra, an. I, nr. 18, 18 februarie 1912.

Scanned with OKEN Scanner

SCÎNTEIA

Purtătorilor de fărașe.

Sunt energii supraomenești care te înspăimîntă. Într-o șubredă făptură de lut întîmplarea închide cîteodată atîta putere, atîta dărnicie de a se cheltui, o așa de covîrșitoare voință de a se manifesta, încît rămîi uimit. Tainice și triste însă, spre suferința șubredei închisori în care au fost închise, energiile acestea dorm coperite cum doarme cărbunele abia licăritor în cenușă, fără ca nimeni să bănuiască în el un incendiu. O întîmplare îl poate stinge, un pas greoi poate trece peste el ca să-l facă una cu pămîntul, dar vînturile patimilor rătăcesc și ele, aleargă de ici-colo, pătrund slobod pretutindeni și mica scînteie hrănită de ele poate deveni fluturul de foc ce-și va întinde aripele și va zbura luminînd întunerecul.

Tăcute, făpturile acestea făcute pentru suferință, își ascund sîmburele de lumină, fumurie pare ființa lor pe dinafară, ingrată de cele mai multe ori a fost natura cu ele, ori chibzuită poate, ca un avar care-și ascunde lucrul cel mai de preț pe care îl are în cea mai de rînd și mai banală ascunzătoare. Ei sufăr, dar cu cît sufăr, cu atît mai vie lumina lor arde. Cei ce-l împresoară își pun în fața lui opacele lor ființe pe care natura le-a dăruit cu o fru-

museță trecătoare, neștiind că ele nu-s decît niște umbre vane ce joacă dinaintea unui foc...

Și focul arde. Fluturul de beteală și de jar își întinde aripele, rumenește mai întîi zarea, luminează umbrele cele mai apropiate ce dormitează așternute în preajma lui, își tremură apoi fantasticile vîlvătăi și acoperă întreaga-i ființă într-un giulgiu de flacări, dezvăleste infinituri în adîncuri, fulgeră pe culmi și luminează crestele, urcă în spirale spre cer și recade apoi împrăștiindu-și darnic jăratecul la lumina căruia ațipește din nou, privind plin de curiozitate împrejurul lui.

Fantomatici și sperioși, cei ce-și jucau umbra ființelor lor opace în fața incendiului aprins de el, au prins îndrăzneț să pășască, venind fiecare cu fărașul lui să ia o mînă de jăratec în fața căruia să-și poată încălzi frigurosul lor suflet. Vii, aprinși de lumina furată, au început să strălucească ochii lor și o dată deprinși cu strălucirea, le-a fost groază că s-ar putea întoarce întunerecul...

Ațipit, cel ce lăsase să recadă peste el un giulgiu de cenușă, privea cum fiecare se lumina acum cu focul lui, cum dornici de a mai vedea crestele luminate și transparența negrelor adîncuri făcute oglindă aprindeau pretutindeni incendii pe care nu aveau cu ce le hrăni.

Și noapte s-a făcut iar cu încetul. Negre s-au împînzit întîi umbrele departe, sperioase apoi s-au tîrît mai aproape, roată de întunerec s-au strîns ca

o pleoapă în jurul unui ochi licăritor şi apoi covîrşitoare şi compacte s-au întins pretutindeni.

Visătorul însă visa şi nu vedea deznădejdea celor ce rămăseseră afară, aşteptînd la poarta casei lui, făcută din întunerec, cu fărașurile în mînă. El visa ţinîndu-şi scînteia lui acoperită sub cenuşă, meditînd să lumineze cu ea, cînd va veni timpul, alte orizonturi nebănuite, alte adîncuri în care lumina nici unei torţe nu-şi jucase încă despletita-i văpaie.

Cu mica lui scînteie ascunsă în suflet, pe care ştia că atunci cînd va voi poate s-o împartă în înmiite fărîmituri de lumină, cu care să iasă şi să le arunce în întunerec, cum iese cel Atotputernic cu nesfîrşitu-i cortegiu de constelaţii şi le aruncă pe cer ca o ploaie de albe flori de jăratec...

La ce bun însă să mai luminezi pentru ochii orbi, de ce să umbli cu un rug aprins în întunerecul unui pustiu, de ce să faci pe Vestala şi să slujeşti un cult să întreţii o putere, să păstrezi o bucată de soare în tine ca un diamant ascuns în întunecimile sepulcrale ale unei mine, cînd întunerecul e o neagră mască ce poate să ascundă toate infirmităţile, cînd umbra e un văl ce poate să cadă peste toate gesturile laşe, cînd noaptea e o pată atît de ocrotitoare tuturor micimilor !

Să ştii că poţi fi un fluture de foc cu incandescente aripi, o fantastică fiinţă făcută dintr-o umbră de aur luminoasă, o ciudată fiinţă urzită din clare transparenţe, un capriciu al naturii zămislit din fosforescenţe şi iradiări, o diafană imagine scăpată din-

tr-un creer de zeu într-un minut de fericită inspiraţie, că poţi să alergi liber, să baţi văzduhul căutîndu-ţi drumul fără nevoia unei busole, să razi pămîntul, aprizînd o scînteie ca fulgerătoarea rîndunică în zborul ei nebun într-o oglindă de apă, să creşti în volbură spre cer, despletindu-ţi din creştet, ca o mireasă, fulgerătoarea cascadă de beteală, să alergi de-a lungul cerului întunecat, aprinzînd pretutindeni constelaţii orbitoare, să recazi subt formă de trăsnet din înălţimi pe capul atîtor stupizi filistini ce stau să-ţi urmărească fantasmagoricele-ţi capricii ; şi cu toate acestea să te sfieşti să-ţi pui un paratrăsnet înălţimilor, să-ţi îndulceşti lumina cu un abajur, să-ţi pui la adăpostul unui obroc scînteia, e într-adevăr o nebunie.

Oricît de întunerec ai face în jurul tău, ori cu cîte paravane de umbră ai căuta să te înconjuri, ori cîte ziduri compacte ai înălţa între tine şi lume, printr-o crăpătură lumina tot va pătrunde, de dedesubtul unei uşi dunga de strălucire îşi va scrie oricum aurul ei.

Şi aşa fiind, sătul de negrul întunerec, de imensa noapte ce începea de la infinitul ferestilor lui, de îndoiala cortină de umbră ce se lăsase după el şi după care stau milogii ce veniseră cu fărăşurile în urma incendiilor ce le aprinsese, ca să aprindă la rîndul lor altele efemere, pe cari puternicul şi nemilosul vînt, ce-i o putere şi el, un concurent, o mîndrie ce caută să se afirme necontenit şi izbutise să le stîngă, reînsufleţit de mîndrie, ieşi din nou, şi, făcîndu-şi scînteia fluture de foc, îşi întinse

aripele şi zbură urmărit de toată cohorta neputincioşilor, lăsînd din cînd în cînd să-i cadă fărîmiturile de jar în negrele fărașe ale celor ce-l urmăreau...

Şi o goană începu de atunci, un vîrtej nebun, o întrecere fantastică a celor ce vor putea prinde o scînteie, un *match* neobosit al celor ce vor putea afla unde se va putea aciuia fluturul de foc ca să se poată odihni o clipă, al tuturor nevolnicilor, care îl vor putea surprinde într-un moment de deznădejde şi de îndoială.

Capricios, fantastic, nebun, plin de toane şi de fantazie, neascultînd nici o lege şi nici un obicei, sărind de ici-colo, scînteie azi şi fulger ascuns într-un diamant mîine, fosforescenţă de putregai ieri şi vălvătaie ce urcă spre înălţimi într-un capriciu, slăbiciune într-un minut şi energie neţărmurită într-altul, seninătate domoală o clipă şi furtună şi uragan umflat în trombă mai tîrziu, fluid iradiant ce călătoreşte în subpămîntenele curente termale ca să dea putere timpurilor ramolismente, ori chintesenţă de volţi ce stă să străfulgere o biată energie trecătoare, visătorul a ieşit din nou, s-a răspîndit, şi-a domolit pasul, şi-a pus surdină de catifea încălţămintelor ca să nu-l audă nimeni şi, o dată suflînd în trompeta de alamă a incendiilor, cu iradiări de lumini pe cască, a împins porţile de întunerec şi apărînd a zis, parodiind maxima blajină a lui Christ :

„Lăsaţi fărașele să vie la mine !"...

Minerva, an. IV, nr. 1151, 1 martie 1912.

Scanned with OKEN Scanner

O VICTIMĂ A LUI GUTENBERG

Din *Arca lui Noe*

..Am fost liber altădată şi stăpîn pe viaţa mea. Am umblat încotro m-au împins capricioşii paşi ai fantaziei şi cum au trecut multe praguri, am trecut şi pe acelea ale multor muzee din străine ţări...

M-am oprit îndelung în faţa ramelor aurite, în care rîdeau ancestralele nuduri rămase totuşi tinere prin puterea artei ; pietre informe prefăcute în juvaere am văzut, precum şi stîngace cuţite de silex ce pretindeau a fi cea mai perfecţionată armă pentru omor în alte vremuri. Cu o răbdare ciudată m-am plecat peste tot ce-a ştiut să facă omul, cu o bolnavă bucurie m-am oprit faţă de tot pasul pe care energia acumulată a veacurilor a putut să-l facă spre frumos şi n-am putut trece cu toate acestea fără să nu-mi opresc paşii deopotrivă şi în faţa vitrinelor unde stăteau rînduite, ca o pildă barbară, tot ce-a putut inventa inteligenţa unui tiran ori fantazia nejudecată a instinctelor în dauna superiorităţii cu care ne pretindem înzestraţi.

Străvechea roată pe care se arcuia trupul celui osîndit am văzut-o, cătuşele grele ce tot ţineau înlănţuit de un zid pînă la agonie le-am văzut şi pe

ele, omul de fier în care intra de vie victima ca într-un sicriu, monstruoasele pîlnii prin care se turnau cu de-a sila lichidurile în gura celui însetat de justiție, mînușa de piele care udată de apă se strîngea uscîndu-se pe urmă, înfășurînd tot mai strîns degetele închise în tăieturile făcute și umplute cu sare, din podul palmei, am văzut-o și pe ea și cîte altele nu le-am văzut, îngrozindu-mă de multele chinuri îndurate, de nenumăratele lacrimi ce trebuie să fi curs, de nesfîrșitele picuri de sînge ce-au stropit desigur dalele de piatră și s-au scurs pe jgheaburi nevăzute de nimeni, de sfîșietoarele glasuri ce trebuie să se fi ridicat în van, fără ca nici un ecou să le poată răspunde.

Nenumăratele forme ale torturei le-am văzut, fulgerătoarea moarte și aceea care își tîrăște pașii purtînd obezi la picioare, cea care vine pe nesimțite și cea care întîrzie, viața care se stinge într-o flacără bruscă și aceea pîlpăitoare, deasupra cărei, din vreme în vreme, se toarnă picătura nemilostivă de untdelemn și se apleacă rînjitul bestial al călăului spre a putea vedea prelungindu-și suferința și a reîncepe agonia.

Pe lîngă toate acestea visător am trecut, ca un diletant fericit, ce ia din viață ce e rău și ce e bun, ca un omeopat ce știe virtutea ce doarme într-un anumit număr de pilule și își dozează beatitudinea... Și cum le-am văzut aceste multe intrînd într-un muzeu străvechi, am văzut și întîiele tipare, întîiele semne ciudate, sculptate cu răbdare în pătrate de

lemn, întîiele figuri ce aveau să facă nenorocirea noastră, a tuturora, întîiele semne mute care corespundeau unui anumit desemn, întîiele nonsensuri ce de sine stătătoare nu spuneau nimic și cari învecinate și puse la un loc aveau să formeze silabele și cuvintele care la rîndul lor trebuiau să formeze nesfîrșita rînduială de fraze și goana de perioade a căror victimă era să cad mai tîrziu.

O carte cu scoarțe străvechi, cu ilustrații primitive făcute de mîni nesigure și nedibace, stătea de mărturie acelor vremi nesigure, povestind viața unui sfînt pe fiece filă, în josul căreia o legendă de cîteva linii istorisea viața și martirul lui. Cu cîtă dragoste și cu cîtă pietate s-au aplecat ochii mei pe aceste legende, cu ce emoție am privit bucățile de lemn pe care se vedea săpată răzleață cîte o literă, cu cîtă cucernicie mi-am ridicat privirile spre porteretul bătrînului Gutenberg, asemuindu-l și pe el ca pe un sînt al *Bibliei* lui străvechi.

Vremile acelea însă au trecut de mult, și omul stăpîn pe viața lui s-a schimbat într-un rob, cel ce umbla încotro îl duceau capricioșii pași ai fantaziei lui are obezi azi la mîni și poartă povara unui condei pe care trebuie să-l urnească vrînd-nevrînd, cel ce iubea albul cu patimă, azi a devenit un dușman al lui și nu poate concepe ca o zi să treacă, fără s-o îndolieze cu nesfîrșite semne negre.

Bucățile de lemn de atunci, primitivele pătrate de stejar pe care se zugrăveau cele douăzeci și șase de torturi pe cari nu le bănuiam, cele douăzeci

şi şase de enigme ce trebuiau să corespundă tuturor simţirilor, minciunilor, patimilor, pretinselor idealuri, abstractelor idei şi josniceloi orgoliuri de mai tîrziu, — puseseră totuşi stăpînire pe mine, căci nimeni nu ştie ce-i viaţa şi nimeni din noi, cînd este un visător, nu poate şti ce are să ajungă.

Viaţa e o înşirare de fapte, de întîmplări, de fire nevăzute ale căror capete le ţine în mînă un destin ce nu are o figură precisă, ce nu corespunde nici unui nume, contra căruia nu poţi să te revolţi şi la porunca ciudată a căruia trebuie să te supui.

Neluînd drumul drept, adică acela la al cărui capăt se găseşte o diplomă drept recompensă, pentru a putea cîştiga o existenţă cinstită, am luat acela pe care l-am găsit ca să nu mor de foame. Aspiraţiile mele, ambiţiilor, visurilor ce le-am avut, ca o apă care scade nealimentată de izvoare, le-am lăsat şi eu să scadă. Apele cari scad, însă, se reîntorc în soare, eu n-am fost fericit ca ele, şi am ajuns într-o redacţie a unui mare cotidian.

Împrejurul meu acum, în odăi deosebite, la mese mari, prototipul meu înmulţit, cu capul lăsat pe umărul drept, cu un braţ ce face un gest de multe ori, ce seamănă cu o îmbrăţişare, cu un negru lichid dinainte, ce are el însăşi culoarea infernului, cu un instrument ce se termină printr-un vîrf ascuţit, ce poate de multe ori fi o armă mai periculoasă decît un pumnal ce ştii să-l mînuieşti, îndoliază albe pagini, înregistrează veşti ce viu din tot universul, înseamnă veşti triste şi veşti bune, înscrie dezastre

sau bucurii, senzaţionale fapte ori indiferente lucruri...

Ca un copac bătrîn ce a îndurat tortura anotimpurilor, ce-a crescut dintr-un pămînt, unde oarba lege a fatalităţilor a adus o sămînţă şi a aruncat-o, el a crescut, s-a ridicat spre soare, şi îndurînd legea fatală, primeşte pe foile lui deopotrivă nepăsătoare, pulbere ce vine să le acopere, răcoritoarea rouă a nopţii ce cade, fierbinţile ploi ce vin aduse de arşiţi, timpuria brumă ce-o aduce schimbarea temperaturii. Zi cu zi, cînd a sunat ceasul şi timpul anumit, îşi desface foaia şi-o aruncă vîntului, ploilor, soarelui, furtunii, înstelatelor nopţi, drăgostitoarelor raze de lună, palidelor amurguri, ca şi nesigurilor zori, căci niciodată viaţa nu-i aceeaşi şi nu stă pe loc şi nici o minută nu este la fel cu cealaltă.

Nepăsătoare cade foaia care spune un ceas, care a adunat un reflex, care a legănat o minută, care a zîmbit unei secunde, singură a luminat o clipă, a fost o veste desprinsă de pe ram şi s-a făcut una cu celelalte ajunse pînă jos ; copacul dimpreună cu ramul ce-au stat multă vreme căutînd să înverzească, să înscrie un ram gol cu o umbră viorie de zăpadă, să arunce o galbenă foaie într-o toamnă tîrzie, să rîdă veselă şi verde la soare ori să picure o lacrimă clară într-o noapte cu lună plină de primăvară.

Astfel fac şi eu cu tovarăşii mei la cari privesc peste umăr din vreme în vreme, atunci cînd gîndurile ca nişte valuri obosite şi scăzute, nu vor să mai

descindă izvorul spre zăgaz, ochi anonimi și goi din care nimeni nu mai privește se întîlnesc cu ai mei, rotunde rame din cari portretele ce-au stat multă vreme sunt absente, stau enigmatice în fața ramelor din cari sunt absenți ochii mei și atunci mă înspăimînt față de neantul pe care-l întîlnesc și mă înfior de goalele ferești pe prichiciul cărora nimeni nu se mai reazimă și nu mai poate privi viața de afară.

Sonerii clare cheamă, jucării prin cari toate știrile ce circulă în univers vibrează în preajma mea, tot felul de figuri patibulare apar și dispar întinzînd o notă scrisă pe hîrtie, tot felul de telegrame sosesc, o nesfîrșire de valuri vine să bată și să se spargă de zidul redacției unde sunt robit.

Fila albă de hîrtie, ca un pustiu pe care pasul nici unei caravane nu și-a însemnat urma, ca un troian de curînd căzut pe care nici o dîră nu și-a scris violetul unei îndrumări, stă înaintea mea și mă fascinează, și atunci obosit îmi plec capul vid de gînduri pe umărul drept, pe umărul ce-i începutul brațului ce va însemna turpitudinile mele, și mă îndrum în pustiu, fac cei dintîi pași pe alba zăpadă și urmez înainte privind la tovarășii mei cari fac același lucru, îndurînd robia coloanelor care se vor acoperi de litere, de negrele semne, de înfiorătoarele ieroglife ce sunt primii pași după cari se vor lua atîția, ca să nu meargă nicăiri.

Foi după foi cad, cu inconștiența copacului le fac să tremure și să joace în lumină, le las să se vestejească și să cadă nepăsător lîngă trunchiul meu,

Scanned with OKEN Scanner

mă acoper din nou și mă fac stufos, joc umbre și lumini, îmi strîng toată seva cît ține noaptea, ca să-mi pot hrăni înălțimea, mă uit la trunchi și îmi spun că degeaba o fac, și urmez, cu toate acestea, mereu, împrăștiindu-mi pretutindeni foile, pe orice vînt și pe orice vreme bună, ca un osîndit ce sunt la veșnica și silnica muncă.

Și în ceasurile calme, în ceasurile bune cînd veşti nu sunt, cînd cataclisme nu se întîmplă, cînd ambițiile marilor oameni nu se ciocnesc, cînd firele telegrafice nu mai vibrează, cînd orizontala față a marelui ocean pe care se înscriu toate valurile nu mai înseamnă nici o vibrație, atunci îmi aduc aminte de mine, de omul setos de senzații, care umbla liber, împins de fantazia lui prin muzee, revăd multele lucruri ce le-am văzut, evoc primitivele semne ale lui Gutenberg, asupra cărora m-am aplecat cu atîta emoție, și nu pot să cred că ele au devenit pentru mine, în adevăr, o tortură.

Minerva, an. IV, nr. 1176, 28 martie 1912.

Scanned with OKEN Scanner

ARCA LUI NOE *

Trăind în tulbure vremi și neștiind ce poate să aducă ziua de mîine, cum nu știa Noe înainte de a fi înștiințat printr-o misivă divină, am privit cu bunăvoință pe toți cei ce mă înconjoară, crezîndu-i pe toți de esență eternă, ca unii ce erau făptura lui Dumnezeu.

Toți semenii mei, după scripturile învățate, înfățișau însăși făptura și prototipul supremului creator, reflexul magicei lui oglinzi, gemenii uniformi ai aceluiași tipar ; creatorul însă, în naivitatea lui primitivă, nu putea ști, nici bănui de teoriile viitoare, de adaptările ce fiecare dintre jucăriile fantaziei lui uriașe, măturate cu un gest plictisit de pe masa lui de sculptor în infinit, trebuiau să le îndure într-un mod fatal.

Cînd creezi și ai fantazie, cînd mîna ta ia la întîmplare aluatul inform pe care degetele îl modelează și asupra căruia puterea ta va sufla cu bunăvoință viața, nu e cu putință să nu te contrazici. Poate fi cineva sigur să creeze o operă perfectă, cînd multele forme îl cheamă, graba aceea care te

* Prefață la noul volum cu același titlu (n.a.).

mînă de a scoate din haos umbra, a tăia un contur şi a-l trimite apoi ca să-ţi faci loc pentru a tăia o altă bucată de umbră şi a-i da drumul în univers ca să urmeze pe cealaltă, poţi să fii sigur că-i va semăna ?

Migala, modelarea lentă şi continuă, dezmierdarea mînei care alunecă, pipăieşte, trece, ca să revie din nou şi să se încredinţeze de conturul concretizat, cere linişte, închipuieşte neputinţa, valorează uniformitatea, stigmatizează lipsa de fantazie, presupune oboseala cronică şi teama de a întinde mîna în nevăzut şi de a scoate altă formă în faţa căreia va sta singur îngrozit, dar în faţa căreia se va bucura veşnic ca de o nouă naştere, ca de o nouă germinaţie ajunsă, ca de o nouă efloresceţă. Din toate creaţiile acestea dibuite, din formele ce poate au păcătuit întrucîtva faţă de divinitate, din slăbiciunile şi neajunsurile unora, din fragmentele perfecte şi neasemuite ale altora se va alcătui mîine prototipul, se va ajunge idealul, se va crea chintesenţa.

Supremul sculptor, printr-o idee prea mare de sine, dreaptă poate, ca un bun burghez, ce după o masă copioasă se joacă cu miezul de pîine rămas, căţînd să-şi facă chipul lui, aşa a făcut şi el. Aluatul însă, modelat şi aruncat de pe faţa albă de masă, a căzut în noroaie şi s-a murdărit, s-a îmbibat de tot ce întîmplarea a sporit cursul şuvoaielor în care a căzut şi a ajuns de nerecunoscut.

Multele şi diversele efigii ale celui ce simţea nevoia să creeze, au umplut lumea şi, date în lături de

Scanned with OKEN Scanner

pe masa lui de sculptor ca să facă loc altora, au căzut şi s-au rosogolit pretutindeni, căci aripi se vede că nu i-a venit în gînd să facă decît tîrziu, pentru anumiţi privilegiaţi, ca să poată zbura şi să nu cadă în noroaie. Şi aşa fiind, într-o zi cînd inspiraţia se vede că-l părăsise, s-a aplecat pe marginea ferestrei atelierului său, de unde începe abisul albastru, ca să vadă ce mai fac acei pe care îi alcătuise după prototipul divinei lui fiinţi. Şi albastra oglindă, nemărginita faţă senină pe care n-o încape nici o ramă, nu i-a mai trimis reflexul lui însuşi şi multul bătrîn s-a văzut cu mirare deformat şi întors de cum se răspîndise, schimbat la faţă şi la suflet de cum voise să se perpetueze, cu totul altfel decît fărîmiturile căzute, decît marele aluat copt şi rumenit la focul divinei lui inspiraţii.

Unul singur, ce parcă mai păstrase încă pecetea bizarei lui progenituri, îi mai atrase privirea şi atunci, într-un ciudat orgoliu sau poate din lene de creator, se hotărî să distrugă ceea ce crease şi să păstreze numai ceea ce credea el că măcar pe departe mai păstrează întîiele însuşiri cu care el le înzestrase.

Ca un biet poet însă, ce-şi răsfoieşte opera lui, voind să facă o selecţie, şi nu se îndură, găsind ici o imagine fericită, colo o scăpărare ce-i mai aminteşte încă visurile lui juvenile, încordarea lui, viziunile fulgurante ce i-au trecut odată prin minte, slăbiciunile de visător orgolios, toate aplecările şi simpatiile ce le-a avut, a început să se înduioşeze şi nu s-a mai îndurat să distrugă, cum nu se îndură

bietul bard să rupă o filă în care şi-a concretizat un vis, o albă filă pentru care a cheltuit o neagră noapte inutilă.

Toată opera lui oricum vorbea, chezăşuia de marele lui talent, de inspiraţiile lui, păstra încă reflexul fiinţei lui divine şi a o distruge singur însemna a se distruge pe el. Şi o milă nesfîrşită atunci îl cuprinse, văzînd în orice semen un copil, denaturat poate, dar totuşi era un copil, şi pe care dacă l-ar fi distrus ar fi însemnat să se distrugă pe el însuşi.

O pildă era de-ajuns, şi atunci a hotărît să dea o pildă numai, să inventeze un sistem pedagogic, o represiune în masă, însărcinînd pe singurul pămîntean ce mai păstra caracteristica lui, s-o aducă la îndeplinire.

Şi astfel, Noe, întîiul armator al vremurilor, primi comanda unui titanic *steamer* ce avea să înfrunte surplusul imenselor rezervorii de lichiduri neîntrebuinţate pe care le deţinea cel înalt şi cu care se hotărîse să dușeze patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi biata omenire. Un *steamer* însă, în care să încapă reprezentantele tuturor specimenelor pe care le crease Dumnezeu, nu se face cu una cu două, tot astfel după cum nu se face un *Magnum etimologicum* al unei naţii, de azi pe mîni.

Concesia luată, o sută de ani n-au mai contenit zgomotele de ciocane şi gemetele de ferăstraie în şantierele practicului Noe, dar cum toate au un

sfîrşit şi centenarul se împlinise, armatorul trebui să-şi scoată din docuri minunea în care avea să îmbarce multiplele dihănii ale marelui Barnum. Cu zgomot, pe grelele şine povîrnite, cu albele pînze spînzurate pe o pădure de catarguri, ca un leviatan mirat în faţa imensităţilor mişcătoare, jucăria de lemn, de funii, de macarale, uriaşul leagăn îmbăiat în gudron şi înfăşurat în lanţuri, întîiul Ahasver ce avea să rătăcească, fără să poată arunca nici o ancoră în adîncuri, ciudata coajă de nucă ce avea să plutească peste un abis în voia valurilor şi uraganurilor, primul vas-fantomă ce era menit să se coboare din creste în adîncuri ca să se urce în cîrca altor creste fără să mai poată întîlni nici o radă, nici un port, nici un golf prielnic, ce avea să umble necălăuzit de nici un far decît imensul ochi în care se strîng toate luminile, purtînd ca un steag lîngă proră alba barbă resfirată de vînturi a bătrînului concesionar ; înfruntă, în sfîrşit, suprafaţa lichidă şi porni fără busolă şi fără harta în care stă zugrăvită roza vînturilor, la întîmplare, în voia lui Dumnezeu.

Un Babel de glasuri urcă, un *Volapück* neînchipuit îşi amestecă sonorităţile, un Esperanto fără pereche trezi tăcerea înfricoşată ce predomneşte înaintea furtunilor. Ce avea să se întîmple cu ele, unde mergea acest norod select, prin ce întîmplare ciudată se găsise pe bordul aceluiaşi transatlantic multiplele fiinţe venite de la Răsărit şi din Apus, trăite în galbenul nisipurilor ori în negrele păduri virgine, în înaltul necuprinsului şi albastrului eter ?

Scanned with OKEN Scanner

Dedesubt, imensa căldare își fierbea lichidul în clocote, clăbuci ca deasupra unui uncrop forfoteau ridicîndu-se, tulburi și nisipoase valuri se ridicau răspîndindu-și spuma lor murdară, voind să arate parcă ce negre sedimente fierb la fund ; iar de sus, de sub imensul coviltir boltit, tot ceea ce supsese gura arsă de sete a lacomului soare, ce după o mare indigestie, recădea din nou în cascadă, curgea ca din orificiul unui uriaș ce ar fi băut nemăsurat într-un ospăț, proptit pe arcadele cerului și se revărsa tumultuos ca din prisosul unui roman ce și-ar fi pus degetul în fundul gîtlejului aplecat pe vomitoriu, grăbit și gelos de cei răzemați pe un cot pe circularele divane, care ospătau înainte, beți și cu ochii licăritori înălțați spre brațele molatec arcate ale sclavilor ce ridicau amfora ca să umple cupele pînă la vîrf cu alba spumă ce-o dă deopotrivă atît roșul de sînge cît și galbănul de chilimbar al vinului îndelung adăpostit în umbra hrubelor.

Voios *five-o-clock*-ul de bestii porni, cu zîmbete albe de dinți ori cu sclipiri de simandicoase coarne, cu licăritoare stele aprinse în lumina unui fulger pe copite ori cu luminoase scîntei divine în ochi, ieșite din compartimentele lor și adunate pe punte ca niște voiajori ce stau să-și ia adio de la cei rămași pe țărm, porni alaiul de privilegiați.

Ce era această chintesență de bestii, ce reprezinta această somatoză închisă într-o cutie șubredă de lemn purtînd marca aceluiași concesionar, spre care țel mergea internațională aceasta ce nu putea fi pusă

la acelaşi diapazon, ce era acest tamazlîc de ginte eteroclite, dinte şi corn, copită şi unghie, gură şi ventuză, gheară şi periferii catifelate, glas şi răget, instinct şi inteligenţă, candoare şi brutalitate ; cu ce văpseli era zugrăvit pavilionul lor alcătuit din penele ce purtau toate culorile curcubeelor şi nuanţele tuturor blănurilor ?...

Ce era această chintesenţă de bestii urcate în şubreda cutie de lemn ? Voi răspunde că era însăşi multipla fiinţă a creatorului manifestată sub diverse forme. Ce era acest tamazlîc eteroclit, alcătuit din dinte şi corn, copită şi unghie ? Voi spune că erau diversele manifestaţii ale aceleiaşi fiinţi care, oricît de perfectă ar fi, nu poate fi niciodată unitară. Spre care ţel mergea internaţionala aceasta ce nu putea fi pusă la acelaşi diapazon ? Vă voi mărturisi că nu ştiu nici eu, după cum nu ştia nici acela care le crease.

Ele însă au supravieţuit şi au acostat fericite. Negru semn de doliu, neagra zdreanţă purtată de furtună a întins corbul plutind prin neguri şi s-a tot dus fără să se întoarne înapoi. Albe aripi imaculate a desfăcut porumbul, ca o năframă a fluturat prin răzvrătitul uragan, semn imaculat a stăruit o clipă între două abisuri, fulg sclipitor s-a făcut micşorat de depărtări, scînteie diafană a jucat, ca un pic de spumă zvîrlit de valuri deasupra uriaşelor creste, ca prefăcut din nou scînteie, jucător pic de spumă, fluturătoare năframă şi albă treflă de lu-

mină, să reapară ducînd înflorita ramură de măslin ce anunță împăcarea.

Sub o imensă arcadă făcută din șapte culori, ca sub un uriaș tunel boltit în negrul întunerec al cerurilor, legănata arcă trecu în manifestațiile de bucurie ale ciudatului norod.

Cu răzvrătiri, cu șiretenii, cu iscusinți, cu ascunzișuri, cu multele lor porniri și cu inconștienta lor aplecare spre a se multiplica, cu toate variațiile ce se pot face la nesfîrșit asupra celor două eterne teme, ce se cheamă bun și rău, Dumnezeu coborî din nou pe pămînt cu vasta lui turmă de bestii și le lăsă să se multiplice și să reprezinte fața lui divină.

Ele au stăruit și s-au selecționat, s-au îndepărtat una de alta și s-au adaptat diferitelor medii, și-au stins lumina ochilor ca să nu mai vadă soarele, prefăcîndu-se cîrtițe și călătorind sub pămînt, și-au exagerat personalitatea ridicîndu-și gîtul deasupra arborilor și ascunzîndu-și numele lui Dumnezeu sub pseudonimul de girafă, s-au strîns în mușuroaie ori s-au răzlețit în pustiuri, au întins aripi să se înalțe în albastru, ori s-au coborît din adîncurile nebănuite, aprinzîndu-și un far luminos deasupra orificiului veșnic căscat ca să înghită o pradă, s-au făcut mlădioase, șerpuitoare alge, ori monstruoase balene ce aruncă necontenite clisme văzduhului cînd li se urăște cu imensitatea infertilă a singurătăților în care trăiesc, meduze ce mai poartă în gelatinosul lor trup reflexul curcubeului primitiv, ramificată și tentaculară caracatiță i-a plăcut să fie, ori neagră

sepie ce aruncă un nour de cerneală în limpezimile în care se reflectează cerul, s-a transformat, precum şi în fiinţa mea neliniştită şi ciudată, i-a plăcut să se manifeste spre deznădejdea mulţilor mei semeni.

Sepie şi pe mine m-ai făcut, o ! mult fantazistule creator, într-un nour de cerneală m-ai osîndit să trăiesc şi să te reprezint pe tine cu o pată, cu un stigmat, cu o urmă, cu o nesfîrşită dîră de slove, de puncte şi linii, de exclamaţii şi întrebări pe oriunde trec, m-au făcut să-ţi însămn calea. Într-un strop de cerneală îţi oglindeşti fiinţa ta în mine, într-un nesfîrşit ocean de hîrtie boţit şi zbuciumat în valuri, făcut din creste ascuţite şi din adîncuri umbrite de patimi ; m-ai osîndit să plutesc, spre o arcadă luminoasă făcută din şapte culori mi-ai făgăduit să trec cînd se va potoli uraganul care mă zbuciumă şi eu m-am supus ţie... Albă şi şubredă arcă din virgine foi mi-am făcut, deasupra cărora mi-am împlîntat ca un catarg condeiul...

Neagră şi întristată ca o funebră zdreanţă de doliu porneaşcă dar întristarea şi îndoiala mea ca să caute un tărîm şi să nu se mai întoarcă înapoi ; alb şi imaculat ca zăpada, precum a pornit porumbul, ieie-şi zborul bietul meu suflet şi întoarcă-se înapoi de va fi cu putinţă cu verdea ramură de măslin spre arca ce-o îmbarc acuma şi scoate-o la un liman fericit...

Iar de nu se poate toate acestea şi arca ce mi-am alcătuit-o ca să scap de naufragiu multele speţe create de tine, o, Doamne, ca un val obosit ce se

sfarmă de țărm aruncă și volumul acesta și crede că cel ce e un reflex al tău și-a căutat de multe ori să ridiculizeze divina ta esență, nu se va întrista și ca un alt copil răzvrătit ce l-ai creat într-un moment de demență va repeta și el după pilda lui, neputînd să-și mai împace supușii asupra cărora era menit să împărtășească : „*După mine potopul*“ !

Flacăra, an. I, nr. 25, 7 aprilie 1912.

Scanned with OKEN Scanner

EUI OCTAVIAN GOGA

Am fost o grămadă pornită sub același steag. Am schimbat de steaguri și ne-am răzlețit. În taberi ne-am strîns din nou, baricade de hîrtie am înălțat și am schimbat de taberi, precum am schimbat și de baricade. Dușmanii de ieri, am redevenit prieteni. Prietenii de ieri, suntem astăzi dușmani. Stropul de venin căutat cu îndîrjire pentru a fi picurat în rana pe care i-o cunoșteai potrivnicului, lacrimă de înduioșare s-a prefăcut și spinul ce-l țineai la îndemînă, în prinos de floare și în vorbe de părere de rău.

Grămada s-a răzlețit, fiecare căutîndu-și drumul. Cel ce-a slujit un steag a căutat să-și arboreze culorile lui proprii și să și-l apere singur. Bunul și răul din fiecare a căutat să se cearnă și sita fiecăruia a prins să împrăștie pentru el lamura sufletului lui, roditoare plăpîndă în care avea să înflorească propria lui floare.

În paginile multe ce le-a scris fiecare și le-a împrăștiat la cele patru vînturi e viața noastră, cu toate patimile ei, cu toate efemerele iubiri și trecătoarea ură ce poți s-o resimți în momentele turburi, cînd judecata nu e stăpînă pe porniri...

O fatalitate schimbă şi preface ordinea lucrurilor şi oricît ai spune tu şi te-ai apăra, prietenul meu, nu vei putea face un pas ce nu e hotărît dinainte de alte voinţi şi de alte puteri oarbe de cari nu ne putem da seama, dar pe cari simţurile mele le presimt.

Tu ai entuziasmul luptelor imediate, simţi încă vălmăşagul în care te zbaţi, îmbătarea sîngelui care fierbe, crezi în curentele ce le vei putea porni şi zăgăzui încotro energia ta primordială vrea să le mîie, crezi şi nu simţi rănile multe care te sîngeră, precum nu simte în focul luptei soldatul glonţul care l-a lovit şi merge spre moarte drept, rigid şi iluminat, cu picioarele ţapene înfipte în scări, spre moartea care-şi ţine deschisă giulgiul funerar la o cotitură de cărare sau la o margine de şanţ.

Tu vrei să lupţi şi nu vrei să înţelegi că eşti un visător, tu vrei să biruieşti şi nu-ţi dai seamă că nu-i acelaşi lucru să-ncaleci un Ducipal sau să cavalcadezi pe un Pegas. La ce bun să mergi înarmat pînă în dinţi, tare de convingerea ta, încrezător în aureola pe care o porţi, bizuit pe zalele pe care ţi le-a hărăzit cinstea, cînd tu uiţi că eşti un visător şi că cvadrupedul pe care te-ai aruncat are şi din sîngele celui dintîi şi din celui de-al doilea, că dacă o parte din el îşi umflă nările în vînt cînd simte praful de puşcă, ori nechează cînd aude glasul strident al trîmbiţei, avînd şi din sîngele celuilalt, se va opri visător şi va ezita să pască o floare ce poartă culorile curcubeului pe ea şi pe care întîmplarea a

odrăslit-o în imensul şi monotonul lan al ierburilor, unde fiecare fir e la fel.

Tu uiţi că în timp ce Pegasul tău îşi va strînge aripile şi va sta minunat în faţa unei flori, cei ce te pîndesc vor putea să-şi arunce săgeţile şi să caute să te doboare. Oprit în faţa unui izvor în care cerul se resfrînge, atras de o mireasmă ce călătoreşte dincolo de anotimpul care a dezlănţuit-o, chemat spre miragiurile pe cari le zugrăveşte uneori soarele în zări, tu nu-ţi dai seama că cvadrupedul tău trebuie să fie un Ducipal şi nu un Pegas, tu nu pricepi că în multele privelişti pe care spiritul ciudat al naturei, ori practicul spirit al oamenilor le seamănă, a pus şi siluete de mori cu braţele întinse pe coline şi că Ducipal şi Pegas poate deveni o simplă Rosinantă în faţa acelui aspect neaşteptat.

La ce bun sulița ori tolba de săgeţi, cînd Orfeu a purtat o harfă şi a ştiut să înduioşeze multele bestii, de ce uiţi tu că puterea cîntecului e suverană şi că dacă stîncile, florile şi bestiile rămîneau fermecate la vibrarea orficelor strune, cei ce te înconjoară n-ar putea rămîne şi ei !

De ce nu înţelegi că atunci cînd vei fi sătul de murdăriile ce caută să le arunce fiecare asupra ta, de multe vorbe goale care se ridică în aer şi se sparg ca nişte băşici de săpun de toată grămada ce te înconjoară şi cu care n-ai nimic de comun decît lutul, te vei simţi singur precum ne simţim fiecare dintre noi astăzi, ce ne-am grupat odinioară, şi te va prinde un dor neînchipuit de tine şi de muza ta

pe care vei porni s-o cauți pe un alt tărîm, ca Orfeu pe Euridice.

Singuri rămînem pretutindeni, prieteni buni, noi visătorii, singuri suntem pe pămînt și în cer pentru că sufletul nostru e altfel alcătuit și mulțimea nu ne este prielnică.

Menadele te așteaptă și crede că orice vei face, un destin fatidic ne cîrmuiește ; și dacă va fi să fii odată sfîrșit de bestii, lira ta singură va mai pluti și va mai vibra ca lira miticului Orfeu pe valurile Hebrului. Baricadele de hîrtie se vor dărîma cu tine și singur cu steagul tău vei merge, sătul de taberi, să-l împlîngi la urma urmei în inima ta, singura redută sfîntă și demnă de apărat.

Frumos e idealul tău, și eu cred în el, dar harfa e de-ajuns și singurătatea prielnică. Dușmanii de ieri pot să-ți redevie prieteni, precum prietenii de ieri pot să-ți devie mai tîrziu dușmani ; stropul de venin pe care l-ai căutat cu îndîrjire ca să-l picuri în rana potrivnicului, lacrimă de înduioșare se poate preface ; spinul ce-l țineai la îndemînă, în prinos de floare și în vorbe de părere de rău ; și cînd toate aceste se pot întîmpla, de ce nu ți-aș scrie aceste rînduri și de ce nu le-ai citi tu cu înduioșare cînd îți vin de la un prieten ?...

Seara, an. III, nr. 844, 23 mai 1912.

TOVARĂŞII *

Din *Arca lui Noe*

Era odată un doctor, o trăsură veche, doi cai fără culoare hotărîtă şi un vizitiu bătrîn... Zic aşa, pentru că sunt anumite fiinţe pe care nu ţi le poţi închipui decît ca o pluralitate. Ei singuri nu există, pentru că cer o întregire, ei trebuie să se îngemăneze ca să poată fi, trebuie să-şi întovărăşească pe alţii ca să fie siguri că sunt cineva.

Era deci un doctor plus toate derivatele lui şi el de douăzeci de ani stăpîneau un oraş.

La anumite ceasuri se trezeau cu toţii, privind prin opt ochi somnoroşi lumina, tot atîtea fălci se deschideau formînd un uriaş căscat, diferite combustibile înghiţeau fiecare şi apoi ciudata maşină alcătuită se punea în mişcare. Cînd începuseră tovărăşia asta nu erau ca astăzi ; doctorul era brun, vizitiul blond, iar bidiviii suri, şi uitam să spun că şi adecvata trăsură la care erau înhămaţi cu toţii, pe vremea ceea, era solidă, strălucitoare şi juca uşoară şi legănată pe cele mai flexibile arcuri ce se pot visa.

* Prima apariţie sub titlul *Doctorul, trăsura, vizitiul şi caii* în *Minerva*, an. III, nr. 1074, 12 decembrie 1911.

Și cum erau deosebiți la înfățișare, tot astfel erau și la suflet, cînd pentru întîia dată sveltul bici cu șfichiul lui sonor de mătasă, înflorit ca un canaf de spumă, vestise cetățenilor pașnicului oraș că le-a sosit un nou emul al lui Hipocrat.

Guraliv și vesel era cel ce ținea locul de cinste pe perinele moi ale trăsurei, ca unul ce nu avea încă nici un cadavru pe conștiință, nici un avort la pasivul lui, nici o epidemie rău combătută care să-i mustre cugetul. O vervă necurmată îl făcea în exuberanța lui tinerească să cugete la fiece pas cu bunăvoință despre oameni și despre lucruri.

Saluturi respectuoase de moștenitori nu-l întîmpinaseră încă, marșurile funebre ce întovărășesc de obicei răposații n-aveau de ce să-l turbure și cum neagra culoare a doliului era încă pentru el ca și ori și ce altă culoare, nu putea înțelege cum cel ce-i masca de-a pururi orizontul ca un paravan și din a cărui ființă nu vedea decît partea pe care o întoarce omul cînd e supărat, poate sta așa mut, de filozof și nepăsător la nenumăratele aspecte ale vieței asupra cărora el îi atrăgea luare aminte...

Blondul vizitiu din înălțimea lui găsea, se vede, însă, mai demnă de luare aminte tovărășia celor ce-l precedau decît a celui dindărătul lui. Era și firesc de altfel să fie o legătură mai apropiată, căci ca unul ce ținea hățurile în mînă, nu putea fi decît o prelungire a dobitoacelor...

Albele cvatrupede și ele aveau pe atunci o personalitate destul de fățișă și greu se puneau la pas

Scanned with OKEN Scanner

neînțelegînd încă sfînta problemă a tovărășiei și nefiind destul de precoci sau încercați, ca să știe că în unire stă puterea.

Erau simpatici oricum, așa, cu toții, și vechiul oraș cu căsuțele lui strînse, una lîngă alta, sub streșinele cărora se aciuiază atît de puține bucurii și așa de mari dureri, căuta să se deprindă parcă, zicîndu-și: Și noi am avut un ieri, am strălucit frumoase și nouă la soare, am găsit alăturea pe altele mai vechi decît noi, dar anii mulți, zăpezile și soarele ne-au prefăcut una și ne-au dat aproape aceeași față, streșinile noastre acum picură aceleași lacrimi și ferestrele deschise spre drum privesc aceeași viață...

Drumul printre ele, ca un rîu liniștit, curgea drept, cotea, se umplea de umbre pe unde-și întindeau pomii frunzarele deasupra zăplazelor, se lumina din nou mai încolo, se revărsa într-o piață, și apoi își relua cursul în linii drepte sau zigzaguri, ca să ducă aceeași trecători o bucată de vreme, să-i schimbe la față apoi, să le îngreuieze pasul, să-i ducă pînă la o poartă de unde nu se mai întoarce nimeni înapoi și să izvorască mereu alții...

Și pe cursul acesta au trecut și ei, doctorul, trăsura, vizitiul și caii ; s-au oprit azi aci, sub umbrarul unor pomi a adăstat trăsura, vioi a sunat un clopoțel, din ce în ce mai grăbit a înnegrit Hipocratul o rețetă și rîul alb al drumului l-a oprit la altă casă, de unde l-a luat și l-a mînat aiurea spre alte dureri, ca să-l readucă iarăși de-a lungul zilelor și al anilor sub aceleași streșini ca să împrăștie o fărămitură de

nădejde cu cîteva slove negre ori cu o vorbă îngăimată în pripă.

Suri fusese caii, brun stăpînul, blond vizitiul și chipeșă trăsura ; liniștitele case însă care-și aduceau aminte și aveau acuma aproape toate aceeași față, priveau cu duioșie la pluralitatea aceasta ce începea și ea încet-încet să se identifice după atîta vreme. Grămadă curseseră anii, neagra estompă a morței îndoliase multe case, epidemii nenumărate dăruise moșteniri neașteptate, mii de rețete semnase acuma mîna acelui ce acum douăzeci de ani nu-și pusese încă iscălitura sub nici un decret de moarte...

Ca o pacientă rău îngrijită ce nu mai are nici o nădejde de scăpare, gemea acum trăsura, pe arcurile ei obosite ; tăcut, îngîndurat și fără vervă privea cel de pe perinile ce-și pierdeau cîlții, la paravanul viu ce-i acoperea orizontul de atîta vreme ; nepăsător și hursuz cel ce stăpînea poziția cea mai înaltă mîna bietele cvatrupede care înțeleseseră în sfîrșit ce însemnează a merge în unire și de a-și mișca în cadență pasul...

Al lor era orașul de mult, precum de mult și ei ai orașului. Din moarte și din viață se urzise trecutul, din mii și mii de rețete, puse una peste alta, crescuse păturile zilelor și casele aveau acum toate aceeași poveste, care începea așa :

Era odată un doctor, sau mai bine nu, — era odată un doctor, o trăsură veche, doi cai și un vizitiu bătrîn... Cum fuseseră ei înainte nu-și mai aduceau aminte tihnitele case, dar atîta știau că

acum albi erau caii, bătrîn vizitiul, nins de ani doctorul şi că toţi treceau înhămaţi la aceeaşi veche trăsură, asemuindu-se aşa de bine, încît parcă făceau o singură şi nedespărţită fiinţă cu opt ochi ce aveau să se stingă şi ei într-o zi, sătuli de atîtea suferinţe şi nemernicii pe care le-au văzut cît au trăit.

Ilustraţiunea română, an. II, nr. 11, noiembrie 1912.

Scanned with OKEN Scanner

ZI DE SĂRBĂTOARE *

Din arca lui Noe

Eu credeam că numai pe mine mă întristează norii şi că numai eu sunt trist cînd nu se arată soarele, şi nu bănuiam că cele ce mă înconjurau, lucruri ori dihănii, sunt aplecate şi ele spre un pesimism ciudat, cînd cerul se întunecă şi e vreme de ploaie.

Găini şi raţe, îngîmfaţi cocoşi şi claponi cu arcuite pene pestriţe, picheriţe, precum şi emfatici şi irascibili curcani trăiau într-o deplină frăţie în curtea mea, în afară de puţinii imaculaţi porci şi alte multe lighioane. Pe streşeni, lumea celor mai sus cu o treaptă, porumbeii de-a pururi amorezaţi şi în neastîmpăr, schimbînd după plac orizontul cu o bătaie de aripă, nu m-au făcut să cred niciodată că au melancoliile lor, şi singurul, poate, care-mi da de bănuit în această republică al cărei preşedinte eram de drept, era numai păunul văduv, care, neavînd cui să-şi arate strălucirile şi podoabele, tînjea şi protesta în graiul lui strident de cîte ori avea prilejul să-şi arate vrerile.

* Prima apariţie sub titlul *Kermessa*, în *Minerva*, an. IV, nr. 1225, 16 mai 1912.

Soarele, însă, de o bucată de vreme călătorea, se vede, aiurea şi uitase de lumea noastră.

Picuri mari de ploaie cădeau necontenit şi tot ce era alb purta acum o pată. Lunecînd pe pămîntul hlisos, raţele se clătinau disperate, cu penele ude ; cocoşul părea mai mărunt la trup şi nu mai avea parcă trecere în ochii supuselor, livid㠠era guşa curcanilor ca şi cum un început de cangrenă ar fi pus stăpînire pe dînsa, plouate în adevăratul sens al cuvîntului erau găinile — şi nu ştiu cum se făcea că pînă şi porcul, care orişicum se găsea în elementul lui cel mai natural, devenise şi el melancolic.

Aşezat pe căpătîie, lîngă uşa pivniţei, singur un butoi în rotunzimea lui cercuită, părea vesel ştiind poate că, oricît de întunerec e afară pe ziua aceasta ploioasă, tot mai întunerec trebuie să fie înăuntru, în întunecimile hrubei. Singur el stătea, cercuit în fier, ca un Prometeu şi nu era trist căci închidea veselia într-însul. Lichidul roş ce-l avea în pîntece, îl predispunea la vesele gînduri, într-o perpetuă stare de echilibru, căci el cap, pentru a putea fi ameţit, nu are, precum nici pe picioare nu se sprijină. Visa cu beatitudine şi cu dispreţ la ginta aceasta pe care apa o adusese la starea aceea de decepţionism în care se găsea. Divinul alcool din el îi dădea toate visurile, soarele ce nu mai lucea pentru nimeni, el îl avea lichefiat în sînul lui şi deci eclipsă pentru dînsul nu era cu putinţă. Ar fi manifestat veselia ce-o resimţea, şi ar fi împărtăşit-o tovarăşilor lui de curte, dar gura îi era încătuşată

de un cep și, așa fiind, își păstra vrînd nevrînd gîndurile pentru el, stînd enigmatic în fața acestei zile fără soare.

Legănate, rațele treceau pe lîngă el, stropindu-l cu noroi ; dispreţuitor, resfirîndu-și udul evantai, îl săgeta păunul ; răzînd pămîntul cu o aripă murdară, trecea curcanul ; prostite de atîta beatitudine, căutau la el găinile cu ochiul lor mic sub pleoapa lăsată ; cenușii și anonime, ca ziua de afară, îi întorceau spatele picherițele și melancolia mai neagră și mai adîncă urma să domnească peste această republică ce o stăpînea.

Murdar ca însuși noroiul, porcul, însă, singur era optimist. Cu rîtul lui roș el scurma ici-colo și nu-și pierdea nădejdea ; spre soare nu căta căci îi era indiferent, dar ca unul ce avea spirit de investigație, își urmă explorațiile pînă ce ajunse în fața butoiului și se opri ca Oedip în fața unei enigme. Tăcut și filozofic îi făcu ocolul, mirosi îndelung cu rîtul lui roz, temeinic își ținu infima coadă întoarsă în semn de întrebare și, apoi, fie prin voință, fie dintr-o imperioasă necesitate, oprit în fața cepului, ce era singurul punct reliefat din atîtea rotunzimi, începu să se scarpine.

Cu voluptate, găsindu-și poate o alinare multiplilor paraziți ce trăiau pe socoteala lui, își urmă mișcarea recidivă cu disperare, urmă cu paroxism și iată că cepul, oricît era el de lemn, pînă la sfîrșit nu rămase insensibil dezmierdărilor ce acest îndră-

gostit străin venea să i le manifeste — și, cedînd, ieși ca un pumnal dintr-o rană, într-o explozie de sînge roș, făcîndu-l să se dea cu cîțiva pași înapoi și să privească cu urechile pleoștite la isprava ce făcuse. Viu însă, generosul sînge ieși gîlgîind din izvor, se împrăștiă pe pămînt, în meandre, alunecă printre surcelele și penele împrăștiate, se despleti în șuvițe și, cu un murmur domolit, se răspîndi în toată curtea, umplînd de miros coprinsul și punînd în mișcare toată lumea mărunță de aripi, de coarne și de copite, ce tînjea după soare în ziua ceea ploioasă.

Ceva nou se petrecea, în sfîrșit : o fîntînă abundentă de veselie curgea dezrobită de un rît, un elixir în care soarele își lichefiase puterea robită în cercuri și doage de fier, izvora cu dărnicie, ca la o nuntă mare a cine știe cărui împărat.

Și atunci, după ce gustă porcul îndelung și lacom, își umflă și curcanul cangrenata gușă ca să soarbă, și la fel făcu și plouatul cocoș și multele găini, și tristele și plîngătoarele picherițe, precum și tot norodul ce umplea curtea.

Ca în Kermessele flamande zugrăvite de Rubens și de Ténier, o veselie uriașă și bizară se dezlănțui, tot soiul de glasuri înțiglate umplură aerul, tot felul de behăituri anormale, de trîmbițări ieșite din gamă, de coteodăciri neobișnuite, de furioase nechezături se înfrățiră ridicîndu-se în tămbălău. Veleități neașteptate se treziră. Aripi ce nu se ridicaseră niciodată de la pămînt, măzuiră spre cer,

mîndrii ce nu consimțise niciodată să se înjosească, se vulgarizau, patricianul păun cu egreta lui de pietre scumpe pe creștet fraterniza cu domestica gintă laolaltă, cocoșul își pierduse tot imperiul și se clătina ca un sultan decrepit în fața cadînelor lui nedumerite.

Cineva ascuns, un spirit glumeț, într-o toană bună, părea că găsise mijlocul să le suprime tuturor centrul de gravitate ; astfel se cumpăneau cu toții, lunecînd pe pămîntul hlisos, dînd unii peste alții, căzînd și ridicîndu-se, pînă ce într-un tîrziu, ca subt varga unui vrăjitor, adormiră, care încotro pe unde i-a apucat somnul.

Singur, așezat pe căpătîie, lîngă ușa pimniței, butoiul urma să murmure gălgîindu-și veselia, strecurîndu-și divinul elixir în nenumărate meandre și șuvițe, lunecînd printre surcelele și penele împrăștiate, nepăsător de veselia ce răspîndise și la care singur nu lua parte, ca un filozof pîntecos ce era.

România ilustrată, an. IX, nr. 3-4, decembrie 1912-ianuarie 1913.

Scanned with OKEN Scanner

POSTFAȚA

Dimitrie Anghel avea un temperament hamletian : era violent și melancolic. Încă de la o vîrstă fragedă, visarea devenise îndeletnicirea lui principală. Frații mai mari povestesc că în faimoasa grădină a conacului de la Corneşti, unde s-a născut și a petrecut anii primei copilării, viitorul poet avea colțurile lui singuratice în care îi plăcea să se ascundă și să viseze.

Reveria îndepărtează de la acțiune, căci, așa cum spune Hamlet, sub raza slabă a gîndului păleşte firescul chip al hotărîrii. Melancolia este făcută din ezitare. De aceea acțiunea temperamentelor melancolice nu poate fi decît violentă și distrugătoare : este reversul exploziv al unei îndelungi inhibiții.

Dimitrie Anghel era croit din stofa prinților melancolici care atunci cînd se hotărăsc să treacă la acțiune provoacă mari tragedii. Viața lui ne-a demonstrat-o. A dus traiul unui estet rafinat, iubitor de frumuseți gratuite ca florile, s-a ținut de o parte de ambițiile vulgare ale parvenirii și arivismului și în loc să lupte pentru bani sau putere, și-a petrecut vremea meditînd asupra vremelniciei întocmirilor omenești, asupra curgerii ireversibile a timpului, asupra farmecului amintirilor, asupra decorului mereu schimbător al naturii. La furie era însă teribil. Provoca la duel, rîvnea satisfacții sîngeroase, ar fi străpuns ca Hamlet o draperie îndărătul căreia se ascunde un spion. În ultimii ani ai vieții, impulsivitatea lui naturală

a fost agravată de irascibilitatea pe care i-o provoca situația conjugală dramatică. Își luase dreptul de a iubi soția celui mai bun prieten, sfida opinia publică, se simțea un înger căzut, îndreptățit să conteste autoritatea supremă și ipocrizia moralei curente. Avea „incidente" dese, despre care scriau și ziarele, cu oricine i se părea că a riscat o aluzie la viața lui intimă, și aproape cu toată lumea, căci i se năzărea ușor. Căzuse, cum ar spune Caragiale, la fandacsie și i se părea că pînă și nimica mișcă. Totul s-a sfîrșit cu o dublă tragedie. Dacă nu a provocat, a grăbit, în orice caz, moartea bunului său prieten, St. O. Iosif și a întors asupra lui însuși arma ucigașă cu care amenințase atîția adversari reali sau imaginari.

Cînd naturile imaginative trec la acțiune, se produc catastrofe pentru că, de obicei, astfel de oameni urmăresc un ideal iluzoriu, o fantomă care nu se poate întrupa, o închipuire pe care viața se face forte să o distrugă. Așa a fost pasiunea lui Anghel pentru Natalia Negru, o fantasmă care a provocat moartea poetului revoltat de grozăvia realității: femeia reală nu e niciodată femeia ideală.

Fotografiile ni-l arată pe Dimitrie Anghel privind un punct vecin cu infinitul, un punct numai de el cunoscut. Fruntea poetului este nefiresc prelungită de o calviție intelectuală, bărbia se sfîrșește în unghiul ascuțit al unui barbișon mefistofelic. Are figura unui demon trist, a unui Don Juan baudelairian traversînd îngîndurat apele Stixului. Poezia lui este expresia simbolică a acestei imagini, este poezia unui temperament revoltat împotriva „alcătuirii firești a lucrurilor" care, pînă la urmă, se dovedește a fi cu totul nefirească.

În copilărie, poetul a suferit din pricina autorității paterne. Arendașul Dimitrie Anghel era un om sever și nu prea atent

la delicatețea nevestei, femeie cu lecturi și nostalgii romantice. Himera lui era averea, în timp ce pasiunea soției sale erau florile. Tatăl iubea bunurile materiale ale vieții, mama avea slăbiciunea valorilor ideale, îndrăgea frumusețea gratuită a grădinii și versurile. De timpuriu, viitorul poet s-a obișnuit, datorită cuplului contrastant pe care-l făceau părinții săi, să vadă lumea divizată într-o lume a plăcerilor materiale, vulgare și interesate, și o lume a plăcerilor sufletești, elevate și gratuite. Luînd pătimaș partea mamei în conflictul ascuns dar existent între părinți, copilul a crescut în credința că realitatea este opusul frumuseții, că spiritul este condamnarea lumii materiale.

Mai tîrziu, poezia a devenit pentru el expresia unei irealități. Dacă realitatea exterioară este crudă și vulgară, poezia trebuie să o refuze, poetul trebuie să cînte numai simțămintele lui, ele însele bine filtrate, sublimate și înnobilate. De aceea, mai ales la începutul activității sale, Dimitrie Anghel ne arată chipul unui melancolic Narcis. Deprimat de spectacolul lumii, caută frumusețea în el însuși și în propria lui simțire. Realitatea exterioară se reduce la flori și miresme, la impulsuri delicate ale naturii care pun în mișcare reveria poetului sau fac să adie simțiri ușoare, imature, abia perceptibile. Chiar precizarea unui sentiment, chiar desăvîrșirea unei stări de spirit ia în ochii poetului semnificația unei solidificări nedorite, a unei materializări care gonește frumusețea.

Anghel este poetul simțămintelor fragede, incipiente sau, dimpotrivă, agonizante, al simțămintelor care se destramă ca o mireasmă la cea mai ușoară adiere. Și, într-adevăr, original este atunci cînd dă glas retractilității sale în fața realității care-l poate răni cu contondența ei. Încă din copilărie și-a dat seama că „realitatea brutală" nu este „partea" lui pe lumea aceasta.

În schița *Ex voto* povestește că ruptura unei prietenii copilărești se datorește tocmai sensibilității sale de viitor poet al delicateței celei mai diafane : „Și în tăcerea aceasta, zgomotul unor pași mărunți a trezit noaptea și te-a făcut să tresari. Da, imboldul dragostei se trezise în tine și grădinuța noastră nu te mai încăpea. Un cuvînt brutal m-a făcut să înțeleg atuncea că prietenia noastră era un obicei, o deprindere cotidiană, impusă de copilăria noastră, petrecută împreună. Decorul de vis se împrăștia, sfărîmat de cuvîntul tău brutal, și te-am lăsat să pleci singur, cu pașii tăi grei, după pașii mărunți pe care i-am auzit după o clipă stînd locului ; și apoi, depărtîndu-se în umbra acelei nopți de iunie, în care mirosul florilor de tei nu ne da pentru întâiași dată același îndemn la amîndoi.

A fost întîia mea durere de copil nevrîstnic, întîia suferință a unui visător, întîia convingere că realitatea brutală nu e partea mea pe lumea asta."

Din această retractilitate pe care din pricina sensibilității sale prea vii, exagerate, o resimte în aerul tare al realității, Anghel face sursa unei mari suavități poetice. Iubitei care se întoarce după o dureroasă absență, poetul îi cere o extraordinară prudență în mișcări, căci se teme de sentimentele prea puternice pe care ar putea să le trezească ființa ei reală :

Păşeşte-ncet, să nu deştepţi tăcerea,
Coboară-ncet ca-ntr-un cavou pustiu
Şi-ascunde-ţi bucuria ori durerea,

Să te presimt abia, să nu te ştiu,
Abia să te presimt, ca pe-un parfum
De floare scuturată timpuriu...

Anghel îşi cunoaşte sufletul anxios care la cea mai uşoară atingere reacţionează disproporţionat, amplificînd la infinit suferinţa lui în faţa „realităţii brutale". Poezia este ecoul prelungit al acestei nelinişti provocate de o realitate pe care poetul o doreşte, dar, pe care, din teamă, o refuză. Iubita trebuie să fie în acelaşi timp prezenţă reală şi părere, fantomă, căci ivirea ei nu trebuie să tulbure nici praful de pe drum, nici undele aerului din jur. Orice materializare prea clară poate trezi durerea aţipită :

Un clopot e un suflet de poet...
Nici rochia-ţi foşnind să nu-l atingă,
Să nu se redeştepte un regret...

Acum cînd izbutise să se-nvingă
Şi gîndurile vechi să şi le-adune,
O, lasă-l în tăcere să se stingă :

Păşeşte-ncet... nici un cuvînt nu spune.
Căci de-ai vorbi, ca de subt bolţi profunde
De pretutindeni, ca să mă răzbune,

Ecouri mustrătoare ţi-ar răspunde.

Poetul caută în realitate numai un punct de sprijin, un singur punct, un mic detaliu care-l ajută să-şi pună în mişcare rotiţele fanteziei. Un acord de pian, o mireasmă, un arc străveziu de curcubeu, un fîlfîit de aripi, o mică parcelă de realitate,

Scanned with OKEN Scanner

ca însăși nesigură, fugitivă, gata să se destrame, dă impuls imaginației poetului care evadează cu plăcere într-o lume plăpîndă, dar de o irizată frumusețe. Una dintre cele mai bune poezii ale lui Anghel, *Paharul fermecat*, este o reverie provocată de sticla străvezie a unui pahar de ceai în care poetul vede desfășurîndu-se o scenă tandră de miniatură persană :

Visam privind în fundul paharului cu ceai
Și-n sticla străvezie, ca-ntr-o metempsichoză,
Eu m-am văzut pe gînduri ținînd în mînă-o rază,
Subt un portic de aur cu bolta de email.

Ca un turban albastru pe cerul roz de mai,
Pe-un cer mai roz ca roza care-o țineam în mînă,
Un dom se profilează, și-acum văd o fîntînă,
Spre care o caretă se-ndrumă cu alai...

În zgomote de-alămuri și tropote de cai
A stat acum, și iute descinde o cadînă,
Lumini multicolore s-aprind și-o albă mînă
Desprinde-un văl de purpur de pe-un obraz bălai.

Scînteie doi ochi negri... și roza mea de mai
Miroas-așa de tare cînd i-o arunc... „Stăpînă",
S-aude-un glas și iată că surugiul mînă
Și nu mai văd careta... O ! tu, cine erai ?

Revenit la realitate, după ce a fost eroul acestei delicate idile, poetul se află în fața unei întrebări fără răspuns, care

nu e altceva decît propria sa mirare în fața unei fantezii atît de înaripate :

Cine-ai fost tu... ? răspunde, din ce metempsihoză,
Ai revenit spre mine în tropote de cai
Ca să dispari pe urmă cu roza mea de mai,
Cu cea mai de pe urmă și mai frumoasă rază ?

Reveria poetului reflectă uneori o realitate exfoliată ca în *Dureri ascunse*. Petalele trandafirului scuturat descriu o imaginară volută pasională :

...Pe-un ram, sfioși, visau asară
Doi trandafiri ca doi prieteni, și azi vîrtejul de petale
A celui ofilit, în roate, dă celui de pe ram ocoale...

Alteori simțirea nesigură, a poetului reflectă direct impulsul neclar al unei realități, ca însăși ezitantă :

Mi-i dor, o, noapte fermecată, de nu știu ce mi-i dor...
pe-aproape
Parc-au trecut un pas, o șoaptă, ușor ca zgomotul pe ape
De vîsle-ntîrziate-n neguri prin depărtări, ori ca fiorul
Bătăilor pripit de aripi ce-și lasă pe adîncuri zborul

Granița între fantezie și realitate oscilează pînă la urmă atît de mult, încît cu ușurință miresmele se transformă în spleen baudelairian, în dor nelămurit, în himeră călătoare :

Că dulcea mireasmă, prin noapte drumeață
Nu-i miros de floare, nici vrajă, ci-i dorul
Ce-l ia pretutindeni cu el călătorul,
Oriunde s-ar duce și-ar vrea ca să scape
Subt naltele ceruri, pe vastele ape...

Scanned with OKEN Scanner

În același fel umbrele se confundă ușor cu amintirile, iar trecutul cu prezentul. Travaliul imaginației poetice înlătură cu o ideală energie granițele prea rigide și în zona aburită a reveriei, realitatea capătă fluența și imponderabilitatea visului :

În casa toată urcă pacea unei vieți întemeiate,
Și la un ceas, un ram apare pe zidul alb, deasupra noastră,
Și nu-i un ram cu adevărul, ci numai umbra lui albastră,
Pe care-o mînă nevăzută îl leagănă-n mișcări ritmate.

Și-acuma preajma-ncepe-un cîntec, și-ncet pe ramura-nclinată
Vîslind cu aripele-n cruce, se lasă două păsărele,
Și nu știu gura lor de umbră ce-au spus atuncea dragei mele,
Dar știu că clipa asta dulce n-am mai uitat-o niciodată...

La depărtări și pretutindeni, se face iarăși primăvară,
Și dulcea fantasmagorie a umbrelor ce-au fost, s-așază
Pe zidul alb, ca și atuncea, în liniștitul ceas de-amează,
În care ne-am iubit o clipă subt ramura imaginară.

(Umbre)

În această ipostază, de Narcis melancolic, care caută numai în propria sa imaginație, frumusețea poetică, Anghel se vede însemnat de un destin înalt și dureros. Poetul hrănește cu propria lui jertfă forma desăvîrșită și eternă a poeziei. Muza, care distingîndu-l din mulțime, îl cheamă la împlinirea destinului său privilegiat, face concomitent și oficiul unei Parce. Este o muză funebră. Poezia rezultă dintr-o „metamorfoză", din transformarea substanței vitale a poetului într-o eternitate din care el însuși este absent :

Scanned with OKEN Scanner

Vroind să uit, pe-o seară dulce lăsasem să m-adoarmă crinii...
Şi se făcea că fără voie trăiam acum o viaţă nouă :
Eram şi eu un crin ca dînşii, şi-n dezmierdările luminii
Îmi întindeam voios potirul să prind o lacrimă de rouă.

Visînd, trăiam cu ei acuma, şi-atît de alb eram subt lună,
Încît abia scriam o umbră, cînd m-alinta şagalnic vîntul,
Dar tihnă se făcuse-n mine şi caldă inima şi bună,
Că reveneam subt altă formă, să-mpodobesc şi eu pămîntul.

Cînd făr'de veste-o mînă pală, mişcîndu-şi umbra pe grămadă,
Ca subt imboldul unei forţe necunoscute şi fatale,
S-a-ntins vrăjmaşă să mă frîngă, — şi-acuma, alb ca o zăpadă,
Muream tihnit de-a doua oară în liniştea odăii tale.

Muream din nou, dar cînd trudită făcîndu-ţi braţele cunună,
A fost s-adormi zîmbind la mine cu faţa calmă între perne,
Eu ca o pulbere de aur m-am ridicat uşor subt lună
În căutarea altei forme desăvîrşite şi eterne.

(Metamorfoză)

Sub o dublă înfăţişare, de mireasă şi de zeiţă fatală, îi apare lui Anghel muza poeziei. Dragostea, arta şi moartea se contopesc pentru el într-o trinitate care formează însuşi destinul „alesului". Ca în simbolica nuntă a roiului de albine, mirele reginei obţine odată cu dragostea, onoarea supremă şi lovitura de graţie. Îmbrăţişarea muzei e o voluptate funestă :

Scanned with OKEN Scanner

Dar iată că pe-un urdiniș apare
Aleasa între-atîtea mii de vieți,
Și trîntorii amanți de soare beți
Simțind imperioasa ei chemare,
Tresar prelung din somnolența lor.

Din urdiniș zburînd ea scrie-o dungă,
Un fulger de beteală în senin,
Și cetele de miri cu freamăt vin,
Și-n urma ei se-nșiră și s-alungă,
Dar ea se-nalță-n slavă tot mai sus.

Mai sus se-nalță tot mai sus, și-n goană,
Se luptă mirii s-o ajungă-n zbor,
Dar ea-i un punct de aur mișcător,
Și-un punct e și prisaca din poiană,
O floare scuturată dintr-un ram.

Treptat se farmă ceata lor rărită,
S-abat din drum cei fără de puteri,
Și-n prăvălirea răpedei căderi
Cu jind revăd scînteia urmărită
De unul singur din alaiu-ntreg.

Acela unul are pe regină,
Dar după clipa asta de amor
Ea se coboară domolită-n zbor,

Iar el recade-n marea de lumină
Subt uriașul clopot de azur.
(Alesul)

Dar violența reprimată a poetului melancolic nu întîrzie să iasă și ea la lumină. Anghel a început să scrie împreună cu St. O. Iosif, versuri satirice și fantezii ironice, adunate în cele două volume ale *Caleidoscopului lui A. Mirea*. Obosit de contemplarea lui însuși, poetul întoarce asupra lumii o privire arzătoare. Mîniat de spectacolul pe care-l dă în jurul său viața, îndărătul inofensivului Narcis care-și manifesta revolta evadînd în sfere ideale, apare zeul violent Hefaistos. Oglinda în care poetul se admirase îndelung își denunță afinitatea cu apele stagnante și visătoare, devenind o aliată a focului. În *Oglinda*, din primul volum al *Caleidoscopului...* cei doi poeți care semnează A. Mirea dau acestei ustensile a narcisismului o nouă menire :

Am o oglindă și mă joc
Cu razele ce le răsfrîng,
Mutîndu-le din loc în loc,
Le risipesc și iar le strîng.

Le-adun cu drag ca un avar,
Și-ades în sufletele voastre
Cînd e mai noapte, ca un far
Mi-arunc luminile albastre.

Vă-ntind o punte de scăpare
Deasupra negrelor genuni.

Și raza mea strălucitoare
E făcătoare de minuni.

Mi-o plimb pe-atîtea fețe pale,
Cînd cu oglinda mea mă joc —
Dar cînd îmi stă ceva în cale,
Oglinda mea e-un ochi de foc.

Mi-adun puterile solare
Și fulgerînd, după un semn,
Ca Arhimed, în depărtare,
Aprind escadrele de lemn !...

După despărțirea de Iosif, Anghel va continua și va aprofunda această nouă ipostază a talentului său care este violența polemică, demistificatoare. Deși în scurtele sale proze lirice va persista structura unei imaginații poetice fascinate de oglinzi care reflectă peisaje onirice, de ape solidificate sub bătaia fantastică a razelor lunii, de nuferi ireali, încremeniți pe lacuri ca niște picături de ceară pe luciul unei oglinzi, de un univers narcisist, îmbătat de frumusețea propriilor sale decoruri nocturne, în care evoluează tainic geniul nevăzut al morții, Anghel va da totodată artei sale semnificația unei intervenții energice în viața cetății.

Atenția critică pe care Dimitrie Anghel o concentrează din ce în ce mai mult asupra vieții sociale, urmează calea opoziției naturale dintre artă și modul de viață burghez. Poetul nu putea rămîne mult timp un admirator distrat al florilor într-o societate care, prin toată organizarea ei, se arăta nefavorabilă și

chiar ostilă artei. Condiția sa de poet într-o lume care ignoră sau desconsideră poezia, îl determină la o reacție și această reacție întîlnește totodată sursa primordială a conflictului dintre copilul visător și arendașul ambițios. Experiența personală și aversiunea biografică față de societatea detestată a oamenilor de afaceri și a politicienilor veroși hrănesc filonul critic al operei lui Anghel. În *Dușmanul florilor* ca și în *Floarea de aloes* tatăl poetului apare clar ca un tip reprezentativ pentru o mentalitate practică și pozitivă, dar lipsită de orice înțelegere pentru poezie și pentru sentimentele celor din jur. Căci domnul Vuia, „dușmanul florilor" și inamicul „născut al formelor, miresmelor și culorilor" este Dimitrie Anghel-tatăl, arendașul nesentimental, care considera pămîntul „un element de producție" și care asista cu neplăcere la risipa Erifiliei cultivînd — naiv deghizată în „doamna Vuia" — splendori nefolositoare. După moartea soției sale, privește cu un simțămînt de triumf paragina care cuprinde lumea delicată și lipsită de apărare a grădinii : „De ce mureau însă și se năruiau toate, de ce zîmbetul batjocoritor înflorea tot mai mult pe buzele d-lui Vuia. Ca de-o faptă mare se bucura de năruirea unei lumi, partea aceea demonică ce tăinuiește în unele suflete, se ridica tot mai mult la suprafață și cît a trăit închis în egoismul lui sălbatec o mînă de ajutor n-a vrut să dea naturei, un gînd de bunăvoință n-a avut pentru ea." *(Dușmanul florilor.)*

Negustorul din *Floarea de aloes* căruia, de altminteri, naratorul îi spune „tată", este tot tatăl poetului, cumpărătorul insensibil al unei case pline de amintirea stăpînilor dispăruți sau ruinați. Intrînd împreună în căminul străin, tatăl și fiul capătă instantaneu semnificația a două simboluri antagonice : „Ținîndu-mă de mînă, el nu-și da seama că visul și banul intrau

laolaltă, nu știa că duce visul de mînă"... Tatăl vizitează noua proprietate cu sentimentul unui cumpărător care a făcut o afacere bună, indiferent la viața ascunsă a casei și trecerea lui prin spațiul intimității brusc dezvăluite a lucrurilor capătă aproape semnificația unui viol: „Tata dete la o parte un jeț, stricînd simetria ospățului la care doar numai umbrele veneau să se mai așeze, deschise zgomotos bufetul, prețui parcă ce era într-însul, cîntări o clipă greutatea argintăriei înflorită cu ghirlănzi de foi și păsări, căută de aproape la monogramele vechi săpate pe ele, desfăcu în treacăt giulgiurile de in, albe ca zăpada, ce stau frumos orînduite; și aruncînd încă o privire de stăpîn peste toate, mă luă de mînă și ieșirăm în balcon."

Sfios și reticent, fiul înregistrează înfiorat reacția negativă a lucrurilor, ascultă cu inima strînsă căderea mătăniilor, care, atinse de o mînă străină, se risipesc dintr-o dată și nimeresc printr-o curioasă întîmplare chiar sub talpa nepăsătoare a noului stăpîn. În timp ce aplecat peste marginea de piatră a balconului tatăl face socoteli, fiul remarcă privirea încărcată „de mustrare" ca „geamurile aburite de ceață cînd aprinde cineva îndărătul lor un chibrit", a bătrînei slujnice.

Dar mai interesantă și mai originală este atenția critică pe care Dimitrie Anghel o îndreaptă, inspirat de un sentiment de altminteri autocritic, asupra aplecării evasigenerale a oamenilor de a poza. El însuși adoptase în poezie poze languroase, uneori nefirești, și vărsase lacrimi nesincere. Cunoscînd bine comedia pe care și el o jucase, Anghel poate descoperi vîna cea mai originală a talentului său, aceea care-l face să presimtă într-o epocă atît de timpurie, teme care sînt astăzi exploatate cu mare sagacitate de literatura modernă.

Anghel și-a dat seama că viața este un spectacol care trebuie demistificat. Oamenii joacă mereu un rol pe care și l-au ales

din dorința de a părea altfel decît sînt. Din neputință de a fi ei înșiși, sau din dificultatea de a se accepta așa cum sînt, din nevoia de a da intereselor crude care-i mînă în lupta pentru existență o acoperire nobilă, oamenii fac mereu apel la arta actorului, pun în funcțiune o varietate nesfîrșită de roluri, de ipocrizii sociale. Un moralist spunea despre ipocrizie că este omagiul pe care viciul îl aduce virtuții. Într-adevăr, din respect față de valorile spirituale, care cel puțin teoretic trebuie să stea în cinstea vieții sociale, oamenii acceptă mai ușor să fie decît să pară ticăloși. În condițiile unei societăți care are ca fundament inechitatea și exploatarea, tocmai esența ei condamnabilă reclamă imperios salvarea aparențelor. Distrugerea acestor aparențe mistificatoare a devenit, pentru Anghel, în ultimii ani ai vieții sale, sarcina cea mai urgentă. Volumul care trebuia să se intituleze *Arca lui Noe* și pe care, din nenorocire, nu a reușit să-l întocmească rămînînd, atît cît a fost scris, risipit prin reviste, avea drept scop demistificarea spectacolului vieții.

Asemeni lui Noe, poetul își construiește din hîrtie o arcă deasupra căreia înfige ca un catarg condeiul. Pe puntea corăbiei adună reprezentanții tuturor speciilor în care necunoscută, desfigurată sau batjocorită, sălășluiește o imagine ideală, imaginea creatorului care și-a alcătuit opera după chipul și asemănarea lui. Poetul se însărcinează să ne restituie această imagine ideală care a ajuns de nerecunoscut în variantele ei. Își propune, cu alte cuvinte, să confrunte, uzînd de o formulă originală, aparența cu esența. Cum se produce această confruntare ? În fața spectatorilor. Arca este o scenă pentru că scena este o navă. În *Fluturul rampei* poetul scria : „...ce este scena dacă nu o vastă punte de lemn, o închipuită navă de scînduri pe care o serie de oameni adunați de întîmplări, suferă de aceleași du-

reri, ori se înveselesc de aceleași bucurii, navigînd unii spre glorie și alții spre cine știe ce abisuri."

Pe puntea navei care este deci o scenă, poetul invită pe „reprezentanții" speciilor să-și joace rolul, să ne joace comedia vieții lor, să ne mistifice, ascunzînd adevărul sufletului lor stîlcit, deformat, înstrăinat de omenie. Autorul își rezervă și el un rol : rolul de a spulbera aparențele și de a ne restitui portretul real al personajelor sale pentru a-l confrunta cu imaginea ideală a omului.

Printre cei care urcă pe puntea navei se află și un actor. Prin specificul meseriei sale, acestuia îi revine tocmai rolul de a interpreta toate rolurile. Este, prin excelență, personajul cel mai mistificat, cel mai puțin *el însuși*. Neîntrecut în rolurile de „amorez", cuceritorul irezistibil al reginelor, marchizelor și subretelor pe care scena i le aduce jertfă, se află total dezarmat în fața unei femei care nu este nici Julieta, nici Rosalinda, ci pur și simplu o femeie care zîmbește omului, nu actorului. Profesionistul dragostei vrea să dea expresie unui simțămînt propriu pe care zîmbetul îmbietor îl trezește în pieptul său, dar orice încercare de a trăi sincer acest sentiment este imediat deviată de amintirea unui gest teatral. Zadarnic încearcă bietul actor să găsească expresia omenească, sinceră, necontrafăcută a activității simțurilor sale. Nu poate să se regăsească pe el însuși. Meșteșugul de actor în care pusese toată ardoarea necheltuită în viață l-a înstrăinat de propria lui simțire. Arta devenind pentru el viață, viața a devenit artă. De aceea „cu pasul tărăgănat" se întoarce definitiv la iubitele lui imaginare, care, pentru el, sînt mai reale decît cele reale, căci el însuși pe scenă *este*, pe cînd în viața de toate zilele nu mai poate găsi rolul ce i se potrivește, propriul său rol.

Omul care s-a pierdut pe sine este un om care și-a vîndut sufletul artei așa cum Schlemihl și-a vîndut diavolului umbra. Amintind în finalul schiței care poartă tocmai titlul *Omul care s-a pierdut pe sine* de personajul lui Chamisso, Anghel face o apropiere nu tocmai întîmplătoare. Între puterile malefice și artă se naște uneori o primejdioasă alianță. Arta care se manifestă ca un substituit al vieții, ca o încercare de a înlocui viața, este o artă aliată cu forțele răului și omul care se agită în fața unei oglinzi, atent numai la frumusețea nu și la adevărul expresiei sale, putem fi siguri, este „omul care s-a pierdut pe sine".

Dar cine este oare acest om care și-a studiat mereu mișcările în oglindă, care a dat durerilor și bucuriilor sale o expresie frumoasă împotriva adevărului vieții, discordant și strident, cine și-a stăpînit bătăile prea pătimașe ale inimii pentru a oferi publicului o imagine armonioasă a propriului său chip ? Eu cred că este chiar poetul care se zugrăvește pe el însuși într-un personaj obiectiv, cu un secret sentiment autocritic. Rolul artistului este rolul rolurilor, iar arta, atunci cînd merge împotriva vieții, suprema alienare.

În *O victimă a lui Gutenberg* poetul se zugrăvește de altfel chiar pe sine în postura unui biet redactor nevoit să folosească meșteșugul lui scriitoricesc pentru a da expresie nimicului. Silit să facă uz de arta lui pentru a nu spune nimic, sau în orice caz nimic care să-l intereseze, poetul încearcă foarte clar sentimentul unei frumuseți care se întinde deasupra golului, pentru a sugera, prin falsa ei strălucire, un conținut în fapt inexistent. Hieroglifele care se înșiră una după alta, fără să meargă nicăieri, i-au arătat desigur, lui Anghel, formele devitalizate la care ajunge arta narcisistă și secătuirea care-l pîndește pe artistul

Scanned with OKEN Scanner

sonorităților formale. Și el și confrații săi aplecați deasupra meselor de redactori, în căutarea unui nimic care să umple paginile, devin cu toții „oameni care s-au pierdut pe ei înșiși", simple unelte de scris, coajă fără miez: „...ochi anonimi și goi din care nimeni nu mai privește se întîlnesc cu ai mei, rotunde rame din cari portretele ce-au stat multă vreme sunt absente, stau enigmatice în fața ramelor din cari sunt absenți ochii mei și atunci mă înspăimînt față de neantul pe care-l întîlnesc și mă înfior de goalele ferești pe prichiciul cărora nimeni nu se mai reazimă și nu mai poate privi viața de afară."

În operațiunea de demistificare pe care o întreprinde cu *Arca lui Noe,* poetul se include așadar și pe el, căci văzînd unde duce robia scrisului lipsit de însemnele vieții, sau arta lipsită de adevăr, nu poate fi liniștit nici în privința atitudinilor sale estetice lipsite de acoperire.

Eliberat de povara conștiinței sale de poet prea eterat, Anghel își îndeplinește rolul demistificator cu o mare conștiinciozitate, invitînd pe puntea navei sale cele mai diverse personaje. Domnu Hube este una din înduioșătoarele figuri pe care nemulțumirile vieții le-au împietrit, le-au dezumanizat. Trăind necontenit aceeași existență mecanic fracționată de sunetul clopoțelului care guvernează viața școlară, pedagogul german, venit într-o țară străină ca să adune economiile necesare întemeierii unei familii, a rămas, prin insuficiența mijloacelor, „robul copiilor altora". Acrit de eșec, de monotonia veșnicei agitații școlare, domnu Hube vede în copii „o hidră ce-și reînvie capetele necontenit", revenind ca într-un coșmar, mereu sub altă formă. Greaua lui luptă pentru existență, răsplătirea prea modestă a muncii lui l-au privat de orice viață personală. Lipsit de copii, urăște copiii. Trezit în mod brutal din visele lui nostalgice, prilejuite de fru-

moasele balade din *Lesebuch,* se transformă într-un instrument orb de represiune pedagogică. El însuși și-a pierdut înfățișarea omenească, se confundă cu decorul în care trăiește fără speranță. Ochelarii lui par „două nule ce i s-ar fi urcat din catalog pe nas", părul încărunțit pare o tablă mîzgălită cu praf de cretă. Domnu Hube este rezidul calcinat al ființei omenești privată de propria ei umanitate.

Amestecînd duioșia cu răceala lugubră pe care o împrăștie figura domnului Hube, Anghel are grijă să ia de la început tonul potrivit unei demistificări. Pe bietul domn Hube, modestul, amărîtul pedagog eșuat într-o țară străină și într-o tristă existență fără scăpare, poetul îl alătură unei figuri mărețe, aproape legendare de rege teuton pentru a ne spune că nu, între ei nu este nici o asemănare. Lipsa de logică a alăturării nu are alt sens decît acela că e lipsit de sens să ne facem o idee mare despre micimea domnului Hube...

La fel procedează Anghel, descriindu-ne *Agora modernă* care colectează, desigur, cele mai numeroase exemplare decăzute ale prototipurilor cu care Dumnezeu a populat lumea. Poetul, prezentîndu-ne decorul „agorei moderne", adică al cafenelei, sugerează discret modelul unei vieți mai nobile care a stat la originea derizoriilor înfăptuiri contemporane. Femeia care stă veșnic îndărătul unei tejghele, ca un bust de statuie așezat pe un soclu imund, este zeitatea plictisită și mediocră, încununată de aureola mușteloi, a timpurilor moderne. În atmosfera îmbîcsită de fum de tutun, sordidă evocare a jertfelor antice, bilele de fildeș se urmăresc la infinit pe cîmpul verde al mesei de biliard : în „agora modernă" singura jertfă este timpul pierdut.

Eroii agorei moderne nu mai au nici ei, firește, nimic din măreția celor de altădată. Directorul reputatei reviste *Cloaca*

maximă este un „preot" care „face artă" din murdăriile colectate la cafenea. Un fel de precursor al lui Pirgu, el deține arta cancanurilor, a faptelor diverse și a intrigilor. Către el se îndreaptă spontan, ca spre un țel suprem, toată murdăria orașului, atrasă irezistibil în vîrtejul publicității, această imundă mitologie modernă.

Inventivitatea fabuloasă pe care o pune Anghel în distilarea abjecției și a miasmelor pestilențiale din *Agora modernă,* prevestește pe Arghezi și pe Mateiu Caragiale. În schimb *Doctorul, trăsura, vizitiul și caii* (republicată și sub titlul *Tovarășii...*) prevestește, așa cum remarca și G. Călinescu, pe Urmuz.

Povestea începe ca un basm pentru copii: „Era odată un doctor, o trăsură veche, doi cai fără culoare hotărîtă și un vizitiu bătrîn..." Dar îndată glasul necruțător, justițiar al poetului care și-a propus să facă lumină, se face auzit: „Zic așa, pentru că sunt anumite ființe pe care nu le poți închipui decît ca o pluralitate. Ei singuri nu există, pentru că cer o întregire, ei trebuie să se îngemăneze ca să poată fi, trebuie să-și întovărășească pe alții ca să fie siguri că sunt cineva". Această „pluralitate" alcătuită deci din oameni, dobitoace și lucruri moarte, cînd se trezește formează „un uriaș căscat", iar cînd se pune în mișcare e o „ciudată mașină". Sub înfățișarea acestui monstru aproape mitologic, poetul se însărcinează să ne dezvăluie ce a fost la început. La început a fost un doctor bun, tînăr și vesel: „Saluturi respectuoase de moștenitori nu-l întîmpinaseră încă, marșurile funebre ce întovărășesc de obicei răposații, n-aveau de ce să-l turbure, și cum neagra culoare a doliului era încă pentru el ca și orice altă culoare, nu putea înțelege cum cel ce-i masca de-a pururi orizontul ca un para-

van și din a cărui ființă nu vedea decît partea pe care o întoarce omul cînd e supărat, poate sta așa de mut, de filozof și de nepăsător la nenumăratele aspecte ale vieții asupra cărora ei îi atrăgea luare-aminte". Da, la început doctorul „ca unul ce nu avea încă nici un cadavru pe conștiință, nici un avort la pasivul lui, nici o epidemie rău combătută" era vesel și guraliv, curios să descopere spectacolul lumii, în timp ce vizitiul era tăcut și filozof. Caii erau și ei diferiți și fiecare își manifesta violent personalitatea „neînțelegînd încă greaua problemă a tovărășiei". Cu toții erau simpatici, numai decorul cu căsuțe strîmbe, picurînd din zidurile vechi lacrimi, dureri și mizerie, era trist și monoton. Mergînd mereu pe același drum au îmbătrînit cu toții, s-au mohorît și s-au uniformizat. Vizitiul blond și doctorul brun au devenit cu timpul la fel de ursuzi și cu părul la fel de alb, iar caii, în sfîrșit, uniți. Căsuțele au îmbătrînit și ele mai mult, au devenit mai umile și mai apropiate de pămînt. Printre șirurile lor, protagoniștii treceau acum cu toții „înhămați la aceeași veche trăsură, asemuindu-se așa de bine, încît parcă făceau o singură și nedespărțită ființă cu opt ochi ce aveau să se stingă și ei într-o zi, sătuli de atîtea suferințe și nemernicii pe care le-au văzut cît au trăit".

Istoria existenței acestor doi oameni este o istorie lipsită de evenimente, circumscrisă la perimetrul unui biet tîrg de provincie, unde nu se întîmplă niciodată nimic. Anghel a concentrat într-o extraordinară esență poetică tragedia lor, care prin banalitatea ei constituie cea mai tristă istorie a unei deziluzii omenești. Căci nimic nu e mai demoralizant ca lipsa de evenimente, de varietate și de inedit a vieții. Ca un adevărat spirit novator, poetul a intuit forța teribilă a destinului social care este viața de provincie. Ceea ce Sadoveanu a descris

în romanele ca *Floarea ofilită* sau *Apa morților,* Anghel a concentrat într-un mic roman simbolic care e în același timp simbolul banalității, monstrul provincialismului, Hydra timpurilor moderne.

Alcătuirea bizară în care s-a transformat doctorul împreună cu „derivatele" lui, „pluralitatea" care însumează într-o absurdă unitate, obiecte neînsuflețite, oameni și animale premerge într-adevăr apariția personajelor urmuziene. Viziunea alienării extreme a umanității din om pînă la confuzia cu inerția obiectelor și opacitatea animalelor, îl situează pe Anghel printre primii artiști care au presimțit forma concretă pe care o poate lua reificarea omului anunțată de Marx. Luînd loc în arca de hîrtie a poetului, hibridul alcătuit dintr-un doctor, o trăsură, un vizitiu și doi cai, devine prototipul unei specii care a cunoscut după Anghel, o mare celebritate.

Operația de demistificare, incisivitatea, și chiar sarcasmul pe care Anghel îl pune în critica vieții sociale, se înrudește cu acțiunea multiplă dar reductibilă la două țeluri principale a focului. Luminează și arde. Poetul însuși, deși este uneori copleșit și descurajat de imensitatea împărăției tenebrelor, concepe acțiunea sa critică sub forma unei bătălii între lumină și întuneric: „La ce bun însă să mai luminezi pentru ochii orbi, de ce să umbli cu un rug aprins în întunerecul unui pustiu, de ce să faci pe vestala și să slujești un cult, să întreții o putere, să păstrezi o bucată de soare în tine ca un diamant ascuns în întunecimile sepulcrale ale unei mine, cînd întunerecul e o neagră mască ce poate să ascundă infirmitățile, cînd umbra e un văl ce poate să cadă peste toate gesturile lașe, cînd noaptea e o pată atît de ocrotitoare tuturor micimilor!" *(Scînteia.)*

După ce își zugrăvise soarta în portretul melancolicului Narcis, Dimitrie Anghel ne sugerează discret că revolta lui împotriva unei realități detestabile a împrumutat alte mijloace, mai eficace. Prefăcîndu-se că descrie „incendiul unei fabrici de panglici", poetul ne înfățișează de fapt propria lui acțiune incendiară, căci Hefaistos, zeul teribil care se arată muritorilor sub înfățișarea umilă a unui fierar șchiop, este chiar poetul. Pentru a-și pedepsi contemporanii și pentru a-i sili să se îndrepte, a învățat meseria unui zeu violent, zeul incendiilor și al craterelor în erupție. Mînia lui Hefaistos este în mod clar mînia poetului: „Cu panglici și funde de foc, cu umbre de catifea și cu dantele de fum, cu mlădioase volane de pară și cu mișcătoare guipure de scîntei, cel jignit în urîțenia formei lui de om și eternității lui de zeu își arunca acum sfidarea trecătorilor Adonișii cari, dacă n-ar fi avut nemișcata oglindă a binevoitoarelor ape în trecut, nici a rotundelor bucăți de sticlă colorate ale prezentului, nu ar fi putut lua cunoștință niciodată de frumusețea lor trecătoare și nu ar fi știut că există".

Cum să nu recunoaștem în dualitatea asumată, de fierar și de zeu, a lui Hefaistos, o proiecție mitologizată a poetului însuși, care se vede umilit în condiția sa de om al muncii și nesocotit în calitatea sa de nemuritor ?

Aducînd omagiul său zeului pătimaș cu care se identifică acum, poetul adresează totodată o dojană ironică Adonisului frivol care fusese și, într-o măsură rămăsese, el însuși. Căci, așa cum spune chiar Anghel, nici o ființă, fie ea și desăvîrșită, nu poate fi unitară.

Portretul poetului e posibil numai într-un clivaj continuu.

GEORGETA HORODINCĂ

Scanned with OKEN Scanner

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Scanned with OKEN Scanner

I. VOLUME

Ediții antume:

Versuri: ÎN GRĂDINĂ, București, I.V.Socec, 1905.
FANTAZII, București, Socec, 1909.
POVESTEA CELOR NECĂJIȚI, FANTAZII ȘI PORTRETE. Bibl. Lumina nr. 13, București, Librăria Nouă (f.a).

Proză: FANTOME, București, Minerva, 1911.
OGLINDA FERMECATĂ, FANTAZII, București, Flacăra, 1911.
STELUȚA, București, FANTAZII ȘI PARADOXE (Biblioteca pentru toți, nr. 87), Alcalay (f.a.).
TRIUMFUL VIEȚII, FANTAZII ȘI PORTRETE (Biblioteca pentru toți, nr. 711), București, Alcalay, 1911.

Ediții postume:

OPERE COMPLETE — POEZII, București, Cartea Românească, 1922.
OPERE COMPLETE — PROZĂ, București, Cartea Românească, 1924.

Scanned with OKEN Scanner

POEZII, ediție îngrijită de D. Murărașu, București, Cartea Românească, 1946.
POEZII ȘI PROZĂ, ediție îngrijită și note bibliografice de Mihail Dragomirescu, cuvînt înainte de Valeriu Râpeanu, București, E.S.P.L.A., Biblioteca pentru toți, 1957.
ÎN GRĂDINĂ (POEZII ȘI PROZĂ), prefață de Margareta Iordan, București, Editura Tineretului, Biblioteca școlarului, 1963.
POEZII. Ediție îngrijită și prefață de M. I. Dragomirescu, Editura pentru Literatură, 1968, Biblioteca pentru toți, nr. 445.
NUVELE, București, Cartea Românească (f.a.).
NUVELE. AMINTIRI, București, Cartea Românească (f. a.).

II. *REFERIRI CRITICE*

Tudor Arghezi, *Tablete de cronicar*, București, E.S.P.L.A., 1960.
G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, București, Fundația pentru Literatură și Artă, 1941.
G. Călinescu, *Material documentar*, în *Studii și cercetări de istorie literară și folclor*, nr. 3, 1960.
Șerban Cioculescu, *Dimitrie Anghel*, București, Editura Publicom, 1945.
A. Clarnet, *Mitiț, poetul florilor*, București, Vremea, 1929.
N. Davidescu, *Aspecte și direcții literare*, vol. II, București, Cultura națională, 1924.
M. I. Dragomirescu, *Dimitrie Anghel (Contribuție la o monografie)*, în *Limbă și literatură*, vol. IV, 1960.

Scanned with OKEN Scanner

Victor Eftimiu, *Amintiri...* în *Contemporanul*, nr. 47, 20 noiembrie 1964.

Gala Galaction, *Oameni şi gînduri din veacul meu*, Bucureşti, E.S.P.L.A., 1955.

N. Iorga, *Oameni cari au fost*, ediţie îngrijită, prefaţă, note de Ion Roman, Editura pentru Literatură, 1967, colecţia B.p.t., vol. I, nr. 368.

E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, Bucureşti, Ancora, 1927, vol. III.

E. Lovinescu, *Scrieri I, Critice*, Ediţie şi studiu introductiv de Eugen Simion, Editura pentru Literatură, 1969.

E. Lovinescu, *Memorii*, 1900—1916, Bucureşti, Cugetarea, 1930.

D. Micu, *Început de secol*, 1900—1916, Bucureşti, Editura Minerva, 1970.

D. Panaitescu-Perpessicius, *Un capitol inedit din biografia lui Dimitrie Anghel*, în *Limbă şi literatură*, vol. 7, 1965.

Perpessicius, *Poezia lui Dimitrie Anghel* în *Gazeta literară*, an. XI, nr. 47, 19 noiembrie 1964.

Sextil Puşcariu, *Călare pe două veacuri*, Bucureşti, E.S.P.L.A., 1968.

Mihail Sadoveanu, *Evocări*, Bucureşti, E.S.P.L.A., 1954.

Mihail Sadoveanu, *Anii de ucenicie* în *Opere*, vol. 16, E.S.P.L.A., 1959.

Tudor Vianu, *Arta prozatorilor români*. Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1966. Biblioteca pentru toţi.

Teodor Vîrgolici, *Dimitrie Anghel*, Editura Tineretului, 1966.

G. H.

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

Scanned with OKEN Scanner

POEZII

Din volume:

În grădină (1905)

În grădină 9
După ploaie 11
Dragoste 13
Murmurul fîntînei 15
Dureri ascunse 17
Farmec de noapte 19
Melancolie 21
Amintire 23
În furtună 25
Tovarăşilor mei 27

Fantazii (1909)

Imn 29
Ceasurile 31
Moartea narcisului 33
Umbre 37
Nocturnă 39
Visul sepiei 40
Scrisoare 42
Visul unui nibelung 43
Omul din lună 44

Scanned with OKEN Scanner

PROZA

Din volume:

Fantome (1911)

Mama 73
Ex voto 77
Fantome 94
Gardă imperială 98
Ceasornicul bunicii 103
Clopotele 107
Tata 111
Fata din dafin 115

Palatul fermecat 45
Metamorfoză 47
Duminica 49
Călătorii 51
Alesul 52
Ex-voto 55

Din Periodice :

Himera 59
Mariană 63
Cîntecul greierului 65
Balul pomilor 67

Scanned with OKEN Scanner

Triumful vieții [1912]

Prinosul unui iconoclast 164

Steluța [1913]

Numărul 27 169
Cucuveaua 172

Din Periodice:

„Sunt lacrimae rerum" 179
Domnu Hube 183
Omul care s-a pierdut pe sine 187
Agora modernă 191
Scînteia 198

Oglinda fermecată (1912)

Oglinda fermecată 119
Fluturul morții 124
Culegătorul de stele căzătoare 133
Floarea de aloes 140
Hefaistos 146
A patra Parcă 151
Vasul-fantomă 155
Sonata lunii 159

Scanned with OKEN Scanner

O victimă a lui Gutenberg 203
Arca lui Noe 210
Lui Octavian Goga 220
Tovarăşii 224
Zi de sărbătoare 229

Postfaţă 235
Bibliografie selectivă 259

Scanned with OKEN Scanner

Lector : AURORA PÎRVU
Tehnoredactor : AURELIA ANTON

Apărut 1972. Tiraj 50 160 ex. Broşate 48 360 ex. legate 1/2 1 800 ex. Hîrtie tipar A de 63 g/m². Format 700×900/32. Coli ed. 8,04. Coli tipar 8,5. A. nr. 8 902/1972. C.Z. pentru bibliotecile mari şi mici 859—1.

Tiparul executat sub comanda nr. 20 546 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii 1, Bucureşti, Republica Socialistă România

Scanned with OKEN Scanner

ARCADE

EDITURA MINERVA

Lei 6

În seria ARCADE

Vor apărea :

Ion Neculce
O SAMĂ DE CUVINTE

C. Dobrogeanu-Gherea
ASUPRA CRITICEI

Pavel Dan
URCAN BĂTRÎNUL

C. Negruzzi
ALEXANDRU LĂPUȘNEANU

Dimitrie Cantemir
DESCRIEREA MOLDOVEI

Au apărut:

Mateiu Caragiale
CRAII DE CURTEA-VECHE

G. Ibrăileanu
SPRE ROMAN

V. Voiculescu
POEZII

Ion Ghica
SCRISORI CĂTRE V. ALECSANDRI

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

PRIVIND HARTA U. R. S. S.

50 de noi localităţi în fiecare an

Să comparăm două hărţi ale U.R.S.S.: una alcătuită la începutul celui de al cincilea plan cincinal, a doua — anul trecut. La prima vedere ele par identice. Dar dacă le privim cu atenţie, putem observa că harta mai recentă este împînzită cu mult mai multe semne. Aceste cerculeţe minuscule, steluţele, liniuţele, pot povesti multe unui ochi experimentat.

În ultimul timp, în Uniunea Sovietică se naşte anual aproape cincizeci de oraşe şi aşezări.

În partea europeană a U.R.S.S. regiunea Povoljei ocupă un teritoriu uriaş. Aici, printre numeroasele denumiri pe noua hartă găseşti: Jigulevsk, Novokuibîşevsk, Kamenka, Sursk, Pervomaisk. Acestea sînt oraşe noi, care s-au născut în anii celui de al cincilea plan cincinal.

Iată încă o denumire nouă: oraşul Voljsk. Pe locul unde a apărut, cu cîţiva ani în urmă era stepă pustie. În prezent, aci se află centrul cultural şi administrativ al constructorilor hidrocentralei de la Stalingrad.

Putem vedea multe oraşe noi şi în raioanele sudice ale R.S.F.S.R. Oraşul Zernovoi din regiunea Rostov era încă nu de mult doar o aşezare, iar acum este unul din centrele muncii de cercetări ştiinţifice în domeniul agriculturii. Aşezarea de mineri Gundorovka s-a transformat de asemenea într-un oraş.

Regiunile din Extremul Orient sînt pline de tot felul de semne. Semnele acestea indică sondele şi turnurile de extracţie ale minelor carbonifere din Sahalin. De-a lungul Amurului se află împrăştiate semne ce arată existenţa zăcămintelor de fier. Multe din aceste zăcăminte au fost deschise şi au început să fie exploatate în anii celui de al cincilea plan cincinal. Şi aşezarea muncitorească Semenovka s-a transformat în oraş, primind numele de Arseniev — în cinstea cunoscutului explorator al Extremului Orient.

O sumedenie de aşezări au apărut în stepă, în raioanele unde se valorifică păminturile înţelenite şi virgine — Kazahstan şi Siberia.

Pe hărţile din ultimii ani au apărut de asemenea noi linii ferate. Una din ele uneşte Taişetul cu Ust-Kut, unde începe navigaţia pe Lena, alta — Ceardjou şi Kungrad, localitate situată într-un raion însemnat pentru cultura bumbacului. Linia Vorkuta — Salehard străbate munţii Ural. O nouă linie ferată uneşte Kustanaiul cu Kokcetav.

Cu fiecare an apar tot mai multe cerculeţe noi pe hartă şi noi denumiri în ghiduri şi în manualele de geografie.

Cu cîţiva ani în urmă, în stepele din apropierea Dnepropetrovskului au apărut geologii care au descoperit aici straturi bogate de cărbune. Geologii au numit noile zăcăminte „Marele Donbass". Şi astfel Donbassul a început să crească spre apus.

Una din cele 17 mine date în exploatare anul trecut este mina „Dobropolie-3". Ea a fost construită mai ales de tineret.

Sub pămînt se ramifică în toate direcţiile tunele înalte de cîte 3 metri, armate cu fier, lemn, beton. Prin aceste tunele se transportă cărbune, steril, materiale pentru armat. Cînd distanţa pînă la abataje va creşte, trenuri speciale vor transporta pe aici, ca şi în alte mine, pe mineri la locurile lor de muncă.

În fotografie: mina „Dobropolie-3" din Donbass.

Pe fundul viitor

Fundul viitorului lac de acum hovka este brăzdat de terasamen marea care se va forma aci, va ternică gospodărie piscicolă. Un apa mării să se reverse în mici se vor afla peştişorii. După ce peştii vor trece în lacul de acum

În sectorul 25, munca este în buldozerele nivelează terenul. succes tinerii mecanizatori Piotr Abramenko şi Ivan Doţenko.

Pe o colină s-a ivit o aşezare, gospodăriei piscicole.

Din zona inundabilă au fost de gospodării, şcoli, întreprinder multe sate de-a lungul Niprului pentru noii locuitori.

Constructorii mării mai au trebuie să construiască porturi tru vase împotriva furtunilor, să pentru plaje şi construcţii sporti

Primii geologi care au sosit la statat că solul este aci afinat. blema dacă astfel de maluri vor miliarde de metri cubi de apă. a fost soluţionată în felul următ se consolideze malurile prin cim beton a fost injectată sub o puţuri aşezate în formă de răspîndit în adîncime umplînd turile. În sol se formează un beton" ale cărui rădăcini se înt fel de arbori au fost „plantaţi cîte un metru. Aşa s-a creat zid care nu pătrunde apa.

Marginile noii mări sînt stab În unele locuri ea va atinge lăţ de kilometri.

peste plan

RAD (de

nele „Teba"
dintre cele
toare de fila
Dotat cu
derne fabri
noastră con

nul trimes
vul de muncitori
a realizat peste plan, în cin
tea zilei de 1 Mai, 36 ton
fire.

Brigada U.T.M. de filatoare

ondusă de tînărul Karol M
cu succes în
selor Alexo
a Chiș
de pla
hista
irul brigăzii
e luna mar-
peste plan.
a obținut și
rie. Pe tri-

uj a realizat
peste plan 56.880 metri țesă-
turi. Țesătoarea utemistă Pop
Rozalia și Sipoș Anton rea-
lizează zilnic o depășire de
plan de 25—27 la sută.

Și pescarii își dau contribuția

GALAȚI (de la corespondentul nostru). Alături de muncitorii din industrie care se străduiesc să întîmpine ziua de 1 Mai cu importante succese în producție luptă și pescarii din Deltă.

Luna care a trecut a constituit pentru pescari prima lor intrecere în acest sezon, pentru a îndeplini și depăși sarcinile de plan. Cu multă însuflețire au muncit în cadrul întrecerii în cinstea zilei de 1 Mai pescarii de la Întreprinderea Piscicolă Tulcea. De pildă pe luna martie planul de producție pe întreprindere a fost depășit cu 10 la sută.

Fruntașă pe gospodărie este secția piscicolă Dranov. Pescarii de aici, pe primul trimestru al anului 1955, au depășit sarcinile planului de producție cu 80 la sută.

Pescari fruntași în acest sezon de pescuit sînt, tovarășii: Iftim Danilov de la secția Dranov, Perifil Coslov de la mila 23., Policarp Macarenco și alții.

Aleșd a predat în această perioadă 4.065 kg. fier vechi.

Aceste succese au făcut posibil ca în perioada 1 martie-10 aprilie în regiunea Oradea să fie expediate 52 vagoane cu fier vechi spre furnalele de la Hunedoara, Reșița și altele.

Astfel, cu aceste rezultate, centrul I.C.M. din regiunea Oradea a primit steagul de fruntaș în întrecerea cu cele din regiunile Baia Mare și Cluj.

...n tractor în plus

Odată cu razele soarelui, primăvara a scos pe ogoarele patriei noastre zeci de mii de tractoare. Pentru ca aceste tractoare să are cît mai mult, astă iarna în timp ce viscolul spulbera nămeții, tractoriștii au lucrat cu sîrg.

La S.M.T.-Valul lui Traian, tractoriștii au muncit cu multă tragere de inimă. Ei au reușit să repare toate tractoarele stațiunii. În plus, brigada de tineret condusă de tovarășul Petre Benedic a dat un tractor din piese reconditionate.

Pornind de la un bloc de motor ei au adunat piesă cu piesă dînd viață unui tractor în plus. De un mare folos le-a fost ajutorul sudorilor și strungarilor, fără de care confecționarea pieselor respective nu era posibilă.

Pentru această realizare prețioasă tinerii din brigada tovarășului Petre Benedic în frunte cu responsabilul brigăzii, merită cele mai calde felicitări și în special tînărul Naver Ștefan care a depus mult suflet în tot timpul lucrărilor.

Corespondent
GH. CIMPEANU

agricolă
torii de
de 76 l
de 70,23
la sută,
S.M.T.
Iloaie, regi
58 la sută, S.M.T. Dingeni,
S.M.T. Traian Sat, regiunea G
lui Mihai, regiunea Oradea,

Cele mai mari realizări p
de tractoristul Dumitru
și-a îndeplinit sarcinile d

cum construiți
ca viitori tractori
brii cercului vîit
auzit că ați înde
veneau din plan
termen, vă felic
dă și vă urează
Așteptăm să ne
sugestiile voast

Roadele

BÎRLAD (De la co
dentul nostru
rile agricole d
ară se desfășoară
regiunea Bîrlad. A
datorește faptului c
perioada de pregătir
perioada de desfășu
crărilor agricole d
ră, s-a pus un acc
bit pe munca p
această muncă, un a port
sebit a fost adus de utemis
Astfel organizațiile de bază
U.T.M. din raionul Zeletin au
antrenat în echipe de sub
conducerea deputaților comu-
nali peste 500 de tineri care
au stat de vorbă cu fiecare
țăran muncitor pentru a ieși
la timp la însămînțări.

Utemistele Chirilă Elisabeta
din Stănișești, Măgădeliniș Po
lixenia din Buda și mulți alț
utemiști și utemiste din co
munele Găbăești, Cristești, Co
lonești etc., au dus o teme

PRIVIND HARTA U. R. S. S.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

În cinstea zilei de 1 Mai

DE PE CUPRINSUL PATRIEI

Noi întreprinderi ce şi-au îndeplinit planul cincinal

Mai multe întreprinderi din industria uşoară şi-au îndeplinit sarcinile ce le reveneau din primul nostru plan cincinal.

Printre acestea se numără şi fabrica „Vitrometan" din Mediaş, deţinătoare a steagului roşu de producţie de întreprindere fruntaşă pe ramură. Faţă de anul 1950 productivitatea muncii a crescut în această fabrică cu 49,4 la sută, cîştigul mediu cu 37,1 la sută, iar preţul de cost a fost redus cu 18,11 la sută. Muncitorii acestei întreprinderi au produs în aceşti ani peste 260 de produse noi, din care unele pentru prima dată în ţară, ca: articole speciale pentru laboratoare şi articole tehnice şi de menaj. In acelaşi timp, s-a acordat o deosebită atenţie îmbunătăţirii condiţiilor de muncă şi de trai ale muncitorilor din întreprindere. Astfel, fondul pentru protecţia muncii din anul 1955 este dublu faţă de acela din primul an al cincinalului, s-au construit un club muncitoresc, case individuale în suprafaţă de 980 m.p., iar acum se execută ultimele lucrări la o creşe cu 44 de locuri.

In prezent, muncitorii de la „Vitrometan" pregătesc introducerea în fabricaţia de serie a vaselor de menaj din sticlă termorezistentă.

*

Producţia prevăzută în planul cincinal a fost realizată şi de colectivul fabricii de oglinzi „Bucureşti". In comparaţie cu anul 1950 producţia întreprinderii a crescut cu 22 la sută, productivitatea muncii cu 31 la sută, iar preţul de cost al produselor a fost [illegible] cu 7,70 la sută. In această perioadă au fost aplicate în [illegible]te 48 de inovaţii şi s-au instalat noi maşini şi utilaje [illegible] mărirea rentabilităţii întreprinderii cu [illegible] 1950.

[illegible]te a întregului colectiv, în anii cinci[illegible]linzi „Bucureşti" s-a început producţia [illegible] numeroase articole noi, unele pentru [illegible]stră. Astfel, s-au produs vizori pentru [illegible] sticlă „cobalt" rezistentă la temperaturi [illegible]elari pentru tractorişti, plăci pentru sudură [illegible]

[illegible]peste plan

ARAD (de [illegible] condusă de tînărul Karol Mi[illegible] cu succes în [illegible]selor Alexo[illegible]a Chişi[illegible]de pla[illegible]ista [illegible]rul brigăzii [illegible]e luna mar[illegible]peste plan. [illegible]a obţinut şi [illegible]ie. Pe tri[illegible]

52 vagoane cu fier vechi, expediate furnalelor

ORADEA (de la corespondentul nostru). *In regiunea Oradea acţiunea de stringere a fierului vechi a cunoscut în ultimul timp o amploare deosebită. La această acţiune răspund tot mai mulţi tineri şi şcolari. Pe întregul cuprins al regiunii, în luna martie, au fost date centrelor de colectare a fierului vechi peste 391.000 kg. de fier şi fontă. Acţiunea strîngerii metalului a continuat şi în perioada 1-10 aprilie. In acest timp au fost strînse la punctele de colectare alte 111.778 kg. fier şi fontă.*

Numai pionierii şi şcolarii din oraşul Oradea au adunat în ultimul timp peste 22.000 kg. fier vechi. Tot mai multe unităţi şi detaşamente de pionieri de la sate se alătură acţiunii patriotice de stringere a metalelor. Cei din comuna Oşorhei ca şi cei din Şimleu au adunat 1.500 kg. fier, iar cei din comuna Curtiseni, raionul Săcuieni, au adunat 928 kg.

La succesele arătate mai sus au contribuit o serie de întreprinderi şi fabrici care au identificat materialele vechi nefolosite. Fabrica de spirt „Victoria" din Oradea, a predat în perioada 1—10 aprilie 14.570 kg. fier vechi, iar fabrica de cărămidă „Refractarea" din Aleşd a predat în această perioadă 4.065 kg. fier vechi.

Aceste succese au făcut posibil ca în perioada 1 martie-10 aprilie în regiunea Oradea să fie expediate 52 vagoane cu fier vechi spre furnalele de la Hunedoara, Reşiţa şi altele.

Astfel, cu aceste rezultate, centrul I.C.M. din regiunea Oradea a primit steagul de fruntaş în întrecerea cu centrele din regiunile Baia Mare şi Cluj.

[illegible]n tractor în plus

Odată cu razele soarelui, primăvara a scos pe ogoarele patriei noastre zeci de mii de tractoare. Pentru ca aceste tractoare să are cît mai mult, astă toamnă în timp ce [illegible] lui Traian, tractorişti[illegible] mîinile cu multă tragere de inimă. Ei au reuşit să repare toate tractoarele staţiunii. În plus, brigada de ti-

Mecanizatori [illegible]ntaşi

Mecanizatorii din multe staţiuni de[illegible] reuşit prin folosirea fiecărei zi[illegible] cimp, să obţină succese în îndepl[illegible] revin în campania agricolă de primă[illegible] nerii agronomi şi de agronomii de s[illegible] aşteptat ca pămîntul să se zvînte pe su[illegible] să se menţină frumos, ci au executat [illegible] strînse pe care s-a putut lucra cu trac[illegible] de Bostan Nicolae de la S.M.T. Cod[illegible] şi-a depăşit cu 43 la sută sarcinile în prima decadă a lunii [illegible]rilie. Organizîndu-şi bine munca, brigada a 9-a de la S.M.T. Re[illegible]u Opreanu, regiunea Constanţa, şi-a realizat sarcinile de pla[illegible] în proporţie de 306 la sută, brigada I[illegible] de la S.M.T. Mihai Viteazu, regiunea Constanţa, în propor[illegible] de 205 la sută, brigada a 5-a de la S.M.T. Ziduri, regiunea [illegible]eşti, de 135 la sută, brigada a 6-a de la S.M.T. Dingeni, regiun[illegible]a Suceava, de 124 la sută, brigada a 10-a de la S.M.T. 1 Mai—[illegible]răila de 101 la sută, brigada condusă de Krassa Wilhelm de [illegible] S.M.T. Carei, regiunea Baia Mare, de 141 la sută, iar briga[illegible]a condusă de Vasile Ciocan de la S.M.T. Buda, regiunea Ploieşti de 179 la sută etc.

Deşi a început lucrările mai tîrziu, brigada Eroului Muncii Socialiste Vasile Voichiţă de la S.M.T. Sînnicolau Mare, care lucrează în primăvara acestui an pe [illegible]oarele regiunii Constanţa, şi-a depăşit de asemenea sarcinil[illegible] de plan pe întreaga campanie.

Mecanizatorii de la S.M.T. Floreşti, re[illegible]unea Bîrlad, au îndeplinit primii pe ţară planul de lucrări [illegible] întreaga campanie agricolă de primăvară. De asemenea s[illegible] fruntaşi mecanizatorii de la S.M.T. Tecuci care au îndepli[illegible]t planul în proporţie de 76 la sută, cei de la Remus Oprea[illegible] regiunea Constanţa, de 70,23 la sută, de la S.M.T. Horia, re[illegible]a Constanţa, de 70,23 la sută, S.M.T. Hagieni, regiunea [illegible]anţa, 67,01 la sută, S.M.T. Castelu, regiunea Constanţa, [illegible]a sută, S.M.T. Podu Iloaie, regiunea Iaşi, 60 la sută, S.M.T[illegible], regiunea Iaşi, de 58 la sută, S.M.T. Dingeni, re[illegible] S.M.T. Traian Sat, regiunea G[illegible] lui Mihai, regiunea Oradea, [illegible]

Cele mai mari realizări p[illegible] de tractoristul Dumitru [illegible] şi-a îndeplinit sarcinile d[illegible]

Roadele

BRAD (De la co[illegible] denţii [illegible]rile agricole [illegible] se desfăşoară [illegible]

tre în întîmpinarea celui de al V-lea tival al Tineretului. Alături de cel manifestări cultural-artistice la car parte, tinerii noştri vor desfăşura tensă activitate pe tărîm sportiv.

Din iniţiativa Comitetului Centr U.T.M. împreună cu Comitetul C Cultură Fizică şi Sport şi C.C.S. ajutorul unor ministere şi departam direct interesate se vor organiza în tea Festivalului de la Varşovia Conc rile Sportive ale Tineretului.

Participarea unui număr mare de (peste 1.000.000) la practicarea or zată a 11 discipline sportive: atl volei, fotbal, şah, înot, tir, oină, t ciclism, popice şi handbal fete, va fără îndoială la dezvoltarea acestor cipline sportive, la creşterea măie sportivilor noştri.

Menite să antreneze mase cît mai de tineri la practicarea organizată feritelor ramuri sportive, Concur Sportive ale Tineretului vor contrib creşterea numărului purtătorilor in G.M.A. — prin trecerea normelor de — şi la întărirea colectivelor spo *atragerea în rîndurile membrilor ac un număr cît mai mare de tineri.*

La întrecerile acestei importante petiţii de masă *pot participa* t oraşe şi sate fără nici o clasifica tivă. Deschisă unei păturii cît ma de sportivi, această întrecere va tui, ca orice altă competiţie de ma bun prilej pentru descoperirea de mente talentate.

Au mai rămas puţine zile pînă tinerii *participanţi la Concursurile* tive ale Tineretului vor lua star prima etapă a acestei competiţ va desfăşura între 25 aprilie şi a. ga fără fac intense pregătiri. Prot zilele frumoase ale lunii februarie tie, tinerii din comuna Urecheşti, r Bîrlad, au trecut la reamenajare sportive din comună. Asemenea lor, din atelierul de cazangerie al uzinelor „1 Mai" din Ploeşti şi-au amenajat un nou teren de volei.

Şi în celelalte regiuni ale patriei noastre pregătirile în vederea Concursurilor Sportive ale Tineretului sînt în plină desfăşurare. Acest moment trebuie folosit din plin pentru ca zilele concursului să ne găsească bine pregătiţi.

Concursurile sportive ale tineretului trebuie să găsească un larg răsunet şi sprijin în primul rînd în mijlocul tinerilor şcolari şi studenţi.

La sate, un ajutor preţios îl pot acorda în pregătirea acestor întreceri — dar mai cu seamă în desfăşurarea lor — tinerii învăţători, directori ai căminelor culturale şi în primul rînd instructorii voluntari ai asociaţiei sportive „Recolta".

Numai desfăşurînd o largă muncă de popularizare a Concursurilor Sportive ale Tineretului desfăşurate în cinstea Festivalului de la Varşovia, organizaţiile U.T.M. ca şi colectivele sportive vor putea asigura antrenarea unui număr cît mai mare de tineri să participe la această competiţie.

Fără îndoială că printre participanţi trebuie să se găsească mulţi tineri care au cunoscut pînă acum avantajele practicării organizate a culturii fizice şi a sportului. Alături de aceştia organizaţiile de bază U.T.M. au datoria să mobilizeze la concursuri un număr cît mai mare de tineri care pînă în prezent nu au luat parte la activitatea sportivă, deschizîndu-le astfel gustul pentru practicarea sportului, pentru călirea lor fizică. O atenţie deosebită trebuie acordată antrenării fetelor la aceste întreceri sportive.

Comisiile de organizare a acestei competiţii au datoria să ia ur[mă]sură pentru amenajarea şi pregă[tirea] sportive ca şi a echipamentu[lui] tarului sportiv necesar.

Acolo unde pînă acum n-au existat nici măcar simple baze sportive, organizaţiile de bază U.T.M. au datoria să mobilizeze utemiştii la amenajarea prin mijloace proprii a unor terenuri de volei, fotbal etc.

Organizaţiile de bază U.T.M. în strînsă colaborare cu colectivele sportive trebuie să lupte pentru mobilizarea tinerilor la concursuri în zilele fixate, pentru asigurarea unui număr mare de participanţi. Pentru buna desfăşurare a concursurilor trebuie puse la dispoziţia concurenţilor materialele sportive necesare.

Utemişti şi tineri sportivi din oraşele şi satele patriei noastre ! Să folosim din plin zilele rămase pentru a ne pregăti cît mai bine în vederea desfăşurării cu succes a Concursurilor Sportive ale Tineretului, întîmpinînd cel de al V-lea Festival Mondial al Tineretului şi Studenţilor cu noi victorii sportive.

Să participăm cu toţii la Concursurile Sportive ale Tineretului, să facem din această întrecere o adevărată sărbătoare sportivă, un nou prilej de a ridica pe o treaptă superioară mişcarea de cultură fizică şi sport din scumpa noastră patrie.

Funicular[ul] uneşte malu[rile]

PR[IMA]

Scanned with OKEN Scanner

Anul XI Seria II-a Nr. 1154 | 4 PAGINI — 20 BANI | Vi

Concursurile Sportive ale Tineretului

VARŞOVIA — Capitala renăscută a Poloniei — va găzdui anul acesta cel de al V-lea Festival Mondial al Tineretului şi Studenţilor pentru Pace şi Prietenie.

Tineretul din întreaga lume întîmpină această măreaţă sărbătoare, unindu-şi forţele în lupta pentru pace, împotriva primejdiei unui război atomic.

Festivalul Mondial de la Varşovia va constitui o încununare măreaţă a luptei şi voinţei de pace a milioanelor de tineri de pe toate meridianele.

Deosebit de bogată este activitatea pe care o desfăşoară tineretul patriei noastre în întîmpinarea celui de al V-lea Festival al Tineretului. Alături de celelalte manifestări cultural-artistice la care iau parte, tinerii noştri vor desfăşura o intensă activitate pe tărîm sportiv.

Din iniţiativa Comitetului Central al U.T.M. împreună cu Comitetul pentru Cultură Fizică şi Sport şi C.C.S. şi cu ajutorul unor ministere şi departamente direct interesate se vor organiza în cinstea Festivalului de la Varşovia Concursurile Sportive ale Tineretului.

Participarea unui număr mare de tineri (peste 1.000.000) la practicarea organizată a 11 discipline sportive: atletism, volei, fotbal, şah, înot, tir, oină, ţintă, ciclism, popice şi handbal fete, va duce fără îndoială la dezvoltarea acestor discipline sportive, la creşterea măiestriei sportivilor noştri.

Menite să antreneze mase cît mai largi de tineri la practicarea organizată a diferitelor ramuri sportive, Concursurile Sportive ale Tineretului vor contribui la creşterea numărului purtătorilor insignei G.M.A. — prin trecerea normelor de probă — şi la întărirea colectivelor sportive, [illegible] atragînd în rîndurile membrilor acestora un număr cît mai mare de tineri.

La întrecerile acestei importante competiţii de masă pot participa tineri din oraşe şi sate fără nici o clasificare [illegible]

tilor. Pe baza experienţei trecutelor competiţii de masă din ţara noastră, organizaţiile de bază U.T.M. au datoria să desfăşoare o intensă muncă de popularizare a competiţiei. Este necesar să fie folosite pentru aceasta mijloace dintre cele mai diverse: gazetele de perete sau de stradă, staţiile de radio amplificare, conferinţele, discuţiile individuale ale agitatorilor cu tinerii etc.

In munca de popularizare a acestei importante competiţii de masă, un rol de seamă îl au tinerii instructori voluntari sportivi, atît cei de la sate cît şi cei din uzine sau fabrici.

La sate, un ajutor preţios îl pot acorda în pregătirea acestor întreceri — dar mai cu seamă în desfăşurarea lor — tinerii învăţători, directori ai căminelor culturale şi în primul rînd instructorii voluntari ai asociaţiei sportive „Recolta".

Numai desfăşurînd o largă muncă de popularizare a Concursurilor Sportive ale Tineretului desfăşurate în cinstea Festivalului de la Varşovia, organizaţiile U.T.M. ca şi colectivele sportive vor putea asigura antrenarea unui număr cît mai mare de tineri să participe la această competiţie.

Fără îndoială că printre participanţi trebuie să se găsească mulţi tineri care au cunoscut pînă acum avantajele practicării organizate a culturii fizice şi a sportului. Alături de aceştia organizaţiile de bază U.T.M. au datoria să mobilizeze la concursuri un număr cît mai mare de tineri care pînă în prezent nu au luat parte la activitatea sportivă, deschizîndu-le astfel gustul pentru practicarea sportului, pentru călirea lor fizică. O atenţie deosebită trebuie acordată antrenării fetelor la aceste întreceri sportive.

Comisiile de organizare a acestei competiţii au datoria să ia [illegible] măsuri pentru amenajarea şi pregătirea bazelor sportive ca şi a echipamentului sportiv necesar.

Acolo unde pînă acum n-au existat nici măcar simple baze sportive, organizaţiile de bază U.T.M. au datoria să mobilizeze utemiştii la amenajarea prin mijloace [illegible]

Noi în

Mai mu[illegible] pînit cincin

Printre a[illegible] dias, deţină[illegible] dere frunta[illegible] muncii a c[illegible] mediu cu 3[illegible] la sută. Mu[illegible] ani peste 26 [illegible] în ţară, ca[illegible] nice şi de m[illegible] ţie îmbunăt[illegible] rilor din în[illegible] din anul 19[illegible] nalului, s-au [illegible] în suprafaţă [illegible] la o creşe[illegible] c

In prezent [illegible] cerea în fab[illegible] morezistentă

Producţi[illegible] de colectivul[illegible] anul 1950 pr[illegible] ductivitatea [illegible] selor a fost [illegible] aplicate în[illegible] şi utila[illegible] cu 6[illegible]

ci[illegible] cere[illegible] tru [illegible] tru o[illegible] raturi [illegible] sudură [illegible]

ARAD (de[illegible] nele „Teba[illegible] dintre cele [illegible] toare de fila[illegible]

Dotat cu [illegible] derne fabri[illegible] noastră [illegible]

Scanned with OKEN Scanner

...a leninistă despre importanța ...i productivității muncii

...onstruc-
...oductivi-
... cantității
...și unitate
a loc de frunte.
...pătrunzătoare și
...ecizarea importan-
...roductivității mun-
... elaborate cu zeci
...re marele geniu al
... Lenin.
...i, continuată în
arată că creșterea
este o lege econo-
... societatea socialis-
...și legii economice
...lismului. Sporirea
...ității muncii, este
...dezvoltării continue
...ai ridicării nivelu-
...ui muncitor.
...gea economică fun-
...lui exprimă scopul
...i mijlocul pentru
...producție socialiste
...nă a nevoilor ma-
...reu crescînde ale
... mijlocul pentru
... este creșterea și
...uptă a producției
...cii celei mai înalte.
... a producției socia-
...e, sporirea continuă
...ii, iar acest lucru
...area nivelului teh-
... înlocuirea tehnicii
...nouă. V. I. Lenin a
...oductivității muncii
...id asigurarea bazei
...lustrii". Aceasta ne
... deplin justețea

ritmul puternic de dezvoltare a industriei grele și a pivotului ei, industria construcțiilor de mașini.

Lenin a caracterizat însemnătatea istorică a sporirii productivității muncii prin aceste cuvinte memorabile: „Productivitatea muncii este, în ultimă analiză, factorul cel mai important, cel mai de seamă al victoriei noii orînduiri sociale. Capitalismul a creat o productivitate a muncii pe care n-a cunoscut-o feudalismul. Capitalismul poate fi și va fi învins definitiv prin aceea că socialismul creează o productivitate nouă a muncii, cu mult mai înaltă" El a arătat că comunismul înseamnă o productivitate a muncii superioară în comparație cu cea capitalistă — obținută de muncitorii liberi, conștienți, uniți, care folosesc o tehnică înaintată.

Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, călăuzindu-se în permanență după învățăturile leniniste, a mobilizat poporul sovietic la realizarea în U.R.S.S., a unui ritm nemaivăzut de creștere a productivității muncii. În primul plan cincinal, sporul anual mediu al productivității în industrie a fost de 9 la sută, iar în al doilea cincinal, de 12,7 la sută. Într-un sfert de veac, din 1928 pînă în 1953, productivitatea muncii în industria U.R.S.S. a crescut aproximativ de 6 ori. Acest fapt a avut și are un mare rol în asigurarea înfloririi economice și sporirii capacității de apărare a U.R.S.S., în ridicarea continuă a bunei stări a oamenilor sovietici.

Datorită aplicării învățăturii leniniste despre productivitate și după exemplul Uniunii Sovietice, în toate țările de democrație populară sporirea productivității muncii a constituit un factor esențial al

sub tăcere faptul că în țările capitaliste prin creșterea productivității muncii trebuie înțeles în primul rînd intensificarea muncii. După cum se știe și prin intensificarea muncii se obțin produse mai multe în timp mai scurt, dar aceasta în urma stoarcerii forței de muncă a muncitorilor într-un timp mai scurt. În loc ca productivitatea muncii să crească, în primul rînd, ca urmare a îmbunătățirii și înnoirii tehnicii, precum și a creșterii calificării muncitorilor, în țările capitaliste se practică grăbirea pînă la istovire a ritmului de muncă. La uzinele „Ford", de pildă, cu trei ani în urmă, randamentul pe cap de muncitor a fost mărit cu un sfert, aceasta însă prin accelerarea cu 25% a vitezei de deplasare a bandei rulante.

Politica de militarizare dusă de guvernele statelor capitaliste duce, în prezent, la o și mai mare intensificare a muncii în aceste țări. Una din delegațiile sindicale americane care în 1951 a vizitat U.R.S.S. și a cercetat condițiile de muncă de acolo a declarat apoi: „Noi n-am văzut un sistem de stoarcere a sudorii așa cum există în secțiile de bandă rulantă din uzinele americane". Accentuarea intensificării muncii în țările capitaliste, care are ca urmare sleirea muncitorilor și aruncarea lor în brațele șomajului, dezvăluie pe deplin impasul și putreziciunea economiei capitaliste.

★

În țara noastră, politica partidului se întemeiază pe aplicarea consecventă, în condițiile specifice, a învățăturilor leniniste cu privire la construirea socialismului. Sporirea continuă a productivității muncii, pe baza dezvoltării continue a in-
dustriei grele, constituie un obiectiv per-

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

...a leninistă despre importanța ...i productivității muncii

...onstruc-
...bductivi-
...cantității
... unitate
... a loc de frunte.
... pătrunzătoare și
...ecizarea importan-
...productivității mun-
...t elaborate cu zeci
...re marele geniu al
...I. Lenin.
...a, continuată în
... arată că creșterea
... este o lege econo-
...a societatea socialis-
...ășă legii economice
...alismului. Sporirea
...ității muncii, este
...dezvoltării continue
... al ridicării nivelu-
...lui muncitor.
...ța economică fun-
...ului exprimă scopul
...și mijlocul pentru
...producției socialiste
...ă a nevoilor ma-
...reu crescinde ale
... mijlocul pentru
... este creșterea și
...upță a producției
...e baza teh... cii celei mai înalte.
... neîntreruptă a producției socia-
...e, printre ... e sporirea continuă
...uctivității muncii, iar acest lucru
...zează prin ... area nivelului teh-
... producției, pr... înlocuirea tehnicii
...ite cu tehnică nouă. V. I. Lenin a
... că „sporirea ...productivității muncii
...a în primul ... asigurarea bazei
...ale a marii ...dustrii". Aceasta ne
... ca să înțelegem ... deplin justețea
...cii consecvente ...
...ă dusă de ... Pentru sporirea
...productivității mu... în întreaga econo-
... pe baza tehnicii celei mai înaintate,
... impune asigurarea creșterii continue
... producției mijloacelor de producție —

„Scinteia tineretului"
Par... 5 aprilie 1955

ritmul puternic de dezvoltare a industriei grele și a pivotului ei, industria construcțiilor de mașini.

Lenin a caracterizat însemnătatea istorică a sporirii productivității muncii prin aceste cuvinte memorabile: „Productivitatea muncii este, în ultimă analiză, factorul cel mai important, cel mai de seamă al victoriei noii orînduiri sociale. Capitalismul a creat o productivitate a muncii pe care n-a cunoscut-o feudalismul. Capitalismul poate fi și va fi învins definitiv prin aceea că socialismul creează o productivitate nouă a muncii, cu mult mai înaltă". El a arătat că comunismul înseamnă o productivitate a muncii superioară în comparație cu cea capitalistă — obținută de muncitorii liberi, conștienți, uniți, care folosesc o tehnică înaintată.

Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, călăuzindu-se în permanență după învățăturile leniniste, a mobilizat poporul sovietic la realizarea în U.R.S.S., a unui ritm nemaivăzut de creștere a productivității muncii. În primul plan cincinal, sporul anual mediu al productivității în industrie a fost de 9 la sută, iar în al doilea cincinal, de 12,7 la sută. Într-un sfert de veac, din 1928 pînă în 1953, productivitatea muncii în industria U.R.S.S. a crescut aproximativ de 6 ori. Acest fapt a avut și are un mare rol în asigurarea înfloririi economice și sporirii capacității de apărare a U.R.S.S., în ridicarea continuă a bunei stări a oamenilor sovietici.

Datorită aplicării învățăturii leniniste despre productivitate și după exemplul Uniunii Sovietice, în toate țările de democrație populară sporirea productivității muncii a constituit un factor esențial al ...ului economic. De pildă, în Cehoslovacia în anii primului cincinal productivitatea muncii în industrie a crescut cu 61 la sută, iar în Bulgaria din 1949 pînă în 1952 cu 53,6 la sută.

În țările capitaliste, în cercurile trustmanilor, cuvîntul „productivitate" are astăzi o largă circulație.

Economiștii burghezi încearcă să ascundă maselor că prin intensificarea continuă a exploatării capitaliștii storc profituri fabuloase. Aceste slugi plătite trec sub tăcere faptul că în țările capitaliste prin creșterea productivității muncii trebuie înțeles în primul rînd intensificarea muncii. După cum se știe și prin intensificarea muncii se obțin produse mai multe în timp mai scurt, dar aceasta în urma stoarcerii forței de muncă a muncitorilor într-un timp mai scurt. În loc ca productivitatea muncii să crească, în primul rînd, ca urmare a îmbunătățirii și înnoirii tehnicii, precum și a creșterii calificării muncitorilor, în țările capitaliste se practică grăbirea pînă la istovire a ritmului de muncă. La uzinele „Ford", de pildă, cu trei ani în urmă, randamentul pe cap de muncitor a fost mărit cu un sfert, aceasta însă prin accelerarea cu 25% a vitezei de deplasare a benzii rulante.

Politica de militarizare dusă de guvernele statelor capitaliste duce, în prezent, la o și mai mare intensificare a muncii în aceste țări. Una din delegațiile sindicale americane care în 1951 a vizitat U.R.S.S. și a cercetat condițiile de muncă de acolo a declarat apoi: „Noi n-am văzut un sistem de stoarcere a sudorii așa cum există în secțiile de bandă rulantă din uzinele americane". Accentuarea intensificării muncii în țările capitaliste, care are ca urmare sleirea muncitorilor și aruncarea lor în brațele șomajului, dezvăluie pe deplin impasul și putreziciunea economiei capitaliste.

*

În țara noastră, politica partidului se întemeiază pe aplicarea consecventă, în condițiile specifice, a învățăturilor leniniste cu privire la construirea socialismului. Sporirea continuă a productivității muncii, pe baza dezvoltării continue a industriei grele, constituie un obiectiv permanent al oamenilor muncii ... patriei noastre.

Productivitatea muncii în industrie a crescut, după naționalizare, an de an. Un exemplu înaintat îl oferă și în această privință colectivele întreprinderilor fruntașe, care și-au îndeplinit înainte de termen sarcinile din planul cincinal. În uzina „Klement Gottwald"-București, de pildă, productivitatea muncii a sporit în anii cincinalului de patru ori, la uzinele „Strungul"-Orașul Stalin, productivitatea muncii a crescut cu 42 la sută față de prevederile planului cincinal.

Deși au fost obținute realizări, trebuie spus că productivitatea muncii a crescut într-o măsură insuficientă față de ritmul și proporțiile înzestrării întreprinderilor cu tehnica modernă.

În vederea îndeplinirii cu succes a sarcinilor primului nostru plan cincinal și a creării condițiilor pentru trecerea în al doilea plan cincinal, oamenii muncii au îndatorirea patriotică să lupte tot mai activ pentru o productivitate sporită. Pentru fiecare muncitor, creșterea productivității muncii cu cîteva procente e un obiectiv imediat realizabil. Să ne gîndim la faptul că pentru întreaga economie națională, creșterea productivității muncii, fie și numai cu 1 la sută, se amplifică, dobîndind o mare importanță. În industria textilă, prin creșterea cu 1 la sută, a productivității muncii, se poate realiza atîta pînză și stofă încît să se poată îmbrăca cu ea mii de oameni.

Subliniind necesitatea sporirii productivității muncii, marele Lenin a determinat, totodată, căile esențiale pentru realizarea acestei sarcini.

Mijlocul principal de ridicare a productivității este — după cum s-a arătat mai sus — introducerea permanentă în toate ramurile economiei naționale a tehnicii moderne. Pe baza dezvoltării industriei grele și cu ajutorul și colaborarea Uniunii Sovietice și a democrațiilor populare frățești, statul nostru înzestrează și va înzestra mereu industria socialistă și agricultura cu mijloace tehnice moderne.

Un mijloc important prin care oamenii muncii, tineretul muncitor, pot spori productivitatea muncii este folosirea cît mai deplină a tehnicii. Se constată însă că în unele întreprinderi creșterea productivității muncii nu ține pasul cu dotarea tehnică a acestora. Organizațiile de bază U.T.M. trebuie să mobilizeze pe tinerii muncitori pentru a urma inițiativa metalurgiștilor de la uzinele „I. C. Frimu"-Sinaia, sub lozinca: „Mașinile noastre pot da mai mult".

Pentru realizarea deplină a sarcinii, un mijloc îl constituie îmbunătățirea indicilor de utilizare a utilajului în timp. Executarea reparațiilor planificate la termen și în bune condițiuni, ca și îngrijirea atentă a mașinilor și preluarea lor din mers, iată îndatoririle principale în acest sens. De asemenea este necesară introducerea micii mecanizări care înlocuiește muncile auxiliare, inclusiv cele care necesită un mare volum de muncă.

Corespondent,
MIHAILESCU V.

Intorsura Buzăului, Vama Buzăului, Tilișca, Cacova Sibiului, Rășinari.

Mari posibilități de sporire a productivității muncii pe baza folosirii tehnicii înaintate, oferă, mai ales, aplicarea metodelor rapide de muncă. Metodele de elaborare rapidă a șarjelor, în siderurgie, de tăiere rapidă și intensivă a metalelor, de foraj rapid, cu apă și cărbune, în industria petroliferă, graficul ciclic, în industria minieră, precum și secțiile țesut rapid în industria textilă, trebuie să fie tot mai mult extinse.

Un rol însemnat în asigurarea folosirii din plin a utilajelor îl are continua lor completare și desăvîrșire cu ajutorul inovațiilor, raționalizărilor. Deși anul trecut s-au aplicat în industrie peste 26.000 de inovații și raționalizări, au mai rămas încă multe rezerve nefolosite. „Socialismul — a arătat Lenin — creează pentru prima oară posibilitatea... să apară la iveală talentele ce zac ascunse în popor — izvor nestins — și pe care capitalismul le apăsa, le strivea și le înăbușea cu mîile și cu milioanele". Multe asemenea talente înfloresc azi și în rîndurile tineretului nostru muncitor. E datoria organizațiilor U.T.M. să le ajute să se dezvolte.

Organizarea mai bună a muncii, lichidarea lucrului în asalt, constituie o altă cale către sporirea productivității muncii. Aici, tineretul își poate da din plin contribuția prin dezvoltarea formelor specifice de participare a sa în producție, îmbunătățirea conținutului activității brigăzilor de tineret și a posturilor utemiste de control.

În vederea creșterii continue a productivității muncii, Lenin punea mare preț pe ridicarea nivelului cultural și avîntul învățămîntului în rîndurile maselor populare. Calificarea muncitorilor este o condiție principală ca ei să poată folosi din plin tehnica nouă și astfel, să ridice productivitatea muncii lor.

Partidul și guvernul nostru se îngrijesc permanent de ridicarea pregătirii culturale și tehnice a clasei muncitoare și mai ales a tineretului atît la locul de producție, cît și prin diferite școli. Un mare rol în această direcție are Hotărîrea partidului și guvernului cu privire la organizarea școlilor profesionale de ucenici, a școlilor tehnice și a școlilor tehnice de maiștri, hotărîre menită să înlăture o serie de lipsuri în pregătirea noilor cadre pentru industrie, orientînd învățămîntul tehnic spre rezolvarea deprinderilor practice ca și spre apropierea școlii de locul de muncă în care ucenicii de azi își vor desfășura mîine activitatea.

Întrecerea socialistă este forma cea mai largă de participare a maselor muncitoare la lupta pentru sporirea productivității muncii. Marele Lenin a considerat întotdeau[deau]ă esența întrecerii socialiste constă [stă] în faptul că aici puterea exemplului [exemplului] pentru întîia oară în istorie un ca[ca]dre de masă. Subliniind ideea leninistă, [Sta]lin arăta că dacă unii lucrează [lucrează] bine, alții mai bine, sarcina în[în]tîi socialiste este de a-i ajuta pe cei [cei] în urmă să se ridice la nivelul [nivelul] înaintaților, spre a realiza un avînt gene[gene]ral.

O mare însemnătate pentru sporirea [spo]rirea productivității muncii este studierea și [și] răspîndirea experienței înaintate a frun[frun]tașilor în producție.

[In]dustria noastră numeroși fruntași [fruntași] se vor afirma și în cursul anilor viitori. Din [Din] păcate însă, mai sînt unele întreprinderi [întreprinderi] unde unele grupuri de muncitori fruntași, cu o [cu o] înaltă conștiință a datoriei și activitate înaltă, lucrează și alți muncitori care abia își îndeplinesc norma. O [norma. O] atenție deosebită trebuie să se acorde, [acorde,] de asemenea, sub lozinca ridicării [ridicării] celor rămași în urmă la nivelul fruntașilor, [fruntașilor,] experienței celei a grupei sindicale nr. 19 de [nr. 19 de] la uzinele „21 Decembrie". Acțiunile cu [„21 Decembrie". Acțiunile cu] acest obiectiv trebuiesc sprijinite activ [obiectiv trebuiesc sprijinite activ] de organizațiile U.T.M. care trebuie să [organizațiile U.T.M. care trebuie să] popularizeze larg experiența tinerilor [popularizeze larg experiența tinerilor] fruntași în producție și care să lămurească [fruntași în producție și care să lămurească] pe tineri că ridicarea calificării lor [pe tineri că ridicarea calificării lor] și folosirea largă a metodelor înaintate de [și folosirea largă a metodelor înaintate de] muncă este în interesul patriei și al lor [muncă este în interesul patriei și al lor] personal.

Pentru a mobiliza masele în lupta pentru sporirea productivității muncii, Lenin ne-a învățat să nu pierdem din vedere — pe lîngă stimulentele morale — stimulentul material al retribuției după muncă.

Îmbunătățirea nivelului de trai, în mod direct, prin creșterea salariului, și în mod indirect, prin creșterea salariului social, acesta este rezultatul sporirii productivității muncii în socialism. De aceea, nu e de mirare de ce oamenii muncii înfăptuiesc cu atîta dragoste indicațiile leniniste cu privire la sporirea productivității muncii, de ce în țara noastră se desfășoară cu elan sporit întrecerea socialistă pentru [pentru] îndeplinirea planului cincinal.

[Zi] de zile la o amploare tot mai [amploare] mare întrecerea socialistă în cinstea zilei [zilei] de 1 Mai. Printre obiectivele întrecerii [întrecerii] la loc de frunte stă sporirea productivității [productivității] muncii. Luptînd pentru realizarea [muncii.] acestei sarcini, cei ce muncesc luptă de [sarcini,] fapt pentru dezvoltarea economiei naționale, întărirea puterii patriei și ridicarea [naționale,] propriului lor nivel de trai.

F CERBU

Scanned with OKEN Scanner

ore importanța ății muncii

(Agerpres)

sub tăcere faptul că în țările capitaliste prin creșterea productivității muncii trebuie înțeles în primul rînd intensificarea muncii. După cum se știe și prin intensificarea muncii se obțin produse mai multe în timp mai scurt, dar aceasta în urma stoarcerii forței de muncă a muncitorilor într-un timp mai scurt. În loc ca productivitatea muncii să crească, în primul rînd, ca urmare a îmbunătățirii și înnoirii tehnicii, precum și a creșterii calificării muncitorilor, în țările capitaliste se practică grăbirea pînă la istovire a ritmului de muncă. La uzinele „Ford", de pildă, cu trei ani în urmă, randamentul pe cap de muncitor a fost mărit cu un sfert, aceasta însă prin accelerarea cu 25% a vitezei de deplasare a bandei rulante.

Politica de militarizare dusă de guvernele statelor capitaliste duce, în prezent, la o și mai mare intensificare a muncii în aceste țări. Una din delegațiile sindicale americane care în 1951 a vizitat U.R.S.S. și a cercetat condițiile de muncă de acolo a declarat apoi: „Noi n-am văzut un sistem de stoarcere a sudorii așa cum există în secțiile de bandă rulantă din uzinele americane". Accentuarea intensificării muncii în țările capitaliste, care are ca urmare sleirea muncitorilor și aruncarea lor în brațele șomajului, dezvăluie pe deplin impasul și putreziciunea economiei capitaliste.

*

În țara noastră, politica partidului se întemeiază pe aplicarea consecventă, în condițiile specifice, a învățăturilor leniniste cu privire la construirea socialismului. Sporirea continuă a productivității muncii, pe baza dezvoltării continue a industriei grele, constituie un obiectiv permanent al oamenilor muncii din patria noastră.

Productivitatea muncii în industrie a crescut, după naționalizare, an de an. Un exemplu înaintat îl oferă și în această privință colectivele întreprinderilor fruntașe, care și-au îndeplinit înainte de termen sarcinile din planul cincinal. În uzina „Klement Gottwald"-București, de pildă, productivitatea muncii a sporit în anii cincinalului de patru ori, la uzinele „Strungul"-Orașul Stalin, productivitatea muncii a crescut cu 42 la sută față de prevederile planului cincinal.

Deși au fost obținute realizări, trebuie spus că productivitatea muncii a crescut într-o măsură insuficientă față de ritmul și proporțiile înzestrării întreprinderilor cu tehnica modernă.

În vederea îndeplinirii cu succes a sarcinilor primului nostru plan cincinal și a creării condițiilor pentru trecerea în al doilea plan cincinal, oamenii muncii au îndatorirea patriotică să lupte tot mai activ pentru o productivitate sporită. Pentru fiecare muncitor, creșterea productivității muncii cu cîteva procente e un obiectiv imediat realizabil. Să ne gîndim la faptul că pentru întreaga economie națională, creșterea productivității muncii, fie și numai cu 1 la sută, se amplifică, dobîndind o mare importanță. În industria textilă, prin creșterea cu 1 la sută, a productivității muncii, se poate realiza atîta pînză și stofă încît să se poată îmbrăca cu ea mii de oameni.

Subliniind necesitatea sporirii productivității muncii, marele Lenin a determinat, totodată, căile esențiale pentru realizarea acestei sarcini.

Mijlocul principal de ridicare a productivității este — după cum s-a arătat mai sus — introducerea permanentă în toate ramurile economiei naționale a tehnicii moderne. Pe baza dezvoltării industriei grele și cu ajutorul și colaborarea Uniunii Sovietice și a democrațiilor populare frățești, statul nostru înzestrează și va înzestra mereu industria socialistă și agricultura cu mijloace tehnice moderne.

Un mijloc important prin care oamenii muncii, tineretul muncitor, pot spori productivitatea muncii este folosirea cît mai deplină a tehnicii. Se constată însă că în unele întreprinderi creșterea productivității muncii nu ține pasul cu dotarea tehnică a acestora. Organizațiile de bază U.T.M. trebuie să mobilizeze pe tinerii muncitori pentru a urma inițiativa metalurgiștilor de la uzinele „I. C. Frimu"-Sinaia, sub lozinca: „Mașinile noastre pot da mai mult".

Pentru realizarea acestei sarcini, un mijloc îl constituie îmbunătățirea indicilor de utilizare a utilajului în timp. Executarea reparațiilor planificate la termen și în bune condițiuni, ca și îngrijirea atentă a mașinilor și preluarea lor din mers, iată îndatoririle principale în acest sens. De asemenea este necesară introducerea micii mecanizări care înlocuiește muncile auxiliare, inclusiv cele care necesită un mare volum de muncă.

pămînt pentru straturi de flori, au cură-

Mari pos
vității mur
înaintate,
todelor ra
elaborare
de tăiere
de foraj r
dustria pe
dustria m
țesut rapi
să fie tot

Un rol
din plin
complectar
vațiilor, r
s-au aplic
inovații și
încă mult
lismul —
tru prima
iveală tale
izvor nes
mul le a
cu miile
nea talen
tineretului
ganizațiilo
volte.

Organiz
darea luc
cale către
Aici, tiner
buția prin
de partic
nătățirea
lor de tir
control.

În vede
tivității m
ridicarea
vățămînt
lare. Cal
diție prin
plin tehn
ductivita

Partid
jesc pern
turale ș
mai ales
ducție,
rol în
tidului
nizarea
a școlilo
maiștri,
serie de
pentru
tehnic sp
tice ca
de munc
desfășur

Întrece

Scanned with OKEN Scanner

...mai ...rte roşii. ...umul în-

Corespondent,
MARIOARA DURA

au sosit în Capitală artiştii plastici ... slovaci Bohumir Dvorsky, pictor şi Imric Vysocan, pictor caricaturist.

(Agerpres)

...a leninistă despre importanţa ...i productivităţii muncii

...nstruc-
...ductivi-
...cantităţil
...eşi unitate
...a loc de frunte.
...i pătrunzătoare şi
...ecizarea importan-
...productivităţii mun-
...t elaborate cu zeci
...re marele geniu al
...l. Lenin.

...i, continuată în
...arată că creşterea
...este o lege econo-
...a societatea socialis-
...şi legii ...
...alismului. Sporirea
...ităţii muncii, este
...dezvoltării continue
...al ridicării nivelu-
...lui muncitor.
...egea economică fun-
...ului exprimă scopul
...şi mijlocul pentru
...producţiei socialiste
...nă a nevoilor ma-
...reu crescînde ale
...mijlocul pentru
...este creşterea şi
...uptă a producţiei
...cii celei mai înalte.
...a producţiei socia-
...e, sporirea continuă
...cii, iar acest lucru
...carea nivelului teh-
...i înlocuirea tehnicii
...nouă. V. I. Lenin a
...productivităţii muncii
...ă asigurarea bazei
...dustrii". Aceasta ne
...e să înţelegem
...industrializare so-
...ită dusă de Partid. Pentru sporirea
...uctivităţii mun... în întreaga econo-
...pe baza tehni... celei mai înaintate,
...impune asigura... creşterii continue
...roducţiei mijloa...lor de producţie —

...Scînteia tineretului"
...ag. 2-a ...5 aprilie 1955

ritmul puternic de dezvoltare a industriei grele şi a pivotului ei, industria construcţiilor de maşini.

Lenin a caracterizat însemnătatea istorică a sporirii productivităţii muncii prin aceste cuvinte memorabile: „Productivitatea muncii este, în ultimă analiză, factorul cel mai important, cel mai de seamă al victoriei noii orînduiri sociale. Capitalismul a creat o productivitate a muncii pe care n-a cunoscut-o feudalismul. Capitalismul poate fi şi va fi învins definitiv prin aceea că socialismul crează o productivitate nouă a muncii, cu mult mai înaltă". El a arătat că comunismul înseamnă o productivitate a muncii superioară în comparaţie cu cea capitalistă — obţinută de muncitorii liberi, conştienţi, uniţi, care folosesc o tehnică înaintată.

Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, călăuzindu-se în permanenţă după învăţăturile leniniste, a mobilizat poporul sovietic la realizarea în U.R.S.S., a unui ritm nemaivăzut de creştere a productivităţii muncii. În primul plan cincinal, sporul anual mediu al productivităţii în industrie a fost de 9 la sută, iar în al doilea cincinal, de 12,7 la sută. Într-un sfert de veac, din 1928 pînă în 1953, productivitatea muncii în industria U.R.S.S. a crescut aproximativ de 6 ori. Acest fapt a avut şi are un mare rol în asigurarea înfloririi economice şi sporirii capacităţii de apărare a U.R.S.S., în ridicarea continuă a bunei stări a oamenilor sovietici.

Datorită aplicării învăţăturii leniniste despre productivitate şi după exemplul Uniunii Sovietice, în toate ţările de democraţie populară sporirea productivităţii muncii a constituit un factor esenţial al ...ului economic. De pildă, în Cehoslovacia în anii primului cincinal productivitatea muncii în industrie a crescut cu 61 la sută, iar în Bulgaria din 1949 pînă în 1952 cu 53,6 la sută.

În ţările capitaliste, în cercurile trustmanilor, cuvîntul „productivitate" are astăzi o largă circulaţie.

Economiştii burghezi încearcă să ascundă maselor că prin intensificarea continuă a exploatării capitaliştii storc profituri fabuloase. Aceste slugi plătite trec sub tăcere faptul că în ţările capitaliste prin creşterea productivităţii muncii trebuie înţeles în primul rînd intensificarea muncii. După cum se ştie şi prin intensificarea muncii se obţin produse mai multe în timp mai scurt, dar aceasta în urma stoarcerii forţei de muncă a muncitorilor într-un timp mai scurt. În loc ca productivitatea muncii să crească, în primul rînd, ca urmare a îmbunătăţirii şi înnoirii tehnicii, precum şi a creşterii calificării muncitorilor, în ţările capitaliste se practică grăbirea pînă la istovire a ritmului de muncă. La uzinele „Ford", de pildă, cu trei ani în urmă, randamentul pe cap de muncitor a fost mărit cu un sfert, aceasta însă prin accelerarea cu 25% a vitezei de deplasare a benzii rulante.

Politica de militarizare dusă de guvernele statelor capitaliste duce, în prezent, la o şi mai mare intensificare a muncii în aceste ţări. Una din delegaţiile sindicale americane care în 1951 a vizitat U.R.S.S. şi a cercetat condiţiile de muncă de acolo a declarat apoi: „Noi n-am văzut un sistem de stoarcere a sudorii aşa cum există în secţiile de bandă rulantă din uzinele americane". Accentuarea intensificării muncii în ţările capitaliste, care are ca urmare sleirea muncitorilor şi aruncarea lor în braţele şomajului, dezvăluie pe deplin impasul şi putreziciunea economiei capitaliste.

★

În ţara noastră, politica partidului se întemeiază pe aplicarea consecventă, în condiţiile specifice, a învăţăturilor leniniste cu privire la construirea socialismului. Sporirea continuă a productivităţii muncii, pe baza dezvoltării continue a industriei grele, constituie un obiectiv permanent al oamenilor muncii din patria noastră.

Productivitatea muncii în industrie a crescut, după naţionalizare, an de an. Un exemplu înaintat îl oferă şi în această privinţă colectivele întreprinderilor fruntaşe, care şi-au îndeplinit înainte de termen sarcinile din planul cincinal. În uzina „Klement Gottwald"-Bucureşti, de pildă, productivitatea muncii a sporit în anii cincinalului de patru ori, la uzinele

...e, casele, ...om mai ...rie roşii. ...umul în-

...imi vor folosi mîine, poimîine, o viaţă întreagă.

Corespondent,
MARIOARA DURA

ţara noastră şi R. Cehoslovacă, recent au sosit în Capitală artiştii plastici cehoslovaci Bohumir Dvorsky, pictor şi Imrich Vysocan, pictor caricaturist.

(Agerpres)

...a leninistă despre importanţa ... productivităţii muncii

...onstruc- ...ductivi- ...cantităţil ...aşi unitate ...n loc de frunte.

...pătrunzătoare şi ...precizarea importan- ...productivităţii mun- ...t elaborate cu zeci ...re marele geniu al ...I. Lenin.

...A, continuată în ...arată că creşterea ...este o lege econo- ...n societatea socialis- ...săşi legii economice ...alismului". Sporirea ...ităţii muncii, este ...dezvoltării continue ...al ridicării nivelu- ...lui muncitor.

...egea economică fun- ...ului exprimă scopul ...şi mijlocul pentru ...producţie socialiste ...mă a nevoilor ma- ...reu crescinde ale ... mijlocul pentru ...este creşterea şi ...ruptă a producţiei ...ei celei mai înalte. ...a producţiei socia- ...e, sporirea continuă ...ei, iar acest lucru ...carea nivelului teh- ...înlocuirea tehnicii ...nouă. V. I. Lenin a ...oductivităţii muncii ...asigurarea bazei ...ale a marii ...dustrii". Aceasta ne ...de deplin justeţea ...industrializare so- ...Pentru sporirea ...în întreaga econo- ...pe baza tehnicii celei mai înaintate, ...impune asigurarea creşterii continue ...producţiei mijloacelor de producţie — ritmul puternic de dezvoltare a industriei grele şi a pivotului ei, industria construcţiilor de maşini.

Lenin a caracterizat însemnătatea istorică a sporirii productivităţii muncii prin aceste cuvinte memorabile: „Productivitatea muncii este, în ultimă analiză, factorul cel mai important, cel mai de seamă al victoriei noii orînduiri sociale. Capitalismul a creat o productivitate a muncii pe care n-a cunoscut-o feudalismul. Capitalismul poate fi şi va fi învins definitiv prin aceea că socialismul crează o productivitate nouă a muncii, cu mult mai înaltă". El a arătat că comunismul înseamnă o productivitate a muncii superioară în comparaţie cu cea capitalistă — obţinută de muncitorii liberi, conştienţi, uniţi, care folosesc o tehnică înaintată.

Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, călăuzindu-se în permanenţă după învăţăturile leniniste, a mobilizat poporul sovietic la realizarea în U.R.S.S., a unui ritm nemaivăzut de creştere a productivităţii muncii. În primul plan cincinal, sporul anual mediu al productivităţii în industrie a fost de 9 la sută, iar în al doilea cincinal, de 12,7 la sută. Într-un sfert de veac, din 1928 pînă în 1953, productivitatea muncii în industria U.R.S.S. a crescut aproximativ de 6 ori. Acest fapt a avut şi are un mare rol în asigurarea înfloririi economice şi sporirii capacităţii de apărare a U.R.S.S., în ridicarea continuă a bunei stări a oamenilor sovietici.

Datorită aplicării învăţăturii leniniste despre productivitate şi după exemplul Uniunii Sovietice, în toate ţările de democraţie populară sporirea productivităţii muncii a constituit un factor esenţial al ...dezvoltării economice. De pildă, în Cehoslovacia în anii primului cincinal productivitatea muncii în industrie a crescut cu 61 la sută, iar în Bulgaria din 1949 pînă în 1952 cu 53,0 la sută.

În ţările capitaliste, în cercurile trustmanilor, cuvîntul „productivitate" are astăzi o largă circulaţie.

Economiştii burghezi încearcă să ascundă maselor că prin intensificarea continuă a exploatării capitaliştii storc profituri fabuloase. Aceste sluge plătite trec sub tăcere faptul că în ţările capitaliste prin creşterea productivităţii muncii trebuie înţeles în primul rînd intensificarea muncii. După cum se ştie şi prin intensificarea muncii se obţin produse mai multe în timp mai scurt, dar aceasta în urma stoarcerii forţei de muncă a muncitorilor într-un timp mai scurt. În loc ca productivitatea muncii să crească, în primul rînd, ca urmare a îmbunătăţirii şi înnoirii tehnicii, precum şi a creşterii calificării muncitorilor, în ţările capitaliste se practică grăbirea pînă la istovire a ritmului de muncă. La uzinele „Ford", de pildă, cu trei ani în urmă, randamentul pe cap de muncitor a fost mărit cu un sfert, aceasta însă prin accelerarea cu 25% a vitezei de deplasare a bandei rulante.

Politica de militarizare dusă de guvernele statelor capitaliste duce, în prezent, la o şi mai mare intensificare a muncii în aceste ţări. Una din delegaţiile sindicale americane care în 1951 a vizitat U.R.S.S. şi a cercetat condiţiile de muncă de acolo a declarat apoi: „Noi n-am văzut un sistem de stoarcere a sudorii aşa cum există în secţiile de bandă rulantă din uzinele americane". Accentuarea intensificării muncii în ţările capitaliste, care are ca urmare sleirea muncitorilor şi aruncarea lor în braţele şomajului, dezvăluie pe deplin impasul şi putreziciunea economiei capitaliste.

★

În ţara noastră, politica partidului se întemeiază pe aplicarea consecventă, în condiţiile specifice, a învăţăturilor leniniste cu privire la construirea socialismului. Sporirea continuă a productivităţii muncii, pe baza dezvoltării continue a industriei grele, constituie un obiectiv permanent al oamenilor muncii din ţara noastră.

Productivitatea muncii în industrie a crescut, după naţionalizare, an de an. Un exemplu înaintat îl oferă şi în această privinţă colectivele întreprinderilor fruntaşe, care şi-au îndeplinit înainte de termen sarcinile din planul cincinal. În uzina „Klement Gottwald"-Bucureşti, de pildă, productivitatea muncii a sporit în anii cincinalului de patru ori, la uzinele

...cînteia tineretului"
...g. 2-a ...5 aprilie 1955

Ceilalți militari pe care el îl ajutase să învețe măiestria conducerii, trecuseră examenul cu calificativul „foarte bine". Caporalul Palotaș era atît de bucuros, de parcă aceste rezultate ar fi fost ale lui.

Încă de departe strigă la Precup agitînd mîna în aer.

— Pregătește-te că îți vine rîndul. Nici nu termină bine ce avea de spus, că soldatul Precup fu chemat să-și dea examenul. Auzi în fugă ultimele cuvinte ale lui Palotaș.

— Ai grijă, să nu mă faci de rușine!

Se strecură cît putu mai repede în tanc ocupînd locul mecanicului conductor. La un semn, Precup porni motorul. Un zgomot asurzitor. Uriașul colos de oțel începu parcă să tremure nervos. Soldatul își simțea bătăile inimii mai puternice ca oricînd. O smucitură ușoară, și tancul porni înainte, legănindu-se ca o barcă. Broboane de sudoare se prelingeau pe fața lui Precup. În mîini strîngea cu atîta putere levierele, încît pielea în jurul unghiilor se îngălbenise. Trase de unul din leviere și tancul se înscrise ușor în curbă. Vasăzică tancul asculta de comenzile lui. Bucuria îl năpădi. Ar fi vrut ca acum să-l vadă mamă-sa care probabil și acum se gîndește la el. Să-l vadă întreg satul, să știe toți că el Precup conduce un gigant de oțel cu care — dacă va fi nevoie— va trece și prin foc ca să apere pămîntul drag al patriei.

Prin oblonul deschis, aerul rece al dimineții îi mîngîia fața asudată. La urechi îi sunau ultimele cuvinte ale „profesorului" său, caporalul Palotaș: „Ai grijă — să nu mă faci de rușine!".

— N-aveți nici o grijă, tovarășe caporal — își zicea el în sine. La cîte lucruri nu se gîndea acum. Își aminti de prima lui „întîlnire" cu sergentul Andrei. „Aș să reușești" spunea el atunci. Își amintea de prima lui zi în uniformă ostășească și apoi — mai tîrziu de dimineața aceea geroasă cînd cu arma în mînă a depus Jurămîntul militar. „...Jur să-mi însușesc toate cunoștințele militare pentru a deveni un bun ostaș al forțelor armate [illegible] cu încredere și mai mult atenție. Tancul se supunea ascultător comenzilor sale. Traseul s-a terminat. Opri motorul și trase puternic de levier. Tancul se opri. Soldatul Precup sări din tanc și raportă comandantului. Acesta îl pr[illegible] zîmbetul pe buze.

Numeroase sate electrificate

În anii puterii populare, în multe dintre localitățile regiunii Iași, s-a aprins pentru prima oară becul electric. Printre acestea sînt Hîrlău, Tg. Frumos, Podul Iloaiei, Codăești, Negrești, Băcești.

În luna februarie a început în orașul Huși construirea unei noi uzine electrice. Sfatul popular regional Iași a început o serie de lucrări pentru transformarea sistemului de alimentare cu energie electrică a orașului Roman, din curent continuu în curent alternativ.

În primul trimestru al acestui an au fost electrificate numeroase sate din regiunea Iași, printre care Lespezi și Lunca Pașcani din raionul Pașcani, Tibănești din raionul Negrești, Roșcani din raionul Iași etc.

Confecționează ghivece nutritive

În această perioadă utemiștii și tinerii din sectorul legumicol au foarte mult de lucru. Pentru plantele mici, firave, ce abia au răsărit din stratul cald al răsadnițelor ei trebuie să confecționeze mii și mii de ghivece nutritive.

La G.A.S.-Rusănești din raionul Corabia s-au confecționat numai în 3 zile 6800 de ghivece nutritive, cu ajutorul unei prese mecanice construită de mecanicul Ion Cainic. El a avut în această direcție sprijinul și îndrumarea conducerii gospodăriei și a inginerului Ion Marghitu. De asemenea, un aport serios în munca de confecționare a ghivecelor nutritive l-a adus utemistul Iordan Alexandru și alți tineri.

Această acțiune s-a bucurat de un larg răsunet și în rîndurile tinerilor din întreprinderea ec[illegible] din Cora[illegible]

Scanned with OKEN Scanner

Ansamblul artistic al Uniunii
teşte intens pentru manifestaţiile
V-lea Festival Mondial al Tineretu
la Varşovia.
Iată un grup de artişti ai ace

Adunări şi convorb
a 85 de ani de la

În întreaga ţară continuă să aibă
adunări festive şi convorbiri ale oam
lor muncii consacrate aniversării a 85
ani de la naşterea lui Vladimir
Lenin.

La adunarea festivă care a avut lo
uzinele metalurgice „21 Decembrie"
Capitală, a luat cuvîntul tov. Ştefan
duman, din partea Comitetului orăşe
Bucureşti al P.M.R

Vorbitorul a subliniat că învăţătura
Lenin despre necesitatea sporirii conti
a productivităţii muncii este aplicată
consecvenţă în viaţă de muncitorii
nelor „21 Decembrie". De la începu
acestui an, ei au făcut să crească
ductivitatea muncii, iar în ace
timp preţul de cost a fost redus
4 la sută faţă de sarcina planificată.
cîştigul mediu pe fiecare muncitor a c
cut cu 2 la sută.

Brigada artistică de agitaţie a uzin
a prezentat apoi un program care a
prins recitări de poeme şi poezii de
Lenin.

În aceste zile, în preajma anivers
a 85 de ani de la naşterea lui Vlad
Ilici Lenin, muncitorii întreprinderii
tile „Industria Bumbacului B" din C
tală cinstesc memoria marelui cond
tor şi învăţător al omenirii, organi
convorbiri pe locul de producţie asu
vieţii şi operei sale nemuritoare.

Scanned with OKEN Scanner

pajul meu, să înveți meseria de mecanic conductor de tanc?

— Conductor de tanc...?

Precup crezu mai întîi că sergentului îi arde de glumă, dar privindu-l atent observă că acesta vorbise destul de serios.

—Nu! nu, eu nu pot să fac asta. Tancul e o mașină uriașă. N-am s-o pot stăpîni.

— Ba ai să poți. Sînt sigur de acest lucru. Așa ziceam și eu la început dar acum... ai să vezi, nu mă mai tem de el.

Sergentul Pop îi strînse mîna și plecă grăbit spre remiza mașinilor de luptă.

Precup rămase cîteva clipe nedumerit. In ziua aceea a repetat de cîteva zeci de ori cuvintele „mecanic conductor de tanc".

A doua zi a fost repartizat în echipajul comandat de sergentul Pop. Au trecut cîteva luni de atunci. Soldatul Precup a început pregătirile pentru a deveni mecanic conductor de tanc. Deseori seara, sergentul Pop, îi vorbea despre motorul uriașei mașini arătîndu-i fiecare piesă în parte. Ii explica cu multă răbdare despre sistemul de ungere, suspensie, sau sistemul electric, arătîndu-i cum lucrează fiecare piesă în parte.

A început să facă și conducerea la „rece". Caporalul Palotaș Ion, un destoinic conductor de tanc s-a angajat să-l învețe pe soldatul Precup măiestria conducerii tancului.

Palotaș nu vorbea pr[illegible]lt, dar știa să explice clar ș[illegible]icul. Cu toate acestea, la[illegible] care le făcea la ban[illegible]up mai încurca un[illegible]ia urmă a reușit s[illegible]ct. Gîndul că în c[illegible]tanc adevărat îi adu[illegible]

Pe ta[illegible]rile așezate în[illegible] și ele în-coporea[illegible]ndă scurtă, [illegible]uri și se așe-[illegible]oarele porniră, [illegible]motorul lor[illegible]

[illegible]ui de în-nerăbdător. [illegible]ceea ce în-[illegible]și caporalul [illegible]adună gîn-[illegible]

[illegible]oada ochiu-[illegible]să reușești [illegible]

—Să [illegible]r tancul...

— Ai să [illegible]ușești! Nu te pripi, fii calm.

Sergentul [illegible]-a îndepărtat, dar imediat după el a venit caporalul Palotaș.

...mîne mecanic conducător, trecusera examenul cu calificativul „foarte bine". Caporalul Palotaș era atît de bucuros, de parcă aceste rezultate ar fi fost ale lui.

Incă de departe strigă la Precup agitînd mîna în aer.

— Pregătește-te că îți vine rîndul. Nici nu termină bine ce avea de spus, că soldatul Precup fu chemat să-și dea examenul. Auzi în fugă ultimele cuvinte ale lui Palotaș.

— Ai grijă, să nu mă faci de rușine!

Se strecură cît putu mai repede în tanc ocupînd locul mecanicului conductor. La un semn, Precup porni motorul. Un zgomot asurzitor. Uriașul colos de oțel începu parcă să tremure nervos. Soldatul își simțea bătăile inimii mai puternice ca oricînd. O smucitură ușoară, și tancul porni înainte, legănîndu-se ca o barcă. Broboane de sudoare se prelingeau pe fața lui Precup. In mîini strîngea cu atîta putere levierele, încît pielea în jurul unghiilor se îngălbenise. Trase de unul din leviere și tancul se înscrise ușor în curbă. Vasăzică tancul ascultă de comenzile lui. Bucuria îl năpădi. Ar fi vrut ca acum să-l vadă mamă-sa care probabil și acum se gîndește la el. Să-l vadă întreg satul, să știe toți că el Precup conduce un gigant de oțel cu care — dacă va fi nevoie— va trece și prin foc ca să apere pămîntul drag al patriei.

Prin oblonul deschis, aerul rece al dimineții îi mîngîia fața asudată. La urechi îi sunau ultimele cuvinte ale „profesorului" său, caporalul Palotaș: „Ai grijă — să nu mă faci de rușine!".

— N-aveți nici o grijă, tovarășe caporal — își zicea el în sine. La cîte lucruri nu se gîndea acum. Își aminti de prima lui „întîlnire" cu sergentul Andrei. „Ai să reușești" spunea el atunci. Își amintea de prima lui zi în uniformă ostășească și apoi — mai tîrziu de dimineața aceea geroasă [illegible] arma în mînă a depus Ju-[illegible]tar. „...Jur să-mi însușesc te-[illegible]toate [illegible]cunoștințele militare pentru [illegible]bun ostaș al forțelor armate

Își încordă și mai mult atenția. Tancul se supunea ascultător comenzilor sale. Traseul s-a terminat. Opri motorul și trase puternic de leviere. Tancul se opri. Soldatul Precup sări din tanc și raportă comandantului. Acesta îl privi cu zîmbetul pe buze.

— Ai reușit! De acum ești mecanic conductor de tanc. Te felicit tanchistule!

— Servesc Republica Populară Romînă!

P. GHEORGHIU

Gospodinele orașului

Scanned with OKEN Scanner

MECANICUL CONDUCTOR DE TANC

...Trecuseră două zile. Aurel Precup, îmbrăcat în haină de ostaș „bătea" pas de marș prin fața dormitorului să facă „rodajul" la cisme — așa cum ziceau militarii mai „bătrîni".

— Ei... vine bine echipamentul tovarășe soldat?

Aproape milităreşte se întoarse la strigătul... se „trezi față în față cu un sergent mărunțel. Aflase că trebuie să salute. Încercă să ducă mîna la bonetă dar nu știa cum. Se reținu. Abia putu răspunde.

—Bine... Vin bine, tovarășe sergent.

— Hai să facem cunoștință... eu sînt sergentul Pop Andrei.

— Precup... Și dîndu-și seama că acum este ostaș, repetă grăbit... soldatul Precup Aurel.

— Ce meserie ai?

Precup șovăi o clipă, apoi răspunse încet.

— Muncitor agricol... dar.., în armată pot face și altceva.

— Bineînțeles că aici ai să înveți o specialitate în cadrul echipajului.

De la prima vedere, sergentului îi plăcu mult acest tînăr.

— Ce-ai zice dacă aș propune tovarășului comandant să te repartizeze în echipajul meu, să înveți meseria de mecanic conductor de tanc?

— Conductor de tanc...?

Precup crezu mai întîi că sergentului îi arde de glumă, dar privindu-l atent observă că acesta vorbise destul de serios.

—Nu! nu, eu nu pot să fac asta. Tancul e o mașină uriașă. N-am s-o pot stăpîni.

— Ba ai să poți. Sînt sigur de acest lucru. Așa ziceam și eu la început dar acum... ai să vezi, nu mă mai tem de el.

Sergentul Pop îi strînse mîna și plecă grăbit spre remiza mașinilor de luptă.

Precup rămase cîteva clipe nedumerit. În ziua aceea a repetat de cîteva zeci de ori cuvintele „mecanic conductor de tanc".

A doua zi a fost repartizat în echipajul comandat de sergentul Pop. Au trecut cîteva luni de atunci. Soldatul Precup a început pregătirile pentru a deveni mecanic conductor de tanc. Deseori seara, sergentul Pop, îi vorbea despre motorul uriașei mașini arătîndu-i fiecare piesă în parte. Îi explica cu multă răbdare despre sistemul de ungere, suspensie, sau sistemul electric, arătîndu-i cum lucrează fiecare piesă în parte.

A început să facă și conducerea la „rece". Caporalul Palotaș Ion, un destoinic conductor de tanc s-a angajat să-l învețe pe soldatul Precup măiestria conducerii tancului.

Palotaș nu vorbea pr[illegible]lt, dar știa să explice clar ș[illegible]icul. Cu toate acestea, [illegible] care le făcea la ban[illegible] Încrca [illegible]

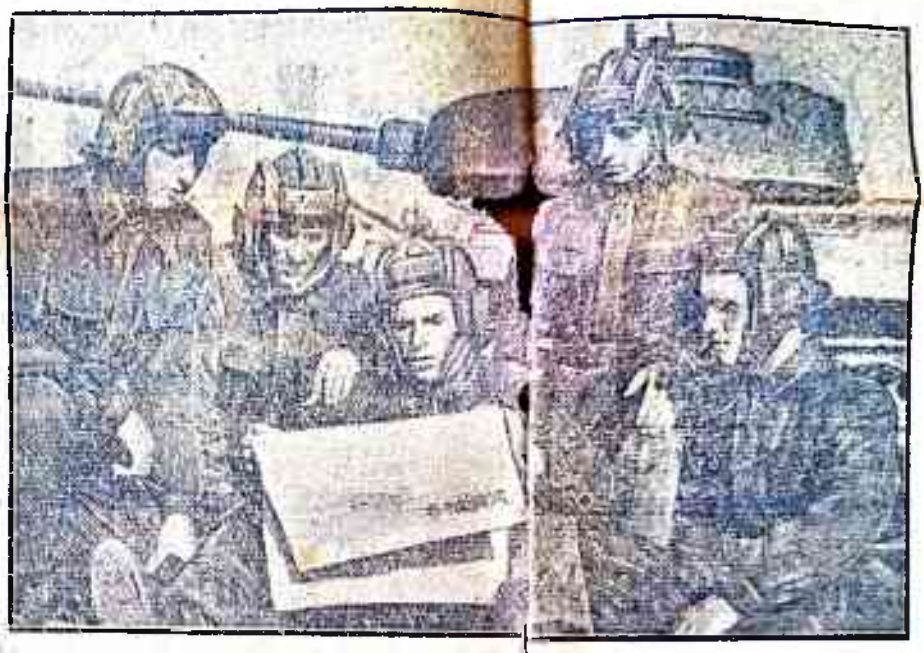

Ceilalți militari pe care el îl ajutase să învețe măiestria conducerii, trecuseră examenul cu calificativul „foarte bine". Caporalul Palotaș era atît de bucuros, de parcă aceste rezultate ar fi fost ale lui.

Încă de departe strigă la Precup agitînd mîna în aer.

— Pregătește-te că îți vine rîndul. Nici nu termină bine ce avea de spus, că soldatul Precup fu chemat să-și dea examenul. Auzi în fugă ultimele cuvinte ale lui Palotaș.

— Ai grijă, să nu mă faci de rușine!

Se strecură cît putu mai repede în tanc ocupînd locul mecanicului conductor. La un semn, Precup porni motorul. Un zgomot asurzitor. Uriașul colos de oțel începu parcă să tremure nervos. Soldatul își simțea bătăile inimii mai puternice ca oricînd. O smucitură ușoară, și tancul porni înainte, legănîndu-se ca o barcă. Broboane de sudoare se prelingeau pe fața lui Precup. În mîini strîngea cu atîta putere levierele, încît pielea în jurul unghiilor se îngălbenise. Trase de unul din leviere și tancul se înscrise ușor în curbă. Vasăzică tancul asculta de comenzile lui. Bucuria îl năpădi. Ar fi vrut ca acum să-l vadă mama-sa care probabil și acum se gîndește la el. Să-l vadă întreg satul, să știe toți că el Precup conduce un gigant de oțel cu care — dacă va fi nevoie— va trece și prin foc ca să apere pămîntul drag al patriei.

Prin obloanul deschis, aerul rece al dimineții îi mîngîia fața asudată. La urechi îi sunau ultimele cuvinte ale „profesorului" său, caporalul Palotaș: „Ai grijă — să nu mă faci de rușine!".

— N-aveți nici o grijă, tovarășe caporal

Numeroase sate electrificate

În anii puterii populare, în multe dintre localitățile regiunii Iași, s-a aprins pentru prima oară becul electric. Printre acestea sînt Hîrlău, Tg. Frumos, Podul Iloaiei, Codăești, Negrești, Băcești.

În luna februarie a început în orașul Huși construirea unei noi uzine electrice. Sfatul popular regional Iași a început o serie de lucrări pentru transformarea sistemului de alimentare cu energie electrică a orașului Roman, din curent continuu în curent alternativ.

În primul trimestru al acestui an au fost electrificate numeroase sate din regiunea Iași, printre care Lespezi și Lunca Pașcani din raionul Pașcani, Tibănești din raionul Negrești, Roșcani din raionul Iași etc.

Confecționează ghiveci nutritive

În această perioadă utemiștii și tinerii din sectorul legumicol au foarte mult de lucru. Pentru plantele mici, firave, ce abia au răsărit din stratul cald al răsadnițelor ei trebuie să confecționeze mii și mii de ghivece nutritive.

La G.A.S.-Rusănești din raionul Corabia s-au confecționat numai în 3 zile 6800 de ghivece nutritive, cu ajutorul unei prese mecanice construită de mecanicul Ion Cainte. El a avut în această direcție sprijinul și îndrumarea conducerii gospodăriei și a inginerului Ion Marghitu. De asemenea, un aport serios în munca de confec-

Cercul viitorilor tractoriști

Cîțiva pionieri întocmeau o scrisoare. Pentru fiecare cuvînt aveau discuții lungi. În aproape două ore [illegible] scrie numai atîta : „Dragi [illegible] uzinele de tractoare „Ernst Thälmann". Aceste rînduri vi le trimit pionierii din clasa a 7-a de la Școala mixtă de 7 ani nr. 7 din Bonțida, regiunea Cluj. Poate vă mirați că primiți o scrisoare de la niște pionieri care nu vă cunosc. O să vă spunem însă ce ne-a îndemnat să vă scriem. De cîțiva timp la noi a luat ființă cercul micilor tractoriști".

Aici s-au oprit. Nu se puteau hotărî cum să-i spună cercului lor. Lipovan Ana, susținea să se numească așa cum scrisese ea pe hîrtie. Morar Eugen era împotrivă. El întreba supărat :

— De ce să fie așa ? micii tractoriști... micii... tractoriști. Nu e bine. Să-i spunem — rostea el apăsat : „Cercul viitorilor tractoriști".

— Eugen are dreptate — susținu și Rus Teodor. Anul ăsta noi terminăm școala. Cine vrea poate să plece la S.M.T. și să se califice. Într-un an ajunge pe tractor.

— Să punem la vot — hotărî Eugen. Ridică mîna chiar și Lipovan Ana care se împotrivise la început.

— M-ați convins — zîmbi ea zîmbind. Șterse ultimele cuvinte și scrise așa cum hotărîseră toți. Apoi, cei trei pionieri povestiră mai departe hărnicilor constructori de tractoare de la noi din Orașul Stalin despre ceea ce au de gînd să facă în cercul lor. Le amintiră că ei și-au procurat un motor și că curînd vor învăța părțile din care se compune.

Noi am hotărît — și tatăl pionierii — să desfășurăm activitatea cercului nostru după un plan. L-am întocmit. În plan avem prevăzute lecții teoretice și practice. Mai întîi ne-am gîndit să facem o vizită stațiunii de mașini și tractoare din comuna noastră. Tovarășul profesor a și fost pe acolo și directorul stațiunii l-a făgăduit că în cel mai scurt timp ne va pune la dispoziție un tractor pe care el nu-l mai folosește. Ar fi foarte bine Ne-am și gîndit ca pămîntul pe care lucrează elevii din cercul tinerilor naturaliști să-l arăm noi. Avem de gînd să facem unele reparații în micul nostru atelier unde s-au și făcut diferite piese auxiliare ale tractorului. Dar — spune mai departe el în continuare — cercului nostru îi mai lipsesc multe lucruri. Nu avem încă o trusă de scule, nu avem planșe cu schemele tractorului. Le vom face cu siguranță. Poate ne veți ajuta și voi. Să vorbim și despre planurile noastre viitoare. Elevii din clasa a 7-a au hotărît ca în timpul vacanței de vară să viziteze Palatul Pionierilor din Capitală. În drum spre București ne vom opri la Orașul Stalin. Tare mult dorim să vizităm uzina voastră. Am vrea să vedem cum construiți tractoarele. Pe noi, ca viitori tractoriști ne interesează. Membrii cercului viitorilor tractoriști care au auzit că ați îndeplinit cu cinste sarcinile ce vă reveneau din planul anual înainte de termen, vă felicită pentru această izbîndă și vă urează noi succese în muncă. Așteptăm să ne scrieți și să ne ajutați cu sugestiile voastre în așa fel încît cercul [illegible] tractivă.

La cîteva zile după ce scrisoarea a fost expediată tinerilor de la uzinele „Ernst Thälmann", membrii noului cerc vizitau S.M.T.-ul din comuna lor.

Tatăl lui Morar Eugen lucrează de cîțiva ani la această stațiune. Așa că bălatul se simțea obligat să dea unele explicații colegilor săi.

— Stațiunea — spunea el cu mîndrie — are cîteva zeci de tractoare dintre care noi-noute. Abia au sosit. Cînd o să intrăm în atelierul de reparații o să vedem cîteva tractoare demontate și piesele de același fel așezate grămezi, grămezi. Tata mi-a spus că lucrează după o metodă sovietică, repararea pe ansamble.

Toți ceilalți pionieri îl ascultau pe Morar Eugen și îl invidiau că tatăl lui lucrează acolo. Desigur, de la el auzise toate acestea.

Peste cîteva minute, din biroul stațiunii ieșea tovarășul Frimu, profesor de fizică, însoțit de tovarășul Ruian Petre, directorul S.M.T.-ului, care ținuse să-i cunoască pe membrii cercului viitorilor tractoriști și să-i conducă prin stațiune.

— Minunată idee ați avut cu cercul vostru — i-a întîmpinat el vesel pe elevi. Dar nu prea înțeleg ce aveți de gînd totuși să faceți. Călin Ilie explică pe larg planurile lor. Foarte adesea era întrerupt de intervențiile colegilor săi.

Deși foarte ocupat, directorul S.M.T.-ului le-a arătat elevilor toată stațiunea, le-a vorbit despre tractoarele pe șenile și pe roate, le-a arătat atelierele de reparații, motoare demontate, diferite piese, despre principiile de funcționare a tractorului, despre viteză. Elevii erau atenți. Toți își scoaseră carnețelele și își luau însemnări.

Ajunseră la remizele unde erau depozitate noile mașini sosite în stațiune. Elevii erau numai ochi și urechi. Fiecare dintre ei văzuse de atîtea ori tractoare, combine, secerători, semănători, mergînd pe cîmpuri, dar niciodată n-au fost atît de tulburați ca acum cînd stăteau în fața acestor mașini care străluceau de curățenie. Morar Eugen aproape uitase de tot din jurul lui. Se vedea sus pe un tractor nou, iar în urma lui venind pe Rus Teodor, Lipovan Ana, Călin Ilie, Oltean Lucia, fiecare tot pe cîte un tractor nou. Își închipuia venind în urma tractoarelor colectiviști, tineri și bătrîni, bărbați și femei, iar copiii alergînd prin fața tractoarelor și aruncîndu-le lor, tractoriștilor, buchete de flori. Așa e obiceiul la Bonțida. Cînd încep muncile de primăvară, aproape tot satul conduce tractoarele pe cîmp. O mulțime de oameni urează tractoriștilor spor la muncă. Cînd ei trag brazdele mai adînci, boabele sînt mai multe, mai pline. De munca lor depinde belșugul atîtor și atîtor oameni. Iată de ce tractoriștii sînt oameni iubiți și stimați.

Fiecare elev care stă în fața frumoaselor mașini noi sosite în S.M.T. ascultînd explicațiile directorului, își închipuie în felul său noua lui muncă. Fiecare dintre ei o vede plină de bucurie și poezie.

L. DUCHEVEANU

Cărți noi apărute în Editura Tineretului

* * *

C. DADIGHIN : „Cei de pe Sedov"

Cartea este închinată vitejilor marinari sovietici de pe spărgătorul de gheață „Gheorghi Sedov" care, întorcîndu-se din Vladivostoc la Murmansc, a fost prins în toamna anului 1937 de ghețurile Arcticei, unde a rămas timp de peste doi ani, fiind pierdut de o uriașă gheață pe o distanță de peste 6000 km. în apropierea polului Nord.

Povestirea ne introduce în lumea minunată și plină de neprevăzut a ghețurilor polare. Eforturile întregului echipaj se îndreaptă spre salvarea vasului. Căpitanul, organizatorul de partid, telegrafiștii sînt tipuri bine conturate, făptuitori de lucruri măreți, cărora ar vrea să le semene oricare dintre tinerii constructori ai socialismului din țara noastră.

Prin apariția acestei cărți, „Editura Tineretului" pune la îndemîna tineretului o carte interesantă, captivantă, cu un deosebit rol educativ.

P. SURUPĂCEANU : „Povestiri"

În colecția „Ogoare noi" s-a tipărit volumul de „Povestiri", semnat de tînărul prozator P. Surupăceanu.

Prezentînd diferite aspecte din viața țăranilor, autorul reliefează continua ridicare a stării materiale și a orizontului spiritual ai țărănimii noastre muncitoare în condițiile puterii populare, subliniind grija partidului și guvernului pentru dezvoltarea satelor noastre pe drumul vieții noi.

POP SIMION : „Călătorie cu bucluc"

Cele două povestiri „Călătorie cu bucluc" și „Bălatul cu picioarele ușoare" de Pop Simion, cuprinse într-un alt volum apărut tot în colecția „Ogoare noi" — redau aspecte autentice din viața satului nostru — fie că e vorba de caracterizarea plină de vervă a unui șofer afacerist, Ghiță Hulub, căruia i se înfundă în cele din urmă, sau despre drumul unui tînăr sportiv de la sate ale cărui aptitudini găsesc depline posibilități de afirmare în anii puterii populare.

„ALMANAHUL TINERILOR SCRIITORI"

„Almanahul tinerilor scriitori—1954" e o mărturie vie a faptului că din an în an literatura noastră se împrospătează cu noi tinere cadre talentate. Almanahul de față reunește cele mai valoroase scrieri — versuri, sau proză — create de 62 de tineri condeieri în cursul anului trecut. Cele mai multe lucrări ne vorbesc despre viața nouă a patriei noastre, iar unele redau imagini ale trecutului dureros și greu al poporului nostru, sau demască cu vigoare pe atîțătorii la război, pe cei care visează zadarnic să reînvie vremile de jaf și exploatare apuse pentru totdeauna.

Pe lîngă lucrări ale tinerilor scriitori din București, volumul cuprinde și pe cele ale tinerilor care-și fac ucenicia în cenaclurile [illegible] literare din diferite colțuri [illegible] afla și creații ale minorităților

prietena mea

[illegible] intitulat „Fiului [illegible]"

Scanned with OKEN Scanner

Cercul viitorilor tractoriști

Cîțiva pionieri întocmeau o scrisoare. Pentru fiecare cuvînt erau discuții lungi. În aproape două ore reușiseră să scrie numai atîta: „Dragi tovarăși de la uzinele de tractoare „Ernst Thälmann". Aceste rînduri vi le trimit pionierii din clasa a 7-a de la Școala mixtă de 7 ani nr. 1 din Bonțida, regiunea Cluj. Poate vă mirați că primiți o scrisoare de la niște pionieri care nu vă cunosc. O să vă spunem însă ce ne-a îndemnat să vă scriem. De cîtva timp la noi a luat ființă cercul micilor tractoriști".

Aici s-au oprit. Nu se puteau hotărî cum să-i spună cercului lor. Lipovan Ana, susținea să se numească așa cum scrisese ea pe hîrtie. Morar Eugen era împotrivă. El întreba supărat:

— De ce să fie așa? micii tractoriști... micii... tractoriști. Nu e bine. Să-i spunem — rostea el apăsat: „Cercul viitorilor tractoriști".

— Eugen are dreptate — susținu și Rus Teodor. Anul ăsta noi terminăm școala. Cine vrea poate să alerge la S.M.T. și să se califice. Într-un an ajunge pe tractor.

— Să punem la vot — hotărî Eugen. Ridică mîna chiar și Lipovan Ana care se împotrivise la început.

— M-ați convins — spuse ea zîmbind. Șterse ultimele cuvinte scrise așa cum hotăriseră toți. Apoi, tot atît pionieri povestiră mai departe despre constructori de tractoare de la uzine din Orașul Stalin despre ceea ce au de gînd să facă în cercul lor. Le amintiră că ei și-au procurat un motor și că curînd vor învăța părțile din care se compune.

Noi am hotărît — adăugau pionierii — să desfășurăm activitatea cercului nostru după un plan. L-am întocmit. În plan avem prevăzute lecții teoretice și practice. Mai întîi ne-am gîndit să facem o vizită stațiunii de mașini și tractoare din

La cîteva zile după ce scrisoarea a fost expediată tinerilor de la uzinele „Ernst Thälmann", membrii noului cerc vizitau S.M.T.-ul din comuna lor.

Tatăl lui Morar Eugen lucrează de cîțiva ani la această stațiune. Așa că băiatul se simțea obligat să dea unele explicații colegilor săi.

— Stațiunea — spunea el cu mîndrie — are cîteva zeci de tractoare dintre care 12 noi-nouțe. Abia au sosit. Cînd o să intrăm în atelierul de reparații o să vedem cîteva tractoare demontate și piesele de același fel așezate grămezi, grămezi. Tata mi-a spus că lucrează după o metodă sovietică, repararea pe ansamble.

Toți ceilalți pionieri îl ascultau pe Morar Eugen și îl invidiau că tatăl lui lucrează acolo. Desigur, de la el auzise toate acestea.

Peste cîteva minute, din biroul stațiunii ieșea tovarășul Frimu, profesor de fizică, însoțit de tovarășul Rulan Petre, directorul S.M.T.-ului, care ținuse să-i cunoască pe membrii cercului viitorilor tractoriști și să-i conducă prin stațiune.

— Minunată idee ați avut cu cercul vostru — i-a întîmpinat el vesel pe elevi. Dar nu prea înțeleg ce aveți de gînd totuși să faceți. Călin Ilie explică pe larg planurile lor. Foarte adesea era întrerupt de intervențiile colegilor săi.

Deși foarte ocupat, directorul S.M.T.-ului le-a arătat elevilor toată stațiunea, le-a vorbit despre tractoarele pe șenile și pe roate, le-a arătat atelierele de reparații, motoare demontate, diferite piese, despre principiile de funcționare a tractorului, despre viteză. Elevii erau atenți. Toți își scoaseră carnețelele și își luau însemnări.

Ajunseră la remizele unde erau depozitate noile mașini sosite în stațiune. Elevii erau numai ochi și urechi. Fiecare dintre ei [illegible] tractoare com-

Cărți noi apărute în Editura Tineretului

* * *

C. DADIGHIN: „Cei de pe Sedov"

Cartea este închinată vitejilor marinari sovietici de pe spărgătorul de gheață „Gheorghi Sedov" care, întorcîndu-se din Vladivostoc la Murmansc, a fost prins în toamna anului 1937 de ghețurile Arcticei, unde a petrecut timp de peste doi ani, fiind purtat de o banchiză pe o distanță de peste 6000 km. în apropierea polului Nord.

Povestirea ne introduce în lumea minunată și plină de neprevăzut a ghețurilor polare. Eforturile întregului echipaj se îndreaptă spre salvarea vasului. Căpitanul, organizatorul de partid, telegrafiștii sînt tipuri bine conturate, făptuitori de lucruri măreațe, cărora ar vrea să le semene oricare dintre tinerii constructori ai socialismului din țara noastră.

Prin apariția acestei cărți, „Editura Tineretului" pune la îndemîna tineretului o carte interesantă, captivantă, cu un deosebit rol educativ.

P. SURUPĂCEANU: „Povestiri"

În colecția „Ogoare noi" s-a tipărit volumul de „Povestiri", semnat de tînărul prozator P. Surupăceanu.

Prezentînd diferite aspecte din viața țăranilor, autorul reliefează continua ridicare a stării materiale și a orizontului spiritual al țărănimii noastre muncitoare în condițiile puterii populare, subliniind grija partidului și guvernului pentru dezvoltarea satelor noastre pe drumul vieții noi.

POP SIMION: „Călătorie cu bucluc"

Cele două povestiri „Călătorie cu bucluc" și „Băiatul cu picioarele ușoare" de Pop Simion, cuprinse într-un alt vo- [illegible] în colecția „Ogoare noi"

...Trecus
brăcat în
marș prin
dajul" la
tarii mai
— Ei... v
soldat?
Aproape
cu un
să salute,
dar nu ș
răspunde.
—Bine...
— Hai
sergentul
— Prec
este ostaș,
Aurel.
— Ce n
Precup
încet.
— Mur
pot face
— Bine
cialitate
De la p
mult aces
— Ce-a
șului com
pajul me
conductor
— Conc
Precup
ii arde d
observă c
rios.
—Nu! r
e o mașir
— Ba
lucru. Aș
acum... ai
Sergent
grăbit s
Prec
În z
de c

Scanned with OKEN Scanner

lor tractoriști".

— Eugen are dreptate — susținu și Rus Teodor. Anul ăsta nu terminăm școala. Cine vrea poate să meargă la S.M.T. și să se califice. Intr-un an ajunge pe tractor.

— Să punem la vot — hotărî Eugen. Ridică mina chiar și Lipovan Ana care se impotrivise la inceput.

— M-ați convins — zise ea zimbind. Șterse ultimele cuvinte scrise așa cum hotăriseră toți. Apoi, cei trei pionieri povestiră mai departe hotărîrea lor constructori de tractoare de la [illegible] din Orașul Stalin despre cercul de gînd să facă în cercul lor. Le aminti că ei și-au procurat un motor și că curînd vor învăța părțile din care se compune.

Noi am hotărît — spuse ei — să desfășurăm activitatea cercului nostru după un plan. L-am alcătuit împreună. In plan avem prevăzute lecții teoretice și practice. Mai intîi ne-am gîndit să facem o vizită stațiunii de mașini și tractoare din comuna noastră. Tovarășul profesor a și fost pe acolo și directorul stațiunii i-a făgăduit că în cel mai scurt timp ne va pune la dispoziție un tractor pe care ei nu-l mai folosesc. Ar fi foarte bine Ne-am și gîndit ca pămîntul pe care lucrează elevii din cercul tinerilor naturaliști să-l arăm noi. Avem de gînd să facem unele reparații în micul nostru atelier unde s-au și făcut diferite piese auxiliare ale tractorului. Dar — spune și ei în continuare — cercului nostru îi mai lipsesc multe lucruri. Nu avem încă trusă de scule, nu avem planșe cu schemele tractorului. Le vom face cu siguranță. Poate ne veți ajuta și voi. Să vorbim și despre planurile noastre viitoare. Elevii din clasa a 7-a au hotărît ca în timpul vacanței de vară să viziteze Palatul Pionierilor din Capitală. In drum spre București ne vom opri la Orașul Stalin Tare mult dorim să vizităm uzina voastră Am vrea să vedem cum construiți tractoarele. Pe noi, ca viitori tractoriști interesează. Membrii cercului viitorilor tractoriști care au auzit că ați îndeplinit cincinile ce vă reveneau din planul final Inainte de termen, vă felicită de această izbîndă și vă urează succes în muncă. Așteptăm să ne scrieți și să ne ajutați cu sugestiile voastre în așa fel încît cercul să fie cît mai interactivă.

ieșea tovarășul Frimu, profesor de fizică, însoțit de tovarășul Ruian Petre, directorul S.M.T.-ului, care ținuse să-i cunoască pe membrii cercului viitorilor tractoriști și să-i conducă prin stațiune.

— Minunată idee ați avut cu cercul vostru — i-a întîmpinat el vesel pe elevi. Dar nu prea înțeleg ce aveți de gînd totuși să faceți. Călin Ilie explică pe larg planurile lor. Foarte adesea era întrerupt de intervențiile colegilor săi.

Deși foarte ocupat, directorul S.M.T.-ului le-a arătat elevilor toată stațiunea, le-a vorbit despre tractoarele pe șenile și pe roate, le-a arătat atelierele de reparații, motoare demontate, diferite piese, despre principiile de funcționare a tractorului, despre viteză. Elevii erau atenți. Toți își scoaseră carnețelele și își luau însemnări.

Ajunseră la remizele unde erau depozitate noile mașini sosite în stațiune. Elevii erau numai ochi și urechi. Fiecare dintre ei văzuse de atîtea ori tractoare, combine, secerători, semănători, mergînd pe cîmpuri, dar niciodată n-au fost atît de tulburați ca acum cînd stăteau în fața acestor mașini care străluceau de curățenie. Morar Eugen aproape uitase de tot din jurul lui. Se vedea sus pe un tractor nou, iar în urma lui venind pe Rus Teodor, Lipovan Ana, Călin Ilie, Oltean Lucia, fiecare tot pe cîte un tractor nou. Își închipuia venind în urma tractoarelor colectiviști, tineri și bătrîni, bărbați și femei, iar copiii alergînd prin fața tractoarelor și aruncîndu-le lor, tractoriștilor, buchete de flori. Așa e obiceiul la Bonțida. Cînd încep muncile de primăvară, aproape tot satul conduce tractoarele pe cîmp. O mulțime de oameni urează tractoriștilor spor la muncă. Cînd ei trag brazdele mai adînci, boabele sînt mai multe, mai pline. De munca lor depinde belșugul atît al lor cît și al altor oameni. Iată de ce tractoriștii sînt oameni iubiți și stimați.

Fiecare elev care stă în fața frumoaselor mașini noi sosite în S.M.T. ascultînd explicațiile directorului, își închipuie în felul său noua lui muncă. Fiecare dintre ei o vede plină de bucurie și poezie.

L. DUCHEVEANU

din țara noastră.

Prin apariția acestei cărți, „Editura Tineretului" pune la îndemîna tineretului o carte interesantă, captivantă, cu un deosebit rol educativ.

P. SURUPĂCEANU: „Povestiri"

In colecția „Ogoare noi" s-a tipărit volumul de „Povestiri", semnat de tînărul prozator P. Surupăceanu.

Prezentînd diferite aspecte din viața țăranilor, autorul reliefează continua ridicare a stării materiale și a orizontului spiritual al țărănimii noastre muncitoare în condițiile puterii populare, subliniind grija partidului și guvernului pentru dezvoltarea satelor noastre pe drumul vieții noi.

POP SIMION: „Călătorie cu bucluc"

Cele două povestiri „Călătorie cu bucluc" și „Bălatul cu picioarele ușoare" de Pop Simion, cuprinse într-un alt volum apărut tot în colecția „Ogoare noi" — redau aspecte autentice din viața satului nostru — fie că e vorba de caracterizarea plină de vervă a unui șofer afacerist, Ghiță Hulub, căruia i se înfundă în cele din urmă, sau despre drumul unui tînăr sportiv de la sate ale cărui aptitudini găsesc depline posibilități de afirmare în anii puterii populare.

„ALMANAHUL TINERILOR SCRIITORI"

„Almanahul tinerilor scriitori—1954" e o mărturie vie a faptului că din an în an literatura noastră se împrospătează cu noi tinere cadre talentate. Almanahul de față reunește cele mai valoroase scrieri — versuri, sau proză — create de 62 de tineri condeieri în cursul anului trecut. Cele mai multe lucrări ne vorbesc despre viața nouă a patriei noastre, iar unele redau imagini ale trecutului dureros și greu al poporului nostru, sau demască cu vigoare pe atițătorii la război, pe cei care visează zadarnic să reînvie vremile de jaf și exploatare apuse pentru totdeauna.

Pe lîngă lucrări ale tinerilor scriitori din București, volumul cuprinde și pe cele ale tinerilor care-și fac ucenicia în cenaclurile sa[illegible] literare [illegible] diferite colțuri [illegible] află și creații [illegible]

— Muncitor ag[illegible] pot face și altceva.

— Bineînțeles că a[illegible] cialitate în cadrul ce[illegible]

De la prima vede[illegible] mult acest tînăr.

— Ce-ai zice dacă [illegible] șului comandant să [illegible] pajul meu, să înveți conductor de tanc?

— Conductor de t[illegible]

Precup crezu ma[illegible] îi arde de glumă, [illegible] observă că acesta [illegible] rios.

—Nu l nu, eu nu [illegible] e o mașină uriașă.

— Ba ai să poț[illegible] lucru. Așa ziceam [illegible] acum... ai să vezi,

Sergentul Pop îi [illegible] grăbît spre remiza [illegible]

Precup rămase [illegible] In ziua aceea a [illegible] de ori cuvintele [illegible] tanc".

A doua zi a fost [illegible] comandat de serg[illegible] cîteva luni de ați[illegible] început pregătirile [illegible] nic conductor de [illegible] gentul Pop, îi v[illegible] uriașei mașini ar[illegible] parte. Îi explică [illegible] sistemul de unge[illegible] mul electric, arăt[illegible] care piesă în par[illegible]

A început să [illegible] „rece". Caporalul [illegible] conductor de tan[illegible] pe soldatul Pre[illegible] tanculuI.

Paletaș nu v[illegible] să explice clar [illegible] toate acestea, [illegible] le făcea la bar[illegible] mai încurca u[illegible] urmă a reușit [illegible] Gîndul că în [illegible] adevărat îi ad[illegible]

TINERETUL
Organ Central al Uniunii Tineretului Muncit
Anul XI Seria II-a Nr. 154 | 4 PAGINI — 20 BANI

Concursurile Sportive ale Tineretului

VARŞOVIA — Capitala renăscu sta Poloniei — va găzdui anul a al cel de al V-lea Festival Mond e şi Tineretului şi Studenţilor pentru P Prietenie.

Tineretul din întreaga lume întî pînă această măreaţă sărbătoare, unindu- for- ţele în lupta pentru pace, împotriv primejdiei unui război atomic.

Festivalul Mondial de la Va via va constitui o încununare măreaţă a ptel şi voinţei de pace a milioanelor de ineri de pe toate meridianele.

Deosebit de bogată este activita a pe care o desfăşoară tineretul patriei oas- tre în întîmpinarea celui de al V-le Fes- tival al Tineretului. Alături de ce alte manifestări cultural-artistice la ca iau parte, tinerii noştri vor desfăşura in- intensă activitate pe tărîm sportiv.

Din iniţiativa Comitetului Cen l al U.T.M. împreună cu Comitetul ntru Cultură Fizică şi Sport şi C.C.S. i cu ajutorul unor ministere şi depart ente direct interesate se vor organiza în cinstea Festivalului de la Varşovia Con rsu- rile Sportive ale Tineretului.

Participarea unui număr mare de ineri (peste 1.000.000) la practicarea ganizată a 11 discipline sportive: at ism, volei, fotbal, şah, înot, tir, oină, întă, ciclism, popice şi handbal fete, v duce fără îndoială la dezvoltarea aceste dis- cipline sportive, la creşterea măiţriei sportivilor noştri.

Menite să antreneze mase cît mai largi de tineri la practicarea organizată di- feritelor ramuri sportive, Concur ile Sportive ale Tineretului vor contri la creşterea numărului purtătorilor in ei G.M.A. — prin trecerea normelor de ară — şi la întărirea colectivelor sportive, ora, om- sti-

tilor. Pe baza experienţei trecutelor competiţii de masă din ţara noastră, organizaţiile de bază U.T.M. au datoria să desfăşoare o intensă muncă de popularizare a competiţiei. Este necesar să fie folosite pentru aceasta mijloace dintre cele mai diverse: gazetele de perete sau de stradă, staţiile de radio amplificare, conferinţele, discuţiile individuale ale agitatorilor cu tinerii etc.

In munca de popularizare a acestei importante competiţii de masă, un rol de seamă îl au tinerii instructori voluntari sportivi, atît cei de la sate cît şi cei din uzine sau fabrici.

La sate, un ajutor preţios îl pot acorda în pregătirea acestor întreceri — dar mai cu seamă în desfăşurarea lor — tinerii învăţători, directori ai căminelor culturale şi în primul rînd instructorii voluntari ai asociaţiei sportive „Recolta".

Numai desfăşurînd o largă muncă de popularizare a Concursurilor Sportive ale Tineretului desfăşurate în cinstea Festivalului de la Varşovia, organizaţiile U.T.M. ca şi colectivele sportive vor putea asigura antrenarea unui număr cît mai mare de tineri să participe la această competiţie.

Fără îndoială că printre participanţi trebuie să se găsească mulţi tineri care au cunoscut pînă acum avantajele practicării organizate a culturii fizice şi a sportului. Alături de aceştia organizaţiile de bază U.T.M. au datoria să mobilizeze la concursuri un număr cît mai mare de tineri care pînă în prezent nu au luat parte la activitatea sportivă, deschizîndu-le astfel gustul pentru practicarea sportului, pentru călirea lor fizică. O atenţie deosebită trebuie acordată antrenării fetelor la aceste întreceri sportive.

Comisiile de organizare a cestei competiţii au datoria să ia ur măsuri pentru amenajarea şi pregă sportive ca şi a echipamentu tarului sportiv necesar.

Acolo unde pînă acum

Scanned with OKEN Scanner

ntaşi

ini şi tractoare au
elnice de lucru în
rea sarcinilor ce le
Îndrumaţi de ingi-
mecanizatorii n-au
ete întinse şi timpul
rări pe porţiuni res-
ile. Brigada condusă
-a depăşit cu 43 la
rilie. Organizîndu-şi
s Opreanu, regiunea
e întreaga campanie
de la S.M.T. Mihai
de 205 la sută, bri-
beşti, de 135 la sută,
a Suceava, de 124 la
răila de 101 la sută,
S.M.T. Carei, regiu-
la condusă de Vasile
ti de 179 la sută etc.
gada Eroului Muncii
innicolau Mare, care
oarele regiunii Con-
de plan pe întreaga

unea Bîrlad, au înde-
e întreaga campanie
t fruntaşi mecaniza-
lt planul în proporţie
regiunea Constanţa,
ea Constanţa, de 70,23
anţa, 67,01 la sută,
a sută, S.M.T. Podu
, regiunea Iaşi, de

Scanned with OKEN Scanner

DE PE CUPRINSUL

Noi întreprinderi ce şi-au îndeplinit planul cincinal

Mai multe întreprinderi din industria uşoară şi-au îndeplinit sarcinile ce le reveneau din primul nostru plan cincinal.

Printre acestea se numără şi fabrica „Vitrometan" din Mediaş, deţinătoare a steagului roşu de producţie de întreprindere fruntaşă pe ramură. Faţă de anul 1950 productivitatea muncii a crescut în această fabrică cu 49,4 la sută, cîştigul mediu cu 37,1 la sută, iar preţul de cost a fost redus cu 18,11 la sută. Muncitorii acestei întreprinderi au produs în aceşti ani peste 260 de produse noi, din care unele pentru prima dată în ţară, ca: articole speciale pentru laboratoare şi articole tehnice şi de menaj. În acelaşi timp, s-a acordat o deosebită atenţie îmbunătăţirii condiţiilor de muncă şi de trai ale muncitorilor din întreprindere. Astfel, fondul pentru protecţia muncii din anul 1955 este dublu faţă de acela din primul an al cincinalului, s-au construit un club muncitoresc, case individuale în suprafaţă de 980 m.p., iar acum se execută ultimele lucrări la o creşe cu 44 de locuri.

În prezent, muncitorii de la „Vitrometan" pregătesc introducerea în fabricaţia de serie a vaselor de menaj din sticlă termorezistentă.

★

Producţia prevăzută în planul cincinal a fost realizată şi de colectivul fabricii de oglinzi „Bucureşti". In comparaţie cu anul 1950 producţia întreprinderii a crescut cu 22 la sută, productivitatea muncii cu 31 la sută, iar preţul de cost al produselor a fost [illegible] cu 7,70 la sută. In această perioadă au fost aplicate în [illegible] de 48 de inovaţii şi s-au instalat noi maşini şi utilaj[illegible] mărirea rentabilităţii întreprinderii cu 6[illegible] 1950.

[illegible]ite a întregului colectiv, în anii cin[illegible]linzi „Bucureşti" s-a început produ[illegible]a numeroase articole noi, unele pentru [illegible]astră. Astfel, s-au produs vizori pentru o[illegible] sticlă „cobalt" rezistentă la temperaturi [illegible]elari pentru tractorişti, plăci pentru sudură [illegible]

[illegible]este plan

ARAD (de [illegible] [illegible]ondusă de tînărul Karol Mi[illegible] cu succes în[illegible]selor Alexo[illegible] Chişi[illegible] de pla[illegible]ista [illegible]rul brigăzii [illegible]e luna mar[illegible]peste plan. [illegible]a obţinut şi [illegible]ie. Pe trivul de [illegible] a realizat peste plan, în cin[illegible] 56.830 metri ţesătura zilei de 1 Mai, 36 ton[illegible]uri. Ţesătoarea utemistă Pop Rozalia şi Sipoş Anton realizează zilnic o depăşire de fire.

Brigada U.T.M. de filatoare plan de 25—27 la sută.

Şi pescarii îşi dau contribuţia

GALAŢI (de la corespondentul nostru). Alături de muncitorii din industrie care se străduiesc să întîmpine ziua de 1 Mai cu importante succese în producţie luptă şi pescarii din Deltă.

Luna care a trecut a constituit pentru pescari prima lor întrecere în acest sezon, pentru a îndeplini şi depăşi sarcinile de plan. Cu multă însufleţire au muncit în cadrul întrecerii în cinstea [illegible] pildă pe luna martie planul de producţie pe întreprindere a fost depăşit cu 10 la sută.

Fruntaşă pe gospodărie este secţia piscicolă Dranov. Pescarii de aici, pe primul trimestru al anului 1955, au depăşit sarcinile planului de producţie cu 80 la sută.

Pescari fruntaşi în acest sezon de pescuit sînt tovarăşii: Iftim Danilov de la secţia Dranov [illegible]

52 vagoane cu fier vechi, expediate furnalelor

ORADEA (de la corespondentul nostru). *In regiunea Oradea acţiunea de strîngere a fierului vechi a cunoscut în ultimul timp o amploare deosebită. La această acţiune răspund tot mai mulţi tineri şi şcolari. Pe întregul cuprins al regiunii, în luna martie, au fost date centrelor de colectare a fierului vechi peste 391.000 kg. de fier şi fontă. Acţiunea strîngerii metalului a continuat şi în perioada 1-10 aprilie. În acest timp au fost strînse la punctele de colectare alte 111.778 kg. fier şi fontă.*

Numai pionierii şi şcolarii din oraşul Oradea au adunat în ultimul timp peste 22.000 kg. fier vechi. Tot mai multe unităţi şi detaşamente de pionieri de la sate se alătură acţiunii patriotice de strîngere a metalelor. Cei din comuna Oşorhei ca şi cei din Şimleu au adunat 1.500 kg. fier, iar cei din comuna Curtiseni, raionul Săcuieni, au adunat 928 kg.

La succesele arătate mai sus au contribuit o serie de întreprinderi şi fabrici care au identificat materialele vechi nefolosite. Fabrica de spirt „Victoria" din Oradea, a predat în perioada 1—10 aprilie 14.570 kg. fier vechi, iar fabrica de cărămidă „Refractarea" din Aleşd a predat în această perioadă 4.065 kg. fier vechi.

Aceste succese au făcut posibil ca în perioada 1 martie-10 aprilie în regiunea Oradea să fie expediate 52 vagoane cu fier vechi spre furnalele de la Hunedoara, Reşiţa şi altele.

Astfel, cu aceste rezultate, centrul I.C.M. din regiunea Oradea a primit steagul de fruntaş în întrecerea cu cen[illegible]ele din regiunile Baia Mare şi Cluj.

[illegible]n tractor în plus

Odată cu razele soarelui, primăvara a scos pe ogoarele patriei noastre zeci de mii de tractoare. Pentru ca aceste tractoare să are cît mai mult, astă iarnă în timp ce viscolul [illegible] [illegible]ţii, [illegible] [illegible] lui Traian, tractorişti[illegible]u muncit cu multă tragere de inimă. Ei au reuşit să repare toate tractoarele staţiunii. În plus, brigada de tineret condusă de tovarăşul Petre Benedic a dat un tractor din piese reconditionate.

Pornind de la un bloc de motor ei au adunat piesă cu piesă dînd viaţă unui tractor în plus. De un mare folos le-a fost ajutorul sudorilor şi strungarilor, fără de care confecţionarea pieselor respective nu era posibilă.

Pentru această realizare preţioasă tinerii din brigada tovarăşului Petre Benedic în frunte cu responsabilul brigăzii, merită cele mai calde felicitări şi în special tînărul Naver Ştefan care a depus mult suflet în tot timpul lucră-

Scanned with OKEN Scanner

Fără îndoială că printre participanţi trebuie să se găsească mulţi tineri care au cunoscut pînă acum avantajele practicării organizate a culturii fizice şi a sportului. Alături de aceştia organizaţiile de bază U.T.M. au datoria să mobilizeze la concursuri un număr cît mai mare de tineri care pînă în prezent nu au luat parte la activitatea sportivă, deschizîndu-le astfel gustul pentru practicarea sportului, pentru călirea lor fizică. O atenţie deosebită trebuie acordată antrenării fetelor la aceste întreceri sportive.

Comisiile de organizare a acestei competiţii au datoria să ia urgent măsuri pentru amenajarea şi pregătirea bazelor sportive cît şi a echipamentului sportiv necesar.

Acolo unde pînă acum n-au existat nici măcar simple baze sportive, organizaţiile de bază U.T.M. au datoria să mobilizeze utemiştii la amenajarea prin mijloace proprii a unor terenuri de volei, fotbal etc.

Organizaţiile de bază U.T.M. în strînsă colaborare cu colectivele sportive trebuie să lupte pentru mobilizarea tinerilor la concursuri în zilele fixate, pentru asigurarea unui număr mare de participanţi. Pentru buna desfăşurare a concursurilor trebuie puse la dispoziţia concurenţilor materialele sportive necesare.

Utemişti şi tineri sportivi din oraşele şi satele patriei noastre! Să folosim din plin zilele rămase pentru a ne pregăti cît mai bine în vederea desfăşurării cu succes a Concursurilor Sportive ale Tineretului, întîmpinînd cel de al V-lea Festival Mondial al Tineretului şi Studenţilor cu noi victorii sportive.

Să participăm cu toţii la Concursurile Sportive ale Tineretului, să facem din această întrecere o adevărată sărbătoare sportivă, un nou prilej de a ridica pe o treaptă superioară mişcarea de cultură fizică şi sport din scumpa noastră patrie.

Producţia prevăzută în planul cincinal a fost realizată şi de colectivul fabricii de oglinzi „Bucureşti". În comparaţie cu anul 1950 producţia întreprinderii a crescut cu 22 la sută, productivitatea muncii cu 31 la sută, iar preţul de cost al produselor a fost [illegible] cu 7,70 la sută. În această perioadă au fost aplicate în [illegible]ţie 48 de inovaţii şi s-au instalat noi maşini şi utila[illegible] mărirea rentabilităţii întreprinderii cu 6 [illegible] 1950.

[illegible]te a întregului colectiv, în anii cin[illegible]linzi „Bucureşti" s-a început produ[illegible] numeroase articole noi, unele pen[illegible]stră. Astfel, s-au produs vizori pen[illegible] sticlă „cobalt" rezistentă la tempe[illegible]ntru tractorişti, plăci pentru sudură [illegible]

[illegible]este plan

ARAD (de [illegible] condusă de tînărul Karel Mi[illegible] cu succes în [illegible]selor Alexo[illegible] Chişi[illegible] de pia[illegible]ista [illegible]ul brigăzii [illegible]e luna mar[illegible]este plan. [illegible] obţinut şi [illegible]rie. Pe tri[illegible]

[illegible]ul trimestru cu ce[illegible] [illegible]a realizat

[illegible]vul de muncitori [illegible] peste plan 56.880 metri ţesături. Ţesătoarea utemistă Pop Rozalia şi Sipoş Anton realizează zilnic o depăşire de plan de 25—27 la sută.

Brigada U.T.M. de filatoare a realizat peste plan, în cinstea zilei de 1 Mai, 36 tone fire.

Şi pescarii îşi dau contribuţia

GALAŢI (de la corespondentul nostru). Alături de muncitorii din industrie care se străduiesc să întîmpine ziua de 1 Mai cu importante succese în producţie luptă şi pescarii din Deltă.

Luna care a trecut a constituit pentru pescari prima lor întrecere în acest sezon, pentru a îndeplini şi depăşi sarcinile de plan. Cu multă însufleţire au muncit în cadrul întrecerii în cinstea zilei de 1 Mai pescarii de la Întreprinderea Piscicolă Tulcea. De pildă pe luna martie planul de producţie pe întreprindere a fost depăşit cu 10 la sută.

Fruntaşă pe gospodărie este secţia piscicolă Dranov. Pescarii de aici, pe primul trimestru al anului 1955, au depăşit sarcinile planului de producţie cu 80 la sută.

Pescari fruntaşi în acest sezon de pescuit sînt tovarăşii: Iftim Danilov de la secţia Dranov, Perifil Coslov de la mila 23., Policarp Macarenco şi alţii.

adunat 928 kg.

La succesele arătate mai sus au contribuit o serie de întreprinderi şi fabrici care au identificat materialele vechi nefolosite. Fabrica de spirt „Victoria" din Oradea, a predat în perioada 1—10 aprilie 14.570 kg. fier vechi, iar fabrica de cărămidă „Refractarea" din Aleşd a predat în această perioadă 4.065 kg. fier vechi.

Aceste succese au făcut posibil ca în perioada 1 martie-10 aprilie în regiunea Oradea să fie expediate 52 vagoane cu fier vechi spre furnalele de la Hunedoara, Reşiţa şi altele.

Astfel, cu aceste rezultate, centrul I.C.M. din regiunea Oradea a primit steagul de fruntaş în întrecerea cu centrele din regiunile Baia Mare şi Cluj.

[illegible]n tractor [illegible]n plus

Odată cu razele soarelui, primăvara a scos pe ogoarele patriei noastre zeci de mii de tractoare. Pentru ca aceste tractoare să are cît mai mult, astă iarnă în timp ce viscolul spulbera nămeţii, tractoriştii au lucrat cu sîrg.

La S.M.T.-Uşul lui Traian, tractoriştii muncit cu multă tragere de inimă. Ei au reuşit să repare toate tractoarele staţiunii. În plus, brigada de tineret condusă de tovarăşul Petre Benedic a dat un tractor din piese reconditionate.

Pornind de la un bloc de motor ei au adunat piesă cu piesă dînd viaţă unui tractor în plus. De un mare folos le-a fost ajutorul sudorilor şi strungarilor, fără de care confecţionarea pieselor respective nu era posibilă.

Pentru această realizare preţioasă tinerii din brigada tovarăşului Petre Benedic în frunte cu responsabilul brigăzii, merită cele mai calde felicitări şi în special tînărul Naver Ştefan care a depus mult suflet în tot timpul lucrărilor.

Corespondent
GH. CIMPEANU

PRIVIND HARTA U. R. S. S.

50 de noi localităţi în fiecare zi

Scanned with OKEN Scanner

...și în celelalte regiuni ... tre pregătirile în vederea Concursurilor Sportive ale Tineretului sînt în plină desfășurare. Acest moment trebuie folosit din plin pentru ca zilele concursului ... ne găsească bine pregătiți.

Concursurile sportive ale tineretului trebuie să găsească un larg răsunet și sprijin în primul rînd în mijlocul ... torii sportive.

Să participăm cu toții la Concursurile Sportive ale Tineretului, să facem din această întrecere o adevărată sărbătoare sportivă, un nou prilej de a ridica pe o treaptă superioară mișcarea de cultură fizică și sport din scumpa noastră patrie.

Luna care a trecut a constituit pentru pescarii prima lor întrecere în acest sezon, pentru a îndeplini și depăși sarcinile de plan. Cu multă însuflețire au muncit în cadrul întrecerii în cinstea zilei de 1 Mai pescarii de la Întreprinderea Piscicolă Tulcea. De ... tru ... sarci ... le c ... Pe ... zon ... Ițim ... Drar ... mila ... și a ...

Funicularul ... unește malul ... Volgăi

Constructorii hidrocentralei de la Stalingrad — una din cele mai mari construcții hidrotehnice din U.R.S.S. — au terminat prima linie a funicularului peste Volga. Vagonetele au început să sosească de pe malul drept pe insula Pescceanii.

Pentru construcția hidrocentralei este necesară o imensă cantitate de nisip, piatră spartă, pietriș. Pe șantier trebuie să fie aduse aproximativ 35 milioane tone de diferite materiale. Se înțelege că nici transportul fluvial, nici cel feroviar nu pot face aceasta. S-a hotărît atunci construirea unui funicular care poate transporta într-o oră 900 tone de materiale.

Puntea suspendată de funicularul ce traversează Volga în apropierea Stalingradului.

Funicularul are patru linii de transport. Pe primele două, materialele vor fi transportate pînă la insula Pescceanii, iar pe celelalte două — pînă la uzina de beton nr. 1. Lungimea funicularului de la țărmul drept al Volgăi pînă la uzina de beton este de 4,3 kilometri.

PRIVIND

50 de noi localități

Să comparăm două hărți ale U.R.S.S.: una alcătuită la începutul celui de al cincilea plan cincinal, a doua — anul trecut. La prima vedere ele par identice. Dar dacă le privim cu atenție, putem observa că harta mai recentă este împînzită cu mult mai multe semne. Aceste cerculețe minuscule, steluțele, liniuțele, pot povesti multe unui ochi experimentat.

In ultimul timp, în Uniunea Sovietică se naște anual aproape cincizeci de orașe și așezări.

In partea europeană a U.R.S.S. regiunea Povoljei ocupă un teritoriu uriaș. Aici, printre numeroasele denumiri pe noua hartă găsești: Jigulevsk, Novokuibișevsk, Kamenka, Sursk, Pervomaisk. Acestea sînt orașe noi, care s-au născut în anii celui de al cincilea plan cincinal.

Iată încă o denumire nouă: orașul Voljsk. Pe locul unde a apărut, cu cîțiva ani în urmă era stepă pustie. În prezent, aci se află centrul cultural și administrativ al constructorilor hidrocentralei de la Stalingrad.

Putem vedea multe orașe noi și în raioanele sudice ale R.S.F.S.R. Orașul Zernovoi din regiunea Rostov era încă nu de mult doar o așezare, iar acum este unul din centrele muncii de cercetări știin- ...

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Declarația lui Dulles
o conferință de presă

SHINGTON 14 (Agerpres). — La
ălie în cadrul unei conferințe de pre-
secretarul departamentului de stat,
er Dulles, s-a referit la discursul li-
ui partidului democrat, Adlai Steven-
are, după cum s-a anunțat, a atacat
nt politica dusă de S.U.A. în Extre-
Orient. În răspunsul lui Dulles a în-
să justifice întreaga orientare agre-
politicii externe americane din ul-
mp. Secretarul departamentului de

atragînd în rîndurile membrilor ace
un număr cît mai mare de tineri.

La întrecerile acestei importante
petiții de masă pot participa tin
orașe și sate fără nici o clasificare
tivă. Deschisă unei pături cît mai
de sportivi, această întrecere va co
tui, ca orice altă competiție de masă
bun prilej pentru descoperirea de noi
mente talentate.

Au mai rămas puține zile pînă
tinerii participanți la Concursurile
tive ale Tineretului vor lua start
prima etapă a acestei competiții
va desfășura între 25 aprilie și
a. c.

Scanned with OKEN Scanner

organizația U.T.M. ei au confecționat
de ghivece. S-au evidențiat în
muncă tinerii: Popa Florea, Mi-
lena, Scumpu Marin și secretarul
de bază U.T.M. Popovici

Corespondent,
IORDAN ANTIGONIA

oi întovărășiri zootehnice

satul Feldioara din raionul Făgăraș
ființă zilele acestea o întovărășire
nă. În noua întovărășire au intrat
cultori cu peste 370 de oi.
se află Nicolae Ion

primul schimb la secția năvădit, oam
muncii au dezbătut problema produs
tății muncii în lumina învățăturilor
niste. Propagandista Magda Ene a

Editarea operelor lui

Operele lui Vladimir Ilici Lenin, ma
învățător al oamenilor muncii de pr
tindeni, întemeietorul Partidului C
nist al Uniunii Sovietice sînt larg răs
dite în țara noastră. În marile bibli
ale țării ca și în bibliotecile sătești
masa de lucru a activistului de par
a cercetătorului în domeniul sti
casa muncitorului, a țăranului m

Scanned with OKEN Scanner

Succesul fotbaliștilor romîni în Italia

Corespondență specială
de la PAOLO PESCETTI

„Clasa fotbalului practicat de echipele țărilor dunărene domină turneul european al juniorilor" ; aceasta este aprecierea cu care „Il calcio ilustrato" (revistă ilustrată de fotbal), unul din cele mai autorizate ziare sportive din

locul întîi. Echipa Romîniei s-a impus în atenția generală nu numai prin frumoasele rezultate ale meciurilor disputate, ci și prin factura și concepția sa de joc, practicînd un fotbal foarte

Nota Guvernului Republicii Popula adresată Guvernului elveț

La 14 aprilie a.c., Însărcinatul cu Afaceri al Elveției la București, A. Parodi, a fost invitat la Ministerul Afacerilor Externe, unde i s-a înmînat o notă cu următorul conținut :

„Guvernul romîn este nevoit să constate că guvernul elvețian, în nota sa din

agenților guvernului romîn consideră că nu-și poate declina r cumbă.

Guvernul romîn insi cerea cererilor sale partea guvernului elv

celarul federal ...
ției guvernamenta...
brii delegației : vi...
L. Figl, ministrul ...
B. Kreisky, secreta...
Afacerilor Externe ...
de N. Bischoff, a...
și plenipotențiar a...
La întrevedere a...
lotov, ministrul ...
U.R.S.S., precum ...
dor extraordinar ș...
comisar al U.R.S.S...
prilej, J. Raab a r...
un mesaj din part...
președintele Repub...
cuprinde rugămin...
triecii care ispăș...
Sovietică pentru ...
împotriva poporu...

P...

MOSCOVA 14 ...
transmite :

La 14 aprilie, N...
tele Consiliului de ...
oferit în marele P...
prînz cu prilejul ...
invitația guvernul...
guvernamentale a...

La prînz a luat ...
ție guvernamenta...

Din partea sovi...
cipat conducători ...
și ai Guvernului ...
șilov, L. M. Kag...
kov, A. I. Mikoia...
G. Pervuhin, M...
Hrușciov, A. I...
banov, ministrul ...
I. Ilicev, ambasad...
nipotențiar și îna...
în Austria, N. G. ...
responsabil al Ag...
pilov, redactorul ș...

Spect...

MOSCOVA 14 ...
transmite : la 13 ...
namentală austria...
cova în urma inv...
tic, a vizitat Te...
unde a asistat la s...
meo și Julieta" d...

La spectacol a f...
legație guvername...

Din partea sovie...
de față A. I. Miko...
al Consiliului de ...
I. G. Kabanov, mi...

In noua c...

MOSCOVA 1...

Scanned with OKEN Scanner

a să de a se lua
descoperirea tu-
rea tuturor fire-
torii atacului, gu-
trage atenția gu-
a faptului că în
t probe evidente,
riminal a activat
prijinul organelor
resată să tulbure
tate.
rimul rînd faptul
au din Germania
ătură cu un cen-
une aflat în zona
Unul dintre cri-
s!rilor unor celă-
undea activitatea
făşura şi a încer-
n elveţian la acte
ei alte ţări.
menţionat că, în
nal împotriva Le-
ă să-şi ducă acti-
il Fărcăşanu, cu-
r organizaţii fas-
ominia pentru ac-
pă cum reiese din
informaţiile pre-
nu a fost arestat
deşi complicita-
ali ai crimei re-
propriile sale de-

ca guvernul el-
ile pentru desco-
turor elementelor
ipat la acest act
a complicilor şi

l că guvernul el-
sa că nu poate
iminalilor, guver-
guvernului elve-
area îşi ia în în-
underea interna-
a severă a crimi-

ul romîn protes-
că o parte a pre-
panie sistematică
ţii Populare Ro-
palilor şi îndeam-
icte provocatoare
ie. Apare evident
e dusă cu scopul
avorabile elemen-
ăcul criminal îm-

us, guvernul ro
elveţian, conform
ţional şi în în-
ele două ţări, să
ute ale guvernu-
area prejudiciilor
zate Republicii

Scanned with OKEN Scanner

Sosirea lui Ciu En-lai la Rangoon

DELHI 14 (Agerpres). — TASS transmite :

După cum transmite postul de radio Delhi, Ciu En-lai, premierul Consiliului de Stat şi ministru al Afacerilor Externe al R.P. Chineze, şeful delegaţiei Republicii Populare Chineze la conferinţa ţărilor din Asia şi Africa ,a sosit la Rangoon. După o scurtă oprire în Birmania, Ciu En-lai va pleca la Bandung.

Răspunsul Skupşcinei Populare Federale a Iugoslaviei la declaraţia Sovietului Suprem al U.R.S.S. din 9 februarie a.c.

BELGRAD 14 (Agerpres). — TASS transmite : După cum anunţă agenţia Tanjug-Agerpres, Prezidiul Skupşcinei Populare

Scanned with OKEN Scanner

Vizita delegației guvernamentale a Austriei la Moscova

Primirea delegației de către K. E. Voroșilov

MOSCOVA 14 (Agerpres). — TASS transmite : La 13 aprilie, K. E. Voroșilov, președintele Prezidiului Sovietului Su-

războiului. „Chiar dacă ei au vreo vină pe care au trebuit să o ispășească conform legilor sovietice — se spune în mesaj —

Scanned with OKEN Scanner

în Italia

Romîniei s-a impus nu numai prin fru- ale meciurilor dis- factura și concepția nd un fotbal foarte și inteligent, bazat

Nota Guvernului Republicii Populare Romîne adresată Guvernului elvețian

La 14 aprilie a.c., Însărcinatul cu Afaceri al Elveției la București, A. Parodi, a fost invitat la Ministerul Afacerilor Externe, unde i s-a înmînat o notă cu următorul conținut:

„Guvernul romîn este nevoit să constate că guvernul elvețian, în nota sa din

agenților guvernului elvețian, guvernul romîn consideră că guvernul elvețian nu-și poate declina răspunderea ce-i incumbă.

Guvernul romîn insistă pentru satisfacerea cererilor sale de despăgubiri din partea guvernului elvețian pentru prejudiciile

Scanned with OKEN Scanner

ediții în 190.000 de exemplare ; „[illegible] proletarg și renegatul Kautsky" — în trei

(Agerpres) | seul Moscova—Varșovia—Moscova. In bolnavă.

NOTE DE DRUM I.

OAS[illegible]I TINERETULUI JAPONEZ

Malcolm Nixon
secretar al F.M.T.D.

Avionul nostru a părăsit Hong-K[illegible]ul la orele 8 dimineața. Zburam la [illegible]re înălțime deasupra strîmtorii Taivan. Priveam mereu ba spre Taivan, ba [illegible]pre coasta Republicii Populare Chineze. [illegible]o-babil pentru a ne păstra buna [illegible]zi-ție, căpitanul avionului veni să n[illegible]ună că vom ateriza pe marea bază americană de la Okinawa (deși această escală nu era prevăzută în planul de zbor) pentru aprovizionarea cu benzină a avionului. Cu o jumătate de oră înainte de aterizare, toate ferestrele avionului au fost [illegible]pe-rite și ni s-a atras atenția să nu p[illegible]im în afară. Sosirea în astfel de împreju[illegible]ri cu indulgență spus, era cam neplă[illegible]tă și pe deasupra aterizam și pe o ba[illegible]ă americană, lucru și mai neplăcut. Într[illegible]ul grup de insule care aparține de drep[illegible]a-ponieî și din care Okinawa este cea mai cunoscută, este pur și simplu o bază [illegible]e-ricană pentru bombardiere[illegible], cu[illegible]

clădirii aeroportului, am fost plăcut impresionați să vedem sute de tineri care fîlfîiau steaguri, purtau placarde și cîntau din acordeoane.

Protocolul a fost dat uitării cînd, în principalul hol al aeroportului, 500 de tineri întindeau mîinile spre noi să ne ureze bun-venit cu un entuziasm care rupsese orice bariere. Acest aeroport, ca și oricare altul din Japonia, este o bază aeriană a trupelor militare americane. Japonezii au permisiunea să folosească doar un spațiu restrîns din el, forțele americane avînd rezervată spre folosință partea cea mai importantă. Numai unui grup de 10 persoane i se permitea accesul pe aeroport pentru a ne ura bun-venit, dar tinerii japonezi nu aveau de gînd să accepte interdicția, așa că în momentul venirii noastre, erau adunate acolo 500 de persoane. Tinerii au organizat cu calm un miting de bun-venit la care au cîntat cîntece pentru pace și independență națională, în auzul tuturor acelora care s-au întîmplat să se găsească pe aeroport și, bine înțeles, în auzul militarilor americani.

exprimîndu-se în favoarea normalizării relațiilor cu U.R.S.S. și Republica Populară Chineză.

Căderea guvernului Ioșida a întărit speranțele multor tineri care luptă pentru a putea obține condiții mai bune de viață (să ne amintim numai că există în prezent șase milioane de șomeri în Japonia).

Impresii de neuitat

Am de povestit mii de impresii minunate despre vizita noastră în Japonia și pot spune că în numeroasele călătorii pe care le-am făcut pînă acum în diverse delegații ale F.M.T.D., rar am întîlnit o țară în care să fi fost primiți cu atîta entuziasm.

Programul nostru a fost bine întocmit pînă în cele mai mici amănunte, fiind prevăzută în el vizitarea tuturor centrelor principale din țară. Chiar de la sosire am fost surprinși de caracterul — aș zice — european al Japoniei. Într-adevăr mi s-a oferit o priveliște cu totul deosebită de cele întîlnite în alte țări ale Asiei : principalele orașe japoneze pot fi luate drept orașe europene.

Tokio excelează în clădiri moderne, mijloace moderne de transport și un mare număr de automobile ; această situație am găsit-o și în [illegible]te orașe ma[illegible]

a compara Ja[illegible]
tală și de a v[illegible]
aceste țări p[illegible]
Odată cu în[illegible]
cercurile milit[illegible]
foarte serioasă[illegible]
desigur puterr[illegible]
ponia, legate [illegible]
cauza opoziție[illegible]
nez, ele nu ac[illegible]
este cazul în[illegible]
Mișcarea p[illegible]
manifestă put[illegible]
turile sociale[illegible]
să stea în de[illegible]
Oriunde an[illegible]
mai ales prin[illegible]
mente profun[illegible]
ternice impo[illegible]
presionat put[illegible]
ales fiindcă e[illegible]
nerație a cre[illegible]
bine definite,[illegible]
militariste sîr[illegible]
formează pre[illegible]
ternică.

Un tine[illegible]

Delegația F[illegible]
de către maj[illegible]
— studenți, n[illegible]
ganizații cult[illegible]
tatea tineretu[illegible]
a patru punc[illegible]
care este o m[illegible]
Japonia ; 2)[illegible]
de ocupația [illegible]
îmbunătățirea[illegible]
ciale ; 4) dori[illegible]
tenești cu to[illegible]
Uniunea Sovi[illegible]

Am fost to[illegible]
de felul [illegible]

Scanned with OKEN Scanner

...ura ...ei | cova echipa DOSAAF a U.R.S.S. pe tra... ...zeul Moscova—Varşovia—Moscova. In natelor mondiale din anul acesta, fiind bolnavă. şi alţii, va pleca în scurt timp într-o lătorie de documentare în ţară.

...ului JAPONEZ

...colm Nixon
...lar al F.M.T.D.

...ului, im... dem care pur... cin... ane. fost ..., in de ne rup... a şi ...ş a... Ja... doar ...neri... par... grup pe dar ac... ve... ...i de ...i un ...ntat na... ...s-au ...t şi ...neri

exprimîndu-se în favoarea normalizării relaţiilor cu U.R.S.S şi Republica Populară Chineză.

Căderea guvernului Ioşida a întărit speranţele multor tineri care luptă pentru a putea obţine condiţii mai bune de viaţă (să ne amintim numai că există în prezent şase milioane de şomeri în Japonia).

Impresii de neuitat

Am de povestit mii de impresii minunate despre vizita noastră în Japonia şi pot spune că în numeroasele călătorii pe care le-am făcut pînă acum în diverse delegaţii ale F.M.T.D., rar am întîlnit o ţară în care să fi fost primiţi cu atîta entuziasm.

Programul nostru a fost bine întocmit pînă în cele mai mici amănunte, fiind prevăzută în el vizitarea tuturor centrelor principale din ţară. Chiar de la sosire am fost surprinşi de caracterul — aş zice — european al Japoniei. Într-adevăr mi s-a oferit o privelişte cu totul deosebită de cele întîlnite în alte ţări ale Asiei : principalele oraşe japoneze pot fi luate drept oraşe europene.

Tokio excelează în clădiri moderne, mijloace moderne de transport şi un mare număr de automobile ; aceeaşi situaţie am găsit-o şi în ...le oraşe ma...

a compara Japonia cu Germania occidentală şi de a vedea în ce fel se aseamănă aceste ţări privite sub diferite aspecte.

Odată cu înfrîngerea Japoniei în război, cercurile militariste feudale au primit o foarte serioasă lovitură. În prezent există desigur puternice forţe reacţionare în Japonia, legate în special de S.U.A., dar din cauza opoziţiei majorităţii poporului japonez, ele nu acţionează încă făţiş, aşa cum este cazul în Germania occidentală.

Mişcarea pentru pace din Japonia îşi manifestă puternic influenţa în toate păturile sociale şi sileşte forţele reacţionare să stea în defensivă.

Oriunde am fost în Japonia am găsit mai ales printre tineret şi femei, sentimente profunde pentru pace, porniri puternice împotriva războiului. Ne-au impresionat puternic aceste sentimente, mai ales fiindcă ele sînt generale. Tînăra generaţie a crescut cu idei anti-războinice, bine definite, iar simţămintele ei antimilitariste sînt atît de profunde încît ele formează pretutindeni o impresie puternică.

Un tineret dornic de pace

Delegaţia F.M.T.D. a fost bine primită de către majoritatea tineretului japonez — studenţi, membri ai sindicatelor şi organizaţii culturale. Aceasta reflectă unitatea tineretului japonez făurită pe baza a patru puncte : 1) dorinţa de pace — care este o mişcare naţională de masă în Japonia ; 2) împotrivirea crescîndă faţă de ocupaţia americană ; 3) lupta pentru îmbunătăţirea condiţiilor economice şi sociale ; 4) dorinţa de a stabili relaţii prietenesti cu toate ţările şi în special cu Uniunea Sovietică şi China populară.

Am fost tot timpul uimiţi şi copleşiţi de felul ...se manifesta... ...rii japo...

torla tineretului de acolo a înregistr... participare de 4000 de persoane; holul tea primi pînă la 2000 de oameni, aş... din cei ciţi s-au adunat la venirea n... tră, jumătate a încăput în interior, iar laltă jumătate a stat afară. Tinerii aşezat în ooloane, în formă de semic... la intrarea în hol, iar înăuntru s-au ...zat pe scări şi chiar pe pardoseala h... lui. Am pornit spre intrare şi ne-am fă... drum prin această înlănţuire entuziastă... oameni dînd mina cu fiecare. Am ... îmbrăţişaţi cu atîta căldură, încît d... ce am dat mina cu cîteva sute de ti... de-abia ne mai trăgeam răsuflarea. Nu... vorba de o simplă strîngere de mînă, ci... o strîngere puternică şi entuziastă şi... care de-abia reuşeam să ne despr... În felul acesta, însoţiţi de muzică... festîndu-şi entuziasmul lor, tineri... însoţit în drumul nostru spre trib...

Am rîs cu voie bună de Adem... mas, (membru în delegaţia F.M.T.D... care era dus pe sus spre estradă... după sute de strîngeri de mînă.

Strîngerea de mînă a căpătat o... de care nu ne-am dat seama la... Cei care ne-au strîns mina, odată... la şcoală sau la locul lor de mun... strîns la rîndul lor mîinile la alţ... de prieteni spunîndu-le : „strînge a... mînă căci ea a fost strînsă de de... F.M.T.D. şi îţi trec şi ţie prin aces... salutul păcii şi al prieteniei". Aces... caracterizează primirea mişcătoare şi... ţia adîncă cu care a fost înconjurat... legaţia noastră.

De-a lungul celor aproape 2000 de... metri parcurşi cu trenul, aproape la... care staţie am fost întîmpinaţi cu... turi de bun venit. Trenul se oprea... pînă la cinci minute în fiecare staţie. pe peron erau adunaţi de fiecare dată... de tineri printre care se găseau ades... ...imul, conducători ai mişc...

Scanned with OKEN Scanner

...eași zi, din capita... P. Polone va ...a plecarea echipa motocicliștilor polo...ezi. Ei vor parcurge traseul Varșovia—Moscova—Varșovia. La 22 aprilie, echipele motocicliștilor sovietici și polonezi se vor întîlni la Minsk, iar în ziua următoare, sportivii sovietici se vor găsi la Varșovia, iar cei polonezi la Moscova.

★ Echipele de tenis de masă ale R. P. Ungare care vor participa la campionatele mondiale au părăsit Budapesta plecînd la Utrecht. Din echipa masculină fac parte Sido, Koczian, Szepesi, Földi și Somogy. Echipa feminină este alcătuită din Eva Koczian, Simon, Javor și Kerekeș.

Cunoscuta jucătoare Ghizi Gervai — Farkaș nu va participa la ediția campionatelor mondiale din anul acesta, fiind bolnavă.

cia, Italia, R.F.P. Iugoslavia, Luxemburg.

Artiști plastici în călăto...

Un grup de artiști plastici din București și din provincie, printre care Boris Caragea, maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat, președinte al Uniunii Artiștilor Plastici din R.P.R., Corneliu Baba, maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat, Ștefan Szönyi, artist emerit al R.P.R., laureat al Premiului de Stat, M. H. Maxy artist emerit al R.P.R., Gheorghe Șaru, Zoe Băicoianu, Iosif Cova și Dorio Lazăr, laureați ai Premiului de Stat, Olga Porumbaru, Eftimie Bîrleanu, Gheorghe Naum, Ernest Kaznovski și alții, va pleca în scurt timp într-o călătorie de documentare în țară.

Scanned with OKEN Scanner

un loc de cinste, ele sînt o călăuză ...
ţiune.

Pînă în februarie 1955, Editura d... pentru literatură politică a public... titluri din lucrările lui Lenin într-u... raj de 4.304.400 de exemplare, dintre... 150.000 de exemplare în limbile mi... ţilor naţionale.

Din operele lui V. I. Lenin au fos... blicate 16 volume într-un tiraj tota... de 1.235.000 de exemplare. S-au publica... de asemenea în două ediţii Operele alese... vol. I şi II, în aproape 250.000 de exem... are.

Lucrarea lui V. I. Lenin „Imperialis... ul, stadiul cel mai înalt al capitalismul... a apărut în patru ediţii, într-un tira... de 200.000 de exemplare; „Stîngismul — boa... la copilăriei comunismului" — în ... tru ediţii în 100.000 de exemplare; „Revo... ţia proletară şi renegatul Kautsky" — în ... rei

...ea
...în două ...
...tirajul total de exem... are.

Cu prilejul împlinirii a ... de ani... naşterea lui Vladimir Ilici Lenin, E... tea de stat pentru literatură politică pregă... teşte tipărirea în limba română a unor ... culegeri de lucrări ale marelui Lenin. Astfel va fi editat volumul „Despre alian... ţa dintre clasa muncitoare şi ţărănime", care însumează în cele 716 pagini ale ... sale principalele lucrări ale lui Lenin des... pre alianţa dintre clasa muncitoare şi ţă... rănime. Vor mai fi editate în broşuri cu... legerile „Scrisoare muncitorilor ameri... cani". Despre „democraţie şi dictatură"; „1 Mai", „1 Mai al proletariatului revo... luţionar" şi lucrarea „Despre planul eco... nomic unic".

În afară de aceste lucrări, Editura de stat pentru literatură politică va edita în cursul acestui an noi titluri. Vor fi publi... cate volumele 8, 9, 28, 29 ale Operelor lui V. I. Lenin, culegerile „Despre cultura proletară", „Marxismul şi insurecţia".

(Agerpres)

★ Joi se... ala, ple... la Praga, e... vă de rugb... R.P.R., în ve... ilniri prie... neşti cu rugbişti... slovacă. D... echipa R.P.R. fac ... torii: D. Io... nescu, G. Pîrcălăbescu, ... Moraru, D. Ghiuzelea, S. Luric, P. D... a, A. Penciu şi alţii.

★ În cinstea celei de a 10-a aniversări de la semnarea Tratatului de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală dintre Uniunea Sovietică şi R. P. Polonă va avea loc o întrecere de motociclism la care vor lua parte sportivii sovietici şi polonezi.

La 21 aprilie va lua startul de la Mos... cova echipa DOSAAF a U.R.S.S. pe tra... seul Moscova—Varşovia—Moscova. În

NOTE DE DRUM I.

...AS... ...I TINERETULUI JAPONEZ

Scanned with OKEN Scanner

...nică din Berlinul occidental, a fost trimis de serviciul de spionaj american în industria de construcții a Republicii Democrate Germane, a provocat la 16 februarie anul curent un incendiu în noua clădire a Comitetului de stat al radiodifuziunii.

Ernst Huetter, fost șef al direcției generale a industriei materialelor de bază de pe lîngă comitetul de stat pentru aprovizionarea cu materiale, era agent al serviciului secret american în biroul pentru Est al partidului social-democrat din Germania.

Guvernul Republicii Democrate Germane va lua toate măsurile necesare pentru a apăra cuceririle muncitorilor, țăranilor și intelectualilor, precum și viața, sănătatea și avutul populației, împotriva atentatelor criminale ale serviciilor de spionaj imperialiste.

...dec...at că între ...vernele S.U.A. și Japonia există „o seam... de probleme litigioase în domeniul politicii în Asia". El a subliniat printre altele divergențele serioase în legătură cu Republica Populară Chineză.

Sighemițu, a arătat de asemenea necesitatea revizuirii „cît se poate mai grabnice" a „pactului de securitate" și a „acordului administrativ" încheiate între Japonia și S.U.A.

Referindu-se la chestiunea călătoriilor japonezilor în Republica Populară Chineză, el a declarat că „în principiu guvernul nu se împotrivește ca japonezii să viziteze țările comuniste".

• La 13 a... t din Mos... la Viena, la ... asociației Aus... U.R.S.S. o de...ție a oamenilor cul... sovietice. Del...ția este alcătuită din ...lesorul A. I. ...arkușevici, vice-prese...tele Academiei de Științe pedagogic... R.S.F.S.R. (șeful delegației), scriitoru... L. Andronikov, profesorul S. V. Gh...simov, membru activ al Academie... arte a U.R.S.S. M. Brusnicikin, men... al conducerii asociației unionale pe... relațiile culturale cu străinătatea, ș... M. Jukov, campion al lumii la patina... anul 1953.

• Răspunzînd invitației sindica... muncitorilor de la centralele electri...

...la Bandung a țărilor Asiei și Africii

Prin acest material răspundem întrebărilor puse de mai mulți cititori

Asia, care joacă un rol de prim ordin în lupta pentru pace și libertate.

Sînt cunoscute transformările adînci

sens cunoscutul ziarist american, ... Lippman relata cu amărăciune: „Nu... buie să ne lăsăm iluzii ; Statele Unit... aliații lor europeni vor fi acolo fără... și nu judecători. Această întîlnire ... tuie fără îndoială inițiativa cea ma... midabilă a timpurilor noastre pentr...

Scanned with OKEN Scanner

CURTE ȘTIRI

din Indone...

...la Bandung

...ccentuat din nou asupra alianței S.U.A. și falitul Cian Kai-și spu- „pe realitatea și resursele acestui trebuie în primul rînd să se bizuie liberă pentru apărarea Taivanului". emenea Dulles a spus că Statele s-au angajat „să apere insulele ...y și Matsu în cazul cînd aceasta necesară pentru asigurarea apărării ...nului" și a cerut „un sprijin mai ... din partea aliaților occidentali pen... menținerea gomindaniștilor în Tai- van. În continuare Dulles a făcut apolo- gia ...actelor și alianțelor militare încheia- te ... S.U.A. în Europa și Asia.

● La 13 ...t din Moscova ...Viena, la ... asociației Austria- U.R.S.S. o de... ție a oamenilor culturii sovietice. Del... „ia este alcătuită din pro- fesorii A. ... arkușevici, vice-președin- tele Academiei de Științe pedagogice a R.S.F.S.R. (șeful delegației), scriitorul A. L. Andronikov, profesorul S. V. Gherasimov, membru activ al Academiei de arte a U.R.S.S., M. Brusnicikin, membru al conducerii asociației unionale pentru relațiile culturale cu străinătatea, și A. M. Jukov, campion al lumii la patinaj pe anul 1955.

● Răspunzînd invitației sindicatului muncitorilor de la centralele electrice și din industria electrotehnică, la 13 aprilie a sosit la Moscova o delegație sindicală a electricienilor din Marea Britanie în frunte cu Gregory Leslie, membru în Comitetul executiv al sindicatului electricienilor din Marea Britanie și cu electricianul Humphrey James.

● La Moscova au avut loc funeraliile eminentului anatomo-patolog sovietic, acad. Alekseĭ Abrikosov, care a încetat din viață în vîrstă de 81 ani. Lucrările lui Abrikosov sînt bine cunoscute nu numai în U.R.S.S., ci și peste hotare.

...sens cunoscutul ziarist american, Walter Lippman relata cu amărăciune: „Nu trebuie să ne facem iluzii ; Statele Unite și aliații lor europeni vor fi acolo învulpați...

...conferinței țărilor Asiei și Africii. Astfel, după cum se știe, organizațiile de ... secreți ale S.U.A. au pus la cale un ... plot sinistru, cu scopul de a asasi... membrii delegației chineze la co...

Tineretul libanez condamnă pactul turco-irakian

BEIRUT 14 (Agerpres). — Ziarul „Te...ph" a publicat o declarație a Uniu- ...studenților din Liban.

...regul popor libanez, se subliniază în ...rație, a condamnat în unanimitate ...a turco-irakiană la care a aderat ...a și la care intenționează de aseme- ...adere S.U.A. și Pakistanul.

Scanned with OKEN Scanner

spionaj imperialiste.

ziteze țările comuniste".

muncitorilor de la centralele ele

...ta Bandung a țărilor Asiei și Africii

Prin acest material răspundem întrebărilor puse de mai mulți cititori în legătură cu semnificația conferinței țărilor Asiei și Africii, de la Bandung.

se întrunesc pentru prima oară în istorie să discute căile îmbunătățirii vieții și dobîndirii libertății popoarelor țărilor Asiei și Africii aflate sub dominația imperialiștilor.

...nvocarea conferinței — scria săptămînalul indian „New Age" — oglindește ...rea popoarelor din Asia. Ea oglin... ...ul raport de forțe existente în ... oglindește uriașele victorii ale ... eliberare națională pe acest con... constituie o nouă etapă în mișcarea eliberare a popoarelor din Asia ...a".

...vedea schimbările petrecute în ...ptul că ideile luptei pentru pace ...tate pătrund tot mai adînc în rîndurile popoarelor Asiei și Africii devin forță activă, de nestăvilit, însemnînd pierde simțul realității, a da dovadă ...pie politică. Or, faptele dovedesc ...erialiștii americani, orbiți de planuri demente de dominație mondială, nu vor să țină seama de schimbările petrecute în viața popoarelor Asiei. ...dori ca Asia și Africa să constituie ...nentă sursă de îmbogățire, de ... de

Asia, care joacă un rol de prim ordin în lupta pentru pace și libertate.

Sînt cunoscute transformările adînci care au început în Coreea și în Vietnam. Țări ca India, Indonezia și Birmania au pășit pe calea unei libertăți naționale și spre renașterea economică. În toate țările Asiei și Africii crește neîncetat mișcarea de eliberare națională. Însăși convocarea conferinței de la Bandung — a arătat V. M. Molotov la Sesiunea Sovietului Suprem al U.R.S.S. — dovedește cît de mari sînt acele schimbări pozitive care s-au produs în Asia în perioada din urmă.

Recenta conferință de la Delhi a țărilor asiatice a dovedit cu prisosință creșterea solidarității popoarelor care-și apără libertatea și independența. Popoarele Asiei și-au manifestat cu tărie dorința de a trăi în pace, de a lupta pentru libertate și un trai mai bun. Ele au îmbrățișat cu căldură cele cinci principii ale coexistenței pașnice formulate în declarația comună a primilor miniștri Ciu En-lai și Nehru: respectarea reciprocă a integrității și suveranității; neagresiune; neamestec în treburile interne ale celorlalte țări; egalitate și avantaj reciproc; coexistența pașnică. Aceste principii corespund năzuințelor fierbinți ale popoarelor Asiei și ale tuturor popoarelor lumii spre pace, independență națională și colaborare rodnică.

Vestea convocării conferinței țărilor Asiei și Africii a creat însă neliniște în Washington. Discutarea unor probleme ca întărirea păcii prin proclamarea principiului coexistenței pașnice, împotrivirea față de

...răspunzînd invitației ...

sens cunoscutul ziarist american Lippman relata cu amărăciune: ... bule să ne facem iluzii; Statele ... aliații lor europeni vor fi acolo ... și nu judecători. Această întîlnire ... tuie fără îndoială inițiativa cea ... midabilă a timpurilor noastre pen... carea principiului „Asia aparține ...ciilor".

Dîndu-și seama că politica lor ... poziții de forță" este serios amen... întărirea continuă a solidarității ... lor asiatice în lupta pentru ... potriva dominației coloniale, cer... vernante din S.U.A. au pornit l... La început ele au căutat să zădăr... ținerea conferinței, recurgînd la ... brutale asupra unui șir de țări ... refuza propunerea de a particip... ferința de la Bandung. Această ... fost denumită în S.U.A. „tactică ...sivă". Ea n-a reușit însă, deoarece ... majoritate a țărilor invitate au ... să participe la conferință. După ... prim eșec, Departamentul de ... S.U.A. a trecut de la „poziția ...sivă" la „poziția de ofensivă". ... nouă tactică are drept scop ... conferinței pe dinăuntru. Ea a ... rată la conferința țărilor părți... pactul SEATO, conferință care ... la Bangkok în februarie anul ac... les - „recomandat" atunci slug... să reprezinte la Bandung ... înalte" ale pactului agresiv al ... sud-est.

După cum reiese și din ...

Scanned with OKEN Scanner

fricii

...în ordin în
...rile adînci
...în Vietnam.
...Birmania au
...naționale și
... toate țările
...tat mișcarea
... convocarea
... — a arătat
...ovietului Su-
...cît de mari
...e care s-au
...în urmă.
...elhi a țărilor
...ță creșterea
...și apără li-
...poarele Asiei
...nța de a trăi
...bertate și un
...țișat cu căl-
... coexistenței
...ia comună a
...i Nehru: res-
...ține și suve-
...estec în tre-
...ări; egalitate
...nța pașnică.
...năzuințelor
...și ale tuturor
...ndependență
...că.
...inței țărilor
...neliniște în
... probleme
...marea prin-
...împotrivirea

...anul 1954,
...ținînd invitației sindicatului muncitorilor de la centralele electrice și

sens cunoscutul ziarist american, Walter Lippman relata cu amărăciune: „Nu trebuie să ne facem iluzii : Statele Unite și aliații lor europeni vor fi acolo inculpați și nu judecători. Această întîlnire constituie fără îndoială inițiativa cea mai formidabilă a timpurilor noastre pentru aplicarea principiului „Asia aparține asiaticilor".

Dîndu-și seama că politica lor „de poziții de forță" este serios amenințată de întărirea continuă a solidarității popoarelor asiatice în lupta pentru pace, împotriva dominației coloniale, cercurile guvernante din S.U.A. au pornit la treabă. La început ele au căutat să zădărnicească ținerea conferinței recurgînd la presiuni brutale asupra unui șir de țări pentru a refuza propunerea de a participa la conferința de la Bandung. Această acțiune a fost denumită în S.U.A. „tactică defensivă". Ea n-a reușit însă, deoarece marea majoritate a țărilor invitate au acceptat să participe la conferință. După acest prim eșec, Departamentul de stat al S.U.A. a trecut de la „poziția de defensivă" la „poziția de ofensivă". Această nouă tactică are drept scop subminarea conferinței pe dinăuntru. Ea a fost elaborată la conferința țărilor participante la pactul SEATO, conferință care a avut loc la Bangkok în februarie anul acesta. Dulles a „recomandat" atunci slugilor docile să reprezinte la Bandung „interesele inalte" ale pactului agresiv al Asiei de sud-est.

După cum reiese și din comentariile

Abrikosov sînt bine cunoscute nu numai în U.R.S.S., ci și peste hotare.

conferinței țărilor Asiei și Africii. Astfel după cum se știe, organizațiile de agenți secreți ale S.U.A. au pus la cale un complot sinistru, cu scopul de a asasina membrii delegației chineze la conferința de la Bandung. Prin avarierea avionului cărora organizațiile agenților secreți S.U.A. și ale lui Ciun Kai-și, cîțiva membri ai delegației chineze, un membru al delegației R. D. Vietnam, precum și doi corespondenți de presă chinezi și străini au căzut victimă acestui asasinat premeditat. Prin astfel de mijloace cercurile agresive din S.U.A. sperau și mai speră probabil că vor împiedica să se facă auzit la Bandung glasul Chinei Populare, își închipuiau că vor submina această grandioasă manifestare a voinței popoarelor Asiei și Africii de a trăi în pace și libertate.

Mîna criminală a spionajului american care încearcă să torpileze conferința țărilor Africii și Asiei a fost din nou descoperită deunăzi. După cum au anunțat agențiile de presă occidentale, autoritățile indoneziene au descoperit un complot îndreptat împotriva securității participanților la conferința de la Bandung. Astfel numeroși membri ai bandelor teroriste „Dar Ul Islam" — în mare parte agenți ciancaișiști, au primit instrucțiuni să se introducă în oraș în timpul conferinței deghizați ca țărani sau vînzători ambulanți pentru a organiza atentate și acte de terorism.

Desigur că toate aceste acțiuni disperate și multe altele la care recurg imperialiștii americani și agenții lor plătiți nu denotă tărie ci slăbiciunea, frica acestor

Tineretul libanez condamnă pactul turco-irakian

...IRUT 14 (Agerpres). — Ziarul „Te...ph" a publicat o declarație a Uniu...udenților din Liban.

...regul popor libanez, se subliniază în ...rație, a condamnat în unanimitate ...ă turco-irakiană la care a aderat ...a și la care intenționează de aseme... ...ă adere S.U.A. și Pakistanul.

...Tripoli a avut loc o conferință a ...ului studios din oraș și din regiu... ...ibanul de nord, la care a fost exa... ...ă situația din Liban și alte țări ...în legătură cu încercările continue ...atrage aceste țări în pactul turco-...n.

...-o rezoluție adoptată la conferință ...une : „Elevii din Tripoli și din re... ...a Libanului de nord condamnă în ...nitate pactul turco-irakian și toate ...lte alianțe militare imperialiste, își ...nă solidaritatea cu popoarele țări... ...abe în lupta de eliberare din cătu... ...mperialismului și se pronunță impo... ...războiului distrugător pregătit de imp...aliști".

SPECTACOLELE DE AZI

TE...RE: Teatrul de Operă și Balet al R.P.R. : Rus... ; Teatrul de Stat de Operetă : Vînt de liber... ; Teatrul Național „I. L. Caragiale" (Sala Com...); Matei Millo; (Sala Studio): Nunta lui Kreț... ; Teatrul Municipal: Don Carlos; Teatrul A...a (Sala ... Sala din B-dul Magheru): Mașenka; Teatr... (Calea 13 Septembrie) : Vlaicu Vodă ; ...uncitoresc C.F.R. (Giulești) : Intrigă și ...amblul de Estradă (Sala Libertatea) . O ...muzică ușoară; Teatrul Țăndărică (Sala ...ăinușa barnică și Casa Iepurașului

...TOGRAFE : Patria, I. C. Frimu, Intră... ...popoare: Copiii din Hiroshima: Bucu... ...ilica, Al. Sahia, Olga Bancic: Directorul ...ui de șoimi: Maxim Gorki: Beethoven; ...Ordinul Anna; Timpuri Noi: Nu voim ...se repete !, Știința și tehnica, Meciul de ...e echipele Uniunii Sovietice și Suediei, ...oscovei, Vulpea păcălită; Elena Pavel, ...Ospățul lui Baltazar; Unirea: Avan... ...erificiu; Lumina: Deputatul de Baltica; ...asul; Gh. Doja, Mușilor: Vrăjitoarele; ...vale vienez; 8 Martie : Scăpat din ...Vasile Roaită - Ne-am întîlnit

Scanned with OKEN Scanner

...Asia aparține asiați-

...că politica lor „de pe ...ste serios amenințată de ...a solidarității popoare- ...lupta pentru pace, îm- ...coloniale, cercurile gu- ...A. au pornit la treabă. ...căutat să zădărnicească ...recurgînd la presiuni ...ui șir de țări pentru a ...de a participa la con- ...dung. Această acțiune a S.U.A. „tactică defen- ...șit însă, deoarece marea ...lor invitate au acceptat ...conferință. După acest ...artamentul de stat al ...de la „poziția de defen- ...de ofensivă". Această ...drept scop subminarea ...ăuntru. Ea a fost elabo- ...a țărilor participante la ...onferință care a avut loc ...bruarie anul acesta. Dul- ...ai" atunci slugilor docile ...a Bandung „interesele ...lui agresiv al Asiei de

...iese și din comentariile ...pun mai pret pe Tai-

S.U.A. și ale lui Chan Kaișek ... ...bri ai delegației chineze, un membr... ...delegației R. D. Vietnam, precum și o... ...respondenți de presă chinezi și străini au ...căzut victimă acestui asasinat premeditat. ...Prin astfel de mijloace cercurile agresive ...din S.U.A. sperau și mai speră probabil ...că vor împiedica să se facă auzit la Ban- ...dung glasul Chinei Populare, își închipu- ...iau că vor submina această grandioasă ...manifestare a voinței popoarelor Asiei și ...Africei de a trăi în pace și libertate.

Mîna criminală a spionajului american care încearcă să torpileze conferința țărilor Africii și Asiei a fost din nou descoperită deunăzi. După cum au anunțat agențiile de presă occidentale, autoritățile indoneziene au descoperit un complot îndreptat împotriva securității participanților la conferința de la Bandung. Astfel, numeroși membri ai bandelor teroriste „Dar Ul Islam" — în mare parte agenți ciancaișiști, au primit instrucțiuni să se introducă în oraș în timpul conferinței deghizați ca țărani sau vînzători ambulanți pentru a organiza atentate și acte de terorism.

Desigur că toate aceste acțiuni disperate și multe altele la care recurg imperialiștii americani și agenții lor plătiți nu denotă tărie ci slăbiciunea, frica acestor

...Libanul de nord, la care a fost exa- ...ă situația din Liban și alte țări ...în legătură cu încercările continue ...atrage aceste țări în pactul turco- ...n.

...o rezoluție adoptată la conferință ...une: „Elevii din Tripoli și din re- ...a Libanului de nord condamnă în ...nitate pactul turco-iraklan și toate ...lte alianțe militare imperialiste, își ...nă solidaritatea cu popoarele țări- ...abe în lupta de eliberare din cătu- ...mperialismului și se pronunță impo- ...triv... războiului distrugător pregătit de imp...ialiști".

...PECTACOLELE DE AZI

TE...RE: Teatrul de Operă și Balet al R.P.R.: Rusa...; Teatrul de Stat de Operetă: Vînt de liber...e; Teatrul Național „I. L. Caragiale" (Sala Com...): Matei Millo; (Sala Studio): Nunta lui Kre...ki; Teatrul Municipal: Don Carlos; Teatrul A...ma...: (Sala din B-dul Magheru): Mașenka; (Sala din Calea 13 Septembrie): Vlaicu Vodă; Teatrul Muncitoresc C.F.R. (Giulești): Intrigă și ...bire; Ansamblul de Estradă (Sala Libertatea). O ...ară de muzică ușoară; Teatrul Țăndărică (Sala Ofen...): Găinușa harnică și Casa iepurașului (ora...).

CI...MATOGRAFE: Patria, I. C. Frimu, Înfrățirea ...tre popoare: Copiii din Hiroshima; București, ...epublica, Al. Sahia, Olga Bancic: Directorul nostr... și Pui de șoimi; Maxim Gorki: Beethoven; Timp...iului: Ordinul Anna; Timpuri Noi: Nu vom ...ngăd... să se repete!. Știința și tehnica. Meciul de hoch... dintre echipele Uniunii Sovietice și Suediei. Perif...le Moscovei, Vulpea păcălită; Elena Pavel, Gh. ...șbuc: Ospățul lui Baltazar; Unirea: Avangarda ...a sacrificiu; Lumina: Deputatul de Baltica; Vict...: Supușul; Gh. Doja, Moșilor: Vrăjitoarele; ...: ...n vals vienez; 8 Martie: Scăpat din ...conului; Vasile Roaită: Ne-am înființ...